

A FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

BESZÁMOLÓJA

A 2014 – 2016. ÉVI TAPASZTALATAIRÓL

TARTALOM

I.	A Testület általános bemutatása	3
II.	A Testület eljárásával összefüggő általános problémák.....	5
III.	Kapcsolat a jogvédő és jogalkalmazó szervekkel	10
IV.	A Testület által 2014-2016. év között vizsgált ügyek tanulságai	13
1.	Az Rtv.-ben foglalt általános elvek és szabályok alkalmazása	13
1.1.)	A rendőrség feladata, illetve az emberi méltóság és az ember jogainak védelme	13
1.2.)	A rendőrség együttműködési kötelezettsége más szervekkel	18
1.3.)	A rendőri feladatok ellátásának és az utasítás teljesítésének kötelezettsége	19
1.4.)	Az intézkedési kötelezettség	20
1.5.)	Részrehajlásmentes intézkedés kötelezettsége	28
1.6.)	Az arányosság követelménye.....	31
1.7.)	Az intézkedések és a kényszerítő eszközök alkalmazásának közös elvei és szabályai	34
1.8.)	Azonosítási kötelezettség, az intézkedés tényének és céljának közlése, tájékoztatás a panaszjogról.....	41
1.9.)	A rendőrség segítségnyújtási és tájékoztatási kötelezettsége	46
2.	Az egyes rendőri intézkedésekkel kapcsolatos ügyek	51
2.1.	Igazoltatás.....	51
2.2.	Fokozott ellenőrzés, ruházatátvizsgálás	57
2.3.)	Előállítás	62
2.4.)	Elővezetés	83
2.5.)	Biztonsági intézkedés.....	85
2.6.)	Intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen.....	86
2.7.)	Közlekedésrendészeti intézkedések	89
3.	Kényszerítő eszközök alkalmazása	91
3.1.)	Testi kényszer	92
3.2.)	Bilincshasználat	94
3.3.)	Rendőrbot, vegyi eszköz, elektromos sokkoló eszköz, kardlap, illetőleg más eszköz alkalmazása	100
3.4.)	Szolgálati kutya alkalmazása	102
V.	Jogalkotási és hatáskör bővítési javaslatok	105
VI.	Statisztikai melléklet	128

A Független Rendészeti Panasztestület beszámolója a 2014-2016. évi tapasztalatairól

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 6/A. §-a (1) bekezdésének b) pontja értelmében a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) működésének és eljárásainak tapasztalatairól évente háromévente beszámol az Országgyűlésnek. A Testület e kötelezettségének második alkalommal jelen beszámoló előterjesztésével tesz eleget.

I. A Testület általános bemutatása

A Testület első tagjainak megválasztására 2008. február 25-én került sor, akik megválasztásukat követően haladéktalanul megkezdték az alakuló ülés és az Ügyrend előkészítését. Az alakuló ülésre március 5-én került sor, ahol a Testület tagjai egyhangú szavazással a Testület mandátumának időtartamára Elnököt, helyettesítésére Elnökhelyettest választottak.

A Testület első tagjai:

- Dr. Kaltenbach Jenő (2008. február 25-től 2010. június 30-ig, ezen idő alatt a Testület elnöke);
- Dr. Juhász Imre (2008. február 25-től 2010. július 23-ig a Testület elnökhelyettese, 2010. július 23-tól a Testület elnöke 2013. április 3-ig);
- Fráterné dr. Ferenczy Nóra (2008. február 25-től jelenleg is);
- Dr. Kádár András Kristóf (2008. február 25-től 2014. február 25-ig);
- Dr. Féja András (2008. február 25-től 2014. február 25-ig).

Dr. Kaltenbach Jenő tagságának megszűnését követően az Országgyűlés a Dr. Kozma Ákost választotta meg ötödik tagnak, aki 2010. július 23-tól a Testület elnökhelyettesi feladatait látja el.

Dr. Juhász Imrét, a Testület elnökét 2013. március 25-i ülésnapján az Országgyűlés 2013. április 3-i hatállyal alkotmánybíróvá választotta. Dr. Juhász Imre 2008. február 25-étől, megalapításától tagja volt a Testületnek, amelynek 2010. július 22-e óta az elnöki tisztét is betöltötte. Kinevezését követően 2013. április 3-i hatállyal lemondott elnöki tisztségéről, és megbízatásáról.

A megüresedett pozíció betöltésére és tagok mandátumának lejáratára miatti új tagok megválasztására az Országgyűlés a 2014. február 13-i ülésén került sor, ahol a jelenlévő képviselők kétharmadának szavazatával dr. Lukács Tamást azonnali hatállyal, dr. Cservák Csabát, Fráterné dr. Ferenczy Nórárt, és dr. Wildner Domonkost pedig 2014. február 26-i hatállyal hat évre taggá választották.

Az Országgyűlés Igazságügyi-, valamint Honvédelmi és rendészeti bizottságainak közös jelölését követően a parlament 2016. június 7-i ülésén a jelenlévő képviselők több mint

kétharmadának szavazatával, 2016. július 23-tól hat évre ismét megválasztotta Dr. Kozma Ákost a Testület tagjává. Dr. Kozma Ákos - aki jelenleg is a Testület elnökhelyettese - megbízatása 2022. július 22. napjáig szól.

A Testület első Ügyrendjét egyhangú szavazással 2008. március 7-én fogadta el, a jelen leg hatályos Ügyrendet – amelynek mellékletét képezi az Eljárási Szabályzat – pedig 2015. május 26-án fogadta el.

Már az Ügyrend előkészítése során világossá vált, hogy a Testülettel kapcsolatos hatályos szabályozás számos anomáliát tartalmaz, amelyek nehezítik az eredményes munkát. Ezek részben magával a szabályozási koncepcióval, részben a szabályozás alább ismertetett részleteivel függenek össze.

II.A Testület eljárásával összefüggő általános problémák

A Testület eljárása több komoly dogmatikai problémát vet fel. Tulajdonképpen egyszerre fordulnak elő és keverednek benne az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (a továbbiakban: Obtv.), illetve 2012. január 1-től az ezen jogszabályt felváltó alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi XI. törvény (a továbbiakban: Ajbtv.) és a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) eljárási intézményei.

a) Ez mindjárt az eljárás megindításánál megmutatkozik. Az Ajbtv. nem ismeri az ügyfél fogalmát, ami az eljárás „utólagos”, illetve *actio popularis* jellegéből fakad, valamint abból is, hogy az ombudsmani eljárás hivatalból is megindítható. A Ket. ezzel szemben az ügyféli minőséget érintettséghez köti.

Az Rtv. azon személyek számára biztosít lehetőséget a Testületnél panasz előterjesztésére, akiknek a rendőri intézkedés alapvető jogát sértette. Az Rtv. tehát nem szűkíti a panaszosi kört azokra, akikkel szemben a rendőri intézkedés lezajlik, hanem az alapjogi sérelem „gyanúját” követeli meg a panaszosi minőség megállapításához. A Testület gyakorlata szerint ahhoz, hogy valamely jogellenes cselekményt bejelentő és ennek nyomán a rendőrség intézkedését vagy intézkedése elmulasztását sérelmező személy alapjogának érintettsége olyan fokban legyen megállapítható, amely a Testülethez fordulását megfelelően megalapozza, az szükséges, hogy a kérdéses jogsértés valamilyen módon személyében érintse a panaszost még akkor is, ha annak nem a panaszos a közvetlen elszenvetője.

A lehetséges panaszosok meghatározásával összefüggő és szintén említést érdemlő probléma a Testület hivatalbóli eljárási jogosultságának a hiánya. Nem egy esetben előfordul ugyanis, hogy a Testület egy, a hatáskörébe tartozó esetről értesül (akár a médián keresztül), jogszabályi felhatalmazás hiányában azonban nem jogosult hivatalból eljárni, sőt arra sincsen módja, hogy az érintett személyt megkeresse és tájékoztassa a Testülethez fordulás lehetőségéről (amely eljárási mód több aggályt is felvethetne). Ugyanakkor nem elképzelhetetlen, hogy az érintett (esetleg alapjogában sértett) személy a Testülethez fordul, vagy – még távolabb menve – magával a panasztétel lehetőségével sincsen tisztában a megfelelő tájékoztatás elmaradása okán. Indokolt ezért, hogy a Testület – az országgyűlési biztosra vonatkozó szabály Rtv.-be történő bevonásával, vagy csak arra való utalással – hivatalból történő eljárásának lehetővé tétele mihamarabb megvalósuljon.

Hasonló tartalmú ajánlást fogalmazott meg az Európa Tanács Jelentése a magyar kormány számára a kínzás és embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzésére létrehozott európai bizottság (CPT) magyarországi látogatásáról (2009. március 24-étől április 2-áig) a Testület hatáskörének bővítése kapcsán. Abban ugyanis a „*CPT felkéri a magyar hatóságokat arra, hogy terjesszék ki a Független Rendészeti Panasztestület jogosítványait arra, hogy hivatalból kezdeményezhessen vizsgálatokat az esetleges bántalmazási ügyekben*”.

b) Megítélésünk szerint a Ket. egyes szabályainak *mutatis mutandis* átvétele számos problémát megoldana. Ezzel a Testület akkor szembesült, amikor – kihasználva a

meglehetősen szűkszavú törvényi szabályozás adta felhatalmazást – Ügyrendjében megpróbálkozott eljárásai szabályai részletes rendezésével. Hogy csak egy példát említsünk, az Rtv. nem ismeri a felfüggesztés intézményét. Ez a törvényi határidőhöz nem kötött eljárásokban (Ajbtv.) nem jelent problémát, de a Testület eljárására 90 nap áll rendelkezésre. A megfelelő jogintézmény hiányában a Testületnek tehát semmilyen lehetősége sincs arra, hogy egy másik szerv eljárásának várható idejét figyelembe véve bevárja az esetleges előkérdést jelentő döntés meghozatalát.

c) Egy másik – nem túl ügyfélbarát – megoldása az Rtv.-nek, hogy a panasz benyújtására mindössze 20 napos jogvesztő határidőt ad, ami ráadásul nincs szinkronban a „rendes” rendőrségi panasz eljárás 30 napos panaszbeadási határidejével. Aligha lehet kétséges, hogy itt az ügyféli jogok indokolatlan, aránytalan szűkítéséről van szó, amely csak nyomós okkal lenne elfogadható.

A probléma feltárásához hozzátartozik, hogy a Testület több esetben tapasztalja azt, hogy a panaszos azért késlekedik beadványa előterjesztésével, mert az intézkedő rendőrök elmulasztják az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettségük teljesítése során, hogy említést tegyenek a Testülethez fordulás lehetőségéről. Az ügyek vizsgálata során nyilvánvalóvá vált, hogy nem egyedi mulasztásról van szó, hanem sajnálatos módon, bizonyos esetekben az érintett szervek vezetőinek is az az álláspontja, hogy a panaszjogról való kioktatásnak nem kell kiterjednie a Testület eljárására.

A jelenlegi gyakorlat szerint a Testület lefolytatja a panasz eljárást akkor is, ha a panasz előterjesztésére az arra biztosított nyolc napos határidőn túl kerül ugyan sor, de a Testület a beadvány előzetes vizsgálata során azt tapasztalja, hogy panaszost a rendőrség nem tájékoztatta megfelelően az Rtv. 92. §-ában biztosított jogorvoslati jogra vonatkozó választási lehetőségéről, és a panaszos a késelemre kapcsán kifejezetten hivatkozik a rendőri mulasztásra. Tehát a Testület „panaszos-barát”, vagyis befogadja az ilyen jellegű panaszokat és analógiával élve a Ket. igazolási kérelemre vonatkozó szabályait megfelelően alkalmazza eljárásában. Felmerül azonban a kérdés, hogy meddig fogadhatja be a Testület – a fentiekre hivatkozással – az elkésett beadványokat. Az igazolási kérelem jogintézményét, ezért a Testület eljárására vonatkozó szabályok között kellene rögzíteni, az arra vonatkozó optimális, szubjektív és objektív határidő meghatározásával. Megjegyzendő, hogy az igazolási kérelem formai és tartalmi követelményeiről több fordulóban egyeztetett a Testület az ORFK képviselőivel és ennek során megállapodás született e körben.

d) A Testület az országgyűlési biztosokhoz hasonlóan évente köteles tevékenységéről tájékoztatni az Országgyűlés rendészeti, valamint emberi jogi ügyekben feladatkörrel rendelkező bizottságait (amelyek egyébként a testületi tagokat is jelölik), háromévente pedig az Országgyűlést. A fentieknek nyilvánvalóan lehet olyan hatása, amely a Testület pozícióját erősíti, állásfoglalásainak nagyobb nyomatékot ad, ugyanakkor az állásfoglalások határfokának növeléséhez a Testület vizsgálati jogosítványainak erősítése is szükséges lenne. Megoldás lehetne például, ha – az angol IPCC-hez hasonlóan – a Testület nem a rendőrség által produkált dokumentumokból dolgozna, hanem nyomozati jogosítványok birtokában maga vizsgálná ki legalább a nagyobb jelentőségű ügyeket.

e) Ez utóbbi már átvezet a Testületre vonatkozó eljárásjogi rend másik „rokonához” az Ajbtv. eljárási, illetve vizsgálati szabályaihoz. A jogalkotó számára az lett volna a legegyszerűbb

megoldás, ha a Testület vizsgálati jogosítványai esetében egyszerűen utalt volna az Ajbtv. megfelelő rendelkezéseire. Ehelyett egy foghíjas vizsgálati intézményrendszer áll a Testület rendelkezésére. Az Rtv. 93/A. § (1) bekezdése mindössze annyit mond, hogy: „A Testület a vizsgálata során a Rendőrségtől felvilágosítást kérhet.” Ez is egy olyan szabályozási disszonancia, amely mögött nem áll kellő súlyú releváns ok.

Mivel ugyanis az Rtv. a felvilágosítás-kérés kapcsán további részletszabályokat nem tartalmaz, ezért nincs kellőképpen tisztázva az sem, hogy a Testület valójában mire is jogosult vizsgálata során (rendőrök nyilatkoztatása, meghallgatása, stb.). Az országgyűlési biztos az általa vizsgált ügyben bármely szervtől – ideértve az Ajbtv. szerint hatóságnak nem minősülő szerveket is – vagy annak munkatársától írásbeli magyarázatot, nyilatkozatot, felvilágosítást vagy véleményt kérhet. Azonban az Rtv. ezeket a jogosítványokat kifejezetten nem biztosítja a Testületnek.

A fentiek miatt szükséges tehát az alapvető jogok biztosa jelenlegi és jövőbeli jogosítványainak beépítése a törvénybe (Rtv.). Fontos lenne a bizonyítási eszközök Ajbtv. alapján való bővítése is.

f) A Testület álláspontja szerint elengedhetetlen továbbá, hogy a jogalkotó tisztázza, milyen eljárásjogi korlátai lehetnek a Testület vizsgálatának az Rtv. IV. Fejezetében szabályozott általános elvek vonatkozásában.

A Testületnek az Rtv. 92. § (1) bekezdés alapján lehetősége van arra, hogy az Rtv. IV. Fejezetében, a rendőrség működésének általános elveit és szabályait rögzítő rendelkezések kapcsán vizsgálódása körébe vonjon minden olyan rendőri tevékenységet, amelyet az V. és a VI. Fejezetek ugyan nem nevesítenek, de amelynek vonatkozásában a IV. Fejezetben foglalt követelményeknek érvényesülniük kell.

Erre az Rtv. IV. Fejezetében szereplő 11. § (1) bekezdése nyújt lehetőséget, amely szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni. A 11. § (1) bekezdése tehát olyan általános jellegű rendőri kötelezettséget rögzít, amelynek megsértése esetén helye van a Testület eljárásának akkor is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. Fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazásával függ össze, hanem más – az adott szolgálati feladat ellátására vonatkozó – jogi norma érvényesülésével. Az Rtv. 11. §-án keresztül a szigorú nyelvtani értelmezés szerint vizsgálhatóvá válik tehát a rendőrség részéről eljáró személyek olyan tevékenysége is, amely az Rtv.-től eltérő egyéb jogszabályok, például a büntetőeljárás vagy a szabálysértési törvény által rendezett eljárási szabályok alapján zajlik.

A Testület gyakorlata szerint azonban hatáskörének ilyen értelmezése korlátokkal érvényes: a Testület olyan esetekben él az ilyen jellegű vizsgálat lehetőségével, amikor a panaszolt rendőri intézkedéssel vagy mulasztással szemben speciális jogorvoslatot az egyéb jogszabályok nem biztosítanak. Ez a vélelmezett jogalkotói szándékot respektáló értelmezés azonban bizonyos konkrét esetekben meglehetősen abszurd eredményekre vezethet: így például az előállított személyt ért sérelmek vizsgálhatók a Testület által. Azonban attól a ponttól kezdve, hogy ugyanez a személy bűnügyi őrizetbe kerül (amelynek időtartamába egyébként az előállítás is beletartozik), a hasonló jellegű sérelmeket a Testület már nem vizsgálhatja, mivel azokat az esetleges panaszos egy büntetőeljárás keretei között szenvedni el.

A Testület úgy véli, hogy ennek a kérdésnek a rendezése jogalkotást és a Testület hatáskörébe vonható jogsértések körének a jelenleginél átgondoltabb és tisztább meghatározását teszi szükségessé.

g) Végül nincs az Rtv.-ben megnyugtatóan rendezve, hogy amennyiben a Testület megállapítja a súlyos alapjogsértést és az országos rendőrfőkapitány azt elfogadva határoz, annak mi a következménye az adott jogsértést megvalósító rendőrre vagy rendőrökre nézve. Ha a rendőri szabályszegés büntetőeljáráshoz vezet, teljesen világos, hogy a bíróság értékeli a rendőr magatartását és megállapítja a törvény szerinti szankciót. Ha azonban a súlyos alapjogsértés nem valósít meg bűncselekményt, a jogkövetkezmény kérdése teljesen rendezetlen. Szóba jöhet persze a fegyelmi felelősség érvényesítése, de a fegyelmi eljárás megindítása, illetve a szankció megállapítása annak a parancsnoknak a (majdnem) szabad mérlegelésén múlik, aki esetleg valamilyen módon maga is részese volt az eseményeknek. Ugyanakkor ha az ügynek ez az oldala megnyugtatóan rendeződik is, még mindig nyitva marad az ügyféli elégtétel kérdése; pedig éppen ez az az elem, amely a civil kontroll létjogosultságát adja. (Tudniillik a rendőrség tisztességes, pártatlan reputációjának a megteremtése, fenntartása és a rendőrségbe vetett közbizalom erősítése). Természetesen, ha a panaszt kár érte az bírósági úton érvényesíthető, de ennek buktatói, nehézségei vannak kiegészülve azzal, hogy egy eljárás végén kapott elégtétel nem igazán használ a rendőrség jó hírének. Ez sem oldja meg azon panaszosok problémáit – és ők vannak többségben –, akiknek az alapjogaik csekély mértékben sérültek. Sok esetben egy parancsnoki levél, amely a hibát elismeri, és a panaszt megköveti, elegendő lenne.

Megfontolandó a fentiek kapcsán a Testület perképeségének biztosítása – legalábbis célzottan és korlátozottan – a közigazgatási határozat felülvizsgálata [a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) XX. Fejezete] iránti perben, ahol a felperes a panaszos, az alperes az ORFK. Így – a bírósági tájékoztatási kötelezettség révén – biztosítható lenne, hogy a peranyagról első kézből értesüljön a Testület, illetve a korábban megfogalmazott álláspontját is képviselhesse, és a panaszos mellett be is avatkozhatna a perbe. Szemben az általános beavatkozási szabályokkal, a jogalkotó *ipso iure* biztosíthatná a beavatkozás lehetőségét (ilyen beavatkozási joga van pl. az anyának a gyermeke származásával és az apasággal összefüggő perekben). Ez esetben nem kell a jogi érdeket valószínűsíteni.

Elképzelhető egy másik megoldás is, amelyben a Testület a másodfok szerepét töltené be a panaszügyekben. A Ket. jelenlegi rendszerében [105. § (2) bekezdés], ha a másodfokú döntés meghozatalához nincs elég adat vagy a tényállás további tisztázása szükséges, a fellebbezés elbírálására jogosult szerv a döntés megsemmisítése mellett az ügyben első fokon eljáró hatóságot új eljárásra utasíthatja, vagy a kiegészítő bizonyítási eljárás lefolytatását maga végzi el. Ez a konstrukció a Testület vonatkozásában is megfelelőnek mutatkozik annyiban, hogy a bizonyítás lefolytatását szűk körben tenné szükségessé (tehát nem kellene a Testületnél dolgozók létszámát jelentősen bővíteni); ugyanakkor az első fokon eljáró rendőri szerv bizonyítási eljárásának elégtelensége esetén lehetővé tenné a Testület számára a bizonyításra vonatkozó megfelelő instrukciók melletti hatályon kívül helyezést (akár többször is), biztosítva ezzel, hogy egy független szerv valóban hatékony ellenőrzést gyakoroljon a rendőrségi vizsgálat felett. Egy ilyen változtatás esetén azonban világossá kellene tenni, hogy a Testület eljárására a Ket. szabályait kell alkalmazni (ami számos eljárási bizonytalanságot megoldana), ugyanakkor szükségessé tenné az elsőfokú eljárás bizonyos módosítását is.

Ebben a rendszerben a Testület határozatot hozna, amelynek bírósági felülvizsgálata biztosítaná, hogy a panaszosok továbbra is élhessenek a számukra jelenleg rendelkezésre álló jogorvoslati fórumhoz fordulás jogával.

III. Kapcsolat a jogvédő és jogalkalmazó szervezetekkel

a) Jogértelmezési problémák megoldása

A Testület törekszik arra, hogy a többi jogalkalmazó szervezettel – elsősorban a rendőrséggel és a bíróságokkal – olyan kapcsolatot alakítson ki, illetve ápoljon, amely lehetővé teszi a felmerülő jogalkalmazási-jogértelmezési problémák megoldását. Itt szükséges megemlíteni, hogy a fentiek okán a Testület rendszeresen részt vesz a főkapitányi értekezeten, illetve az ellenőrzési szolgálatok éwertékelő és elemző oktatásain.

b) Részvétel a nemzetközi ösztöndíj és nemzetközi szakmai programokban

b.1.) A Magyar Országgyűlés és a Német Szövetségi Köztársaság Bundestagjának elnökei közötti pályázati megállapodás értelmében 2008. óta minden év őszen pályázatot hirdetnek egyetemi végzettségű német fiataloknak, hogy parlamenti gyakorlaton vehessenek részt hazánkban és megismerjék Magyarország közigazgatási rendszerét. A Testület ezen program keretében évek óta a pályakezdő német fiatalokat fogad.

b.2) Dr. Lukács Tamás, a Testület elnöke 2014-ben amerikai útja során találkozott J. Clifford Wallace volt szövetségi bíróval. Az elnök röviden bemutatta a Független Rendészeti Panasztestület munkáját, és beszélt annak hatásköréről, feladatairól. Wallace bíró kifejezte azon álláspontját, mely szerint a rendőrök által elkövetett cselekmények vizsgálatához nagy felelősséggel és hozzáértéssel kell rendelkezni. A találkozón megállapodtak abban, hogy J. Clifford Wallace legközelebbi budapesti útján látogatást tesz a Testületnél.

b.3) 2014. december 12-én Rudolf Decker, Baden-Württemberg tartományi parlamentjének volt képviselője tett látogatást a Testületnél. A találkozó során a Testület elnökével folytatott megbeszélést, amely keretében dr. Lukács Tamás elnök bemutatta a Testület tevékenységét és beszélt annak hatásköreiről, joggyakorlatáról. Rudolf Decker igen nagy érdeklődést mutatott a Testület munkája iránt és beszámolt arról, hogy Németországban közigazgatási bírósághoz lehet fordulni a rendőri intézkedések jogszerűségének kivizsgálása céljából. A mindkét fél által hasznosnak és rendkívül tartalmasnak vélt találkozón megállapodtak abban, hogy a későbbiekben lehetőséget teremtenek egy újabb találkozó megtartására.

c) Részvétel a hazai és nemzetközi szakmai konferenciákon, szakmai látogatásokon

c.1) A Testület évek óta részt vesz a december 10-ére, az Emberi Jogok Világnapjára időzített a „Szabadságjogok Magyarországon ma” című konferencián, amely a Polgári Magyarországért Alapítvány és a Hanns Seidel Alapítvány rendezvénye.

c.2) 2015-ben a Testület nemzetközi szinten, három konferencián képviseltette magát. 2015. március 23-án Párizsban az IPCAN II. konferenciáján vett részt a tanácsadók közül Dr. Németh Eszter és Dr. Rónai Orsolya. 2015. április 23-án a genovai központú DCAF alapítvány partnerségben a szarajevói központú Biztonsági Tanulmányok Központjával közösen szervezte meg azt a szemináriumot, amelyen a Testület, mint előadó vett részt. Dr.

Rónai Orsolya angol nyelven részletes előadást tartott a Testület kialakulásának körülményeiről, hatásköréről, eljárásáról és joggyakorlatáról. A Testület következő meghívása 2015. szeptember 10-ére szólt Pozsonyba. A szlovák ombudsman meghívására a Testület részéről az előzőekhez hasonlóan Dr. Rónai Orsolya tartott előadást, amelynek hatására a szlovák fél határozottan úgy nyilatkozott, hogy a Testület példája Európában egyedülálló, így követendő példaként tekintenek a magyar szervezetre.

d) A Testület és a Rendőrség kapcsolata

A Testület megalakulását követően felvette a kapcsolatot az országos rendőrfőkapitánnyal és az ORFK Központi Panasziroda vezetőjével, valamint az ORFK Ellenőrzési Szolgálat vezetőjével, aki a Panasziroda szolgálati előjárója.

A panaszok kivizsgálása során történő napi munkakapcsolaton túlmenően a Testület tagjai és munkatársai több alkalommal is meghívást kaptak az Országos Rendőr-főkapitányság, illetve a Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetőjétől különböző rendezvényeken való részvételre.

Ennek keretében például 2014. szeptember 23-án a Független Rendészeti Panasztestület és a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság, valamint az ORFK Ellenőrzési Szolgálat közös munkaértekezletet tartott. Az értekezlet keretében a munkatársak megosztották egymással tapasztalataikat és ez a közös munkát a későbbiekben még hatékonyabbá teheti. 2015. tavaszán Fráterné Dr. Ferenczy Nóra és Dr. Rónai Orsolya a megyei Ellenőrzési Szolgálatok vezetőinek országos értekezletén vett részt, ahol a testületi tag előadást tartott a panaszkezelés és a Testület joggyakorlatának témakörében. Ezt követően 2015. október 1-jén rendezte meg az ORFK azt az országos értekezletet, amelynek a tárgya a rendőri intézkedés elleni panaszok, közérdekű bejelentések és egyéb beadványok kezelése volt. A Testületet Dr. Lukács Tamás elnök, Dr. Deák-Kondákor Dóra és Dr. Rónai Orsolya tanácsadók, valamint Tisóczki Flóra sajtószóvivő-elnöki asszisztens képviselték. Az Országos Rendőr-főkapitányság meghívására Fráterné dr. Ferenczy Nóra testületi tag 2016. október 5-én előadást tartott a megyei rendőr-főkapitányságok ellenőrzési szolgálatai képviselőinek a "Panaszok, rendőri intézkedés elleni panaszok, közérdekű bejelentések és egyéb beadványok kezelése" elnevezésű továbbképzésen.

A Testület évek óta rendszeres résztvevője a rendőrség és a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság közös rendezvényének a budapesti Városligetben, ahol a testület tagjai és munkatársai előtt lehetőség nyílt a Testület tevékenysége iránt érdeklődők közvetlen, szóbeli tájékoztatására, és kérdéseik megválaszolására; ezzel is felhasználva a lehetőséget a Testület munkájának minél szélesebb körben történő megismertetésére.

A 2014. év egyik fontos eseménye volt rendészeti szempontból, hogy aláírták az Európai Rendőr-akadémia (CEPOL) új székhelyéről szóló megállapodást. A CEPOL az első uniós intézmény, amelynek székhelye Budapestre került. Dr. Lukács Tamás, a Testület elnöke eredményes tárgyalásokat folytatott annak érdekében, hogy a panaszjogot illetően a Testület gyakorlata helyt kapjon a képzésben.

További fontos lépés az oktatási tevékenység terén, hogy a Testület elnöke kezdeményezte a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen, hogy önálló tantárgyként oktassák a rendőröknek a

panaszjog gyakorlatát. Ennek megvalósulásáig eseti jelleggel tart a Testület előadásokat az egyetemen, így 2015. április 16-án Fráterné Dr. Ferenczy Nóra a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának felkérésére vendégelőadóként tartott a nappali tagozatos hallgatóknak előadást a Testület megalakulásának a körülményeiről, hatásköréről és eljárásáról, valamint gyakorlati példákkal illusztrálta a Testület által vizsgált ügyeket és az abból leszűrt tapasztalatokat.

Dr. Deák-Kondákor Dóra mb. titkárságvezető pedig a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen Jog- és Államtudományi Karán tartott előadást a Testület működéséről, az általa vizsgált ügyekről és az Rtv-ben szabályozott intézkedésekről és kényszerítő eszközökről.

A Testület célja, hogy a jövőben a jogászképzésben és a rendőrök oktatásában mind nagyobb hatékonysággal vállaljon részt.

IV. A Testület által 2014-2016. év között vizsgált ügyek tanulságai

Az alábbiakban a Testület azon ügyek közül ismertet néhányat, amelyekben olyan hiányosságokat tárt el, amelyek orvoslása, és amely ügyek és a bennünk feltárt problémák ismertetése a rendőri állománnyal elősegíti a jogszerű intézkedések menetének berögződését.

1. Az Rtv.-ben foglalt általános elvek és szabályok alkalmazása

1.1.) A rendőrség feladata, illetve az emberi méltóság és az ember jogainak védelme

2. § (1) A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyónbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.¹

A Testület a legtöbbször a rendőri intézkedések hangnemének vizsgálatánál hívta segítségül az Rtv. fenti rendelkezését, az intézkedő rendőrök stílusa, fellépési módja, és az általuk használt hangnem megítélése tekintetében; azonban gyakran nehéz helyzetben van a Testület. A három év során sok esetben fordult elő ugyanis az, hogy nem lehet megnyugtatóan állást foglalni a kérdés tisztázásakor, hiszen a fenti körülményeket az ügyek többségében nehéz rekonstruálni, még felvilágosítás-kéréssel is. A kifogásolt intézkedéseknél jellemzően csak az intézkedő rendőr és az intézkedés alá vont panaszos van jelen, akiknek a tényelődásai többnyire teljesen ellentétben állnak egymással és egyéb, az ellentmondás feloldását lehetővé tévő bizonyítási eszköz pedig ritkán áll a Testület rendelkezésére, de ha például szerepel is az ügyben az intézkedést figyelemmel követő tanú, általában ők sem szívesen nyilatkoznak ebben a kérdésben.

Kivételekre minden évben volt példa, ami egyrészt annak köszönhető, hogy rendelkezésre állt a sérelmezett intézkedésről olyan felvétel, amely igazolta a panaszos vagy a rendőrség állítását, másrészt az is előfordult, hogy a Testület a panaszos előadásának életszerűségére alapozva állapított meg alapjogsérelmet. Fontos említést tenni arról is, hogy a Testület töretlen gyakorlata szerint, amennyiben a rendőrség nem nyilatkozik egyes kérdések vonatkozásában, és nem cáfolja a panaszos által előadottakat, úgy a döntését a Testület a panaszosi állításra alapozza.

Például a **62/2016. (IV. 7.) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló ügyben, amelyben a panaszbeadvány szerint a panaszos a volt felesége gondozásában levő kislányát akarta az óvodában meglátogatni, de az óvoda személyzete nem engedte be. A panaszos rendőri segítséget kért. A kikerülő rendőrök testi kényszert alkalmazva tartották távol a bejárat

¹ Az alcímek elején található jogszabályrészletek [Rtv. és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 31/2011. (IX.22.) BM rendelet] a 2016. december 31. napján hatályos állapotot tükrözik, míg az állásfoglalások ismertetésében hivatkozott jogszabályrészletek a kifogásolt rendőri intézkedés napján hatályban lévő joganyagot tartalmazzák.

ajtótól. A rendőrök a panaszos, illetve a helyszínen tartózkodó volt felesége igazoltatása mellőzésével kezdtek intézkedni: az óvodavezetőség tájékoztatása alapján, miszerint a panaszos rugdosta a bejáratú ajtót, előállítását foganatosították. A Testület – a panaszos által rendelkezésre bocsátott és hitelességét illetően kétségbe nem volt hangfelvételek alapján – hogy az intézkedő rendőrök lekezelően, pökhendien és arrogáns módon beszéltek a panaszossal (egyebek mellett az apai mivoltát kérdőjelezték meg, illetve méltóságában sértették meg) a helyszínen, ami miatt kimondta az emberi méltósághoz való jogának sérelmét. *Az országos rendőrfőkapitány határozatában helyt adott a panasz ezen részének.*

A **94/2015. (III. 26.) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló panaszbeadványban a panaszos sérelmezte a rendőri intézkedés részrehajló voltát, továbbá az intézkedő rendőrök hangnemét. Az egyik rendőr az intézkedés kezdetétől gorombán viselkedett; végig kioktatóan beszélt vele. Összességében a rendőri fellépés udvariatlan volt. A rendőr végig tegezte a panaszost, minősíthetetlen szavakat használt és érzékelhetően a panaszos feleségének az oldalán állt. A rendőrök intézkedése során használt hangneme kapcsán a Testület megállapította, hogy a rendőrség és a panaszos által közölték ellentétben állnak egymással, azonban a Testület az ellentmondást a panaszos által készített hangfelvételen foglaltakkal fel tudta oldani. A hangfelvételen kiderül, hogy a panaszos többször emelt hangon beszélt az intézkedő rendőrökkel; feldúlt, dühös, mérges volt az intézkedés során. Az érezhető, hallható, hogy próbálta magát disztingválni, de az állítása, miszerint a rendőr ordibált volna vele, vagy lekezelő, kioktató stílusban beszélt volna vele nem felelt meg a valóságnak. Mindkét rendőr normál, nyugodt, kulturált hangon beszélt a panaszossal, próbálták a helyzetet felmérni, igyekeztek a panaszost tájékoztatni. Így a rendőr hangnemére vonatkozó kifogást a Testület nem fogadta el, hiszen az nem felelt meg a valóságnak. Ellenben a Testület a panaszos emberi méltósághoz való jogának a sérelmét állapította meg a további két kifogás kapcsán, hiszen hallható a felvételen, hogy az egyik rendőr többször obszcén szófordulatokkal élt az intézkedés során; emellett pedig egyszer magázta, majd utána tegezte a panaszost. Egyébként a panaszos is váltva beszélt a rendőrrel: egyszer tegezte, majd magázta, de főleg többször magázta a rendőrt, mint tegezte. A panaszos is használt obszcén kifejezéseket, de elvéve. Így a panaszos két sérelmét a Testület elfogadta, így álláspontja szerint csekély mértékben sértette a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogát a rendőri fellépés.

Szintén az Rtv. 2. §-ának rendelkezéseit hívja fel a Testület akkor, amikor a közlekedésrendészeti intézkedésnél a megállítási módját vizsgálja. A **403/2015. (XI. 26.) számú állásfoglalásban** a Testület vizsgálatának tárgyává tette a panaszossal szemben lefolytatott közlekedésrendészeti intézkedést és annak körülményeit. A Testület a lefolytatott vizsgálatában megállapította, hogy a rendőrség a közlekedési szabályok betartását, a járműhasználat szabályszerűségét, valamint az okmányokra vonatkozó előírások megtartását minden esetben ellenőrizheti, erre tekintettel a Testület megállapította, hogy az intézkedő rendőr a jogszabályi előírásoknak megfelelően, kellő jogalap birtokában (Rtv. 44. §) járt el a panaszossal szemben, így az intézkedés kezdeményezése a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát nem sértette. Mivel a panaszos kifejezetten sérelmezte, a Testület megvizsgálta megállítási körülményeit. Jelen kifogás kapcsán a panaszos és a rendőrség tényelődása szinte teljesen egybeesett. Egy ponton volt ellentmondás kimutatható, az pedig a követési távolságra vonatkozott; hiszen míg a panaszos azt állította, hogy a rendőr nem tartotta be a közlekedése során a biztonságos követési távolságra vonatkozó előírásokat, addig a rendőr ezt cáfolta. A Testület a történeti tényállás kialakítása során ezen ellentmondást, annak

feloldhatatlansága miatt figyelmen kívül hagyta. A rendőr a panaszost úgy állította meg, hogy először megkülönböztető fényjelzést használt, majd hangjelzést adott le, végül pedig a panaszos gépjárműve elé került és így kényszerítette megállásra azt. A rendőr a megállítási kapcsán saját maga a jelentésében rögzítette, hogy a megkülönböztető fényjelzés hatására, majd kétszeri hangjelzés leadására a panaszos lassítani kezdett, ennek ellenére megelőzte a panaszos járművét és elé kerülve állította meg azt. A Testület álláspontja szerint a vonatkozó rendelkezésekre (KRESZ, ORFK irányelv) figyelemmel ez a fajta megállítási módszer indokolatlan volt jelen esetben, hiszen a rendőr maga is megállapította, hogy a panaszos lassítani kezdett, így a hátulról történő megállítási végrehajtása sikeresnek mutatkozott. Emiatt az előlről történő megállítási feltételei nem valósultak meg jelen esetben, így a Testület a panaszos tisztességének eljárásához való alapvető jogának csekély fokú sérelmét állapította meg.

Az élelmezéssel kapcsolatos panaszoknál a Testület a vizsgálata során szintén felhívja a 2. § rendelkezéseit. **224/2016. (XI. 10.) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló beadványban a fiatalos panaszos törvényes képviselője elsődlegesen azt sérelmezte, hogy a meghosszabbított, közel 12 órás előállítás alatt fia nem kapott semmilyen ennyivalót a rendőrségen, illetve nem tájékoztatták őket arról, hogy milyen ügyben állították elő gyermeküket. A felek állításai közti ellentmondást (hogy pontosan milyen ígérek és tájékoztatások hangzottak el az élelmezést illetően) a Testület nem tudta feloldani vizsgálata során, azonban arra való tekintettel, hogy a rendőrség számlával alátámasztotta kora reggel ételt biztosított a panaszosnak, nem tartotta indokoltnak megállapítani a panaszos emberi méltóságához való jogának sérelmét amiatt, hogy 5 óra elteltével nem azonnal biztosították neki étkezést. A törvényes képviselő tájékoztatás hiánya miatti kifogása kapcsán szükséges még utalni az Rtv. 24. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésre is. [„24. § (1) A rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.”] Az elfogás végrehajtásáról szóló jelentés rögzítette, hogy az előállítás okáról megkapta a panaszos a tájékoztatást, illetve a panaszos elfogásáról és büntetés-végrehajtási intézetbe történő szállításáról a szüleit szóban tájékoztatták a rendőri intézkedés során. A kiegészítő jelentések szerint a szülőket mindenről tetelesen és pontosan tájékoztatták: legelőször az előállítás okáról (mely szerint körözés volt érvényben a gyermekükkel szemben), majd arról, hogy mely rendőrségi objektumba szállítják a panaszost. Az egyik kiegészítő-jelentés is azt rögzítette, hogy többször is elmagyarázták a szülőknek, hogy miért történhetett meg ez az egész, de ők azt nem akarták tudomásul venni, feljelentéssel fenyegetőztek. A hivatkozott Rtv. szakasz az intézkedés alá vont részére történő előállítási ok közlését írja elő, amelyet az intézkedés napján kelt jelentés rögzített. Mindemellert a rendkívül részletes és élethű párbeszéd leírása miatt a Testület igazoltnak látta azt a rendőrségi álláspontot is, hogy a rendőrség a vonatkozó jogszabályokat betartva járt el és nem mulasztott a törvényes képviselő felvilágosítása kapcsán, ezért e tekintetben nem állapított meg jogsértést a Testület.

A 297/2013. (X. 22.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló panaszbeadványban a panaszos – többek között – kifogásolta a vele szemben lefolytatott biztonsági intézkedés szakszerűségét, azt a körülményt, hogy a rendőrök figyelmen kívül hagyták kérését, mely szerint szeretne átöltözni és cipőt húzni, emiatt széketes nadrágjában, mezítláb kellett hazautaznia, ami roppant megalázó volt számára.

A rendőrségi jelentésekben foglalt tájékoztatás arról számolt be, hogy az intézkedő rendőrök tudomása és emlékezete szerint a panaszos nem kérte, hogy átöltözhessen. A panaszos édesanyját az intézkedő r. zászlós távozásukkor tájékoztatta arról, hogy fiát melyik intézetbe szállítják, a másik intézkedő r. törzsőrmester szerint a r. zászlós tájékoztatása kitért arra is, hogy a kórházba vihet neki ruhát, cipőt. Az intézkedő rendőrök jelentése egybehangzóan azt tartalmazta, hogy a mentőautóba való kíséreskor, a lépcsőházban szembesültek azzal, hogy a panaszos – feltehetően az ellenállás során kifejtett erőlködés következtében – a nadrágjába ürített. Mivel meg volt bilincselve és erőszakos magatartást tanúsított, ezért nem hagyták a cipőjével bajlódjon, és a mentőbe kísérték.

A Testület a rendőri és panaszosi állítások közt ellentétet tapasztalt annak kapcsán, hogy a panaszos kérte-e, hogy átöltözhessen. A rendőrségi iratok nem cáfolták közvetlenül és érdemben a panaszosi állítást, annyit tartalmaznak, hogy a „rendőrök emlékezete és tudomása szerint” nem jelezte a panaszos, hogy szeretne átöltözni. A konkrét szituációval kapcsolatban a Testület megjegyezte, hogy – az incidens roppant kellemetlen volta miatt – elég valószínűtlen, hogy a panaszos ne jelezte volna igényét, hogy szeretne tiszta nadrágot (és cipőt) felvenni. A fenti idézett szakasz mellett szükséges felhívni az arányosság követelményét kimondó Rtv. 15.§-át is, mely szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, míg a (2) bekezdés szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. A kérdés megítélésénél a Testület felhívta a Magyar Köztársaság Rendőrségének Járőr- és Őrszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 22/1997. (XI. 18.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Járőrszolgálati Szabályzat) II. fejezetének 29. pontját is, amely rögzíti, hogy az intézkedést általában a járőrvezető folytassa le, a járőrtárs közvetlen biztosítása mellett. A járőrtárs kísérje figyelemmel közvetlen környezetét, valamint az intézkedés alá vont személyt, legyen készen menekülés megakadályozására vagy támadás elhárítására.

A Testület nem vitatatta, hogy nem volt elvárható magatartás a rendőrök részéről, hogy a panaszos korábbiakban kifejtett ellenállása miatt levegyék róla a bilincset, vagy ők öltöztessék át a panaszost, továbbá nem volt vitatható az sem, hogy az intézkedés biztonságos lebonyolítása érdekében szükség volt arra, hogy a megbilincselte panaszosra felügyeljenek. [Többek között ezért nem állt módjukban, hogy egyikük visszaszaladjon a lépcsőházból lakásba tiszta nadrágért (és cipőért), amikor észlelték, hogy mi történt.] Ugyanakkor a Testület álláspontja szerint az semmiképp sem veszélyeztette volna az intézkedés biztonságát, ha lefelé menet a kapucsengőn jeleznek a panaszos édesanyjának, hogy szükségük van egy tiszta nadrágra; ebben az esetben a panaszos biztonságos felügyelete nem sérült volna. A Testület nem fogadta el a r. törzsőrmester jelentésében foglaltakat (mely szerint a r. zászlós tájékoztatása kitért a cipőre és tiszta nadrágra is), mert r. zászlós a saját jelentésben maga illet nem írt le. A Testület álláspontja szerint irreleváns, hogy a fenti tartalmú tájékoztatás valóban megtörtént-e, mivel mindenképpen súlyosan sértette a panaszos emberi méltóságát az, hogy széketes nadrágban és mezítláb foganatosítottak vele szemben intézkedést. A Testület a fenti érvelés mentén úgy ítélte meg, hogy sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga, mivel mezítláb, bepiszkított nadrágjában foganatosítottak vele szemben intézkedést, így súlyos jogsérelem megállapításáról szóló állásfoglalás született. ***Az országos rendőr-főkapitány a panaszos emberi méltósága megőrzésének elmulasztása miatt a panasznak e tekintetben helyt adott.***

Az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat nem tartalmaz arra konkrét rendelkezést, hogy milyen kötelezettségei vannak olyan esetben a rendőrnek, ha az intézkedés helyszínén vagy annak közelében vagyontárgy marad őrizetlenül. Ezért ezen panaszosok kapcsán a Testület szintén az Rtv. 2. §-ének rendelkezéseiből indult ki. **130/2014. (VI. 12.) számú állásfoglalás** alapját képező panaszügyben a panaszos sérelmezte, hogy mivel a rendőrség későn értesítette ki előállításáról az élettársát, addig az autója nyitott állapotban maradt órákon keresztül az intézkedés helyszínén. A Szolgálati Szabályzat a lakásból való előállítás esetére tartalmaz vagyonvédelmi előírásokat. (A 15. § (1) bekezdése szerint, ha az Rtv. 33-34. §-ai, illetve 37. §-ának b) és c) pontja alapján a személyt a lakásából szállítják el, szükség esetén a lakásban maradó vagyontárgyait a rendőr biztonságba helyezi, tanúk jelenlétében az üresen maradó lakást lepecsételi.) Az Rtv. egy helyen említi kifejezetten a vagyon megóvásának kötelezettségét. A törvény 39. §-ának (3) bekezdése a magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen való intézkedés szabályai között emeli ki, hogy a birtokos távollétében történt behatolást követően (...) a rendőrség köteles a birtokost tájékoztatni, és a vagyonvédelem érdekében szükséges intézkedést megtenni.

A Testület emellett hivatkozik a fent hivatkozott Rtv. 2. §-ban foglalt kötelezettségekre. Szükséges utalni továbbá a Testület az Rtv. 17. § (1) bekezdésének előírásaira is, miszerint a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja

A Testület álláspontja szerint a hiányos rendelkezések ellenére az Rtv. 2. §-ában található alapvető szintű rendelkezésből következően és a Szolgálati Szabályzat fent hivatkozott rendelkezésének analógiájára nemcsak a lakásban maradó, hanem egy annál tágabb körbe tartozó – az intézkedés helyszínén maradó – vagyontárgyak tekintetében is fennáll az eljáró rendőrnek az a kötelezettsége, hogy az intézkedés alá vont személy vagyontárgyait biztonságba helyezze.

Jelen ügyben – ahogyan ez a rádióforgalmazás anyagából kiderült – a rendőrök alappal feltételezhatték, hogy a panaszos az indító kulcsot kihajította az ablakon, ami a fokozott ruházat- és gépjármű és annak környékének átvizsgálása során sem került elő, így nem tudták azt lezárni. Egy másik rendőrségi összegző jelentése is tényként állapította meg, hogy a járőrök nem gondoskodtak a gépkocsi megfelelő őrzéséről. A rádióforgalmazás hanganyagának meghallgatása ezt az állítást részben ugyan cáfolta, mivel az intézkedő rendőrök közölték az ügyeletessel, hogy a másik járőr pár ott maradt a helyszínen.

A Testület azonban a rendelkezésre álló iratokból megállapította, hogy ez az „őrzés” nagyon rövid ideig tarthatott. (Az őrzést végző r. főtörzsőrmesterre vonatkozó egyéni beszámoltató adatlapból kiderült, hogy az intézkedés biztosítása az előállításra, majd mintavételre történő kísérést jelentette, nem az őrizetlenül hagyott gépjármű felügyeletét.)

A Testület – a fenti panaszosi magatartás és közrehatás ellenére is – arra az álláspontra helyezkedett, hogy azzal a magatartással, hogy őrizetlenül hagyták a panaszos nyitott gépjárművet, a rendőrök mulasztást követtek el, ezért ezzel összefüggésben a Testület a panaszos tulajdonhoz való jogának megsértését állapította meg, amely sérelmet a panaszosi közrehatás miatt csekélyfokúnak ítélt. A Testület állásfoglalásban (egyéb panaszosi kifogások

miatt), súlyos jogsérelem megállapításáról döntött ezért *a panaszt az országos rendőrfőkapitány bírálta el, aki határozatában a gépkocsi helyszínen történő őrzésének elmulasztása miatt e tekintetben a panasznak helyt adott.*

1.2.) A rendőrség együttműködési kötelezettsége más szervekkel

2.§ (2) A rendőrség a feladatának ellátása során

a) együttműködik az állami és a helyi önkormányzati szervekkel, a társadalmi és a gazdálkodó szervezetekkel, az állampolgárokkal és azok közösségeivel;

b) segítséget nyújt - jogszabályban meghatározott esetben - az állami és a helyi önkormányzati szervek hivatalos eljárásának zavartalan lefolytatásához;

c) támogatja a helyi önkormányzatoknak és az állampolgárok közösségeinek a közbiztonság javítására irányuló önkéntes tevékenységét.

Az Rtv fenti rendelkezéseit a Szolgálati Szabályzat 37. § -a egészíti ki, amely a *végrehajtási eljárásban* történő rendőri közreműködés szabályait rögzíti. [„Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv az állami és a helyi önkormányzati szervek által foganatosított végrehajtási eljárásban részt vevő személyek biztonságához megóvásához segítséget nyújt, valamint a végrehajtási eljárásban alkalmazható helyszíni kényszercselekményeknek való ellenszegülést megszünteti, továbbá – ha a végrehajtási kényszercselekményre felfogósított az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv közreműködését kéri – végrehajtja a bíróság intézkedésében meghatározott adós személye elleni kényszercselekményt.”]

Többek között a fenti rendelkezéseket vizsgálta a Testület a **128/2016. (VII. 7.) számú állásfoglalása** kapcsán, amelyben a Testület a következő megállapításokat tette. A Beadványban a panaszos elsődlegesen azt sérelmezte, hogy a rendőrség az adott ügyben intézkedett, közreműködött az önkormányzattal (polgármesterrel), beleavatkozva egy olyan ügybe, ahol polgári peres eljárás volt folyamatban. A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrség egy olyan ügyben biztosította a jelenlétet, amelyről megfelelő információval nem rendelkezhetett, és olyan iratokra hivatkozva tette ezt, amelyek létezéséről ő nem is tudott.

A rendőrségi iratok szerint a „rendőri védelem iránti kérelmet” a megyei rendőrfőkapitánynál a megyei jogú város Polgármesteri Hivatal egyik osztályának vezetője terjesztette elő, a kérelemhez mellékelték a polgármester tulajdonosi hozzájárulását, amelyet a vonatkozó önkormányzati rendelet alapján adtak ki. A Testület – a vonatkozó joganyag [a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény (Kstv.), a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) és a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.)] rendelkezéseinek részletes elemzése nélkül megállapította, hogy a rendőri védelemhez mellékelt polgármesteri tulajdonosi hozzájáruló nyilatkozat nem tekinthető olyan dokumentumnak, amely egy helyi önkormányzat végrehajtási eljárást megalapozhatott volna. Jelen esetben a helyi szabályozás a polgármesterre ruházta át a tulajdonosi jogok gyakorlását (így a tulajdonosi nyilatkozatok megtételét is), azonban ezen

magánjogi nyilatkozat vélhetően szervezeti okokból született "határozati" formában. A Testület álláspontja szerint a szóban forgó vagyoni jogi ügyben az önkormányzat magánjogi szereplő volt és nem hatóság, ami miatt a határozati formát öltő magánjogi nyilatkozat nem volt alkalmas közigazgatási, bírósági, önkormányzati végrehajtási eljárás lefolytatására, ezért a rendőrség végrehajtási biztosítási tevékenységét sem alapozhatta meg. A Testület fontosnak tartotta kiemelni, hogy az intézkedő rendőröktől semmiképp nem várható el, hogy ilyen helyzetben meglehetősen speciális tudást igénylő jogi ismeretekkel rendelkezzenek, ugyanakkor az mindenképpen *elvárható a rendőrségtől, mint szervezettől*, hogy az írásban érkező, hasonló tárgyú kérelmek esetén ellenőrizze a határozat végrehajthatóságát, hiszen nyilvánvalóan csak jogerős, vagy azonnal végrehajtható hatósági határozaton alapuló végrehajtási eljárásban működhet közre. A Testület ezen állásfoglalásában kimondta, hogy az Rtv. azon szabálya, hogy a végrehajtási eljárásban a rendőr kirendelésének törvényességéért a végrehajtást elrendelő szerv vezetője a felelős, nem mentesíti a rendőrséget az alól, hogy ellenőrizze a megkeresés jogszerűségét, illetve a végrehajtandó határozat jogerejét, hiszen ezzel tisztázható az, hogy elrendelték-e végrehajtást az adott ügyben. Ezen érvelés mentén a Testület a rendőrség közreműködését jogsértőnek találta, amely miatt megállapította a panaszos tisztességés eljáráshoz és tulajdonjoghhoz fűződő jogának sérelmét.

1.3.) A rendőri feladatok ellátásának és az utasítás teljesítésének kötelezettsége

11. § (1) A rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak - az e törvényben foglalt figyelembevételével - engedelmességni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

(2) A rendőrség a belső szervezetét és működésének részletes szabályait, az utasítás kiadás rendjét úgy kell kialakítani, hogy az utasítás kiadójának és végrehajtójának egyéni felelőssége mindenkor megállapítható legyen.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdésében foglalt általános követelményt – miszerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni – több esetben hívta segítségül a Testület annak megítélése kapcsán, hogy az adott ügyben van-e hatásköre eljárni. A 11. § (1) bekezdése ugyanis olyan általános jellegű rendőri kötelezettséget rögzít, amelynek megsértése esetén helye van a Testület eljárásának akkor is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. Fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazásával függ össze. Tehát az Rtv. 11. §-án keresztül vizsgálhatóvá válik a rendőrség részéről eljáró személyek olyan tevékenysége is, amely az Rtv.-től eltérő, egyéb jogszabályok által rendezett eljárási szabályok alapján zajlik.

A Testület hatáskörének ilyen értelmezése azonban nem biztosít korlátlan lehetőséget a beavatkozásra, mert erre a felhatalmazásra a Testület csupán olyan esetekben támaszkodik, amikor a panaszolt rendőri intézkedéssel vagy mulasztással szemben speciális jogorvoslatot az egyéb jogszabályok nem biztosítanak. (Ilyen esetekben ugyanis az eredetileg panaszolni kívánt jogsértéseken túl Testületi hatáskör hiányában a jogorvoslatához és a panaszhoz való alapjog sérelme valósulna meg azzal, hogy ezen alapjogok gyakorlása az adott esetben kizárt

lenne. Másrészt, ha egyéb speciális jogorvoslat rendelkezésre áll, a Testületi hatáskör indokolatlan párhuzamosságot teremtene.)

Ezen kiterjesztő értelmezésre alapítva fejtette ki álláspontját a Testület például **250/2016 (VI.25.) és a 257/2016 (VI. 25.) sz. állásfoglalásokban.**

1.4.) Az intézkedési kötelezettség

13. § (1) A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

[...]

(3) Ha a rendőrt az intézkedés megtételében tárgy akadályozza, azt eltávolíthatja, vagy az akadályt más módon elháríthatja, az ezzel okozott kárért a rendőrségnek az intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsultat kártalanítania kell.

14. § A rendőr közreműködik a közbiztonságot fenyegető veszélyhelyzet elhárításában. Ha a veszélyhelyzet elhárítása más szerv feladatkörébe tartozik, de beavatkozására csak késedelmesen van lehetőség, a rendőr haladéktalanul gondoskodik a veszély elhárításáért felelős hatóság vagy más szerv értesítéséről.

Mint látható az Rtv. 13. §-a az intézkedési kötelezettséget és az intézkedéssel szemben támasztott általános követelményeket tartalmazza. Ezen szabályok értékelését több kontextusban is elvégezte a Testület.

A Testület fontosnak tartotta leszögezni, hogy az intézkedési kötelezettségre vonatkozó fenti rendelkezések nem csak bekövetkezett eseményekkel kapcsolatban állapítják meg e kötelezettség fennállását, hanem a veszélyeztető helyzetek vonatkozásában is. Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése előírja az intézkedést arra az esetre, ha a közrendet veszélyeztető tény, körülményt hoznak a rendőr tudomására.

A Testület – az előző évekhez hasonlóan – számos ügyben rögzítette, hogy az intézkedési kötelezettséget mind bűncselekmény, mind szabálysértés elkövetésének egyszerű gyanúja esetén megalapozottnak tekinti.

A fenti ügyekben a Testület fontosnak tartotta utalni azon töretlen gyakorlatára, miszerint a büntetőjogi-, illetve a szabálysértési tényállásszerűséget eljárásában kizárólag a rendőri intézkedés jogszerűsége szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem veheti át a szabálysértési vagy a büntető hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény bizonyos fokú értékelését, az alapjog-sérelem vizsgálata üresedne ki. A Testület a panasz eljárásokban ezért azt vizsgálja, hogy az adott intézkedéshez szükséges gyanú foka fennállt-e. Ugyanezt a megközelítést alkalmazza a Testület akkor is, amikor az a panasz tárgya, hogy a rendőrség

valamely bűncselekmény, vagy szabálysértés áldozatának nem adta meg a tőle elvárható segítséget. A Testület ilyen esetekben is azt vizsgálja (a jogsértő cselekmény megvalósulásának kérdésében való állásfoglalás nélkül), hogy a panaszos által sérelmezett bűncselekmény vagy szabálysértés minimális gyanúja fennállt-e, és ennek fényében értékeli a rendőrség tevékenységét.

A Testület a **263/2014. (X. 16.) számú állásfoglalásában** a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának súlyos sérelmét állapította meg annak kapcsán, hogy a rendőrség késedelmesen intézkedett. A panaszos beadványában előadta, hogy az egyik szomszédja észlelte, hogy három, ismeretlen személy felfeszíti az ingatlanja ajtaját, ketten behatolnak, míg egyikük az utcán maradt „örszemként”. Ezt követően tett bejelentést először a kerületi kapitányság városi számán, majd a 112-es telefonszámra. A panaszos elmondása szerint többször hívta a szomszéd mindkét hívószámot, eredménytelenül. Ezután a panaszos lánya, ahogy hazaért szembesült a panaszos sérelmére elkövetett bűncselekménnyel, így hazaérte után hívta a 112-es segélyhívószámot és a panaszost. A panaszos a lányának a hívására hazasietett, majd ő is felhívta a 112-es segélyhívószámot, azonban őt új bejelentőként kezelték. Ezt követően érkezett meg a helyszínre a Készenléti Rendőrség állományába tartozó két rendőr, majd körülbelül másfél óra elteltével a pestszentlőrinci helyszínelők. A Testület rendelkezésére álltak a bejelentésekről dokumentált hangfelvételek, amelyekből megállapítható, hogy a panaszos szomszédja pontosan meghatározta a cselekmény elkövetésének a helyét, idejét, módját, az elkövetők számát. Maga a dolog elleni erőszakkal elkövetett lopás büntetendő gyanúja már önmagában intézkedési kötelezettséget keletkezett a rendőrség oldalán, de az, hogy a bejelentés időpillanatában, az elkövetőket látja a bejelentő, látja, hogyan mennek be, mit csinálnak, így nyomon követi a tevékenységüket sürgeti a rendőrök oldalán az intézkedési kötelezettség realizálást. Ebben az esetben a bűnüldözési érdek és a panaszosnak, mint állampolgárnak történő segítségnyújtás, a közbiztonság megóvása mind indokolta azt, hogy a rendőrök forrónyomon, minél hamarabb megjelenjenek a helyszínen és kézre kerítsék az elkövetőket. Ennek ellenére mégis az első bejelentéstől összesen 2 óra 30 perc telt el, mire a rendőrség a helyszínre érkezett.

A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok és az azok alapján kiállított történeti tényállás kapcsán úgy foglalt állást, hogy ha a rendőrök időben, maximum fél órán belül megjelentek volna a helyszínen meglelt volna annak a reális esélye, hogy a feltételezett három elkövetőt még a forrónyomon üldözőbe vegye, így nagyobb lett volna arra az esély, hogy az elkövetőket akár felkutassák, a panaszostól eltulajdonított értéktárgyakat meglegljék. Mindezekre tekintettel a Testület álláspontja szerint a rendőri késedelem, azaz az intézkedési kötelezettség késedelmes teljesítése jelentős mértékben sértette a panaszos alapvető jogát, így erre tekintettel a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának súlyos sérelmét állapította meg.

A Testület a tisztességes eljáráshoz való jog súlyos sérelmét állapította meg a **195/2015. (V. 26.) számú állásfoglalásában**, amikor a panaszos – aki több ízben bejelentést tett amiatt, hogy szomszédja ipari gyalugépet üzemeltet házában ablaka alatt – egyik, esti órában tett, úgyszintén csendháborításra vonatkozó bejelentése alapján ígéretet kapott arra, hogy járőröt küldenek a helyszínre, azonban ezt a rendőrség utóbb elmulasztotta megtenni.

A **254/2015. (VI. 25.) számú állásfoglalásban** a Testület megállapította, hogy a rendőrség súlyosan sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz, illetve szabad mozgáshoz való jogát. A

panaszos a városi önkormányzat képviselő-testületének nyilvános ülésén akart részt venni, mint állampolgár és mint újságíró, de a városházán dolgozó közterület-felügyelő és biztonsági őrök két ízben is megakadályozták abban, hogy az ülésterembe bejusson. A panaszos telefonon bejelentette a rendőrség felé, hogy szabad mozgásában akadályozzák, ami a rendőrség számára intézkedési kötelezettséget keletkeztetett. A Testület megállapítása szerint a rendőrségnek észlelnie kellett volna, hogy a panaszost mindkét alkalommal jogalap nélkül akadályozzák az ülésre való bejutásban, ezért a közterület-felügyelőt és biztonsági őroket figyelmeztetni kellett volna arra, hogy jogellenes az eljárásuk. Továbbá a képviselő-testületi ülés a rendőrség második helyszínre érkezése időpontjában már elkezdődött, és így a helyzet tisztázása érdekében a rendőrnek ellenőriznie kellett volna, hogy van-e szabad hely a teremben, ahova a panaszos leülhet, ezzel szemben a rendőr ezt megtagadta.

A Testület **123/2015. (III. 26.) számú állásfoglalásának** alapjául szolgáló panasz szerint Ajka belvárosában zalaegerszegi futball huligánok a panaszosra és barátjára támadtak, ami miatt futva kellett menekülniük több száz méteren keresztül, végül a helyi mentőállomáson kaptak menedéket. A kiérkező rendőrök megérkezésére a támadók eltűntek, a rendőrök intézkedése pedig arra terjedt ki, hogy feltettek néhány kérdést, majd közölték a panaszossal és barátjával, hogy minek mennek ilyen helyre, bújjanak el. A panaszos összességében kifogásolta, hogy miért nem intézkedtek a rendőrök a huligánok ellen, miért nem védték meg őket. A Testület gyakorlata alapján az intézkedési kötelezettség elmulasztásával összefüggésben akkor kerül sor a panaszos alapvető joga – mégpedig általában a tisztességes eljáráshoz fűződő jog – sérelmének megállapítására, ha a rendőr valamely, az adott helyzetben nyilvánvalóan szükséges, az ügy szempontjából *lényeges* intézkedést nem tett meg a kérdéses ügyben. Erre tekintettel a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedés hiányos volta miatt sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz és testi épséghez fűződő joga. Álláspontja szerint az intézkedési kötelezettség teljesítésének jelen helyzetben arra kellett kiterjednie, hogy a bejelentésre a rendőrök a helyszínen megjelenjenek, hogy meggyőződjenek a bejelentésben foglaltakról, a feleket igazoltassák, a tényállásról tájékozódjanak (ami alapján eldönthető, hogy további intézkedés foganatosítása indokolt-e), és alapos tájékoztatást nyújtsanak a jogi lehetőségeket illetően. Ezek alapján a Testület a rendőrség intézkedését nem találta elegendőnek és megállapította, hogy a rendőri intézkedés hiányos volta miatt sérültek a panaszos fentebb említett alapjogai. A Testület meglátása szerint a rendőrség egyértelműen mulasztott az eset kapcsán, tekintettel arra, hogy a mentősök az adatgyűjtés során megerősítették azt az információt, hogy valóban megkergették a panaszost és a barátját. A rendőrök az érintett feleket még csak nem is igazoltatták, csupán felvilágosítást nyújtottak részükre. A Testület álláspontja szerint a rendőröknek mindenképp meg kellett volna győződniük arról, hogy a panaszost kergető személyek a környéken tartózkodnak-e, különös tekintettel arra, hogy a rendőröknek tudomása volt arról, hogy az ittas vendégszurkolók a környékbeli kocsmákban várakoztak a következő vonat indulásáig. A Testület szerint az mindenképp elvárható lett volna, hogy a panaszost és társát bevigyék a rendőrkapitányságra, ahol választásuk szerint megtehetik a feljelentésüket, vagy megvárhatják hozzátartozóikat. ***Az országos rendőrfőkapitány határozatában az intézkedés hiányos volta tekintetében a panasznak – a Testület döntésével egyezően – helyt adott.***

A **404/2015. (XI. 26.) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló ügyben a panaszos többek között az intézkedés alá vonását kifogásolta. A beadványában előadta, hogy egy kemping területén egy ott lévő vendég agresszíven lépett fel vele szemben, amely során halálosan megfenyegette őt, ha nem hagyja el a kemping területét, valamint a családtagját is megfenyegette. A

panaszos elment onnan, de továbbra is a kemping területén maradt. Kb. egy óra elteltével visszatért gépjárművével a szóbeli inzultus helyszínére, a biztonság kedvéért a gépjárművében maradt, de mert a vendég ittas is volt, a segélyhívó központtól kért segítséget. Közben az agresszív vendég gépjárműbe szállt, amit egy – később kiderült – szolgálaton kívüli tűzoltó vezetett. A panaszos mondta nekik, hogy ne menjenek el, mert kihívta a rendőrséget. Erre a tűzoltó igazoltatni kezdte a panaszost, de mivel agresszíven viselkedett, nem engedelmeskedett a kérésnek, ezért többen körbe állták, hogy a panaszos ne tudjon a helyszínről eltávozni. Mindeközben végig fenyegették a panaszost, valamint leköpték a gépjárműve ablakát. Eközben a tűzoltó is telefonált a segélyhívó központba és azt hazudta, hogy fogtak egy „kukkolót”. Mivel senki nem érkezett a helyszínre, a panaszos ezért újabb segélyhívást indított. A kezelő közölte, hogy törölték a segélyhívását, nem megy ki senki a helyszínre. Erre a panaszos felhívta a figyelmét, hogy továbbra is fenyegetik és veszélyben érzi a testi épségét, ezért újabb járőr helyszínre küldését kérte. A kiérkező járőrök nem viseltek azonosító számot, a helyszínen lévő társaságot tegezve köszöntötték, majd az egyik bemutatkozás nélkül, agresszív, lekezelő, tegező stílusban arra szólította fel, hogy igazolja magát. A fenyegetőző férfit nem igazoltatta, sőt ez a férfi oda is lépett a panaszoshoz és tovább folytatta a fenyegetőzést. A rendőr a panaszost megmotozta a gépjárműve oldalánál, majd átvizsgálta a kocsiját. Nem közölte, hogy miért. A rendőrök emellett gúnyolódtak vele, illetve közölték vele, hogy örüljön, hogy ennyivel megúsza dolgot, és elzavarták. A Testület többek között abban a kérdésben foglalt állást, hogy a rendőröket vajon terheli-e a panaszos által, a beadványában előadott mulasztás. Jelen ügy kapcsán a rendőrség nem következetesen adta elő a panaszos által előadottakra a válaszait. Reflektálása során először tagadta azt, hogy tudomása lett volna arról, hogy a panaszos bejelentést tett volna akár a 107-es, akár a 112-es telefonszámon, így ennek megfelelően csak egy rögzített hangfelvételt küldtek meg a Testületnek és egy eset adatlapot, amely ezen telefonhíváshoz kapcsolódik. Másodszor pedig a 2015. augusztus 23-án kelt hivatalos feljegyzésben egy r. ftörm. rögzítette, hogy 19 óra 26 perckor és 19 óra 31 perckor három bejelentés érkezett, hogy a naturista parton (a kempingben) életveszélyesen megfenyegettek egy személyt és egy „kukkolót” tartanak vissza. Így a rendőrség tényelődása saját álláspontját gyengítette, míg a panaszosét erősítette, ezért a Testület az először tapasztalt ellentmondást jelen ponton feloldottnak tekintette, hiszen a rendőrség saját maga cáfolta meg később az álláspontját, így a panaszossal egyező tényeket közölte a Testülettel. Ezt a Testület a történeti tényállás kialakítása során figyelembe vette, így megállapította, hogy a panaszos a rendőrségre kétszer betelefonálhatott annak ellenére, hogy a rendőrségen ezen telefonhívásokat – valamilyen ismeretlen oknál fogva – nem dokumentálták kellőképpen. Erre tekintettel a Testület úgy határozott, hogy a rendőrséget két esetben is mulasztás terhelte, nevezetesen: 1) nem rögzítették a panaszos telefonos bejelentéseit és 2) nem intézkedtek annak ellenére, hogy a panaszos jogellenes cselekmények, sérelmére történő elkövetését hozta a rendőrség tudomására. Erre tekintettel a Testület nem határozhatott másként, mint hogy megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának csekély fokú sérelmét.

A 468/2015. (XII. 17.) számú állásfoglalásban szintén csekély fokú jogsérelemről született döntés. A panaszos beadványában kifogásolta, hogy a rendőrség – feltehetően szomszédjának valótlan bejelentése nyomán – a lakcímén megjelent, és a kapu lefestése miatt figyelmeztetésben részesítették. A panaszos kérte, hogy erről vegyenek fel jegyzőkönyvet, mivel álláspontja szerint semmilyen szabályt nem sértett meg. A panaszos másnap a helyi rendőrkapitányságon panasszal szeretett volna élni; utánanéztek a bejelentésnek, azonban arról tájékoztatták a panaszost, hogy semmiféle nyoma nincs a bejelentésnek. A Testület a

panasz kapcsán azt vizsgálta, hogy a rendőröknek keletkezett-e intézkedési kötelezettsége a panasz alapjául szolgáló eseményekkel összefüggésben, illetve ennek mennyire tettek eleget. A rendőri jelentések szerint arról kaptak bejelentést, hogy a szomszéd a saját kerítését rendszeresen gázolajjal kenni le, és ennek a szaga zavarja a bejelentőt, mivel közel van a kerítéshez az ablaka. A Testület álláspontja szerint a bejelentés tartalma alapján nem merült fel olyan, a rendőrség hatáskörébe tartozó bűncselekmény vagy szabálysértési eljárás gyanúja, olyan közrendet vagy közbiztonságot veszélyeztető cselekmény gyanúja, amely a rendőrség intézkedési kötelezettségét vetette volna fel. Tekintettel arra, hogy a magánérdek védelme a rendőrségnek csak akkor feladata, hogy ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne, a Testületnek a továbbiakban azt kellett vizsgálnia, hogy az adott bejelentés kapcsán felmerült-e olyan magánérdek, amely érvényesíthetősége más módon nem volt biztosítható, csak rendőri intézkedéssel. A Testület erre a kérdésre nemleges választ adott, figyelemmel arra, hogy a bejelentés tartalma a birtokháborítás és a szomszédjogok kérdését vetette fel (Ptk.5:23.§ és a Ptk. 5:5.§-5:8.§), amellyel kapcsolatos birtokvédelmi eljárás elsősorban a jegyző, másodsorban pedig a polgári peres bíróság hatáskörébe tartozik. Tekintettel arra, hogy a bejelentő elmondása szerint a gázolaj okozta szagot napokig lehet minden évben érezni és a panaszos aznap kente a kerítést, így nem volt akadálya egy későbbi birtokvédelmi eljárásnak a bizonyítékként szolgáló szag és festési nyom esetleges rövid idejű megszűnése miatt. Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a rendőrség túlterjeszkedett az intézkedési kötelezettségén akkor, amikor a bejelentés alapján kiment a panaszos lakcímére és ott megsejmelte a helyszínt annak megállapítására, hogy van-e hatáskörébe tartozó jogsértés, mivel a bejelentés alapján ezt helyszíni vizsgálat nélkül is kizárhatták volna. A Testület álláspontja szerint a rendőrségnek a bejelentést követően csupán a bejelentőnek adott jogi felvilágosítással kellett volna zárnia a bejelentő tájékoztatását. Mindezek alapján a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának csekély fokú megsértését állapította meg.

Az intézkedési kötelezettség többszörös elmulasztását állapította meg a Testület abban az ügyben [123/2016 (VII.7.) számú állásfoglalás], ahol a panaszos azt kifogásolta, hogy noha a rendőrségre több alkalommal tett bejelentést egy csoport támadó jellegű viselkedése miatt, és noha a rendőrség ki is ment, érdemben nem intézkedett, aminek eredményeként a helyzet odáig fajult, hogy egy nagyobb csoport lángszórával próbálta meg a panaszosra és családjára gyújtani a lakást. A vizsgálat során a Testület kiemelt jelentőséget tanúsította a bejelentésekről készült hanganyagnak, illetve a rendőri intézkedés egy részét rögzítő felvételnek. Az ügyben szinte valamennyi rendőri jelentés kitért arra, hogy a panaszosok egyrészt odaszólogáltak a férfiaknak hergelve őket, másrészt arra, hogy a panaszosok kritizálták a rendőri intézkedést. A parancsnoki kivizsgálás szerint az intézkedés kapcsán ugyan felmerülhetett volna az előállítás, mivel két személy a rendőrök jelenlétében ilyen magatartást tanúsított, azonban az Rtv. 15. § szerinti arányossági szabály miatt a rendőrök a kisebb jogkorlátozással járó intézkedés mellett döntöttek. A későbbiekben pedig azért nem került sor előállításra, mert az elkövetők házában lévő csoportosulás kockázatosabb tette volna a rendelkezésre álló rendőri erők odavonását és intézkedését. Harmadik okként pedig a panaszosok nem együttműködő magatartására hivatkoztak a rendőrök.

A Testület ekörben hivatkozott a Btk. 170. §-ban meghatározott tényállásra, illetve az Rtv. 33. § (1) a) pontjának előírására, amely a rendőrnek nem biztosít mérlegelési lehetőséget, hanem tettenérés esetén kötelező jelleggel írja elő az intézkedés alá vont előállítását. A fentiek miatt

a Testület nem fogadta el a rendőrség azon érvelését, hogy az Rtv. 15. §-ban foglalt arányossági szabályra figyelemmel nem alkalmaztak a jelenlévőkkel szemben előállítást, hiszen a jelen esetben a rendőrnek a törvény nem enged mérlegelést, amennyiben valamely szándékos bűncselekményen tettenérés történik. (Ráadásul a rendőrségnek tudomással kellett lennie arról, hogy 1 órával korábban részben azonos személyek szintén összetűzésbe kerültek a panaszosékkal, és ekkor is figyelemfelhívás történt, ami láthatóan nem vezetett eredményre.)

A rendőri jelentések hivatkoztak arra is, hogy a helyszínen nem volt eldönthető, hogy ki kezdeményezte a konfliktust, az állítólagos sértett vagy kezdeményező fél pedig nem volt a helyszínen.

A Testület álláspontja szerint csak a videofelvételen látható jelenetsor – figyelmen kívül hagyva a korábbi esetleges testi sértéseket, illetve garázda jellegű magatartást – önmagában felvetette a garázdaság rendőri intézkedéshez szükséges mértékű gyanúját, hiszen a férfiak a rendőrök jelenlétében szándékegységben hangosan szidalmazták a panaszost, illetve élete kioltására vonatkozó fenyegetéseket, valamint szexuális aktusokra vonatkozó felhívásokat tettek, továbbá közülük kettő erőszakos magatartást is tanúsított (a felvételen csak a kődobás látható, de a rendőri jelentések a fejszével kapcsolatban egybevágóak). Egyébként ezt támasztja alá az a tény is, hogy a rendőrök az intézkedést követően garázdaság miatt folytattak helyszíni szemlét.

Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, ezért a Testület a tettenérés fogalmát több ügyben is vizsgálta. Jelen esetben azonban a tettenérés szűk fogalma is megvalósult a Testület álláspontja szerint, azaz a cselekmény véghezvitele közbeni leleplezés. (ld. 107/2014. (V. 15.) számú állásfoglalás) A Testület álláspontja szerint tehát az adott helyzetben megvalósult a garázdaság bűncselekménye miatti tettenérés, ezért a rendőrségnek kötelessége lett volna, az egyébként a helyszíntől csak testi kényszerrel távol tartható férfiakat előállítani.

Továbbá Testület már számos ügyben kifejtette, hogy saját mulasztását a rendőrség, mint szervezet nem mentheti a szervezeti nehézségeire hivatkozással, ezért nem fogadta a rendőrség azon hivatkozását az előállítás elmaradásának indokaként, hogy a későbbiekben pedig már az elkövetők lakóhelyén kialakult csoportosulással szemben nem állt rendelkezésre elegendő rendőr. Ekörben a Testület utal a 304/2009. (X. 14.) számú állásfoglalásában kifejtettekre – amelyet az országos rendőrfőkapitány 29000-105/375-12/2009. RP. számú határozatában osztott –, miszerint a rendőrségi kapacitás, feladatelosztás, esetleges (pillanatnyi, átmeneti vagy tartós) létszámhiány nem vehető az alapjogsérelem mérlegelése kapcsán figyelembe. A Testület az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a panaszos alapjogkorlátozásának jogszerűségét vizsgálja, annak kapcsán tesz megállapításokat, és alapjogsértés észlelése esetén nem lehet figyelemmel arra, hogy ez milyen szerv, személy, esetlegesen kimenthető („fel nem róható”) magatartására vezethető vissza. Az országos rendőrfőkapitány hivatkozott, a Testület álláspontját elfogadó határozatában kifejezetten rögzíti, hogy a „rendőrségen belül kialakított feladat- és hatásköri rendszer, továbbá esetleges szervezési hiányosságok hátrányos következményeit nem viselheti” az érintett állampolgár, és hogy az „állampolgárok jogos igénye, hogy ésszerű határidőn belül a Rendőrség a törvényben előírt

kötelezettségét teljesítse”. A Testület újfent utalt arra, hogy egy súlyos korlátozást jelentő előállítás esetében fokozottan igaz ez a megállapítás.

Mindemellett a Testület nem fogadta el a rendőrség azon hivatkozását sem az előállítás elmaradása kapcsán, hogy a panaszosok nem akartak bemenni a kapitányságra aznap vallomást tenni, illetve a magánindítvány hiánya eljárási akadályt képezett, és erről hiába tájékoztatták a panaszosokat. A Testület álláspontja a rendőrök ezen tájékoztatása a helyszínen téves volt, hiszen a zaklatásos cselekmény miatti büntetőeljárásnak valóban eljárási akadály lehetne a magánindítvány hiánya, ugyanakkor itt egy közvélemény garázdaság merült fel elsődlegesen. Az már a nyomozás feladata, hogy utóbb megállapítsa, hogy az elkövetők esetleges célzata miatt megvalósulhat-e a zaklatás tényállása.

A rendőrök a helyszínen maguk is tapasztalták a 4 férfi garázda jellegű magatartását, így hivatalból is, feljelentés és tanúkihallgatás nélkül is megindíhatták volna a büntetőeljárást akár azonnal is, ehhez nem volt szükség a felek meghallgatására, vagy a feljelentésük megtételére. Egyébként pedig ez a hivatkozás azért sem helyt álló, mert a büntetőeljárás megindításának hiánya nyilván nem teszi a tettenérés miatti előállítás szabályát az adott esetben alkalmazhatatlanná.

A Testület álláspontja szerint tehát többszörösen is mulasztott az intézkedés során a rendőrség, emiatt nem tett megfelelően eleget az intézkedési kötelezettségnek, így sérült a panaszosok tisztességes eljáráshoz való joga. Figyelemmel a mulasztásban megvalósuló jogsértésre a Testület mellőzte a további bejelentések kapcsán megvalósult intézkedések önálló vizsgálatát, mivel az előállítás foganatosításának elmaradásában megvalósuló és a bejelentések ellenére fennálló rendőri mulasztás a továbbiakban csak tovább súlyosította a panaszosok jogsérelmét.

Szintén az intézkedési kötelezettség fennállását vizsgálta a Testület **96/2016. (VI. 2.) számú állásfoglalásában**. Az állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos egy kocsmai verekedésről számolt be, amely során őt és családját bántalmazták. Az utcai bántalmazáshoz előbb közterület-felügyelők, később pedig rendőrök is érkeztek. A kikerülő rendőrök – a látható sérülései ellenére – a panaszost igazoltatták, nem pedig a csoportosan távozó elkövetőket. A panaszos – több más dolog mellett – kifogásolta, hogy a rendőrök nem tartóztatták fel a helyszínen a bűnelkövetőket, nem intézkedtek velük szemben.

Az elsődleges rendőrségi iratokból megállapítható volt, hogy összesen hány fő rendőr érkezett, és milyen sorrendben érkezett a helyszínre, a kiegészítő jelentésekből kiderült, hogy az elsőként kikerülő körzeti megbízottak megtudták a közterület-felügyelőktől, hogy a verekedés résztvevői elmenekültek, illetve hogy feltehetően késsel vannak felfegyverkezve, illetve megmutatták, merre futottak. Az iratokban is szerepel, hogy a panaszos megsérült az arcán, hozzá mentőt kértek. A helyszínen gyors adatgyűjtést végeztek a rendőrök. A meghallgatott személyek közül volt, aki az elkövetők személyéről („kopasz, kigyúrt férfiak”), volt, aki az általuk használt gépkocsiról tudott érdemben nyilatkozni. A Testület – elfogadva a panaszos képviselője által rendelkezésre bocsátott felvételek valódiságát, amit egyébként a rendőrség maga is felhasznált az időközben megindult büntetőeljárásban – megállapította, hogy a rendőrség részéről legalább három fő már a helyszínen tartózkodott, amikor a támadók

(egy része) még ott volt. A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján arra megállapításra jutott, hogy bizonyosan voltak rendőrök (legalább három fő) a helyszínen, akiknek látniuk kellett az elkövetőket, de velük szemben nem intézkedtek. A Testület megítélése szerint a rendőrök azzal, hogy már a segélyhívásban kapott „leírás” ellenére nem tartóztatták fel a helyszínen jelenlevő támadókat, csak adatgyűjtést végeztek, csak részben tettek eleget intézkedési kötelezettségüknek, ami által sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

Szintén az intézkedési kötelezettség megfelelő teljesítését vizsgálta a Testület a **121/2016 (VII. 7.) sz. állásfoglalásában**. A panasz szerint a panaszos nyaralni kívánta vinni a gyermeket, ezért megjelent a gyermeke lakóhelyén, ott őt beültette a kocsiba, ekkor azonban az anyja megpróbálta megakadályozni a távozásukat, a panaszosnak támadt, összekarmolta és próbálta a gyerekeket a gépkocsiból kivenni. A helyszínen tartózkodók közül valaki hívta a rendőrséget, majd a helyszíni intézkedés eredményeként az apát előállították, az anyával szemben azonban nem intézkedtek a rendőrök.

A Testület álláspontja szerint a rendelkezésre álló információk alapján az anya vonatkozásában a kapcsolattartás akadályozása miatt nem merült fel bűncselekmény gyanúja, mivel a Btk. csupán a hatóságilag elhelyezett gyermekek vonatkozásában rendeli büntetni a kapcsolattartás akadályozását (Btk. 210.§) Uyan ezen okból (hatósági elhelyezés hiánya) a panaszos vonatkozásában sem merülhetett fel a helyszíni adatok szerint a kiskorú elhelyezésének megváltoztatása bűncselekmény (Btk. 211.§), mivel a felek azt egyezően adták elő, hogy a gyermek nincs elhelyezve. Annak a ténynek, hogy az anya eltitkolta-e a panaszos elől a lakhatását, illetve nem biztosítja a láthatást a gyerekelhelyezés iránti polgári perben lehet relevanciája, ahogyan annak a ténynek is, hogy a panaszos ezért az anyával meg nem beszélt módon akarta elvinni kapcsolattartásra a gyermeket. (Az a rendőri hivatkozás, hogy a panaszos és a volt élettárs között ez volt a gyerekelhelyezés kialakult, panaszos által elfogadott módja, azért nem helyt álló, mivel a panaszos éppen azt sérelmezte, hogy az anya ezt önkényesen alakította így. Egyébként a korábbi rendőrségi iratok (volt élettárs nyilatkozata) is azt támasztják alá, hogy amikor a panaszos rendezni akarta volna szerződésben a kapcsolattartás, az anya elköltözött és a címét eltitkolta. Ezt a tényt a helyszínen intézkedő rendőrök azonban nyilván a helyszínen nem ismerhették, bár a nyilvántartásból az ügyeletes tiszt kikereshette volna a részes felek korábbi bejelentéseit, különös figyelemmel arra, hogy a volt élettárs maga hivatkozott arra, hogy zaklatás miatt már tett rendőrségi feljelentést.)

Ugyanakkor a Testület álláspontja szerint a cselekmény jellege, illetve a felek feltalálási helyzete alapján a rendőrök elsődleges helyszíni vizsgálatának arra a tényre is ki kellett volna terjednie, hogy a volt élettárs milyen módon próbálta megakadályozni a gyerek elvitelét, hogy ennek során magatartása megvalósított-e testi sértést vagy tetteges becsületsértést. Ezt azonban a rendőri jelentések szerint az intézkedő rendőrök elmulasztották, így a Testület álláspontja szerint nem tárták fel megfelelően a helyszínen a tényállást ebben a körben, és emiatt sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

Az intézkedési kötelezettség határainak túllépését állapította meg a Testület a **208/2016. (XI. 10.) számú állásfoglalásban**, amely alapjául szolgáló panaszban a panaszost azt kifogásolta, hogy amikor be akart menni az unokájához az iskolába a rendőrök intézkedés alá vonták és

megakadályozták a bejutását. A Testület összhangban a korábbi 377/2011 (XII. 20.) számú állásfoglalásában tett megállapításaival (nem fogadható el a megelőző jellegű igazoltatás jogszerűnek az Rtv. 29. § alapján, amennyiben a panaszos magatartásával az intézkedést közvetlenül megelőzően annak foganatosítására nem adott okot) úgy foglalt állást, hogy a panaszos intézkedés alá vonása jogszerűtlen volt, ezért a Testület álláspontja szerint a rendőröknek az a tájékoztatása és tiltása is jogszerűtlen volt, hogy a panaszos nem mehetett be a közintézménybe. A rendőrök e körben nem hivatkoztak olyan körülményre (pl. intézmény házirendje), ami indokolta volna a tiltást. Önmagában az a körülmény, hogy a panaszos rokonának már volt konfliktusa az intézmény vezetőjével, nem adhat okot és jogalapot az ilyen jellegű tiltásra, különös tekintettel arra, hogy az igazgatóról nem is érkezett ilyen kérés a rendőrök felé a jelentés szerint. (A kapitányságvezető átiratában arról számolt be, hogy az igazgatóról csupán utólag nyilatkozott úgy, hogy egyetértett a rendőrök döntésével.) A Testület álláspontja szerint a rendőröknek hagyni kellett volna a panaszost bejutni az intézménybe, és csak abban az esetben intézkedhettek volna, ha az Rtv. 29. §-ában megjelölt valamely ok ténylegesen fennállt volna, így például bűncselekmény vagy szabálysértés gyanúja esetén. Tehát önmagában a rendőrök közelben maradása akár indokolt is lehetett volna, azonban a fentiekben leírt intézkedésük jogszerűtlen volt, mivel ezzel túlterjeszkedtek az intézkedési kötelezettségükre vonatkozó szabályok által meghatározott hatáskörön. ***A be nem engedésre vonatkozó megállapítások tekintetében az ORFK osztotta a Testület álláspontját és részben helyt adó döntést hozott.***

1.5.) Részrehajlásmentes intézkedés kötelezettsége

13.§ (2) A rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni.

A törvény előtti egyenlőség alkotmányos követelményére tekintettel a rendőri intézkedés törvényi feltételeinek megvalósulása esetén a rendőr az érintett személyére tekintet nélkül – bárkivel szemben – köteles eljárni. A rendőri intézkedés során fajra, nemre, vallásra, politikai meggyőződésre vagy más hasonló tulajdonságra, helyzetre tekintettel különbséget tenni nem szabad, e minőség a rendőri intézkedés megtételének vagy elmulasztásának alapja nem lehet.

A fenti jogszabályhelyben rögzített részrehajlásmentes intézkedés kötelezettsége magában foglalja, hogy a rendőri fellépés az érintettel szemben nem lehet hátrányosabb (vagy előnyösebb) pusztán azért, mert személye a rendőr számára ellenszenves (vagy rokonszenves). Vizsgálata során a Testület az intézkedés valamennyi körülményét mérlegelve értékeli, hogy felmerül-e olyan körülmény, amely alátámasztja a panaszos azon kifogását, hogy reánézve az intézkedés megfelelő indokok nélkül volt hátrányosabb, mint másra.

A Testület a **320/2014. (XII. 18.) számú állásfoglalásában** a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét állapította meg annak kapcsán, hogy a rendőrök nem tettek eleget az objektív intézkedési kötelezettségüknek. A panaszos beadványában előadta, hogy az édesanyját szállította orvosi rendelőbe a gépkocsijával, majd azzal váltak el az édesanyjával egymástól, hogy amint végez (körülbelül másfél óra múlva), akkor találkoznak egy megbeszélthelyen azért, hogy később együtt menjenek a panaszos 9 éves ikerfiáiért, majd haza. Miután elváltak egymástól a panaszos tovább közlekedett annak érdekében, hogy a megbeszélthelyen találkozó közelében leparkoljon. Miután leparkolt, kiszállt az autóból, elindult a

gépjárművétől, hogy meggyőződjön arról, jó helyre parkolt, és ha fizetős a parkoló, akkor jegyet váltson. Az utca sarkáig sem ért el, amikor hallotta a kiáltást, hogy „Álljon meg!”. A panaszos ekkor hátrafordult és látta, hogy egy egyenruhás rendőr szalad felé. A panaszos megállt, odaért hozzá a rendőr és közölte vele, hogy adja át neki az autóban lévő rokkantkártyát ellenőrzésre. Visszamentek mindketten az autóhoz, átadta a rendőrnek a kártyát ellenőrzésre, ami egyébként a műszerfal oldalán volt lecsúsztatva kint és nem a parkolás megkezdésekor tette azt ki a panaszos. A rendőr megnézte a kártyát és megkérdezte, hogy az kié, amire a panaszos válaszolt, hogy az édesanyjáé. A rendőr elkérte a panaszos személyi igazolványát és megkérdezte, hogy hol tartózkodik az édesanyja, amire a panaszos válaszában elmondta a rendőrnek, hogy orvosi vizsgálaton van. A rendőr ekkor megkérte a panaszost, hogy hívja fel az édesanyját. A panaszos tájékoztatta a rendőrt, hogy nincs mobiltelefonja, mivel „vak” és kétutcányira fognak találkozni. A panaszos válaszát követően a rendőr a találkozó időpontjára kérdezett rá. A panaszos azt válaszolta, hogy körülbelül másfél óra múlva találkoznak, mire a rendőr közölte a panaszossal, hogy zárja le az autót, mert előállítja őt a rendőrkapitányságon. Miután beérkeztek a rendőrségre, közölték vele, hogy fogva fogják tartani közokirat hamisítás miatt. A panaszos kérte, hogy telefonálhasson a feleségének, amire ő közölte, hogy majd ők telefonálnak. Ekkor a rendőr szólt az egyik kolléganőjének, aki telefonált és mondta a panaszosnak, hogy nyugodjon meg, hiszen a felesége elhozza az édesanyját az orvostól és hozza a szemcseppeket is. Amikor a felesége megérkezett bement hozzá a cellába és elmondta a panaszosnak, hogy elhozta az édesanyját, aki kint vár az előtérben, amíg őt ki nem engedik. Amennyire az adott helyzethez képest lehetett a panaszos megnyugodott, gondolta, hogy percekben belül jön valaki illetékes és megkérdezi az édesanyját, így az ügy tisztázódik és mindenki hazamehet. Sajnálatos módon nem ez történt, hiszen a panaszosnak még órákon keresztül kellett a cellájában várakoznia azért, hogy kihallgassák. Eközben az édesanyja is várakozott az előtérben. A panaszos elmondta, hogy az édesanyját meg sem kérdezték az ügyről, pedig akkor kiderült volna az igazság. Tekintettel arra, hogy a panaszos többször hivatkozott arra, hogy az édesanyja olyan információk birtokában van, amelyek gyengítik a vele szemben felmerült gyanút, mégsem hallgatták meg őt úgy, hogy a rendőrség tudomással bírt arról, hogy az édesanyja a kapitányság területén tartózkodott.

A Testület véleménye szerint a rendőrök csakis a helyszínen tapasztaltak szerint jártak el a panaszossal szemben. Nem tettek meg mindent annak érdekében, hogy objektíven, a rendelkezésre álló lehetőségek teljes tárát felhasználva gyengítsék, kizárják, vagy megalapozzák a panaszossal szemben felmerült gyanút. Jelen esetben a kapitányság területén tartózkodott az igazolvány jogosultja, így ha meghallgatták volna őt, akkor kiderülhetett volna az, hogy a panaszos valóban jogosult volt az igazolvány használatára, avagy sem. A rendőrség nem kutatta fel az igazolványon jogosultként megnevezett személyt, de amikor az megjelent a kapitányságon még a meghallgatása iránt sem intézkedtek. Tekintettel arra, hogy a rendőrség nem adott elő olyan okot, amely miatt nem tett meg mindent annak érdekében, hogy meghallgassanak egy olyan személyt – aki ráadásul a kapitányságon tartózkodott -, aki releváns információkat szolgáltatott volna annak kapcsán, hogy valóban sor került bűncselekmény elkövetésére, avagy sem, így a Testület álláspontja szerint a rendőrök nem tettek eleget objektív intézkedési kötelezettségüknek, így sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joga.

A fentebb már hivatkozott, **62/2016. (IV. 7.) számú állásfoglalásban** a Testület a részrehajlásra vonatkozó panasz vizsgálata során megállapította: az a körülmény, hogy az anya (akinek gondozásában állt a kiskorú gyermek, de a szülői felügyeletet közösen gyakorolja a panaszos apával, mivel jogerős bírósági döntés nem született a rendőri intézkedés időpontjában a gyermekelhelyezés kérdésében) jogait tartották szem előtt a rendőrök – anélkül, hogy a panaszos és az anya családjogi vitáját, és annak jogi hátterét megismerték volna – arra enged következtetni, hogy egyértelműen a gyermek anyjának adtak igazat. Már a helyszínen történt megjelenésük során azt közölték a panaszossal, hogy nem engedhetik be az óvodába, később pedig az egyik rendőr közölte, hogy az anyára még sosem hívták ki a rendőrséget, mert jogsértő dolog miatt, a panaszos esetében viszont igen. A rendőrök továbbá azt is mondták a panaszosnak, hogy az anyának „valamilyen szinten alanyi joga van, a csecsemőt sem helyezik el”. A Testület úgy ítélte meg, hogy a rendőrök említett megnyilvánulásai azt a látszatot keltették, nem tudtak részrehajlásmentesen intézkedni, bizonyíthatóan a gyermek édesanyját helyezték előtérbe az intézkedés során a panaszossal szemben. A Testület ezen ügy kapcsán is felhívta a rendőrség figyelmét: a rendőrök akkor járnak el elfogulatlanul, ha kizárólagosan a tények tisztázására szorítkoznak, és a magánvéleménytől tartózkodnak.

A Testület **229/2016. (XII. 15.) számú állásfoglalásában** szintén súlyos jogsértést állapított meg, mert álláspontja szerint a kifogásolt a rendőri intézkedés sértette a panaszos tisztességes és részrehajlásmentes eljáráshoz fűződő alapvető jogát. A panaszos elsősorban azt kifogásolta beadványában, hogy a vitában érintett (panaszosra rá támadó) másik féllel szemben a rendőrség nem intézkedett, állítása szerint azért, mivel korábban ismerősi viszonyban álltak. A panaszos szerint az elfogultságot igazolja az a körülmény, hogy a vele vitába kerülő, ellenérdekű fél a körzeti megbízott mobilszámán, a rendőrt keresztnévén szólítva kért rendőri intézkedést ellene.

A Testület vizsgálata során kimondta, hogy megállapítása szerint önmagában az a körülmény, hogy a rendőrök egy másik személyt nem állítottak elő, még nem feltétlenül alkalmas arra, hogy a panaszos alapjogának sérelmét eredményezze. Ugyanakkor azokban az esetekben, ahol egyértelműen kölcsönös a részvétel a cselekményben, ott az, ha a rendőrség csak az egyik felet állítja elő, a Testület megállapítása szerint alkalmas lehet a részrehajló intézkedés megállapítása. Jelen esetben a helyszínen a megerősítő erők tekintették meg a felvételt, mivel az elsőként kiérkező körzeti megbízott a felfokozott hangulat miatt a felek csitítására koncentrált. (A Testület véleménye szerint önmagában az, hogy nem a körzeti megbízott tekintette meg a felvételt, csak a kollégái, még nem feltétlenül indokolják a részrehajlás megállapítását.) Sajnálatos módon a felvételt a Testület nem tudta megtekinteni, azonban a videofelvétel leírása alapján a felvételen az is látható volt, hogy az a másik fél futásból nekiment valakinek, megrúgta, illetve ütés-váltás is látható volt a felvételen. Ebben az esetben a Testület ezt a körülményt akként kellett értékelje, hogy a vitában érintett másik fél tevőlegesen részt vett a cselekményben. A Testület álláspontja alapján az a parancsnoki megállapítás, hogy a felvétel alapján az önbíráskodás büntetének gyanúja nem nyert megerősítést, még nem jelenti azt, nem merült fel egyéb bűncselekmény – garázdaság, testi sértés – intézkedéshez szükséges szintű gyanúja. A Testület meglátása szerint azért is indokolt lett volna a másik fél előállítása, mivel az egyes jelentésekben feltüntetett nyilatkozatai olykor ellentmondtak egymásnak, a tanúk vallomásainak, illetve az egyes rendőri jelentéseknek. A Testület állásfoglalásában hangsúlyozni kívánta, hogy nem amiatt állapított meg részrehajlást, mert a körzeti megbízott egy korábbi ügyből kifolyólag ismerte az eladót és szolgálati

mobiltelefonján közvetlenül tőle kért segítséget, hanem amiatt, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésekor a rendőrség nem kezelte egyenlően a szóban forgó cselekményt. A Testület a rendőri intézkedés részrehajló volta miatt megállapította a panaszos tisztesség és részrehajlásmentes eljáráshoz fűződő alapvető jogának sérelmét.

1.6.) Az arányosság követelménye

15. § (1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

(2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

A Testület az arányosság Rtv. 15. §-ában foglalt követelményének teljesülését általános jelleggel vizsgálta, majd minden panaszügy kapcsán – valamilyen összefüggésben – érintette. Jellemzően az egyes kényszerítő eszközök alkalmazásával összefüggésben, valamint az előállítás és annak időtartama kapcsán, továbbá a fokozott ellenőrzés elrendelését érintően végezte el a rendőri fellépés arányosságának értékelését.

A Testület **320/2014. (XII. 18.) számú állásfoglalásban** a fenti követelményre figyelemmel minősítette aránytalanul hosszúnak a panaszos előállítását és a panaszos személyi szabadsághoz való jogának a sérelmét állapította meg. A rendelkezésre álló dokumentumok szerint az összesen 5 óra 28 percen keresztül foganatosított előállítás kapcsán csak a panaszos gyanúsítottkénti kihallgatásának pontos időpontja határozható meg, amelyet 17 óra 1 perc és 17 óra 45 perc között, azaz 44 perc alatt hajtott végre a rendőrség. Érdemben ezen időtartam előtti és utáni cselekményekről nem számolt be a rendőrség. A 17 óra 1 perc előtti 3 óra 44 perces időtartamban a panaszost igazoltatták, elfogták, a kapitányságra szállították, lefoglalták a nála lévő tárgyakat és megadták a szükséges tájékoztatást a számára.

A Testület megítélése szerint ezen cselekmények végrehajtása a legszélsőségesebb esetben is 2 óra alatt elvégezhető lett volna, de tekintettel a panaszos által elkövetett cselekmény és a közölt tényállási elemekre indokolatlan volt a panaszos személyes szabadságának ilyen idejű korlátozása. A gyanúsított meghallgatás előtt így legalább egy órát biztosan kellett a panaszosnak várakoznia úgy, hogy vele szemben érdemi cselekményt a rendőrség nem foganatosított. A gyanúsított meghallgatása után pedig egy óra elteltével hagyhatta csak el a kapitányság épületét, amely szintén indokolatlan időtartam a Testület álláspontja szerint, mert az előállítással kapcsolatos dokumentációk elkészítése valószínűleg nem vehet igénybe egy órát.

Amennyiben a Testület elfogadja a rendőrség jelen tájékoztatását és azt, hogy ezen kívül egyéb érdemi cselekményt nem foganatosított a panaszossal szemben úgy a panaszos személyi szabadságának korlátozása szükségtelenül, indokolatlanul és aránytalanul hosszú volt (összesen 5 óra 28 perc).

A Testület **82/2015. számú (II. 26.) állásfoglalásában** szintén az előállítás időtartamának vizsgálata során hívta fel a fenti jogszabályhelyet. Az állásfoglalás alapjául szolgáló tényállás szerint a panaszos és társai abból a célból, hogy politikai véleményüket fejezzék ki a Paksi

Atomerőmű bővítésével kapcsolatban, megjelentek a Köztársasági Elnök Hivatala előtt. A panaszossal és társaival szemben a rendőrök szabálysértési feljelentést tettek jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség, illetve garázdaság szabálysértése miatt és előállították őket, mivel a rendőrség elmondása szerint a panaszos és társai egy alumínium létrán felmászta a Köztársasági Elnök Hivatala déli homlokzatára – amihez a panaszos aktívan segítséget nyújtott – ahonnan levették Magyarország és az Európai Unió zászlaját, amit – többszöri felszólítás ellenére – önként nem kívántak visszaadni. A panaszos elmondása szerint ő nem mászott fel az erkélyre, továbbá onnan nem távolított el semmilyen zászlót; a rendőri igazoltatásnak pedig sem passzív, sem aktív módon nem állt ellent, ennek ellenére társai mellett őt is előállították. A Testület álláspontja szerint a panaszos és társainak ellenszegülését más módon nem lehetett megtörni, és a felvételek alapján egyértelmű, hogy a panaszos aktívan segítséget nyújtott a szóban forgó cselekményhez ezért jogszerű volt a panaszos előállítása, ám a panaszos személyes szabadsághoz fűződő alapvető joga sérült az előállítás ideje kapcsán, mivel az szükségtelenül és aránytalanul hosszú ideig tartott. A panaszos hozzávetőlegesen hat órán át volt a személyi szabadságában korlátozva akként, hogy vele szemben semmilyen eljárási cselekményt nem hajtottak végre és csak várakozott. Továbbá a Testület indokoltan látta megállapítani a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét is a részére helytelenül kiállított, az előállítás idejét megjelölő igazolás és a részére az előállítás okáról a rendőr által helytelenül adott tájékoztatás kapcsán.

A közlekedésrendészeti intézkedéseknél a fentebb már hivatkozott Rtv. 2. § rendelkezésein kívül a Testület az Rtv. 15. §-ának rendelkezéseit is figyelembe veszi az intézkedés jogszerűségének vizsgálata során. Ez történt a **177/2015. (IV. 28.) számú állásfoglalás** esetében is. A döntés alapjául szolgáló ügyben a panaszos és társa a tárgyi napon gépjárművével haladtak, amikor egy szolgálati jelleg nélküli személygépkocsi hirtelen, irányjelző használata nélkül a panaszos elé vágott, és hirtelen irányváltásra és fékezésre kényszerítette. A panaszos ekkor a baleset elkerülése érdekében röviden használta az autó kürtjét, erre a szabálytalan autó visszasorolt a belső sávba. Később az említett autó utolérte a panaszost és a sofőr a ruhája vállapját ütögetve az autó ablakán keresztül közölni próbálta a panaszossal, hogy álljon félre. A panaszos ezt megtagadta, mire a vezető a kezét jól látható módon a pisztolytáskájára helyezte, majd ezzel egy időben hirtelen lehúzódnásra kényszerítette a panaszost. A sofőr közeledni kezdett a panaszos felé anélkül, hogy azonosította volna magát, közölte volna, hogy szolgálatba helyezi magát vagy, hogy megjelölte volna a panaszos megállításának okát. A panaszos és utasa annyira megrémültek attól, hogy fegyveres támadás áldozatai lettek, hogy tárcsázták a 112-es segélyhívót. A sofőr a panaszoshoz érve emelt hangon közölte a nevét és rangját, majd elkérte a panaszos vezetői engedélyét és forgalmiját, melyeket a panaszos át is adott nekik. Körülbelül 10 perc elteltével a helyszínre érkezett egy rendőr, aki megkérte a panaszost, hogy mondja el, mi történt, majd közölte vele, hogy miután lakott területen belül rádudált a kollégájára, szabálysértést követett el. A panaszos elmondta, hogy balesetveszély elhárítása miatt volt kénytelen használni a kürtöt. A Testület a vonatkozó állásfoglalásában megállapította, hogy alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor, mivel a panaszos megállítása a megállítás körülményeit szabályozó 7001/2006. (IV. 06.) ORFK irányelv, illetve a KRESZ rendelkezéseinek nem felelt meg. (Az irányelv rendkívül részletesen és szigorúan szabályozza a szolgálati gépjárművek általi megállítás szabályait. Fő szabály szerint az intézkedés alá vont járművet hátulról kell megállítani, olyan módon, hogy a megkülönböztető fényjelzést használó gépkocsiból a rendőrnek hangszórón keresztül kell a követendő közlekedési magatartásra vonatkozó utasítást adni az úton közlekedő jármű vezetője részére. Az Irányelv kimondja: a szóban adott utasítást a rövid ideig üzemeltetett

megkülönböztető hangjelzés adása is előzze meg annak érdekében, hogy a szóbeli utasítás a közlekedőket ne érje váratlanul és az a figyelmüket felkeltse. Előlről megállítani az intézkedéssel érintett járművet csak kivételesen lehet, az előírt szabályok betartásával. Jelen esetben egy szolgálati jelleg nélküli – tehát a kívülállók által fel nem ismerhető rendőri mivoltú – járművel, egyedül kezdett intézkedésbe a rendőr. „A többről a kevesebbre” következtetés elve alapján nyilvánvaló, hogy ebben az esetben legalább ugyanezeknek a (ha nem szigorúbb) szabályoknak érvényesülnie kell(ett volna), a közlekedésben résztvevők (beleértve a rendőr) biztonsága érdekében. A Testület álláspontja szerint éppen az irányelv fenti szabályainak érvényre jutása érdekében egyedül intézkedő rendőr intézkedésének megkezdésére csak kivételesen indokolt esetben kerülhet sor. A Testület nem osztotta azon rendőri álláspontot, hogy ez a körülmény erre az esetre megfeleltethető volt, és a lebonyolított intézkedés arányos volt. A Testület álláspontja szerint a szabálysértési feljelentésben is rögzített magatartás (engedély nélküli kürt használat) nem indokol ilyen arányú rendőri fellépést. A Testület meggyőződése szerint az arányosság elvét előíró Rtv. 15. § rendelkezésével összhangban, több más, kisebb veszéllyel és korlátozással járó megoldás közül is választhatott volna a rendőr, ahogyan ezek előnyben részesítése előírásként is szerepel az irányelvben. A Testület álláspontja szerint az lett volna a legcélravezetőbb megoldás, ha a rendőr a technikai lehetőségekkel élve (rádión, telefonon, stb.) segítséget kér a jármű sikeres megállításához. Mivel nem merült fel adat arra, hogy a jármű vezetője bűncselekményt valósított meg (mint ahogyan erre utaló körülményt nem is rögzítettek a jelentések), a forgalmi rendszámot, a gépjármű típusát, esetlegesen a tanúk adatait rögzíthette volna és az ügyelet felé haladéktalanul jelenthette volna az esetet, a megállást elmulasztó szabálysértő feljelentésének soron kívül elkészítése mellett.

A Testület állásfoglalásában rámutatott arra, hogy amennyiben még el is fogadnánk azt a rendőri feltevést, hogy nélkülözhetetlen volt a panaszos *azonnali*, egy fős járőr általi megállítása, a jelentésekből egyértelműen kiderül, hogy a megállítás körülményei a fenti szabályoknak semmiképp sem feleltek meg: nem volt fény-és hangjelzés, és az egyéb módon történő megállítási szándék jelzése (kézjelzés, tárcsa, lámpa, hangszóró, vagy felirat) is elmaradt. A Testület ezért a fentiek alapján a rendőr által választott megoldást aránytalannak ítélte meg, továbbá álláspontja szerint az irányelvben előírt szabályok betartásának elmaradása veszélyeztette a panaszos személyi biztonságát és testi épségét, ezért a Testület megállapította az ezekhez fűződő alapjog sérelmet. A Testület ezt követően a szolgálati fellépést vizsgálta meg, azonban a rendőrségi iratok között ellentmondás tapasztalt, nevezetesen: az intézkedés napján kelt jelentés, a Testület megkeresése nyomán megszületett kiegészítő jelentés és a kapitányságvezetői átirat eltérően számolt be az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésében foglalt szabályok betartásáról. A Testület vizsgálatai során mindig az intézkedés időpontjához legközelebbi keltezésű rendőrségi iratot tekinti a leghitelesebbnek a történetek leírásakor. Tekintettel arra, hogy a legelső rendőrségi irat arról számolt be, hogy r. főtörzszakaszlós csak a panaszos megállítását követően (miután a panaszos közölte, hogy az intézkedés ellen panasszal kíván élni) közölte a nevét, beosztási helyét, a Testület indokoltnak tartotta megállapítani a szolgálati fellépés szabályainak megsértése miatt a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét.

A Testület **84/2016. (V. 5.) számú állásfoglalásában** az intézkedés és a várakozás időtartamának vizsgálata során hívta fel a fenti jogszabályhelyet. A panaszos beadványában előadta, hogy másfél órán át várakoztatták őt és három éves kisfiát, illetve szívbeteg édesanyját a kapitányság várójában, mire egyáltalán valaki felvette velük a kapcsolatot, pedig

a panaszos szerint senki nem tartózkodott rajtuk kívül a váróban. Az idézett jogszabályhely nem tartalmaz további rendelkezést arra vonatkozóan, hogy ezen kötelezettségnek a rendőr milyen határidőn belül köteles eleget tenni. A várakoztatás időtartamával kapcsolatban a Testület felhívta a figyelmet azon gyakorlatára, miszerint a rendőrség nem hivatkozhat saját leterheltségére, munkaszervezési nehézségeire az állampolgárok alapvető jogaival összefüggő kötelezettségeinek teljesítése során. Az állam intézményvédelmi kötelezettsége ugyanis azt jelenti, hogy az állami szerveknek nem csupán tartózkodniuk kell egyes alapjogok megsértésétől, indokolatlan korlátozásától, hanem pozitív kötelezettségük, hogy e jogok zavartalan gyakorlását biztosítsák. A panaszossal való első kapcsolatfelvétel és a panaszos rendőrkapitányáról való távozása tekintetében a panaszosi állítás és a rendőri iratok a lehető legteljesebb mértékben ellentmondanak egymásnak, illetve a panaszossal való második kapcsolatfelvétel időpontja sem volt pontosan megállapítható; ugyanakkor a parancsnoki kivizsgálás során a panaszfelvevő elmondta, hogy a külföldi személyek sérelmére elkövetett bűncselekmények miatti jegyzőkönyvfelvétel, és más adminisztratív feladatok – pl. tolmács kirendelése a kihallgatáshoz – okán a panaszosnak valóban sokat kellett várakoznia. A rendőrségi iratok áttanulmányozását követően kiderült, hogy arra vonatkozóan, hogy a panaszfelvevő mikor lépett először kapcsolatba a panaszossal a kapitányságvezetői átíratban megjelölt időpont és a panaszos által megjelölt időpont között legalább háromnegyed órás eltérés volt. Fenitek alapján a Testület az eltelt időtartamot nem találta az alapjogsértés felvetődéséhez szükséges sérelmet megvalósító késelemnek, mivel – fentiek szerint – a bejelentés egyrésztől nem súlyos károsodással járó, közvetlenül fenyegető veszélyre vonatkozott, másrésztől a rendőrség igazolta, hogy egyéb - prioritási sorrendben előrébb lévő – esetekben járt el. A Testület ezért arra az álláspontra helyezkedett, hogy a panaszos várakoztatásának időtartama nem sértette a tisztességes eljáráshoz fűződő jogát.

1.7.) Az intézkedések és a kényszerítő eszközök alkalmazásának közös elvei és szabályai

a) Jogok korlátozhatósága, a kiértesítés joga

17. § (1) A rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

18. § (1) A fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.

a.1) A Testület számos panaszos beadványa kapcsán vizsgálta az Rtv. 18. §-ában foglalt rendelkezéseket, különösen pedig a szakasz (1) bekezdését, amely azon kötelezettséget írja

elő, hogy a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ezen követelmény alól a bekezdés második és harmadik mondata enged csupán kivételt, mely rendelkezések szerint, ha a fogva tartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli, illetve ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.

Jó néhány panaszos beadványa kapcsán vizsgálta azonban a Testület a panaszosok azon igényét, hogy az intézkedés során vagy azt követően mobiltelefonjukkal értesítsenek valakit. Így történt ez a **259/2014. (X. 16.) számú állásfoglalásában** is, ahol a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét állapította meg annak kapcsán, hogy a rendőrség nem tudott előadni olyan indokot, amelyre hivatkozva jogszerűen korlátozta volna a panaszost mobiltelefonjának a használatában. A panaszos beadványában előadta, hogy miután a rendőrség közlekedésrendészeti ellenőrzést foganatosított vele szemben, indokolatlanul várakoztatták az esőben, a rendőrök nem tudták, hogy milyen további intézkedést foganatosítsanak a panaszossal szemben, hiszen P-s rendszám jogszerűtlen használata miatt állították meg és vonták intézkedés alá. Végül a rendőrök úgy határoztak, hogy előállítják a panaszost, így arra kötelezték a panaszost, hogy hagyja a motorkerékpárját a helyszínen. Amikor a panaszos jelezte a rendőröknek, hogy felhívna valakit, aki eljönne a motorkerékpárért, akkor a rendőrök közölték vele, hogy most már nem telefonálhat, nem használhatja a készüléket, de hogy miért, milyen okból, erre a rendőrök nem tértek ki. Jelen esetben a rendőrség, bár hivatkozik az Rtv. 18. §-ban foglalt rendelkezésekre még sem jelölt meg olyan okot, amelyre tekintettel indokolt volt a telefonhasználat korlátozása, tekintettel arra, hogy az adott esetben nem merülhetett fel olyan körülmény, amely veszélyeztette volna az intézkedés célját, nevezetesen azt, hogy a panaszost a kapitányság épületében előállítsák. Az intézkedés és a panaszossal szemben felmerült bűncselekmény elkövetésére vonatkozó gyanú jellege nem tette indokoltá azt, hogy a panaszos telefonhasználatát korlátozza a rendőrség, hiszen egy hívással nem veszélyeztethette volna az intézkedés célját. Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga a mobiltelefon-használat korlátozása kapcsán.

Többek között szintén a telefonhasználat volt a vizsgálat tárgya a **275/2015. (VII. 30.) számú állásfoglalásban** is, ahol a Testület alapjogot csekély mértékben sértő intézkedést állapított meg annak a panaszosnak az ügyében, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén történt tettenérést követően elfogtak, illetve előállítottak, azonban nem engedték számára, hogy mobiltelefonját használja. A rendőrség azzal indokolta döntését, hogy amennyiben az előállításáról értesíteni szeretné hozzátartozóját, vagy ügyvédjét, azt majd a rendőrség megteszi helyette. Tekintettel arra, hogy nem merült fel a konkrét esetben olyan körülmény, amely a panaszos előállítását veszélyeztette vagy akadályozta, ezért lehetővé kellett volna tenni számára, hogy maga hívja fel telefonon a megjelölt személyeket. A Testület az ügyben már sokadikára felhívta a rendőrség figyelmét, hogy a hozzátartozó (más személy) értesítését elsődlegesen a panaszosnak kell biztosítani és csak akkor a rendőrség feladata ez, ha a fogvatartott nincs olyan helyzetben, hogy ezzel a jogával élhessen.

Szintén alapjogsérelmet állapított meg a telefon használatának indokolatlan korlátozása miatt a Testület a **320/2015. (IX. 24.) számú állásfoglalásban**, illetve a **28/2015. (II. 26.) számú**

állásfoglalásban . Utóbbi esetben az előállított panaszos számára nem engedték meg, hogy mobiltelefonján feleségét és ügyvédjét értesítse, annak ellenére, hogy a rendőrség nem tárt fel olyan körülményt, amely ezen döntését megalapozhatta volna, ezért a Testület álláspontja szerint a panaszos a tisztességes eljáráshoz való joga sérült ezen jogalapot nélkülöző korlátozás miatt.

A Testület a **438/2015. (XI. 26.) számú állásfoglalásában** a kiskorú panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét állapította meg annak kapcsán, hogy a rendőrség nem értesítette időben a panaszos mintavétel miatti előállításáról a panaszos szüleit. Az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése szerint, ha a fogvatartott fiatakorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát. Mivel az Rtv. fent idézett szakasza egyértelműen előírja a fogvatartott fiatakorú törvényes képviselőjének *haladéktalan* értesítését, így a Testület megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét, tekintettel arra, hogy a rendőrség nem tett meg mindent annak érdekében, hogy a törvényes képviselőkkel felvegye a kapcsolatot. A Testület meglátása szerint a gyermekek, a fiatakorúak nincsenek tisztában jogaikkal, rendszerint mások érvényesítik helyettük azokat; életkoruknál, ítélőképességüknél, esetleg egyéb körülményeiknél fogva nem képesek saját jogaik védelmében oly módon, illetve olyan hatékonysággal fellépni, mint a társadalom felnőtt tagjai, éppen ezért írja elő az Rtv. az előállított fiatakorú esetében a törvényes képviselő haladéktalan értesítését. Ebből a gondolatsorból levezethetően a Testület megítélése szerint az is elvárható az intézkedő rendőröktől, hogy a törvényes képviselőt megfelelő részletességgel világosítsák fel az intézkedés körülményeiről. Erre való tekintettel a Testület megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét a törvényes képviselő értesítésének és megfelelő tájékoztatásának elmaradása miatt.

a.2) Az előállított személy élelmezésével kapcsolatban is több panasz érkezett a Testülethez. A **395/2015. (X. 22.) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló ügyben a panaszos többek között azt sérelmezte, hogy 5 órán túli fogvatartása ellenére hivatalosan ételmezt nem kapott. A Testület rendelkezésére álló rendőrségi iratok szerint a panaszost nem helyezték el előállító helyiségben és emiatt a panaszos nem volt olyan helyzetben, hogy dokumentált formában nyilatkozhasson az élelmezése vonatkozásában. A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 31. §-ának (11) bekezdése szerint „a személyi szabadság korlátozásának első 5 óráját követően az intézkedést foganatosító rendőri szerv gondoskodik a fogvatartott személy élelemmel történő ellátásáról. A fogvatartott személy étkezése az előállító helyiségben történik. Az étel kiosztását a felügyeletet ellátó rendkívüli őr végzi. Ha a rendkívüli őr nem rendelkezik az étel kiosztásához szükséges élelmiszerhigiéniai alapismereti vizsgával és érvényes egészségügyi könyvvel, akkor az élelmiszer kicsomagolását nem végezheti. Ilyen esetben a fogvatartottat előrecsomagolt élelmiszerrel és az annak elfogyasztásához szükséges egyszer használatos evőeszközökkel kell ellátni.” A panaszos élelmezésének hiánya miatt a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga, ugyanis a fentebb idézett Szolgálati Szabályzat 31. §-ának (11) bekezdése a személyi szabadság korlátozásának első 5 órájának leteltéhez köti a fogvatartott személy élelemmel történő ellátását, nem az előállító helyiségben történő elhelyezéshez. Az előállító helyiség a jogszabály rendelkezése szerint csupán az élelmezés helyszíneként jelenik meg.

a.3.) A tulajdonjog korlátozásának lehetőségét többek között a **229/2016. (XII. 15.) számú állásfoglalásában** vizsgálta a Testület. A vizsgálat alapját képező ügyben a panaszos

sérelmezte, hogy előállításukat követően a rendőrök kifejezett kérése ellenére nem engedték sem őt, sem testvérét szabadon, hogy a tanyájukon maradt állatokról gondoskodhassak, hazaérve pedig azt tapasztalták, hogy az egyik mangalica disznó kiszabadult, eltörte a lábát és végül elpusztult. A Testület a fenti panaszellel kapcsolatban arra a megállapításra jutott, hogy az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat nem tartalmaz arra konkrét rendelkezést, hogy milyen kötelezettségei vannak olyan esetben a rendőrnek, ha az intézkedés helyszínén vagyontárgy marad őrizetlenül. *(A Szolgálati Szabályzat mindössze a lakásból való előállítás esetére tartalmaz vagyoni védelmi előírásokat.)* Ugyanakkor az esetre az Rtv. 2§ (1) bekezdése, valamint 17. § (1) bekezdése hívható fel. Az ügyben tehát megállapítható volt, hogy a jogszabály nem tartalmaz konkrét rendelkezést az előállítás miatt őrizetlenül maradt vagyontárgyak biztonságba helyezéséről, ugyanakkor a Testület álláspontja az Rtv. 2. §-ból eredően szerint a rendőröktől elvárható, hogy az adott helyzetben megtegyék azokat a lépéseket, ami általában ilyenkor elvárható.

Tény, hogy szinte valamennyi rendőrségi dokumentum rögzítette, hogy a panaszos az intézkedés alatt többször is jelezte a rendőröknek, hogy a tanyáján felügyelet nélkül maradó állatok gondozásra szorulnak. Ugyanakkor a rendőrség dokumentummal alátámasztottan igazolta, hogy a panaszos tanya szomszédját az általa megadott telefonszámon értesítették. Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint nem mulasztott a rendőrség, a tanya távolságára való tekintettel elegendőnek találta a rendőrség részéről azt a megoldást, hogy telefonon értesítették a legközelebbi személyt, aki gondoskodni tudott az állatokról. A Testület szerint nem volt elvárható a rendőrök részéről az, hogy a panaszost felügyelet mellett a tanya szállítására szállítsák, hogy maga végezhesse el az állatok etetését. Mindezek alapján a Testület megállapította, hogy nem sérült a panaszos tulajdonhoz való joga amiatt, hogy nem biztosította a rendőrség azt, hogy ő maga etethesse meg az állatait.

Szintén a tulajdonhoz való jog sérelmét állapította meg a Testület abban az ügyben **[106/2016. (VI. 2.) számú állásfoglalás]**, ahol a hatósági ellenőrzés során előállított panaszos azt sérelmezte, hogy a rendőrök nem gondoskodtak az ingatlan védelméről, a zárban hagyták a kulcsot, a gáztűzhelye égve maradt, a szivattyúja is leégett. A panaszos szerint azért nem boldogultak a rendőrök a kulccsal, mert biztonsági zár van a házon.

Az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat nem tartalmaz arra konkrét rendelkezést, hogy milyen kötelezettségei vannak olyan esetben a rendőrnek, ha az intézkedés helyszínén vagyontárgy marad őrizetlenül. A Szolgálati Szabályzat mindössze a lakásból való előállítás esetére tartalmaz vagyoni védelmi előírásokat. (A 15. § (1) bekezdése szerint, ha az Rtv. 33-34. §-ai, illetve 37. §-ának b) és c) pontja alapján a személyt a lakásából szállítják el, szükség esetén a lakásban maradó vagyontárgyait a rendőr biztonságba helyezi, tanúk jelenlétében az üresen maradó lakást lepecsételi.)

A Testület emellett hivatkozik az Rtv. 2. §-ban foglalt – fent említett – kötelezettségekre, illetve az Rtv. 17. § (1) bekezdésének előírásaira, miszerint a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A fentiek alapján tehát megállapítható, hogy a jogszabály nem tartalmaz konkrét rendelkezést az előállítás miatt őrizetlenül maradt vagyontárgyak biztonságba helyezéséről, ugyanakkor a

Testület álláspontja az Rtv. 2. §-ból eredően szerint a rendőröktől elvárható, hogy az ingatlant bezárják, és hogy meggyőződjenek arról, hogy abban égő tárgy ne maradjon vagy más baleset előidézésére alkalmas működő gép nem maradjon bekapcsolva. Szintén elvárható a Testület álláspontja szerint, hogy amennyiben a rendőrség tudomására jut, hogy az épületben olyan tárgy maradt üzemben, ami alkalmas arra, hogy tüzet vagy robbanást okozzon, akkor maguk intézkedjenek ezen veszélyhelyzet elhárítására.

A rendőrség előadásában megjelölt személy nem erősítette meg azt a rendőri előadást, hogy a ház őrzését is rábízták volna, csak az állatok gondozásáról számolt be. Szintén nem számolt be arról, hogy jelezték volna felé a gáztűzhely problémáját.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint mulasztott akkor a rendőrség, amikor nem helyezte a helyszínen a vagyontárgyat kulccsal biztonságba – különös figyelemmel arra, hogy az addigra már lenyugodott panaszos, aki a rendőri létszámfölény mellett maga is bezárhatta volna a házat, és aki nyilván ismeri a zár sajátosságait. A Testület szintén nem találja elegendőnek azt a rendőrség részéről, hogy a gáztűzhely kapcsán nem maguk intézkedtek, hanem egy harmadik felet bevonva próbálták orvosolni az ügyet. A szivattyú kapcsán ugyanakkor a Testület elfogadta a rendőrök előadását, miszerint a panaszos nem jelezte, hogy bekapcsolva maradt, mivel maga a panaszos se számol be erről a panaszában.

b) Sérülés okozásának kerülése, orvosi ellátás biztosítása

17. § (2) A rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére - amint ez lehetséges - segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

A Testület a sérülés okozásával összefüggő, bántalmazás gyanúját felvető ügyekkel kapcsolatos gyakorlatában az Emberi Jogok Európai Bíróságának fennálló gyakorlatát követi. Eszerint, (lásd például: Selmouni kontra Franciaország, Ribitsch kontra Ausztria és Tomasi kontra Franciaország) amennyiben egy személy a hatóságok őrizetébe kerül és rajta ezen idő alatt sérülések keletkeznek, megfordul a bizonyítási teher, és a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy valószínű magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. Ellenkező esetben a bíróság megállapítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye kínzást, megalázó vagy embertelen bánásmódot tilalmazó 3. cikkének sérelmét, azaz az érintett alapjogának sérelmét (ami azonban nem jelent egyet valamely meghatározott személy büntetőjogi felelősségének megállapításával).

Így történt ez a **107/2014 (V.15.) sz. állásfoglalásban** is. A fent hivatkozott strasbourg-i döntésekből kitűnik, hogy a rendőrség kötelezettsége, hogy egy adott sérülés jogszerű keletkezését valószínűsítse. Nyilvánvalóan ez a valószínűségi mérce a sérülés jellegétől eltérő fokú, hiszen egy horzsolás esetében elegendő magyarázat a sérülés keletkezésére az a rendőri előadás, hogy a panaszos a testi kényszer alkalmazása során (például földre vitel során)

megsérült. Míg egy komolyabb sérülés – mint pl. a jelen esetben történt csuklótörés – esetében nem szolgálhat elegendő magyarázatul annyi, hogy az eljáró rendőrök testi kényszer alkalmaztak a panaszossal szemben. Ilyen esetben, amikor súlyosabb erőbehatás feltételezhető, a rendőrségnek tételesen alá kell támasztania, hogy mikor, milyen esemény keretében, milyen eljárás következtében került sor a sérülésre, és annak okozása miért volt elkerülhetetlen vagy szükségszerű.

Jelen eset sajátos jellegét az adja, hogy a panaszos keze az események idején sérült volt. A rendelkezésre álló orvosi dokumentáció tanúsága szerint a panaszos csuklója korábban el volt törve, amely sérülést követően a gyógyulási folyamat nem vagy nem megfelelően zárult le. Ennek következtében a sérült csont a szokásosnál jóval gyengébb erőbehatás következtében is eltörhetett. A Testületnek ezen körülményre figyelemmel kellett vizsgálni azt, hogy a rendőri intézkedés keretében a panaszost érhet-e olyan legális behatás, amely a sérült csont újbóli eltöréséhez vezetett.

További sajátosság, hogy az intézkedés ideje alatt a panaszos csuklójának a sérülése nem vált nyilvánvalóvá, azzal összefüggésben a panaszost orvos nem vizsgálta. Ennek következtében a rendőrség kimentési lehetőségei is korlátozottak.

A Testület álláspontja szerint a konkrét esetben a rendőrség részéről nem elegendő a sérülés kimentésére az az előadás, hogy a rendőrségen az egyik őr hallotta, hogy a panaszos és társai arról beszéltek: majd megverik egymást az intézkedés után, hogy fel tudják jelenteni a rendőröket. Önmagában az sem tekinthető elegendőnek egy ilyen fokú sérülés kimentésére, hogy a panaszos az előállítás során, annak valamely szakaszában úgy nyilatkozott, hogy nem keletkezett sérülése, mivel a rendőri jelentésekből nem derül ki, hogy ezt a nyilatkozatot az előállítás alatt mely időpontban tette.

Annak ellenére ugyanakkor, hogy a rendőrség kimentési kötelezettségének nem tette eleget, a helyzet fentebb utalt sajátosságaiból fakadóan – vagyis, hogy a panaszos keze az átlagostól jóval kisebb erőbehatás következtében is eltörhetett, illetve, a sérülésre az intézkedés ideje alatt nem derült fény – a Testület nem tartotta egyértelműen megállapíthatónak, hogy a panaszos sérülése a rendőrség jogszerűtlen bilincselése vagy a szükségesnél súlyosabb kényszer alkalmazása miatt keletkezett.

Mindezek alapján a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a panaszos testi épséghez fűződő alapvető jogának megsértése ebben a kontextusban nem megállapítható.

A **24/2016. (II. 4.) sz. állásfoglalás** alapjául szolgáló panaszügyben az ittas állapotban levő panaszossal szemben a vele együtt lakó volt házastársa hívott rendőri segítséget, ismétlődő családi veszekedés miatt. A rendőrök a magánlakásban elfogták és előállították a panaszost, amelynek során kényszerítő eszközt alkalmaztak vele szemben. A panaszos állítása szerint – mielőtt megbilincseltek – az egyik rendőr teljes erőből meglökte, amitől nekiesett a szekrénynek, annak sarkába verte a fejét, és vérző sérülése keletkezett. A panaszos hasra esett, a rendőr pedig a hátára lépett, amitől két bordája eltört. A rendőrök állítása szerint ezzel szemben a r. törzsszázlós meg akarta akadályozni, hogy a panaszos bemenjen a házba, megpróbálta megfogni a karját, de ő félrehúzta, és a rendőr felé támadó mozdulatot tett. Ettől a mozdulattól veszítette el a panaszos az egyensúlyát, így ütötte be a fejét. A Testület a panaszos bilincselését indokoltnak és jogszerűnek találta a panaszos erősen ittas állapota, a

támadás veszélye és öngyilkossággal fenyegetőzése miatt. Az időközben megindult büntetőeljárás során az orvosszakértő nem tudta megállapítani, hogy a panaszos súlyos sérülését taposás vagy térdelés okozta. Ugyanakkor a Testület magáévá tette azt az ügyészégi álláspontot, hogy az teljes bizonyossággal megállapítható: a csonttöréssel járó sérülés a rendőri intézkedéssel kapcsolatban keletkezett (a panaszosnak a rendőrségről történő szabadon bocsátása és az újabb kórházba szállítása között csak néhány óra telt el, amely időben az otthonában tartózkodott), ezért a már hason fekvő panaszosra történt további testi ráhatás szükségtelen, az emberi méltóságot és egészséget súlyosan sértő volt.

c) Fogvatartottak elhelyezése, orvosi ellátása

18. § (2) A rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.

A *304/2014. (XI. 20.) sz. állásfoglalásában* a Testület a panaszos fogva tartásának körülményeit vette górcső alá, értékelve, hogy azok mennyiben feleltek meg az Rtv. 18. §-ának (2) bekezdésében idézett követelményeknek. A panaszos sérelmezte, hogy bár megkérdezték, hogy van-e betegsége, ami miatt speciális ellátást igényel, és hiába közölte ezt írásban, sem enni, sem pedig megfelelő mennyiségű ásványvizet nem biztosítottak számára. Végül csupán előállításának nyolcadik órájában, 19 órakor kérdezték meg tőle, hogy éhes-e, illetve ásványvizet is csak ekkor kapott, mivel a fenti betegsége tekintettel csapvizet nem fogyaszt. A panaszos végül a felajánlott élelmiszert nem fogadta el.

Az előállító őri feladatot ellátó rendőr úgy nyilatkozott, hogy kitöltötte a panaszossal azt az iratot is, amely az „Egészségügyi állapotból adódó különleges étkezési igények” szövegrészt tartalmazza, amelyre beírta a panaszos válaszát is: „colitis ulcerosa diétám van (semmi tej, semmi fűszeres)”. Majd az előállítás ötödik óráját meghaladóan megmutatták a panaszosnak a rendelkezésre álló élelmiszereket (konzervek), melyekből nem kért semmit, közölte, hogy elég lesz neki egy zsemle is, amelyet megkapott és el is fogyasztott. Ezt nem kellett rögzíteni semmilyen okmányon, mivel a zsemle nem leltári egységkészletbe tartozik. Ezen felül a panaszost rendszeres időközönként megkérdezték arról, hogy kívánja-e igénybe venni a mellékhelyiséget, ahol lehetősége van arra is, hogy csapvizet vegyen magához, mely lehetőséggel a panaszos szintén nem élt. Majd a meghallgatást végző nyomozó saját készletéből adott neki palackos ásványvizet. Mivel az sem áll egységkészletben rendelkezésre az előállítottak számára, így ezt sem kellett felvezetni sehova.

A rendőrségi iratokból tudható, hogy a panaszos gyanúsítottkénti kihallgatását 2013. november 20-án 19 óra 18 perckor kezdték meg.

A panaszos állítása szerint betegsége ellenére nem biztosítottak neki megfelelő ételmezt, azonban ezzel szemben a rendőrség nyilatkozatából az következik, hogy a panaszos konzervet nem igényelt, mert beírta egy zsemlével is. Ugyanakkor a panasz és a rendőrségi iratok alapján is arra a következtetésre lehet jutni, hogy a panaszos először csak 19 óra környékén, a kihallgatásának közeledtével vagy annak során kapott ásványvizet.

A Testület a felek előadása közötti ellentmondást az élelmezés kapcsán – egyéb bizonyítási eszköz híján – nem tudta feloldani, ezért arra a megállapításra jutott, hogy az alapjogsérelem ebben a vonatkozásban nem megállapítható. Azonban úgy ítélte meg, hogy elvárható lett volna a rendőrségtől, hogy a panaszosnak betegségére tekintettel 19 óráig nem csak csapvizet biztosítsanak, ezért a Testület megállapította az emberi méltósághoz való jog sérelmét.

1.8.) Azonosítási kötelezettség, az intézkedés tényének és céljának közlése, tájékoztatás a panaszjogról

20. § (1) A rendőrt az intézkedés során

a) az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy

b) szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye

igazolja.

(2) A rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről.

(3) A rendőr köteles - ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti - intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni. Ha a rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni.

(4) Ha a rendőr egyenruhát visel, de az intézkedés során azonosító jelvénye nem látható, vagy azt nem viseli, akkor a ruházatán azonosító jelvényének számát jól láthatóan fel kell tüntetni.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése szerint a „rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. Fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről.” Az Rtv. 20. §-a tehát a rendőr szolgálati fellépésére és azonosíthatóságára vonatkozó szabályokat tartalmazza, amelyeket a Szolgálati Szabályzat 4. §-a egészít ki az „udvariassági” szabályok megállapításával. Az Rtv. 20. §-a taxatív leírja, hogy a rendőr milyen eszközökkel igazolhatja magát (egyenruhája és az azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye), továbbá szól az intézkedések kötelező elemeiről (így például a rendőr köteles a nevét, azonosító számát, az intézkedés tényét és célját közölni, szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni, panasz lehetőségéről tájékoztatást adni).

Mindhárom év viszonylatában kijelenthető, hogy a rendőri intézkedések ezen kötelező törvényi feltételeinek hiánya miatt még mindig nagy számban érkeztek panaszbeadványok a Testülethez, bár jelentős javulás tapasztalható a korábbi évekhez képest. A rendőri intézkedés

kötelező formai elemeit – mint látható – a jogalkotó minden részletre kiterjedően igyekezett szabályozni, egészen az alapvető udvariassági formák rögzítésétől az alkotmányossági követelmények előírásáig. Ennek oka minden bizonnyal az, hogy kevés olyan élethelyzet van, amikor ilyen erős hatalmi és érdekkülönbség áll fenn a közvetlenül kapcsolatba kerülő ügyfél és hatóság között, miközben az eljárási cselekményeket (melyekhez a hatóság eszköztára meglehetősen széles) is minél szűkebb időkeretbe kell szorítani.

A részletes jogszabályi előírások ellenére mégis rendkívül általánosnak mondható az a panasz, hogy a rendőrök intézkedéskor nem közlik a nevüket, azonosító számukat, nem mutatják fel a jelvényüket és nem közlik – gyakran kérésre sem – az intézkedésük tényét, célját, jogalapját vagy a panaszos tájékoztatásra vonatkozó kérésére, csak az a választ adják, hogy „ott a névkitűző és a jelvény, olvassa le az adatokat”.

Sajnos az ilyen jellegű kifogások kapcsán is elmondhatóak az Rtv. 2. §-ánál kifejtettek, azaz, hogy a Testület a legtöbb esetben nehéz helyzetben van, mivel ezeket a körülményeket az ügyek többségében nehéz rekonstruálni még felvilágosítás-kéréssel is. Így a Testület legtöbbször nem tud érdemben állást foglalni, mivel a panaszosok tipikusan azt állítják, hogy az intézkedő rendőrök nem közölték a nevüket, azonosító számukat, az intézkedés tényét, célját, jogalapját, és nem adtak tájékoztatást a panaszjog gyakorlásának lehetőségeiről sem. A rendőrségi jelentésekben ugyanakkor ennek teljesen az ellenkezője olvasható, vagyis hogy a rendőr a szabályokat maradéktalanul betartva, köszönve, tisztelegve kezdte meg az intézkedést; más kívülálló harmadik személy pedig ritkán van jelen ilyen szituációkban, aki valamelyik tényelődását megerősíthetné.

Amint azt a Testület a korábbi években is számos állásfoglalásában kifejtette, az Rtv. 20. §-ában rögzített követelmények azért bírnak különös jelentőséggel az intézkedés alá vont személy jogérvényesítési képessége szempontjából, mert csak abban az esetben gyakorolható érdemben a panasztételi jog, ha az intézkedéssel érintett személy az intézkedés okára, alapjára és az intézkedést foganatosító személy kilétére nézve birtokában van a valós és releváns információknak. Ugyanis ezek hiányában nincs azzal tisztában, hogy ki ellen kell benyújtani a panaszát, nem tudja megfelelően megítélni a vele szemben foganatosított intézkedés jogszerűségét és nem tud adott esetben hatékonyan érvelni az intézkedés jogszerűsége ellen sem. Ezeket a szabályokat, amelyek lehetővé teszik az intézkedő rendőr azonosítását, illetve a panaszjog gyakorlását, a Testület gyakorlatában garanciális jelentőségűnek tartja – elsősorban a közhatalom gyakorlásának megfelelő kontrolljára és az Alkotmány 64. §-ban biztosított panaszjogra tekintettel.

A Testület **294/2014. (XI. 20.) számú állásfoglalásában** alapjogsérelmet állapított meg az azonosítási kötelezettség elmulasztása miatt. A panaszbeadvány szerint a rendőrök nem azonosították magukat az intézkedés során, mivel a rendőrök minden előírást mellőzve egyszerűen lökdösní és ütögetni kezdték a panaszost, majd bedobták az autóba és elvitték. A kórházba kikerülő, BRFK állományába tartozó rendőr jelentése szerint a panaszos úgy nyilatkozott, hogy őt a rendőrök ismeretlen okból megbilincseltek, majd közölték, hogy előállítják. A Testület hivatkozott az Rtv. 20. §-ának (1) és (3) bekezdésére, illetve a Szolgálati Szabályzat 5. §-ára. A Testület kiemelt jelentőséget tulajdonít az intézkedés alá vontak tájékoztatásának, hiszen csak az állampolgárok megfelelő informálása mellett érvényesülhet megfelelően a jogbiztonság elve.

Az intézkedő rendőrök jelentése a szolgálati fellépésre vonatkozóan nem tartalmazott információt, és későbbi, kiegészítő-jelentésükben a Testület ilyen irányú kifejezett kérdése ellenére sem nyilatkoztak a bemutatkozásra, azonosításra, valamint az intézkedés tényének közlésére vonatkozóan. [a r. zászlós 2014. február 24-én kelt jelentése annyit tartalmazott, hogy a rendőrökön bevetési ruházat (illetőleg helyszínelő ruházat) volt, valamint az intézkedés célja a szabálysértés továbbfolytatásának következményeire való felhívás volt.] Utalni szükséges arra, hogy a Testület gyakorlata szerint, amennyiben a rendőrség a panasz tartalmának megismerését követően nem cáfolja a panaszos állítását – illetőleg a rendelkezésre álló körülmények nem támasztanak kétséget azzal kapcsolatban-, úgy a Testület a döntését a panaszosi állításra alapozza.

A hatályos rendelkezések alapján kijelenthető, hogy a rendőr nem volt köteles felmutatni az intézkedés kezdetekor igazolványát vagy azonosító jelvényét, mert társával együtt egyenruhában látott el szolgálatot. (Ezt a panaszos sem vonta kétségbe, hogy a rendőrök egyenruhát viseltek, valamint hogy azon szerepelt azonosító jelvényük.) Ugyanakkor a Testületnek szükséges megjegyeznie, hogy mind az Rtv., mind pedig a Szolgálati Szabályzat a rendőr nevének és az azonosító számának szóbeli közlését minden egyéb feltétel meglététől függetlenül kötelezővé teszi, ezért minden más, a rendőr kilétére utaló körülményre való hivatkozást – jelen esetben azt, hogy a rendőrökön bevetési ruházat volt, illetve azt a rendőrök által közvetlenül ugyan nem hivatkozott, de a leírtakból kiolvasható tartalmat, miszerint az intézkedést lefolytatók rendőri kiléte a felszólítások okán nyilvánvaló lehetett – nem fogadható el a rendőrök igazolásaként.

A Testület több állásfoglalásában azt is kifejtette, hogy amennyiben az intézkedés megkezdése előtt az Rtv. 20. § (2) bekezdése által megkívánt közlés teljesítése valamilyen okból veszélyezteti az intézkedés eredményességét, akkor ebben az esetben a rendőröknek a foganatosított intézkedés befejezésekor kell (kellett volna) eleget tenniük a tájékoztatási kötelezettségüknek. A rendőrök jelentései azonban ilyen eredményességet veszélyeztető körülményről sem adtak számot. Fentieknek megfelelően a Testület az alapjogsértés vizsgálata során azon tényből indult ki, hogy a rendőrök nem mutatkoztak be, és nem azonosították magukat. Mindezek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőrök bemutatkozására, azonosítására, valamint intézkedés tényének közlésére vonatkozó, rendőrség által nem cáfolt panaszosi kifogások kapcsán sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joga. Az intézkedés céljának közlésével kapcsolatban a Testület a panaszosi és rendőri állítások közt húzódó ellentétet feloldani nem tudta, ezért e tekintetben a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem megállapítható. A Testület több állásfoglalásában is kifejtette, hogy egyrészt csak abban az esetben gyakorolható érdemben a panasztétel joga, ha az intézkedéssel érintett személlyel/kényszerítő eszköz elszenvedőjével annak okát olyan részletességgel közlik, ami alapján megfelelően meg tudja ítélni a vele szemben foganatosított intézkedés jogszerűségét; másrészt pedig a panasz lehetőségére való figyelemfelhívás a Testület eljárásáról való tájékoztatást is magába kell, hogy foglalja.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezések megsértése miatt tárt fel a Testület csekély mértékű alapjogsérelmet **304/2014. (XI. 20.) sz. állásfoglalásában**, mivel az előállításról kiállított igazoláson – az Rtv. intézkedés idején hatályos 93. §-ának (1) bekezdésével ellentétben – tévesen szerepelt, hogy az intézkedéstől számított nyolc napon belül terjeszthető elő panasz. A Testület álláspontja szerint a határidő hibás feltüntetése alkalmas lehet arra, hogy egy a későbbiekben panaszt tenni szándékozó személyben azt a

téves benyomást keltse, hogy panaszának megtétele 8 napon túl hiábavaló, hiszen azt az illetékes szerv elkészttségre hivatkozva el fogja utasítani.

Szintén a szolgálati fellépés szabályai sérültek a **458/2015. (XII. 17.) számú állásfoglalásban**. A panaszosi beadvány szerint a panaszos a személygépkocsijával G. községet elhagyva F. község felé közlekedett és a falu után nem sokkal félreállt néhány percre a gépkocsival telefonálni. Ekkor egy polgárőr autó haladt el mellette, lelassított, majd körülbelül előtte 20 méterrel megállt. Mivel senki nem szállt ki az autóból, a panaszos rövid várakozás után kikerülve őket, folytatta az útját. A polgárőr autó ekkor elindult utána. Amikor a panaszos beért a munkahelye felé vezető útra, a polgárőr autóból az egyik férfi az anyósülésről az ablakon keresztül egy piros tárcsával kinyúlt és közölt valamit a panaszossal, amit ő nem értett. A panaszos letekerte az ablakot, és mondta a rendőröknek, hogy sürgősen mosdóba kell mennie, de utána majd beszélnek. A panaszos munkahelyének udvarán kiszállt a vezető ülésből egy rendőr, és kérte a panaszostól a jogosítványát és a forgalmi engedélyt. A panaszos újra közölte, hogy mielőbb mosdóba kellene mennie, mire a rendőr azt mondta, hogy bemegy vele. A rendelkezésre álló videofelvétel tanúsága alapján be is ment az irodaépületbe, és a WC ajtó előtt várakozott a rendőr. A panaszos miután kijött, odaadta az iratait. Kérdezte a rendőrtől, hogy mit követett el, amire a rendőr azt felelte, „semmit, de ez a dolgunk”. A rendőr többször is közölte a panaszossal, hogy ők már találkoztak, de a panaszos nem emlékezett rá. A panaszos sérelmezte az intézkedés alá vonásának körülményeit, nevezetesen, hogy nem volt felismerhető, hogy rendőr ül a polgárőr kocsiiban, valamint azt is, hogy a polgárőr próbálta őt megállítani (a piros tárcsát is ő lóbálta), nem a rendőr. A panaszos azt is kifogásolta, hogy a rendőr a polgárőr autóból nem mutatta sem az igazolványát, sem más azonosítót, valamint az intézkedés helyszínét is (magánterületen, a panaszos kollégái előtt zajlott). Mind a rendőri iratok, mind a panaszosi beadvány alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy nem szolgálati járművel kívánták megállítani a panaszost, megkülönböztető fény-és hangjelzést sem használtak, tehát szándékukra, hogy rendőri minőségben kívánnak eljárni, a gépjármű külsőségéből nem lehetett következtetni. Az is tudható, hogy a járművet a rendőr vezette, az első ülésen ülő polgárőr nem viselt egyenruhát, megállítási szándékára a tárcsa használatából lehetett következtetni. Az előadásokból az is megállapítható, hogy a fentebb említett 7001/2006. (IV. 06.) ORFK irányelvben foglaltaknak nem tettek eleget akkor, amikor a panaszos járműve mellé húzódva jelezték megállítási szándékukat, ezért ezzel összefüggésben a Testület megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz és személyi biztonságához fűződő jogának sérelmét. A Testület álláspontja szerint a korábbiakban idézett irányelv és az Rtv. rendelkezései alapján leszögezhető, hogy menetközben semmiképpen nem volt kötelezettsége a rendőrnek arra nézve, hogy a szolgálati igazolványát felmutassa a panaszosnak, azonban éppen ezért a szolgálati jellegű autóból kiszállást követően az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésében foglaltak közlése kulcsfontosságú volt. A Testület meggyőződése szerint az intézkedést foganatosító rendőr jelentésében *érdemben* nem cáfolta a panaszbeadványban foglaltakat, ezért a Testület úgy foglalt állást, hogy a vezetői kivizsgálásokban foglaltak helyett a panaszosi előadást fogadja el a történetek leírásaként, ezért kimondta, hogy a szolgálati fellépés tekintetében sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga. ***Az országos rendőrfőkapitány a panaszt elbíráló határozatában a megállítási körülményeit nem vizsgálta, azzal az indokolással, hogy a járművet a polgárőr vezette, a rendőr csak utasként tartózkodott a kocsiiban. Ezzel kapcsolatban a Testület megjegyzi, hogy ez a tendencia aggodalomra ad okot, hiszen ezzel az elkövetett szabálytalanságok gyakorlatilag tág teret kaphatnak. Megjegyzi a Testület, hogy ez a hivatkozás a Testület álláspontja szerint csak áttolja a felelősség kérdését, de ez***

nem változtat azon, hogy amennyiben a rendőr észlelte, hogy a polgárőr kollégája a szabályokat áthágva kíván intézkedést kezdeményezni, akkor kötelessége lett volna őt erre figyelmeztetni, és azt megakadályozni, amit nyilvánvalóan nem tett meg.

Az **426/2015. számú (XI. 26.) számú állásfoglalásban** a panaszos a rendőrség szolgálati fellépésre vonatkozó azon sérelme kapcsán, mely szerint a rendőrök nem tettek eleget azonosítási kötelezettségüknek, a Testület szintén megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét. A rendőrség ugyanis a Testület kifejezett kérése ellenére nem szolgáltatott adatot a kérdéssel kapcsolatban és a Testület fennálló gyakorlata szerint ilyen esetben – cáfolat hiányában – a Testület a panaszosi előadásra alapítja a történeti tényállást.

A fentebb már hivatkozott, **62/2016. (IV. 7.) számú állásfoglalásában** a Testület – a rendelkezésére álló felvételek alapján – kétséget kizáró módon megállapította, hogy a panaszossal szemben az óvodánál intézkedő rendőrök nem tettek eleget azonosításra vonatkozó kötelezettségüknek. A két rendőr közül egyikük közölte csak a nevét az intézkedés kezdetén, azonosító számot egyikük sem közölt, névkitűzőt viseltek az egyenruhán. Amikor a panaszos kifejezetten kérte, hogy rögzíthesse a jelvéyszámokat, amire először azt a választ kapta, hogy azzal saját magát keveri bajba a panaszos, másodjára pedig azt mondták neki, hogy a rendőri intézkedést követően megkapja, egyébként le tudja olvasni. A Testület ebben az állásfoglalásban sokadjára hívta fel a rendőrség figyelmét arra, hogy az Rtv. hivatkozott rendelkezése egyértelműen a szóbeli közlést írja elő kötelezettséggént, még hozzá főszabályként az intézkedés megkezdése előtt. Kivételesen történhet meg az utólagos – de akkor is szóbeli – közlés, nem pedig ráutaló magatartás: nevezetesen, ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti. A rendőrök ezzel a mulasztással sértették a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát, amit utóbb az országos rendőrfőkapitány is elismert határozatában.

Szintén az azonosítási kötelezettséget vizsgálta a Testület **182/2016 (X.13.) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló ügyben. A panaszos kifogásolta beadványában, hogy amikor elkérte a rendőr nevét és azonosító számát, nem szólt semmit, csak a kabátján lévő névre mutatott. Az intézkedés napján kelt jelentés nem rögzített információt a szolgálati fellépésre vonatkozóan, a kiegészítő jelentés tömören úgy fogalmazott, hogy a szolgálati fellépés módja az előírásoknak megfelelő volt. A kapitányságvezetői átirat szintén cáfolta a panaszos állításait, e szerint a járőrök a bejelentő meghallgatását követően kopogtattak a lakás ajtaján, és a bent lévő férfi először nem jelezte, hogy a lakásban tartózkodik, így az ajtón tovább kopogtattak. Az ajtó kinyitását követően a panaszos ellenséges hangnemet használva jött ki a lakásból, majd az intézkedő rendőrök a napszaknak megfelelő köszönést követően az előírásnak megfelelően közölték nevüket, rendfokozatukat, valamint azt, hogy gyermek elhelyezési bejelentés miatt érkeztek.

A Testületnek a konkrét ügyben lehetősége volt az egymásnak ellentmondó állítások feloldására, ugyanis a panaszos az intézkedésről hangfelvételt mellékelte. (Ugyanakkor a rendelkezésre bocsátott hangfelvétellel kapcsolatban a Testület az állásfoglalásában megjegyezte, hogy az véleménye szerint az nem terjedt ki az intézkedés teljes hosszára –amely a küldési napló szerint közel 30 percig tartott–, így arra sem, amikor a rendőrök első alkalommal bekopogtak, így a Testület nem tudta teljes bizonyossággal megállapítani, hogy

akkor történt-e azonosítás.) Ugyanakkor a hangfelvételtől valószínűsíthető volt, hogy az intézkedés kezdetekor a rendőr nem mutatkozott be, mert a panaszos erre vonatkozó kérdésére a rendőr az azonosítása érdekében az egyenruhájára mutatott („Itt van!”), illetőleg az intézkedés végén a panaszos kifejezetten rákérdezett, hogy melyik rendőrkapitányságról érkeztek a rendőrök. Emellett a rendőrségi iratok nem tártak fel olyan intézkedés eredményességét veszélyeztető körülményt, amely a rendőrök nevének, azonosító számának intézkedés elején történő szóbeli közlésének elmaradását indokolta volna, ezért a Testület – a hangfelvételre támaszkodva – indokoltnak tartotta megállapítani a szolgálati fellépés szabályainak megsértése miatt a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának csekély fokú sérelmét.

1.9.) A rendőrség segítségnyújtási és tájékoztatási kötelezettsége

24. § (1) A rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

(2) A magánérdekek védelme e törvény alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne.

(3) A segítségnyújtás csak halaszthatatlan szolgálati érdekből tagadható meg, közvetlen életveszély esetén csak akkor, ha a segítségnyújtás miatt több ember élete kerülne közvetlen veszélybe.

(4) A rendőrt a jogainak érvényesítése végett bárki felkérheti más személy igazoltatására. Ha az igazoltatást kérő valószínűsíti, hogy az igazoltatáshoz jogos érdeke fűződik, és a személyazonosságát igazolja, a rendőr a kérést teljesíti. Az igazoltatott adatait - a 24/A. § (1) bekezdésében foglaltakat kivéve - a rendőrkapitányság adja ki az igazoltatást kérőnek, ha az adatokhoz fűződő jogosultságát hitelt érdemlően igazolja.

(5) Ha az igazoltatást kérő az igazoltatást követő 8 napon belül az adatok kiadását nem kéri, vagy a jogosultságát nem igazolja, az igazoltatottnak a (4) bekezdés alapján felvett adatait meg kell semmisíteni.

(6) Az adatok kiadásáról az igazoltatott személyt írásban értesíteni kell. Az értesítésben közölni kell az igazoltatást kérő igényének indokait. Ha az igazoltatott kéri, az igazoltatást kérő személyazonosító adatait vele közölni kell.

A 394/2015. (X. 22.) számú állásfoglalásban megállapított tényállás szerint a panaszos azt sérelmezte, hogy egy közterületi rendezvény hangereje miatt több napon keresztül, több ízben tett bejelentést a rendőrségre, azonban a hangerő nem csökkent, ami zavarta családja éjszakai nyugalma. Panaszolta továbbá azt is, hogy több ízben olyan tartalmú tájékoztatást kapott, miszerint szabálysértési feljelentést csak személyesen, a rendőrségen lehet megtenni, illetve hogy a rendőrség nem tud intézkedni, mivel a kérdéses rendezvény megtartására az önkormányzat (a jegyző) engedélyt adott. A Testület megállapította, hogy a panaszos szabálysértés elkövetésére vonatkozó, többszöri bejelentése – a közrend védelme érdekében – a rendőrség számára intézkedési kötelezettséget keletkeztetett, azonban a rendőrség mulasztást követett el azzal, hogy semmilyen hathatós intézkedést nem tett a csendháborítás megszüntetése érdekében, holott más állampolgári bejelentés is történt amiatt. A Testület

megállapítása szerint a rendőri mulasztással sérült a panaszosnak az Alaptörvényben biztosított joga a magán- és családi élet, valamint az otthon tiszteletben tartásához, illetve a tisztességes eljáráshoz való joga. A nem megfelelő tartalmú tájékoztatás miatt (ami arról szólt, szabálysértés esetén csak személyesen lehet feljelentést tenni, telefonon keresztül nem) pedig a tisztességes eljáráshoz való joga sérült. *A Testület megfogalmazta a jogalkalmazás számára azt az ügy kapcsán, hogy a telefonon (illetve egyéb technikai eszközzel) tett minden olyan formához nem kötött közléssel is foglalkoznia kell a rendőrségnek, mint szabálysértési hatóságnak, amely meghatározott vagy ismeretlen személy által elkövetett szabálysértés gyanújára utaló tényállítást, illetve adatot tartalmaz. Helytelen az a rendőrségi gyakorlat, amely megköveteli a személyes megjelenést a hatóság előtt a feljelentés megtétele érdekében.*

A 173/2015. (IV. 28.) számú állásfoglalásban a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának csekély fokú sérelmét állapította meg, amikor egy polgári jogi (ingatlan használati) vita miatt intézkedő rendőrök csak részben tettek eleget a felvilágosítás-adási, illetve segítségnyújtási kötelezettségüknek: az érintetteket igazoltatták, és meghallgatták, illetve elolvasták az ingatlanra vonatkozó jogerős bírósági határozatot. A rendőrség úgy nyilatkozott, hogy az intézkedő rendőrök számára nem volt egyértelműen megállapítható a bírósági végzés jogerőre emelkedésének időpontja, de az egyértelmű volt számukra, hogy a panaszos egy polgári jogvita alapján nem akarta beengedni édesapját az ingatlanba. A rendőröknek a rendelkezésükre bocsátott térítvény és a végzés együttes elolvasása alapján látniuk kellett volna, hogy a bírósági határozat már a rendőri intézkedés előtt jogerőre emelkedett. A végzésben foglaltak továbbá önkéntes teljesítéssel mehetnek foganatba, illetve, ha arra nem kerül sor, akkor bírósági végrehajtás történhet – az arra irányadó jogszabályok szerint. A Testület kimondta, hogy a rendőrség tájékoztatásának arra kellett volna kiterjednie, hogy az ügyben rendőri közreműködésre nem kerülhet sor, tekintettel arra, hogy polgári eljárásról, illetve az abban hozott ideiglenes intézkedésről van szó, amikor is az önkéntes teljesítés elmaradása rendőri intézkedést semmiképpen nem von maga után. A panaszos és édesapja maga kellett, hogy eldöntse, a határozatban foglaltaknak eleget tesznek-e. Amennyiben az abban foglaltakat nem tartják be, bírósági végrehajtási eljárást lehet kezdeményezni. (A rendőrség ilyen esetekben már csak a végrehajtási eljárásban nyújthat segítséget.) Ugyanakkor nem hívták fel a rendőrök az érintettek figyelmét arra, hogy a magánlaksértés szabálysértése magánindítványra üldözendő szabálysértés és hogy eldönthetik, magánindítványi jogukkal élnek-e a törvényi határidőn belül, avagy sem. A rendőrség továbbá hatáskörét túllépve járt el, amikor a panaszos előállítását helyezte kilátásba a magánindítványra üldözendő (ám joghatályos jognyilatkozat nélküli) szabálysértés továbbfolytatása miatt.

A 285/2015. (VII. 30.) számú állásfoglalásban a Testület egy ingatlanjogi vita során kért rendőri intézkedés tekintetében állapította meg, hogy annak során a rendőrség súlyos és többszörös alapjogi sérelmet idézett elő. A volt házaspár közös tulajdonú ingatlanában a panaszos volt férj – jogerős hatósági határozat hiányában – a rendőri intézkedés időpontjában jogszerűen tartózkodott. A volt feleség telefonos bejelentései nyomán (amely magánlaksértés szabálysértés elkövetésének gyanúját vetette fel), a közrend védelme érdekében a rendőrségnek intézkedési kötelezettsége keletkezett, azonban a segítségnyújtási kötelezettségüket a rendőrök csak részben teljesítették: az érintetteket igazoltatták és meghallgatták, elolvasták a rendelkezésre bocsátott iratokat, amelyekből egyértelművé vált számukra, hogy a panaszos és volt felesége között polgári jogvita folyik, amelyben jogerős bírósági határozat nem született a rendőri intézkedés időpontja előtt, illetve nem volt

végrehajtható hatósági határozat sem. A rendőrség tájékoztatásának arra kellett volna kiterjednie, hogy jelen esetben rendőri közreműködésre nem kerülhet sor, tekintettel arra, hogy polgári eljárásról, illetve közigazgatási eljárásról van szó, amikor is az önkéntes teljesítés elmaradása rendőri intézkedést nem vonhat maga után. A panaszos és volt felesége maguk kell, hogy eldöntsék, a végzésben foglaltaknak eleget tesznek-e (tekintettel arra is, hogy a panaszos már korábban jogszerűen lakáskulcshoz jutott). A rendőrség a későbbiekben majd a végrehajtási eljárásban nyújthat segítséget. Ugyanakkor nem hívták fel a rendőrök az érintettek figyelmét arra, hogy a magánlaksértés szabálysértése magánindítványra üldözendő szabálysértés és, hogy eldönthetik, magánindítványi jogukkal élnek-e a törvényi határidőn belül. avagy sem. A rendőrség továbbá hatáskörét túllépve járt el, amikor a panaszos előállítását helyezte kilátásba a magánindítványra üldözendő (ám joghatályos jognyilatkozat nélküli) szabálysértés továbbfolytatása miatt, illetve azt – ruházatótvizsgálatát követően – ténylegesen foganatosította is. A Testület megállapítása szerint a ruházatótvizsgálás, illetve az előállítás minden jogalapot nélkülözött, ezért a Testület úgy határozott, hogy súlyosan sérült a panaszos személyes szabadsághoz való joga is. A Testület ebben az állásfoglalásban felhívta a figyelmet ismételtén arra, hogy az Rtv. és Szolgálati Szabályzat a külföldi állampolgárral, illetve a magyar nyelvet nem ismerő személlyel szembeni rendőri intézkedés végrehajtása esetére nem szól a tolmács kirendeléséről. Nem szabályozott a rendőri intézkedések során az ilyen személyek anyanyelve használatának kérdése sem. ***Az országos rendőrfőkapitány határozatában egyetértett azzal, hogy az intézkedő rendőrt az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése alapján intézkedési kötelezettség terhelte, amelynek ugyan eleget tett, azonban hatáskörét túllépve, jogalap nélkül szólította fel a panaszost a lakás elhagyására. Az előállítás tekintetében ugyanakkor úgy határozott, hogy az jogszerű volt, mivel az alapintézkedés jogsértő jellege önmagában nem befolyásolja a rendőri intézkedés jogszerűségét, annak jogszerűségétől vagy jogszerűtlenségétől függetlenül a rendőri felszólításoknak eleget kell tenni.***

A 384/2015. (X. 22.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos előadta, hogy fiával kötött szóbeli megállapodása alapján ő neveli a fia 12 éves gyereket (tehát az unokáját). A tárgyi napon a panaszos fia hazament – a panaszosnak és az unokájának is bejelentett lakcíme van az ingatlanban – és a panaszost és az unokát több órán keresztül nem engedte be a lakásba, mivel vendége volt. A panaszos a gyermekkel több órán keresztül az utcán sétált a hidegben, majd felhívta a 112-es hívószámot, hogy intézkedést kérjen, hogy bejussanak a lakásba. Körülbelül egy órával később hívták vissza a rendőrségtől, addigra azonban sikerült bejutniuk a lakásba, ezért a rendőrség azon kérdésére, hogy járört kér-e, a panaszos nemleges választ adott. A panaszos ezzel összefüggésben azt sérelmezte, hogy a rendőrség egy óra hosszáig nem tett semmit annak érdekében, hogy az általuk lakott ingatlanba bejuthassanak. Később a panaszos és fia között a lakásban veszekedésre, majd tettelegességre került sor. Ennek során a gyermek is megsérült, az ajtó üveg része kitört és az neki vérző sérülést okozott. A panaszos ekkor is felhívta a 112-es segélyhívó számot. A rendőrség körülbelül fél óra elteltével érkezett a helyszínre. A panaszos ez esetben a kihallgatás módját kifogásolta, nevezetesen azt, hogy míg a panaszos fiát zárt ajtók mögött hallgatták meg a rendőrök, addig őt és unokáját a folyosón úgy, hogy fia feltehetően mindent hallhatott. A helyszínre érkező rendőrnővel kapcsolatosan a panaszos azt is megjegyezte, hogy nem biztos abban, hogy a rendőrnő jó felvilágosítást adott neki akkor, amikor azt közölte vele, hogy a fia őt és unokáját bármikor kiteheti a lakásból. A Testület állásfoglalásában úgy ítélte meg, hogy a rendőrség intézkedési kötelezettségének teljesítése kapcsán nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő joga és a tényállás tisztázásának vonatkozásában a rendőri fellépés módja megfelelt az

Rtv. 13. §-ának (2) bekezdésben rögzített részrehajlás-mentesség követelményének. Ugyanakkor megállapította a tisztességes eljáráshoz való jog csekély fokú sérelmét a panaszos pontatlan és hiányos tájékoztatása miatt, mivel a rendőrnő a tájékoztatás során nem tért ki a panaszost, mint lakáshasználót megillető jogokra, illetve a – polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény szerinti – lakcím érvénytelenség megállapítására és a birtokvédelem lehetőségére.

A 402/2015. (XI. 26.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló panaszbeadványban a panaszos a rendőrség intézkedését és az intézkedés elmulasztását kifogásolta. A panaszos a konkrét ügyben csendháborítás miatt tett bejelentést a rendőrségen, mivel az egyik lakó hangosan hallgatta a zenét. A panaszos álláspontja szerint a rendőrség nem intézkedett megfelelően bejelentése nyomán. A Testület álláspontja szerint a panaszos által közölt információk egyaránt alkalmasak voltak szabálysértés és bűncselekmény elkövetésére vonatkozó gyanú keletkezésére, így a rendőrség, mint bűnüldöző hatóság tudomására hozott információk a rendőrség oldalán intézkedési kötelezettséget keletkeztettek. Ennek keretén belül a rendőrségnek meg kellett jelennie a helyszínen annak érdekében, hogy meggyőződjön a bejelentés valóság aljáról és amennyiben az valós, akkor annak megfelelően kellett a további végrehajtandó cselekményeket elvégeznie. A Testület jelen eset kapcsán szintén egyezést talált a panaszos által és a rendőrség által előadott tények között, a tényállás elemeként kezelte azt, hogy a panaszos a szomszédja által, a telefonhívás pillanatában is a sérelmére elkövetett jogellenes cselekményről tett bejelentést. Ennek hatására a rendőrök megjelentek a helyszínen, meghallgatták a panaszost, a szomszédot és egy tanút. A helyszínen a rendőrök nem tudták teljes mértékben a tényállást felderíteni, így közel fél óra után érdemi cselekmény foganatosítása nélkül hagyták el a helyszínt. A tényelőadások fényében a rendőrség az adott helyzetben annyit tehetett volna meg, hogy a becsületet támadó jogellenes cselekmények kapcsán a panaszost arról tájékoztatja, hogy magánindítvánnyal élhet ezen cselekményekkel szemben, amennyiben úgy érzi, hogy azokat a panaszos sérelmére a szomszéd valóban megvalósította. A Testület álláspontja szerint, habár adott időben és helyen a rendőrök eleget tettek intézkedési kötelezettségüknek, mégis a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogának csekély fokú sérelmét állapította meg a Testület, mert a rendőrök nem tájékoztatták a panaszost a magánindítvány jogintézményéről. Adott helyen, adott időben valóban az ellentmondásokra tekintettel a rendőrök további érdemi cselekményt nem tudtak végrehajtani. Mind szabálysértés, mind bűncselekmény tekintetében a felsorolt jogellenes cselekmények magánindítványra büntetendők, így a panaszost magánindítványtételi jogáról tájékoztatniuk kellett volna, hiszen ezt a kötelezettséget a törvények számukra előírják. A fentebbi körülmények értelmében, mivel a rendőrök ezt elmulasztották, ezért a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogának a sérelmét állapította meg.

A 101/2016. (VI. 2.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló panaszbeadvány szerint a panaszos apa kiskorú gyermekét kívánta meglátogatni az óvodában (a gyermek az anya gondozása alatt állt, de jogerős bírósági döntés még nem született a gyermekelhelyezéséről). Az intézmény dolgozói ezúttal beengedték az épületbe, de a csoportszobáig nem. A gyermek anyja, valamint az óvoda részéről is történt segélyhívás a panaszos állítólagos garázda jellegű magatartása (lökdösődés) miatt, illetve a panaszos is segítséget kért a rendőröktől, egyrészt, hogy láthassa gyermekét, másrészt pedig, hogy az óvoda alkalmazottainak jogtalan magatartását (szabad mozgásában korlátozták) megakadályozzák. A helyszínen a rendőrök számára annyi derült ki, hogy a panaszos és a gyermek anyja között van egy

gyermekelhelyezéssel, illetve kapcsolattartással kapcsolatos családjogi vita. A Testület szerint a rendőröknek a bejelentés megalapozottságáról való megbizonyosodását követően a felek személyazonosságának megállapítása, álláspontjaik meghallgatása és a tényállás tisztázása volt a feladatuk, majd pedig a szükséges tájékoztatás megadása: a szóban forgó jogvita eldöntésére nincs hatáskörük, illetve jogaiknak mely hatóság (bírótság, illetve gyámhatóság) előtt szerezhetnek érvényt. A rendőrök intézkedése ezen követelményeknek csak részben felelt meg: a személyazonosság megállapítása megtörtént, valamennyi jelenlevőt (óvodavezetőt, az anyát és a panaszos apát) meghallgatták, akik külön-külön előadták, miért kértek intézkedést. A szükséges és elégséges felvilágosítás kérdése tekintetében a Testület ugyanakkor azt állapította meg, hogy annak csak részben tettek eleget a rendőrök: a panaszos figyelmét csak az óvodai házirendre hívták fel, ugyanakkor nem mondták el, hogy nincs hatáskörük a polgári jogi, illetve családjogi vita eldöntésére, illetve, hogy melyik fórumhoz fordulhatnak vitás kérdéseikkel. Emellett a rendőrök téves tájékoztatást adtak a személyi szabadság megsértése bűncselekménye megvalósulása tekintetében is. A rendőrség a fenti intézkedéssel megsértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapjogát.

Ugyanez a panaszos egy másik esetben a segélyhívó számon tett bejelentést, mert kiskorú gyermekének édesanyja megakadályozta a kapcsolattartásban. A panaszosnak a rendőr azt a tájékoztatást adta, hogy a kapcsolattartás akadályozása mint bűncselekmény nem létezik, továbbá a panaszos által elmondottak nem képeznek sem szabálysértést, sem bűncselekményt, a panaszosnak nem volt joga rendőri intézkedést kérni, mert esetleg fontosabb helyről vonná el a rendőri erőket. Egy rendőrt utóbb a helyszínre küldtek, aki tudakozódott a helyzetről, majd a szükséges felvilágosítást megadta (intézkedni nem tud, de jelentést készít). A Testület a *60/2016. (IV. 7.) számú állásfoglalásában* megállapította, hogy a rendőrség telefonon keresztül a felvilágosítás adási kötelezettségének nem tett eleget, illetve téves felvilágosítást adott. A kérdéses bűncselekmény több éve szabályozást nyert a büntető törvényben, illetve az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése nem csupán a jogellenes cselekmény – bűncselekmény vagy szabálysértés – tényleges bekövetkezése esetén teremt a rendőrség számára intézkedési kötelezettséget, amennyiben a rendőr észlel (avagy a tudomására hoznak) olyan cselekményt, amelynek körülményei alapján felmerül a gyanú, hogy szabálysértés vagy bűncselekmény valósulhat meg, a rendőr a közrend (közbiztonság, vagy az államhatár rendjének) védelme érdekében köteles intézkedni vagy azt kezdeményezni. A rendőr egyáltalán nem adott jogi felvilágosítást a panaszosnak: a szülői kapcsolattartás tekintetében – amellett, hogy ez nem a rendőrség hatáskörébe tartozik – mely fórumon érvényesítheti igényét. A Testület a tisztességes eljáráshoz való jog megsértése mellett, a rendőr által tanúsított kioktató hangnem és a megjegyzései miatt a panaszos emberi méltóságához való alapvető jogának sérelmét megállapította (Rtv. 2. §).

A Testület szintén a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét mondta ki a *234/2016 (XII. 15.) számú állásfoglalásában*. A panasz alapja szintén egy gyermekláthatási vita a panaszos anya és a gyermek apja között, amikor is az apa félrevezeti a rendőrséget a láthatás időpontját illetően. Az apa segélykérése nyomán a panaszos anya lakásához kiérkező rendőrök igazoltatták a feleket, és meghallgatták őket, valamint megtekintették a gyermek láthatásának rendjét szabályozó hatósági határozatot. Elmulasztották viszont a szükséges tájékoztatást megadni: nem közölték, hogy nincs hatáskörük a szóban forgó jogvita eldöntésére, másrészt nem tájékoztatták a feleket arról, hogy jogaiknak mely hatóság előtt szerezhetnek érvényt.

2. Az egyes rendőri intézkedésekkel kapcsolatos ügyek

2.1. Igazoltatás

29. § (1) A rendőr a feladata ellátása során

a) igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani,

b) az igazoltatott személyt lakcímének, tartózkodási helyének - az igazoltatott választása szerint - a lakcímet igazoló hatósági igazolvánnyal vagy más alkalmas dokumentummal történő igazolására, vagy a lakcímre, tartózkodási helyre vonatkozó nyilatkozattételre kérheti fel, valamint

c) amennyiben a 24/A. § (1) bekezdésében meghatározott személy felkérése alapján igazoltat, úgy az igazoltatott személyt a b) pontban megjelölt adatok igazolására, vagy ezen adatokra vonatkozó nyilatkozattételre kéri fel.

(2) Az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot - a személyazonosító igazolványon túl - minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető. A rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként.

(3) Ha további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják, az igazoltatás során rögzíteni kell az igazoltatott személyazonosító adatait, az igazolvány sorozatát és számát, az igazoltatás helyét, idejét és okát, valamint - az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott felkérés teljesítése esetén - az igazoltatott személy lakóhelyét, tartózkodási helyét.

(4) A személyazonosság igazolásának megtagadása esetén az igazoltatott a személyazonosság megállapítása céljából feltartóztatható, a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén előállítható, ha a személyazonosítás megállapítása más módon nem biztosítható, a személyazonosság megállapítása céljából az igazoltatottól ujjnyomat vehető, az igazoltatottól fényképfelvétel készíthető, továbbá a külső testi jegyek észlelés és mérés alapján rögzíthetők.

(5) A igazoltatás vagy a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén az előállítás csak a személyazonosság megállapításához szükséges ideig tarthat.

(6) A rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.

(7) Az igazoltatás során rögzített adatokat - kivéve, ha ezek büntető- vagy szabálysértési eljárásban kerülnek felhasználásra - az intézkedés befejezését követő száznolcvanadik napon meg kell semmisíteni. Ez a rendelkezés nem vonatkozik a 24. § (4) bekezdése szerinti igazoltatás során rögzített adatok 24. § (5) bekezdésében meghatározott törlési idejére.

(8) E § alkalmazásában személyazonosító adaton az érintett személy nevét, születési helyét, születési idejét és anyja születési családi és utónevét kell érteni.

a) Igazoltatás jogalapja és adatok rögzítése az igazoltatás során

A Testület fennállása óta szinte minden érdemi panaszügyben vizsgálta az igazoltatások jogszerűségét. Ennek oka nemcsak az, hogy a legtöbb panaszbeadvány igazoltatást (vagy azt is) kifogásolt, hanem az is, hogy ez az egyik leggyakrabban előforduló rendőri intézkedés és általában más intézkedéseknek is az előfeltétele.

Az Rtv. 29. § taxatív módon, a következőképpen sorolja fel az igazoltatás okait. Eszerint a rendőr közrend, közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, az igazoltatott vagy más személy jogainak védelme érdekében igazoltathat. Ehhez képest a 2014-2016. év közötti időszakban is többször volt tapasztalható, hogy a törvényben tételesen fel nem sorolt okot közölnek a rendőrök az érintettel az igazoltatás okaként.

Az esetek jelentős részében az igazoltatás oka valamilyen jogellenes cselekmény – szabálysértés vagy bűncselekmény – elkövetésének a gyanúja volt. Ezekben az ügyekben a Testület újfent hangsúlyozta, hogy a Testület a szabálysértés/bűncselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja, ugyanis a Testület nem járhat el hatóságként, így a felelősség fennállásának vagy fenn nem állásának megállapítására hatásköre nem terjed ki. Annak megállapításához azonban, hogy a rendőrség kellő körütekintéssel és megfelelő jogalapra hivatkozva jár-e el azon esetekben, amikor szabálysértés/bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt vonja intézkedés alá a panaszost, elengedhetetlen annak vizsgálata, hogy a jogellenes cselekmény valamilyen fokú gyanúja felmerülhetett-e az adott esetben.

A **287/2015. (VII. 30.) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló panaszbeadványban a panaszos a vele szemben foganatosított közlekedésrendészeti intézkedést, előállítását és bilincselését kifogásolta. A panaszos külföldi rendszámú gépjárművel közlekedett, amikor visszatartásos ellenőrzés alá vonták. A panaszost gyorsjárat miatt megbüntették, de nem volt nála elegendő pénz a büntetés helyszínén történő kiegyenlítéséhez. A panaszosnak a rendőrök felajánlották, hogy menjen el bankautomatához pénzt felvenni. A panaszos elment a helyszínről úgy, hogy személyazonosító okmányai a rendőröknél maradtak. A rendőrök által végzett visszatartásos ellenőrzés végéig a panaszos nem érkezett vissza a rendőrökhöz. Ezután egy rendőr intézkedés alá vonta a panaszost, aki nem tudta személyazonosságát igazolni. A helyszínrre hívták azokat a rendőröket, akik a visszatartásos ellenőrzésben részt vettek és ekkor a panaszost megbilincseltek és előállították. Az intézkedő rendőr a Testület álláspontja szerint megfelelő jogalap birtokában kérte el a panaszos személyazonosító okmányait. Ugyanakkor a Testület megállapította, hogy az ún. visszatartásos ellenőrzés során a rendőr nem tarthatja vissza az intézkedés alá vont személy személyazonosító okmányait. A személyazonosító igazolvány rendőröknél maradását illetően a rendőrség úgy nyilatkozott, hogy azt hátrahagyta a panaszos. Az alosztályvezető jelentése szerint a személyi okmányokat a rendőr a panaszos priorálása céljából kérték el, mivel a személyazonosító okmány visszatartására nem volt jogalapjuk, azonban mivel a panaszos nem tért vissza az intézkedés helyszínére az ellenőrzés

befejezéséig, a rendőr a nála maradt okmánnyal bevonult a rendőrkapitányságra. A panaszos beadványában úgy nyilatkozott, hogy a rendőr magánál tartotta a személyazonosító okmányát. A Testület álláspontja szerint a fenti történeti tényállításokból egybehangzóan kiolvasható, hogy az intézkedő rendőr nem tett aktív magatartást annak érdekében, hogy a személyazonosság megállapítását követően a személyazonosító okmányt visszaadja a panaszosnak. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 3. § 2. pont szerint *„e törvény alkalmazása során: személyes adat: az érintettel kapcsolatba hozható adat – különösen az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret –, valamint az adatról levonható, az érintettre vonatkozó következtetés.”* Továbbá az Infotv. 3. § 10. pontja szerint *„e törvény alkalmazása során: adatkezelés: az alkalmazott eljárástól függetlenül az adatokon végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így különösen gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, lekérdezése, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adatok további felhasználásának megakadályozása, fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése, valamint a személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (pl. ujj- vagy tenyérynymat, DNS-minta, íriszkép) rögzítése”*. A konkrét ügyben megállapítható, hogy az okmány tárolása a rajta lévő személyes adatok miatt adatkezelésnek minősíthető. (Az adatvédelmi biztos 619/H/2005 állásfoglalásában közöltek alapján a személyazonosító okmányok fénymásolatának tárolása adatkezelési tevékenységnek minősül. Ld.: Az Adatvédelmi biztos beszámolója I. kötet 2005. Adatvédelmi Biztos Irodája Budapest, 2006 426-431. o. Amennyiben tehát a fénymásolat tárolása adatkezelésnek minősül, úgy – argumentum a minori ad maius – az eredeti okmány tárolása is mindenféleképp adatkezelésnek minősül.) Az Infotv. 4. § (1)-(2) bekezdése szerint *„személyes adat kizárólag meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében kezelhető. Az adatkezelésnek minden szakaszában meg kell felelnie az adatkezelés céljának, az adatok felvételének és kezelésének tisztességesnek és törvényesnek kell lennie. Csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas. A személyes adat csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig kezelhető.”* A hivatkozott rendelkezésekből megállapítható, hogy adatkezelési tevékenység csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig folytatható. Az arányosság követelményének (Rtv. 15. §) megfelelően a rendőrnek a panaszos okmányait a szükséges legrövidebb ideig kell magánál tartania, tehát addig, amíg meg nem állapítja a panaszos személyazonosságát. Ennélfogva a Testület nem fogadja el a rendőrség azon érvelését, miszerint az okmány a rendőrnél maradt, mivel a személyazonosság megállapítását követően a rendőrnek vissza kellett volna adnia. A rendőrségi iratok nem számolnak be arról, hogy az intézkedő rendőrök megkísérelték volna visszaadni az okmányt. Önmagában az, hogy a panaszos nem kérte vissza az okmányt a Testület álláspontja szerint nem értékelhető a panaszos terhére, illetve a panaszos hozzájárulásának, mivel a rendőrségi intézkedés során a rendőr és az intézkedés alá vont személy, a rendőr közhatalmi jogosítványai folytán nem állnak egymással mellérendelt jogviszonyban, az intézkedés menetét egyértelműen a rendőr irányítja, tehát a rendőrnek kell magától visszaadnia az okmányt nem a panaszosnak kell visszakérnie azt. A rendőrség az okmány tárolásával, a panaszos személyes adataival történő adatkezelési tevékenységet folytatott, azonban ezt az adatkezelési tevékenységet a cél megvalósulásához – személyazonosság megállapítása – szükségesnél hosszabb ideig folytatta azzal, hogy nem fejtett ki az okmány visszaadására irányuló magatartást a személyazonosság megállapítását követően és az okmány ennél fogva

az intézkedő rendőrnél maradt. Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga a visszatartásos ellenőrzés végrehajtása során, amikor a rendőr nem adta oda a panaszos részére a csekkszelvényt. Sérült továbbá a panaszos személyes adatok védelméhez való joga, amiért személyazonosító okmányát az intézkedő rendőr nem szolgáltatta vissza a személyazonosság megállapítását követően.

A fentebb már említett, **62/2016. (IV. 7.) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló tényállásban – egyebek mellett – a panaszos azt is sérelmezte, hogy amikor vele szemben az óvodánál intézkedni kezdtek a rendőrök, sem őt, sem pedig gyermeke édesanyját nem igazoltatták. A helyszínen a rendőr elmondta a panaszosnak, hogy nem tisztázott a panaszos apai minősége. A panaszos közölte vele, hogy ő a gyermek (akit meg akart látogatni az óvodában) apja, amire a rendőr gúnyolódva kérdezte meg, hogy mutatna-e neki akkor erről egy papírt vagy bármit. A panaszos együttműködő volt, azonban a rendőr mégsem állapította meg személyazonosságát. A panaszos előállítása során, már a rendőrkapitányság épületében szóltak a panaszosnak, hogy „adjon már egy személyit!”. A Testület megállapította, hogy a rendőrségnek a közrend védelme érdekében intézkedési kötelezettsége keletkezett, mivel egyrészt a panaszos apa segítséget kért az óvodába való bejutáshoz, másrészt az óvodavezetőség részéről is történt segélykérés, miszerint a panaszos be akar jutni az intézménybe és rugdossa az ajtót. A más tartalmú intézkedéseket mindenképpen a személyazonosság tisztázására irányuló intézkedésnek, azaz az igazoltatásnak kellett volna megelőznie, ezzel szemben a rendőrök azzal sem voltak tisztában, ki volt az, akit előállítottak. (A panaszos a segélyhívás során csak nevét diktálta be személyazonosító adatai közül.) A Testület megállapítása szerint a rendőrség ezen mulasztása sértette a panaszosnak a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát. Az országos rendőrfőkapitány nem értett egyet a Testület érvelésével.

A Testület **38/2016. (II.25.) számú állásfoglalása** alapjául szolgáló ügyben a panaszos egy gyülekezési jog alapján megszervezett rendezvény területe közelében ellenérzésű csoportosulás tagjaként tartózkodott. Ruházata alapján nyilvánvaló volt ellenérzése a gyülekezési jogot gyakorló felvonulókkal szemben. A rendőrség, annak érdekében, hogy a békés felvonulást biztosítsa fokozott ellenőrzést rendelt el a kérdéses környéken. A rendőrség, miután észlelte az ellenérzésű csoport feltűnését, intézkedés alá vonta őket, köztük a panaszossal. Az intézkedés során igazoltatás, ruházatátvizsgálás történt, illetve feljegyezték a panaszos telefonjának IMEI számát is. Ezt követően a rendőrség útjára engedte az intézkedés alá vonat személyeket, akik kisebb csoportokra váltak ezután. A panaszos egy másik személlyel folytatta útját. Amikor keresztezték volna a felvonulás útvonalát, ismét intézkedés alá vonták őket a rendőrök. Az intézkedést az a civil ruhás rendőr kezdeményezte, aki az előzőt is. Az intézkedés során újra igazoltatták a panaszost és ruházatát is átvizsgálták, valamint telefonja IMEI számát is feljegyezték. Ezt követően a panaszos úgy érezte, hogy követik, harmadjára is intézkedés alá vonták, amely során újra igazoltatták.

A Testület álláspontja szerint az első intézkedést kellő jogalap birtokában kezdeményezték a rendőrök a panaszossal szemben, ezért nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga. A Testület a panaszossal szemben foganatosított második intézkedés vonatkozásában arra a megállapításra jutott, hogy a panaszos intézkedés alá vonása, időleges visszatartása annak érdekében, hogy a panaszos ne veszélyeztesse, egy békés rendezvény lebonyolítását nem sérti a panaszos személyi szabadságát és tisztességes eljáráshoz való jogát. A panaszossal szemben foganatosított első rendőri intézkedés vonatkozásában a Testület

álláspontja szerint az igazoltatás és ruházatátvizsgálás nem sértette a panaszos személyes adatok védelméhez valamint emberi méltósághoz való jogát.

Ugyanakkor a Testület álláspontja szerint a harmadik intézkedés megkezdése – a folyamatos rendőri kísérés mellett - sértette a panaszos személyi szabadsághoz és tisztességes eljáráshoz való jogát. A harmadik intézkedés vonatkozásában az intézkedés megkezdése eleve alapjogsértő volt a Testület álláspontja szerint, azonban a rendőri jelentésben feltüntetett utasítás – miszerint az igazoltatásnak a bűnügy kiérkezéséig ki kell tartania – miatt a Testület az intézkedés időtartama vonatkozásában külön is megállapítja az arányosság elvének és ennek következtében a panaszos alapvető jogának sérelmét.

A Testület álláspontja szerint a panaszos másodszori és harmadszori igazoltatása valamint ruházatátvizsgálása sértette a panaszos alapvető jogát. A Testület ennek vizsgálata során arra a megállapításra jutott, hogy a második intézkedés előtt a panaszos és a vele tartózkodó személy folyamatos rendőri kíséret alatt volt, ami alatt az őket követő rendőr nem tapasztalt olyan körülményt, - legalábbis ilyenről nem számolt be – ami indokolta volna a panaszos ruházatának, csomagjainak újbóli átvizsgálását. A panaszos személyazonosságának újbóli megállapítása, ugyancsak nem volt indokolt, mivel azt az intézkedést foganatosító rendőr jelenlétében állapították meg az első intézkedés folyamán, így az ismert volt a rendőr előtt. A rendőri iratok maguk számolnak be arról, hogy a panaszos igazoltatása és ruházatátvizsgálása feltartóztató célzatú volt, ami nem áll összhangban az intézkedések legális céljával, mivel az igazoltatásnak a személyazonosság megállapítása, a ruházatátvizsgálásnak pedig az esetleges közveszélyes tárgyak fellelése a legális célja, nem pedig a feltartóztatás. Mindezek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a panaszos másodszori igazoltatása és ruházatátvizsgálása sértette az Rtv. 15. § szerinti arányosság elvét.

b) Ruházatátvizsgálás az igazoltatás keretében

Az Rtv. 29. § (6) bekezdésében foglaltak értelmében „a rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés gyanúja szükségessé teszi.” A Testület a **155/2014. (VII. 10.) számú állásfoglalásában** megállapította, hogy a panaszossal szemben végrehajtott ruházatátvizsgálás során a rendőrség nem tartotta be az arányosság és fokozatosság elvét, hiszen a panaszos ruházatát a személyi szabadságának korlátozása alatt végezte el, úgy, hogy arra a jogalapot az Rtv. 29. § (6) bekezdése már önmagában megteremtette. Jelen ügy kapcsán a Testület a panaszos előállítását a jogalap tekintetében is alapjogot sértőnek találta, így következetes gyakorlata szerint ebben az esetben a személyi szabadság jogtalan korlátozása alatt elvégzett cselekmények tekintetében nem végzi el a kifogásolt intézkedések különálló értékelését (mivel az előállítás jogszerűtlensége minden további intézkedést és kényszerítő eszköz használatot jogszerűtlenné tesz) azonban jelen esetben a Testület indokoltnak tartotta a vizsgálatot, hiszen az Rtv. 29. § (6) bekezdés már megteremtette az átvizsgálásra a jogalapot, így a rendőrség az arányosság és fokozatosság elvének betartásával a panaszost átvizsgálhatta volna személyi szabadság korlátozása, így az Rtv. 31. § (1) bekezdésére hivatkozás nélkül is.

Az Rtv. 29. § (6) bekezdésén alapuló átvizsgálás kapcsán a Testület csekély fokú alapjogsérelmet állapított meg a **281/2015. (VII. 30.) számú állásfoglalásában**. A döntés alapjául szolgáló intézkedés során a panaszos – akivel szemben jogosulatlan közterületi értékesítés szabálysértésének gyanúja merült fel – ruházatát és csomagját a rendőrök átvizsgálták. A panaszos a nála levő dokumentumokat a rendőri felszólításra átadta, ezért a hatósági engedélyek megtalálására irányuló (egyben a szabálysértés gyanújának megerősítését szolgáló) átvizsgálás nem volt indokolt. Amennyiben a panaszos ugyanis rendelkezett volna ilyen iratokkal, azokat átadta volna annak érdekében, hogy elkerülje a szabálysértési eljárást és az annak során kiszabható jogkövetkezményeket.

Szintén ezt a jogszabályhelyet jelölte meg a rendőrség a **125/2015. számú (III. 26.) állásfoglalás** alapjául szolgáló ügyben. A külföldi származású panaszos beadványában előadta, hogy egy buszmegállóban várakozott, amikor egy rendőrautó az út másik oldalán megállt. A járőrök odahívták a panaszost, aki odament, a rendőrök pedig kiszálltak az autóból és megkérték, hogy álljon a járdára. Elkérték tőle a személyi igazolványát, amelyet odaadott nekik, és megkérdezték, hogy merre megy. A panaszos azt válaszolta, hogy a városba megy egy barátjával találkozni. Ezután a rendőr elővett egy telefont és a panaszos személyi igazolványáról kezdett el beszélni. Mindeközben a panaszos arról érdeklődött, hogy felszállhat-e a buszra. A rendőr azt válaszolta, hogy az igazoltatás több időt vehet igénybe, de megkérte a buszvezetőt, hogy várja meg a panaszost. A rendőr a panaszos által tervezett baráti találkozóról kérdezte a panaszost, majd nagyjából 5 perccel később az addig telefonáló rendőr odament a kocsihoz, elővett egy könyvet és írni elkezdte kiírni az adatokat a személyiből. A panaszosnak ki kellett ürítenie a zsebeit. Ezt követően a rendőr a kocsihoz ment, kesztyűket vett fel, majd kiürítette a panaszos tárcáját – melynek tartalmát a kocsira tette – és megmotozta a panaszost a kabátja alatt és a zsebeiben. Ezt követően megkérte a panaszost, hogy tegye el a dolgait és menjen a buszhoz. Az összes holmi szét volt szórva a kocsin, amelyeket a panaszos összeszedett és felszállt a buszra – ami már majdnem 15 percet várt rá – amelyen mindenki végignézte, ami vele történt. A panaszos kifogásolta, hogy az intézkedő rendőrök nem közölték az intézkedés tényét célját és indokolatlanul vizsgálták át a ruházatát. A Testület a lefolytatott vizsgálatában megállapította, hogy a rendőrök kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában igazoltatták a panaszost, így nem sérült a személyes adatokhoz fűződő alapvető joga. A Testület ugyanakkor nem találta kellően megalapozottnak a panaszossal szemben foganatosított ruházatátvizsgálást, ezért annak kapcsán úgy határozott, hogy a rendőröknek nem volt meg a kellő jogszabályi felhatalmazása, amely alapján foganatosíthatták volna a ruházatátvizsgálást, ezért a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának csekély fokú sérelmét mondta ki. A Testület döntését azzal indokolta, hogy a panaszos a rendőri kérésre elsőnek eleget tett és átadta a személyi igazolványát, amely alapján a rendőrök megállapították a panaszos személyazonosságát és az adatbázisok ellenőrzése során arról is megbizonyosodtak, hogy a panaszos jogszerűen tartózkodott az országban. A rendőrség a ruházatátvizsgálást azzal indokolta, hogy fennállt szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésének a gyanúja. (A rendőrség szerint a panaszos Győr belvárosából Ausztriába kívánt szökni). A Testület ezt az érvelést nem fogadta el, ugyanis nem találta azt kellően konkrétan és alátámasztottnak, mivel a rendőrök nem jelölték meg konkrétan, hogy milyen olyan körülményt tapasztaltak, ami alapján erre a következtetésre jutottak.

2.2. Fokozott ellenőrzés, ruházatátvizsgálás

30. § (1) A rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítására, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja.

(2) A rendőrség az (1) bekezdésben írt cél elérése érdekében épületet, építményt, helyszínt, csomagot és járművet átvizsgálhat.

(3) A rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja.

(4) A rendőrség a nyilvános forgalom számára nyitva álló helyen őrizetlenül hagyott, a közbiztonságra veszélyt jelentő tárgyat szükség esetén az elvárható gondossággal eltávolíthatja, megsemmisítheti.

31. § (1) Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

(2) A ruházat átvizsgálását - halaszthatatlan eset kivételével - az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szemérem sértő módon.

A fokozott ellenőrzés ideje alatt kifejtett rendőri magatartással kapcsolatos álláspontját a Testület már többször kifejtette. Megállapítható, hogy a jogszabályi háttér meglehetősen tág teret biztosít a fokozott ellenőrzések alkalmával foganatosítható rendőri intézkedéseknek, ezen belül is elsősorban az igazoltatásnak. Ennek keretében az állomány tagjainak nem kell olyan mértékig mérlegelniük az igazoltatás konkrét okainak meglétét, mint egy olyan igazoltatás során, amelyet saját kezdeményezésre, az Rtv. 29. §-a alapján foganatosítanak, mert a fokozott ellenőrzés egyfajta „mögöttes felhatalmazást” jelent. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelésével teljes mértékben megkerülhető az igazoltatás célhoz kötöttségének és megalapozottságának követelménye. Az egyes esetekben vizsgálható egyfelől, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelése indokolt volt-e; másfelől az is, hogy a fokozott ellenőrzés keretében foganatosított konkrét igazoltatás nem volt-e egyértelműen indokolatlan a fokozott ellenőrzés céljainak fényében.

Az Rtv. 30. § és 31. §-okban szabályozott fokozott ellenőrzés keretében fellépő rendőrök magatartásának jogszerűségét 2011–2013. évek közötti időszakban ismét számos alkalommal kérdőjelezték meg beadványaikban a panaszosok. A Testület gyakorlata során többször találkozott azzal a helyzettel, hogy az intézkedő rendőrök egy hatályban lévő fokozott ellenőrzési utasításra hivatkozva igazoltatnak olyan személyeket, akik nyilvánvalóan saját, jól konkretizálható magatartásuk kapcsán kerülnek a hatóság látókörébe és nem pusztán azért, mert valamely nyilvános helyen, vagy a közterület kijelölt részén tartózkodnak. Ilyen esetekben általában maguknak az intézkedő rendőröknek sem egyértelmű, hogy az Rtv. melyik szakaszára hivatkozzanak az igazoltatás jogalapjaként: a fokozott ellenőrzést

szabályozó Rtv. 30. §-ra, vagy a „rendes”, egyedi gyanúokon alapuló igazoltatásról rendelkező Rtv. 29. §-ra. Gyakori, hogy az intézkedéssel kapcsolatban kiállított iratok mindkét jogalapra hivatkoznak.

A **377/2015. (X. 22.) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló panaszbeadványban a panaszos előadta, hogy 2015. júniusában Miskolcon közlekedett családjával együtt a saját tulajdonú személygépkocsijával. Útközben megállította őket egy járőrpáros, akik elkérték az iratait. A panaszos köszönés után egyből megkérdezte, hogy miért állították meg, esetleg szabálysértést követett-e el. A rendőrök azt válaszolták, hogy nem szabálysértés elkövetése miatt, hanem közlekedési igazoltatás céljából állították meg. A panaszosnak ezt követően meg kellett fűjnia az alkoholszondát, majd közölték vele a rendőrök, hogy majd az intézkedés végén tájékoztatják arról, hogy miért is állították meg. Az intézkedés befejezte után a rendőrök távozni szerettek volna a helyszínről, de a panaszos kérte, hogy mondják el, miért intézkedtek vele szemben. A rendőrök az intézkedés okaként azt jelölték meg, hogy a szomszéd utcában örömlányok vannak és gyakran abba az utcába hozzák őket, ahol az intézkedés történt. A panaszos ezt a választ felháborítónak vélte, hiszen nem értette, hogy egy jól szituált családot, hogy nézhetnek a rendőrök prostitúciót elkövetőknek, főleg úgy, hogy egy 13 éves gyerek ült megrémülve az autó hátsó ülésén. A rendőrség tájékoztatása szerint a panaszossal szemben foganatosított rendőri intézkedés jogalapja az igazoltatás, melyet prostitúcióval összefüggő jogsértések és az emberkereskedelem kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtásáról szóló 13/2014 (V.16.) ORFK utasításban foglalt feladatok teljesítése érdekében elrendelt fokozott ellenőrzés keretében hajtottak végre, figyelemmel a 29000/18528/2013. ált. számú ORFK átirat tartalmára. Az adott területre jellemző a tiltott prostitúciós tevékenységet végző elkövetők megjelenése, mivel a szabálysértést megvalósító személyek rendszeresen a hivatkozott utca páros számozású oldalán a földúton követik el ezen jogsértést. A rendőri intézkedés célja tehát a tiltott prostitúció szabálysértésének a megelőzése, illetve a már esetlegesen elkövetett szabálysértés megszakítása, az elkövető elfogása. Habár a parancsnok átiratában arról tájékoztatta a Testületet, hogy a panaszossal szemben végrehajtott intézkedés jogalapját egy korábban elrendelt fokozott ellenőrzés adta, mégsem csatolta az arról szóló határozatot az iratokhoz, valamint az annak végrehajtásáról szóló tervet. A Testület ezen körülményre tekintettel nem fogadta el a panaszossal szemben végrehajtott intézkedés jogalapjaként a fokozott ellenőrzésre történő hivatkozást, hiszen a rendőrség az arról szóló okiratokat nem bocsátotta a Testület rendelkezésére. Ezen körülményre tekintettel a Testület álláspontja szerint a panaszossal szemben közlekedésrendészeti intézkedést hajtottak végre, mely alapján az Rtv. 44. §-a általános felhatalmazást nyújt a rendőr számára ahhoz, hogy a közlekedési szabályok megtartását ellenőrizze.

A Testület a **437/2015. (XI. 26.) számon hozott állásfoglalásában** – többek között – az Rtv. 31. § szerinti ruházatátvizsgálást vizsgálta. A panaszosok a helyi önkormányzati választások idején az egyik párt jelöltjének kampány-plakátjára írva fejezték ki politikai véleményüket. A rendelkezésre álló sajtóinformációk szerint e magatartásukat térfigyelő-kamerán keresztül észlelték és a helyszínre rendőrről küldtek és sor került a helyszínen igazoltatásukra. Ekkor a helyszínen a panaszosok azt a tájékoztatást kapták, hogy előállításukra fog sor kerülni, azonban ennek okát nem közölték. Az előállítás jogalapját illetően a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a rongálás vétségének rendőri intézkedést szükségessé tevő fokú gyanúja és a tettenérés feltételei a kérdéses esetben fennálltak. A Testület megállapította

ugyanakkor a panaszosok emberi méltósághoz való jogának sérelmet a befogadáskor végzett levetkőztetésük miatt. A panaszosokkal kapcsolatban rendelkezésre álló iratokban semmi nem mutatott arra, hogy fennállt volna bármi olyan körülmény, ami miatt szükséges lett volna a rongálás gyanúja miatt előállított panaszosok testfelületét átvizsgálni. Az iratokból nem tűnt ki olyan adat, ami megteremtette volna annak a gyanúját, hogy a panaszosok önmaguk vagy mások károsítására vagy bűncselekmény elkövetésére alkalmas tárgyat, vagy kábítószer próbáltak a testfelületen becsempészni az előállító helyiségbe. A Testület éppen ezért nem tudta elfogadni a rendőrség által adott, meglehetősen általános indokolást, hogy az elmúlt hónapokban előfordult olyan eset, hogy az egyik előállított pengét vitt be, amivel önkárosítást kísérelt meg, illetve egy másik előállított pedig kábítószer csempészett be. A Testület kimondta, hogy a ruházatátvizsgálás az intézkedés alá vont ruházatának tapintás útján történő átvizsgálását jelenti – úgy, hogy a ruházat az érintett személy testfelületén marad. Mivel a panaszosokat előállították, tehát személyi szabadságot korlátozó intézkedés alatt álltak, és előállító helyiségben helyezték el őket, ezért az Rtv. 31. §-ának (1) és a Szolgálati Szabályzat 31. §-ának (7) bekezdése megfelelő jogalapot biztosított ruházatuk ilyen való átvizsgálására, amely azonban semmiképp sem járhatott volna a ruhadarabok levételével, az intézkedés alá vont személyek „vetkőztetésével”. ***A panaszt elbíráló országos rendőrfőkapitányi határozat az ruházatátvizsgálás módja kérdésében a Testület álláspontját osztva – a panasznak e tekintetben helyt adott.***

A Testület a ***101/2014. (V. 15.) számú állásfoglalásban*** szintén a ruházatátvizsgálás jogszerűségét vizsgálta. A panaszos előadása szerint a csupán egy feszülős piros fürdőnadrág volt rajta a boltban. A rendőrök a bolt hátsó részében felszólították, hogy vegye le, illetve közölték vele, hogy ne ellenkezzen a rendőri intézkedésnek, mert arra még külön ráfázik, illetve leveszik róla kényszerrel. A panaszos végül is levette a ruháját, majd felszólították, hogy forogjon körbe. A panaszos szerint mérhetetlenül megalázó volt, hogy meztelenre vetkőztették. Ezután visszavehette a ruháit, majd a rendőrök a falhoz állították és hátrabilincseltek a kezét.

A rendőri jelentések csupán azt rögzítik, hogy a panaszos ruházatát az Rtv. 31. § (1) bekezdése alapján átvizsgálták, arról azonban nem számolnak be, hogy ezt miként fogantatosították a rendőrök, illetve, hogy az átvizsgálást mi indokolta.

A Testület tekintettel arra, hogy a rendőrség felhívás ellenére sem cáfolta lényegében a panaszos által előadottakat, elfogadta a panaszosi előadást és vizsgálata során ebből a tényelőadásból indult ki.

Az Rtv. 31. § (1) bekezdése szerint, akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést fogantatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. A (2) bekezdés rögzíti, hogy a ruházat átvizsgálását - halaszthatatlan eset kivételével - az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szemérem sértő módon. Az Rtv. 16. § (4) bekezdése szerint a rendőr nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. A rendőr az ilyen magatartás tanúsítójával szemben, annak megakadályozása érdekében, a szolgálati beosztására, a rendfokozatára, személyére tekintet nélkül köteles intézkedni.

A rendelkezésre álló iratokban semmi nem mutatott arra, hogy a panaszossal kapcsolatban fennállt volna olyan körülmény, ami miatt szükséges lett volna a testfelületét ilyen módon átvizsgálni, különös tekintettel arra, hogy fürdőnadrágban volt. Az iratokból nem tűnik ki olyan adat, ami megteremtette volna annak a gyanúját, hogy a panaszos önmaga vagy mások károsításra vagy a bűncselekmény elkövetésére alkalmas tárgyat próbált a testfelületén becsempészni az előállító helyiségbe. A testfelület illetően átvizsgálása az emberi méltóságot súlyosan sértő, megalázónak tekinthető eljárás, amely a befogadás eljárás során [Rtv. 18.§(4)-(6)] is csak abban az esetben lehet jogszerű alapjog-korlátozás, ha megfelelő jogalap birtokában és az arányosság követelményét szem előtt tartva foganatosítják. Jelen esetben azonban nem a befogadáskori átvizsgálásról van szó, hanem a helyszínen vizsgálták át a panaszos testfelületét oly módon, hogy felszólították, hogy vetközzön meztelenre, majd forogjon. Az Rtv. 31.§ (2) bekezdése kifejezetten tiltja, hogy a ruházatátvizsgálás szeméremsértő módon történjen, a fentiekben leírt átvizsgálás pedig nyilvánvalóan ilyennek minősült, és indokolatlan volt.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a testfelület illetően átvizsgálása az Alaptörvény III. cikkében tilalmazott megalázó bánásmódnak minősül, amely súlyos mértékben sértette a panaszos emberi méltósághoz fűződő jogát. A Testület álláspontja szerint súlyosan sérült a panaszos emberi méltósághoz fűződő joga a vele szemben alkalmazott átvizsgálás miatt. (Megjegyzi ugyanakkor a Testület, hogy amennyiben a rendőrségi iraton megjelölt átvizsgálás, nem a helyszínen történt, hanem a befogadási eljárás részét képezte, az esetben szintén jogszabálysértő lenne az ilyen jellegű átvizsgálás, mivel a jelentések nem tartalmaztak olyan körülményt, amit az Rtv. 18. § (4)-(6) bekezdése megkövetel az ilyen jellegű testfelület vizsgálatához.)

A Testület a **41/2016. (II. 25.) számú állásfoglalásában** – többek között – az Rtv. 31. § szerinti ruházatátvizsgálást vizsgálta. A tényállás szerint a panaszost több társával együtt egy közterületi zenei rendezvényen vonták intézkedés alá. A panaszos nő az igazoltatása mellett az átvizsgálását, annak megalázó módját (meztelenre vetköztetését, hajának átvizsgálását) és előállítását is sérelmezte. A Testület elfogadta azt, hogy az illetékes megyei rendőr-főkapitányság vezetője fokozott ellenőrzést rendelt el az egész megye területére, amely a kérdéses napon is érvényben volt, annak érdekében, hogy a rendezvényre érkező közönséget ellenőrizhessenek, tekintettel arra is, hogy (a korábbi évek tapasztalatai szerint) a kábítószeres bűncselekmények megelőzése, felderítése, az elkövetők felelősségre vonása megtörténhessen. A konkrét esetben egyébként adat merült fel arra vonatkozóan, hogy a vizsgált területen tartózkodó személyek vélhetően kábítószer jellegű anyagot tartanak magunknál. A női rendőr a helyszínen, egy átvizsgált sátorban a panaszost és három másik nőt is átvizsgált, egyenként. A személyek meztelenre vetkőztek a zárt sátorban, és a hajukat is átvizsgálta a rendőr nő. A Testület álláspontja szerint az átvizsgálás illetően módja nem felelt meg a jogszabályi előírásoknak: az Rtv. szerinti ruházatátvizsgálás csak az intézkedés alá vont ruházatának és a közvetlen felügyelete vagy rendelkezésére álló csomagjai, tárgyai átvizsgálására terjed ki. Ezzel szemben jelen esetben a panaszos haját is átvizsgálták, ami testátvizsgált jelent, és arra a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény szerinti motozás szabályai irányadók, viszont az ahhoz megkövetelt alapos gyanú hiányzott. Egyébként a ruházatátvizsgálás is ellentétes volt a vonatkozó jogi normával (a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról szóló 18/2008. (OT 10.) ORFK utasítás a ruházat átvizsgálásnál

kimondja, hogy „a ruházatot ne ütögessék, hanem simítással, esetleges gyűrögetéssel vizsgálják át, fokozott figyelemmel a rejtett eszközökre”. Az utasítás képes ábráin valamennyi esetben az intézkedés alá vont személy ruházatának átvizsgálása akként zajlik, hogy a ruha az intézkedés alá vonton van, majd azt végigtapogatja a rendőr.)

A Testület már a 155/2009. (VI. 3.) sz. állásfoglalásban, illetve később a 389/2010. (VIII. 4.) számú, illetve a 493/2010. (XII. 1.) számú állásfoglalásában foglalkozott a ruházatátvizsgálás határaival, ahogyan arra a panaszos is hivatkozott a beadványában. Döntéseiben a Testület kifejtette, hogy az intézkedés alá vontak olyan módon történő átvizsgálását, amely meztelenre – vagy majdnem meztelenre – való levetköztetéssel jár együtt, túllépi a ruházatátvizsgálás kereteit, az motozásnak minősül. [Ezen előbbi állásfoglalás „Indokolásának V. részében a Testület – utalva egyébként az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának OBH 2624/2009. számú, 2009. április 30-án kelt jelentésére – rámutatott, hogy ugyan a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 15/1995. (XII. 13.) BM rendelet 16. §-ának (1) bekezdése lehetőséget (de nem kötelezettséget) biztosít a fogvatartottak indokolt esetben való motozására, e jogszabály értelmében az előállított személy azonban nem minősül fogvatartottnak, nem terjed ki rá a jogszabály személyi hatálya. Így a Testület megállapítása szerint az előállítottakat még e jogszabály alapján sem lehet motozásnak alávetni, az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése alapján pedig fogalmilag sem. Márpedig – elfogadva azt, hogy a konkrét esetben az átvizsgálást meztelenre, vagy majdnem meztelenre vetköztetéssel fogatosították – a panaszossal szemben fogatosított intézkedés egyértelműen motozásnak tekinthető. Ahogy a Testület ezt a hivatkozott 155/2009. (VI. 3.) sz. állásfoglalás – az ezen állásfoglalás alapját képező panasznak egyébként az országos rendőrfőkapitány 12212/10/2009. RP. sz. határozatával helyt adott – Indokolása V. rész 2) pontjában is kifejtette: » (...) a Testület értelmezésében nyilvánvalóan nem tekinthető a ruházat átvizsgálásának a meztelen test szemrevételezése, így a Testület attól függetlenül motozásnak tartja az intézkedést, hogy a panaszos testét az eljáró rendőrök nem érintették meg (ezért nem volt kötelező orvos bevonása). A Fogdaszabályzat nem ismer a ruházatátvizsgálás és a motozás közötti átmenetet jelentő jogintézményt, és mivel a meztelen test szemrevételezéssel való ellenőrzése a ruházat átvizsgálásánál mindenféleképpen többet jelent, így csak motozásnak minősülhet – erre ugyanis motozás során lehetőség van, még ha a megmotozott személy testüregeit nem is vizsgálják át, az ugyanis motozás során nem kötelező, az a motozásnak nem fogalmi eleme. « Ezen álláspontját – melynek lényege, hogy a ruházat átvizsgálása és a motozás között a hatályos jogszabályok szerint más átmeneti intézkedési forma nincs, és mivel az intézkedés alá vont levetköztetése, ilyen módon való szemrevételezése ruházat átvizsgálás „címén” nem lehetséges, ezért ez fogalmilag csak motozásnak minősíthető – a Testület jelen ügyben is fenntartotta. Az Rtv. 31. § (2) bekezdése egyébként is úgy rendelkezik, hogy az átvizsgálás nem történhet szemérem sértő módon. Az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése azt is előírja, hogy a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot óvja az ember jogait. Az alapvető jogoknak csak jogszabályoknak megfelelő, szükséges mértékű, arányos, fokozatos korlátozását az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése, 13. §-ának (1)–(2) bekezdései, 15. §-a, 16. § (4) bekezdése és a Szolgálati Szabályzat arányosságra vonatkozó rendelkezései is előírják. Ezekbe az előírásokban a vetköztetéssel végrehajtott – ráadásul tömeges – ruházat átvizsgálás akkor is beleütközik, ha egyébként az végül eredményre vezetett (a panaszos esetében ezt sem említi a jelentés).”] A fenti szabálytalanságok alapján a Testület álláspontja szerint a rendőrség súlyosan sértette a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogát, valamint beleütközött a megalázó elbánás alkotmányos tilalmába is. Ugyanerre a döntésre jutott a

rendezvényen résztvevő másik panaszos ügyében Testület [9/2016. (II. 4.) számú állásfoglalás].

A Testület a fentebb hivatkozott 38/2016. (II.25.) számú állásfoglalásában megállapította, hogy a rendezvényen többször is intézkedés alá vont panaszos mobiltelefonja adatainak megismerése és rögzítése jogszerűtlenül történt, ami a panaszos tisztességes eljáráshoz és személyes adatai védelméhez való jogának sérelmét eredményezte. Az Rtv. 30. §-ának rendelkezései – és az annak alapján kiadott egyedi utasításban meghatározott célok – csak a közbiztonságra veszélyes tárgyak felkutatását teszik lehetővé, a mobiltelefon azonban ilyenek semmiképpen sem tekinthető. Ugyancsak nem fogadható el a telefonok ellenőrzésének jogalapjaként a konkrét esetben az Rtv. 29. §-ának (6) bekezdésére való hivatkozás sem, mert a ruházat- és csomagátvizsgálásra való felhatalmazás nem terjed ki egy szokásos használati tárgy – időleges – elvételére és adatainak rögzítésére. Amennyiben a panaszossal szemben felmerült volna bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja, úgy személyi szabadságot korlátozó intézkedés egyidejű foganatosítása mellett, sor kerülhetett volna a megfelelő jogszabályi rendelkezések alapján valamely tárgy – adott esetben a mobiltelefon – visszatartására, lefoglalására, majd az adatainak rögzítésére, azonban a panaszossal szemben ilyen cselekmény elkövetésére vonatkozó megalapozott gyanú nem merült fel.

A 176/2016 (X.13.) számú állásfoglalás alapját képező ügyben az elővezetés alá vont panaszos sérelmezte a ruházatátvizsgálást, illetve azt, hogy nem azonos nemű személy hajtott végre a ruházatátvizsgálást. Az elővezetés személyi szabadságot korlátozó intézkedés, így az Rtv. lehetővé teszi a rendőr számára az intézkedés alá vont személy ruházatának átvizsgálását, tehát a rendőröknek megvolt a jogi lehetősége a panaszos ruházatának átvizsgálására. A jogszabály feltételes módú fogalmazása miatt ugyanakkor az Rtv. 15. §-ban meghatározott arányossági szabályra is figyelemmel kell lenni a kérdés megítélésénél. A Testület álláspontja szerint a rendőri intézkedés megfelelt az arányossági követelményeknek is, mivel a panaszos nem volt együttműködő, az épületből felszólítás ellenére nem jött ki, csupán 7 órakor, így a rendőrök nem tudták nyomon követni az intézkedés kezdete és a panaszos kijövedele közötti időszakban a panaszos magatartását, így nem lehetett kizárni, hogy esetlegesen támadásra vagy önvészély okozására alkalmas tárgy van nála. Ugyanakkor a fent hivatkozott törvényhely (2) bekezdése előírja, hogy a ruházat átvizsgálását – halaszthatatlan eset kivételével – az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szemérem sértő módon. A rendőri jelentések egybevágtak azzal a panaszosi előadással, hogy nem azonos nemű rendőr intézkedett a panaszossal szemben, így nem teljesült a jelen esetben az Rtv. 31. § (2) bekezdésének előírása. Mindezek alapján a Testület a panaszos ruházatátvizsgálás foganatosításának módja miatt ugyanakkor megállapította a panaszos emberi méltóságához való jogának sérelmét.

2.3.) Előállítás

33. § (1) A rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt,

a) akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek;

b) aki ellen elfogatóparancsot, nemzetközi elfogatóparancsot, illetve európai elfogatóparancsot adtak ki;

c) akinek őrizetbe vételét, előzetes letartóztatását rendelték el, vagy akinek ideiglenes kényszergyógykezelését, illetőleg elmeállapotának megfigyelését rendelték el;

d) aki az őrizetbe vétel, az előzetes letartóztatás, az ideiglenes kiadatási letartóztatás, a kiadatási letartóztatás, az ideiglenes átadási letartóztatás, az átadási letartóztatás, az ideiglenes végrehajtási letartóztatás, a szabadságvesztés vagy az elzárás végrehajtása során megszökött, vagy a fogvatartás helyéről engedéllyel eltávozva oda nem tért vissza, a lakhelyelhagyási tilalom, a házi őrizet, valamint a távoltagevés szabályait megszegte, illetőleg, aki az ideiglenes kényszergyógykezelés, az elmeállapotának megfigyelése, a kényszergyógykezelés vagy a javítóintézeti nevelés alól magát kivonta;

e) akinek előállítását külön törvényben meghatározott feltételek alapján elrendelik;

f) aki az ország területén jogellenesen tartózkodik;

g) akinek a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 38. § (5) bekezdése alapján büntetés-végrehajtási őrizetbe vétele szükséges.

(2) A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt,

a) aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja;

b) aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható;

c) akitől bűncselekmény gyanúja vagy szabálysértés, valamint közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés bizonyítása érdekében vizeletvétel vagy véralkohol-vizsgálat céljából vérvétel, valamint műtétnek nem minősülő módon egyéb mintavétel szükséges;

d) aki a szülői felügyelet vagy a gyámság, valamint a nevelőszülőnél vagy gyermekotthonban történő elhelyezésének hatálya alól engedély nélkül kivonja magát, és azt a gyermeket, akinek a felkutatását és előállítását gyermek átadására irányuló bírósági végrehajtás során rendelték el;

e) aki a pártfogó felügyelet - külön törvényben meghatározott és a rendőrség hatáskörébe tartozó - szabályait megszegi;

f) aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani;

g) akivel szemben ideiglenes megelőző távoltagevés elrendelésének van helye;

h) akit a Schengeni Információs Rendszerben elhelyezett figyelmeztető jelzés alapján védelem alá kell helyezni.

A fenti jogszabályhelyből kitűnik, hogy az előállítási okok egy része kötelezően előírja a szabadságelvonást [(1) bekezdés], míg a másik részük diszkrecionális, vagyis a rendőr ezek alapján nem köteles előállítani az érintett személyt, azaz a jogalkotó a rendőr mérlegelésére bízta, hogy a panaszossal szemben szükséges-e a további intézkedések megtétele céljából előállítást alkalmazni [(2) bekezdés]. Ebből következik, hogy ezen utóbbi előállítási okok fennállása esetén az Rtv. 15. §-ában szabályozott szükségességi-arányossági teszt alapján kell döntést hozni abban a kérdésben, hogy elérhető-e az intézkedési cél az érintett személyi szabadságának korlátozása nélkül.

a) A következőkben bemutatott panaszügyekben kötelező előállítási okok [(1) bekezdés]

vizsgálatára került sor.

Az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érték. Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, ezért a Testület a 265/2011. (IX. 14.) sz. állásfoglalásában elvégzett fogalomértelmezést követi. Mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból az derül ki, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha a tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve. Amennyiben az elkövető ilyen fajta nyomon követhetősége megszakad, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

Ezt a metódust követte a Testület a már többször hivatkozott 304/2014. (XI. 20.) számú állásfoglalásában is, ahol a panaszos Rtv. 33. § (1) bekezdésének a) pontja alapján történő előállításának jogszerűségét vizsgálta. A megjelölt szakasz szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, „akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érték”. A fenti rendelkezés a rendőrnek nem biztosít mérlegelési lehetőséget, hanem tettenérés esetén kötelező jelleggel írja elő az intézkedés alá vont előállítását. A panaszos elmondása szerint a parkolási igazolvány jogosultját, az édesanyját szállította először banki ügyeket intézni, majd utána orvosi vizsgálatra mentek volna az Sz. utcai kórházépülethez. Mivel a közelben nem talált parkolóhelyet, így anyukáját kitétte, és leparkolt a H. utca 21. szám előtti rokkant parkolóhelyén, ahol a közterület felügyelők elkérték a mozgáskorlátozott igazolványt, és nem fogadták el a panaszos magyarázatát, miszerint édesanyját szállította éppen, ezért bejelentést tettek a rendőrségen. Később a panaszos édesanyja megérkezett a megbeszélte helyszínre, de a panaszos már az illetékes kerületi rendőrkapitányságon volt előállítva.

A rendőrség, valamint a panaszos és a panaszos édesanyjának előadása megegyezett az abban, hogy a parkoldási igazolvány jogosultja (a panaszos édesanyja) nem volt fellelhető a mozgáskorlátozottak számára kijelölt parkolóhelyen és annak közelében, sőt az édesanya arról számolt be, hogy ő időközben hazament, és csak a lányával folytatott telefonhívás után ment vissza a helyszínre. Ezen körülmények alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy felmerülhetett a gyanú, hogy a panaszos magatartásával a Btk. 342. § b) pontjának II. fordulat szerinti közokirat-hamisítás bűncselekményt elkövette.

A rendőrségi iratokból megállapítható volt, hogy az intézkedő rendőrök a közterület felügyelet bejelentésére érkeztek ki a helyszínre, ahol felvették a kapcsolatot a közterület felügyelet két munkatársával, akik korábban intézkedés alá vonták a H. utca 21. szám előtti mozgáskorlátozottak számára kijelölt parkolóhelyen parkoló panaszost. Megállapítható tehát, hogy a tettenérés megállapításához elengedhetetlen folytonosság jelen esetben fennállt, mivel a panaszos mozgását, cselekvését az elkövetéstől az elfogásig a közterület felügyelet munkatársai végig követték.

Mivel a Testület úgy ítélte meg, hogy felmerült annak gyanúja, hogy a panaszos közokirat-hamisítás bűncselekményét elkövette és a tettenérés feltételei is fennálltak a Testület

megállapította, hogy jogszerű volt a panaszos elfogása és előállítás, ezért a panaszos személyi szabadsághoz való jogát nem érte sérelem.

A Testület a *259/2014. (X. 16.) számú állásfoglalásában* a panaszos személyi szabadsághoz való jogának a sérelmét állapította meg az előállítás jogalapjának a hiánya miatt. A rendőrség tájékoztatása szerint a panaszost az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján állították elő, mert - a rendőri jelentések szerint - a panaszossal szemben felmerült gyanú az egyedi azonosító jellel visszaélés bűncselekmény elkövetésére, hiszen a rendőrség gyanúja szerint a panaszos a P-rendszámot jogszerűtlenül használja. Tekintettel azonban arra, hogy a panaszos a P-rendszám használatára vonatkozó minden iratot be tudott mutatni a helyszínen, amelyeket át is adott a rendőrségnek, valamint arra is, hogy a helyszínen a rendszámhasználatra vonatkozó részletes tájékoztatással is tudott szolgálni a bűncselekmény elkövetésére vonatkozó gyanú így már a közlekedésrendészeti intézkedés helyszínen csökkent. A gyanút a panaszos személyi adatainak és a motorkerékpár okmányainak a helyszíni ellenőrzése során már kizárhatták a rendőrök. Maga a rendőrség is érezhette azt, hogy a panaszos előállítására nincsen jogalap, hiszen a rendőri jelentések szinte mindegyike tartalmazza, hogy a panaszossal szemben intézkedő rendőrök tanácstalanok, bizonytalanok voltak tekintetben, hogy a panaszost elfogják és előállítsák a kapitányságon, avagy sem. Ennek érdekében hosszas rádióforgalmazás során, bizonytalan közléseket követően mégis a panaszos előállítása mellett döntöttek, amely a Testület álláspontja szerint jogszerűtlen, szükségtelen és indokolatlan volt, tekintettel arra, hogy a panaszossal szemben az előállítás jogalapjaként megjelölt bűncselekmény elkövetésére vonatkozó gyanút a panaszosi előadás, a rendőrök részére átnyújtott okmányok, a nyilvántartásokból kinyert adatok kizárták. Ezen okokra tekintettel határozott úgy a Testület, hogy sérült a panaszos személyes szabadsághoz való joga.

Szintén a fentiekben ismertetett módszert követte a Testület a *298/2015. (VII. 30.) számú állásfoglalásában is*. A panaszos beadványában előadta, hogy 2014. októberében az M3-as autópályán az általa vezetett személygépjárműbe beleütközött egy másik gépjármű, így a panaszos bejelentést tett a rendőrségre. A másik személygépkocsit vezető férfi is értesítette a rendőrséget azzal, hogy a panaszos megütötte. A helyszínre kikerülő rendőrök nem foglalkoztak a baleset körülményeivel, csak az ütés tényére koncentráltak. A másik személygépkocsit vezető férfi a hasát, gyomrát, mellkasát mutatta az ütés helyeként, ezért a panaszos kérte az intézkedő rendőrt, hogy hívjon mentőt vagy ők vigyék el szakorvosi rendelőbe az esetleges belső sérülések kivizsgálására, illetve látélet felvételére. Ezt az intézkedő rendőr nem tartotta indokoltnak, sőt a fiatalember is kifejezetten visszautasította azzal, hogy úgy sem látszik rajta semmi. Ezt követően bevitték a panaszost a BRFK XV. Kerületi Rendőrkapitányságra kihallgatás céljából. A panaszos értetlenül állt a helyzet előtt, mivel semmiféle tájékoztatást nem kapott ezt megelőzően arról, hogy mi fog történni. Ekkor közölték vele, hogy a fogdán helyezik el, és mindaddig ott kell maradnia, amíg a vizsgálatot ki nem hallgatja. A panaszos a vele szemben foganatosított intézkedések és eljárások sorát túlzónak, aránytalannak, részrehajlónak, pártatlanságot mellőzőnek, méltánytalannak és elhúzódnak érezte, különös figyelemmel a büntetlen előéletére és a helyszínen tanúsított együttműködő magatartására. A fogvatartása időtartamát indokolatlanul hosszúnak vélte. A rendőri jelentések szerint két telefonos bejelentés érkezett egy közlekedési balesettel, illetve egy ehhez kapcsolódó bántalmazással kapcsolatban a központi segélyhívószámra. A bejelentés tartalma a Testület álláspontja szerint felvetette annak a gyanúját, hogy a panaszos sérelmére valamilyen jogsértést követhettek el vagy ellenkezőleg, a panaszos követhetett el

jogsértést, tehát a bejelentésben ismertetett esemény nyilvánvalóan olyannak volt tekinthető, amely az Rtv. 13. §-a értelmében rendőri beavatkozást tett szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztetett a rendőrség oldalán. Az előállítás tekintetében a rendőrségi iratok értelmében annak jogalapját az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja szolgáltatta. A Testület megállapítása szerint a panaszos vonatkozásában a tettenérés megállapításához szükséges első követelmény megvalósult, ugyanis a panaszos cselekményét több szemtanú is figyelemmel kísérte, ezért a Testület álláspontja szerint a tanúk közrehatása következtében megvalósult a folyamatos figyelemmel kísérés. Ugyanakkor a tettenérés megállapításához szükséges másik elem nem teljesült, mivel a konkrét szituációban nem került sor az elkövető üldözésére, elfogására vagy visszatartására, mivel a panaszos önként maradt a helyszínen, mert a közúti baleset miatti rendőri intézkedést várta. Mivel tehát a Testület álláspontja szerint a panasz alapjául szolgáló esetben nem történt tettenérés, így az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontjára való hivatkozás a panaszos előállításához bizonyosan nem biztosított kellő jogalapot. A Testület álláspontja szerint az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja tettenérés hiányában is lehetőséget biztosít a rendőrnek az előállításra, ha a bűncselekmény elkövetésének – akár minimális szintű – gyanúja fennáll. A Testület megítélése szerint ezért – bár a panaszolt esetben a tettenéréshez szükséges folyamatosság nem volt megállapítható – a rendőrség által megjelölt kötelező előállítási okban szükségszerűen benne foglalt opcionális előállítási ok, a bűncselekmény elkövetésének gyanúja felmerülhetett. Ezért – noha a rendőrség az előállítás jogalapjának megjelölése körében az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontjára kifejezetten nem hivatkozott – a Testület szükségesnek tartotta megvizsgálni, hogy a fenti jogszabályhely alapján a panaszos előállítása jogszerű lehetett-e. Azonban a vizsgálat során a Testületnek azt kellett figyelembe vennie, hogy volt-e az előállításnak olyan célja, amely csak a szabadság korlátozásával volt elérhető. A Testület erre a kérdésre nemleges választ adott, mivel a panaszos önszántából várta meg a rendőrséget, illetőleg a helyszínen vallomást is tett. A szabadságelvonás tehát nem hordozott magában olyan előnyt, amelyet egy lényegesen kevésbé korlátozó rendőri cselekvéssel (a panaszosnak a kapitányságra való behívásával, esetleg későbbi idézésével) ne lehetett volna elérni.

Szintén az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pont volt a vizsgálandó előállítási ok a *161/2015. (IV. 28.) számú állásfoglalásban* is, ahol a Testület megállapította a panaszos személyi szabadságának súlyos fokú sérelmet az alábbi tényállás alapján. A panaszos – aki üzletszerűen gépjárművek értékesítésével, forgalmazásával foglalkozik – a német telephelyű cégének tulajdonában álló próbarendszámot használt egy olyan gépkocsin, amelynek magyar regisztrációs matricája van ugyan, ám két hónappal a rendőri intézkedés előtt a gépkocsit kérelemre ideiglenesen kivonták a forgalomból. Tekintettel arra, hogy az intézkedő rendőr a helyszínen közlekedésrendészeti intézkedés keretében a panaszos által közölt információk és a nyilvántartások ellenőrzése során az egyedi azonosító jel meghamisításának büntetttére vonatkozó gyanút kizárhatta, az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerinti, szándékos bűncselekmény elkövetésén való tettenérés miatti előállítás jogszerűtlen volt.

A Testület a *381/2015. (X. 22.) számú állásfoglalásában* szintén az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pont szerinti előállítási ok fennálltát vizsgálta. A panaszos beadványában előadta, hogy saját házában, melynek fele részét falusi panzióként használja, megszállt két holland fiatal három napig, akik fizetés nélkül kívántak távozni. Mivel a panaszos ekkor nem volt jelen, V. Zs. szólította fel őket fizetésre, de ők csak két éjszakát akartak kifizetni a három helyett. Végül azonban kifizették a három éjszakát és távoztak; majd megálltak a ház előtt és kihívták a készenléti rendőröket, akiknek azt mondták, hogy a panaszos, a panzió tulajdonosa

nem engedte őket ki a kapun és jogtalanul fogva tartotta őket 12 órától 15 óráig. A rendőrök – habár a kapu nyitva volt – berúgták a ház bejárati ajtaját, majd körbekerítették a panaszost. A rendőrök elkezdtek a panaszost szidalmazni, azzal vádolták, hogy hazudik és azt mondták neki, hogy ne merjen a lakásba belépni és a mobiltelefonját fölvenni. A panaszos sérelmezte, hogy a hollandokat úgy engedték el a helyszínről, hogy vele és a házban lakókkal nem tisztázták az ügyet, nem kérték meg őt, hogy mutassa meg a fotocellát és a kapu működését, vagy a kamera felvételét, és V. Zs.-t sem hallgatták meg az ügyvel kapcsolatban. Végül a rendőrök felszólították, hogy üljön be velük a rendőrautóba. A rendőrautóban csörgött a panaszos telefonja, amit az egyik rendőr lefoglalt. A panaszostól előállítását követően mindent elvettek – beleértve a szemüvegét is, amely nélkül nem látott –, majd állítása szerint egy ablak nélküli, 2 négyzetméteres céllába helyezték el, ahol több, mint hat órát tartózkodott. A panaszost egyszer kivitték a mosdóba bilincsben, pórázon vezetve, a hollandok szeme láttára. Az egymásnak teljesen ellentmondó állítások miatt nem lehetett kétséget kizáróan eldönteni, hogy a rendőrök a hollandok meghallgatása után megfelelően feltárták-e a tényállást a helyszínen, és mindent megtettek-e a körülmények tisztázása érdekében, amely alapján – továbbra is – megalapozottan feltételezheték, hogy fennállt bűncselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a panaszos előállítását megalapozhatta, így a Testület az előállítás jogalapjának kérdésében nem tudott megnyugtatóan állást foglalni. Az azonban megállapítható volt, hogy a rendőrség által hivatkozott előállítási ok feltételei (tettenérés) nem álltak fenn, ezért a nem megfelelő előállítási ok megjelölése miatt a Testület megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának csekély fokú sérelmét.

A 112/2014. (V. 15.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos kifogásolta, hogy előállítására tévesen került sor, mivel a rendőrség a körözését nem vonták vissza. A rendőrség a panaszos előállításának indokaként és jogalapjaként az Rtv. 33. § (1) bekezdés b) pontját jelölte meg. A Testület itt utal arra, hogy a fentiekben megjelölt indok és jogalap olyan kötelező jellegű előállítási okot jelent, amelynek fennállása esetén mérlegelés nélkül köteles az előállítás foganatosítására az eljáró rendőr.

A Testület álláspontja szerint az intézkedő rendőrök jogszerűen jártak el, amikor a körözési információs rendszer adatai birtokában a panaszos elfogása és előállítása mellett döntöttek. Ugyanis a járőröknek a helyszínen nem állt rendelkezésükre egyéb eszköz a tényállás tisztázására, és a panaszos sem tudott olyan dokumentumot felmutatni, amely kétséget kizáróan igazolta volna, hogy körözését visszavonták, ezért az adatlekérdezés során tapasztalt panaszossal szemben érvényben levő személyi körözés megfelelő jogalapot – és kötelezettséget is – teremtett ahhoz, hogy az Rtv. fenti rendelkezése alapján őt előállítsák.

A Testület eljárása során figyelemmel volt ugyanakkor az intézkedés időpontjában még hatályos, a személy- és tárgykörözésről szóló 2001. évi XVIII. törvény vonatkozó rendelkezéseire is. A panaszos körözését elrendelő rendőrkapitányság megküldte ugyan a Testület által kért, elfogatóparancs visszavonásáról szóló határozatot (amely nem a Robotzsaru rendszerből került nyomtatásra, így annak keletkezésének időpontja nem tekinthető hitelesnek), azonban a Testület ilyen irányú kifejezett kérdésére ellenére sem adott tájékoztatást arról, hogy pontosan mikor és milyen intézkedések történtek a körözés visszavonása érdekében. Valamint a rendőrkapitányság nem igazolta, hogy a fenti törvény által számára előírt kötelezettségnek (azaz a visszavonás tényének körözési információs rendszerbe történő bejegyzésének) eleget tett. A rendelkezésre bocsátott információk alapján a Testület ezért arra a megállapításra jutott, hogy a rendőrkapitányságot mulasztás terheli,

amely mulasztás a panaszos tisztességes eljáráshoz, valamint személyi szabadsághoz való jogának sérelmét idézték elő.

A megvalósult alapjogsértés a Testület megítélése szerint elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltta tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, aki a panasz elbírálása során határozatában az elfogatóparancs visszavonásának elmaradása tekintetében helyt adott a panasznak.

b) A diszkrecionális előállítási okokkal – többek között – a következő ügyekben foglalkozott a Testület.

b.1) A **31/2015. (II. 26.) számú állásfoglalásban** megállapított tényállás szerint a panaszos utasként, személyazonosító iratok nélkül utazott egy gépjárműben, amikor közlekedésrendészeti intézkedés során észlelték a rendőrök, hogy a biztonsági övet nem használta. A Testület megállapítása szerint a közlekedésrendészeti intézkedés foganatosítása kellő jogalap birtokában történt, azonban a panaszos **Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja** szerinti előállítása mellőzhető lett volna, amennyiben a helyszínen leellenőrzik a panaszos adatait bemondása alapján, illetőleg a gépkocsi vezetőjének igazolását elfogadják a rendőrök. A Testület ezért a panaszos személyi szabadsághoz való jogának súlyos fokú megsértését állapította meg.

Szintén az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja adta az előállítás jogalapját a rendőrség szerint a **259/2015. (VI. 25.) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló ügyben, ahol a panaszos és utasa robogóval közlekedtek, amikor intézkedés alá vonták őket a rendőrök. A panaszos által bemutatott szabálysértési feljelentés szerint azért került sor az intézkedésre, mert a panaszos nem viselt bukósisakot a motorozás közben, amivel megsértette a KRESZ 4. § (1) bekezdését. A panaszos mivel nem állt meg a rendőri felszólításra, ezért a panaszos állítása szerint a leengedett ablakból a rendőrök rendőrbot kényszerítő eszközt alkalmaztak – melyet a rendőrök kiegészítő jelentésükben cáfoltak – és a kocsival a panaszos és utasa elé vágtak, ők pedig elestek a robogóval. A földön fekvő panaszost a rendőrök testi kényszer segítségével megbilincseltek. A rendőrök nem azonosították magukat az intézkedés során. A panaszostól elkérték a személyi igazolványát és a forgalmi engedélyt, ami nem volt nála, így adataikat bemondás alapján EDR rendszeren keresztül ellenőrizték; majd, mint magát hitelt érdemlően igazolni képtelen személyt, előállították. A rendőrsőn egy iroda előtt odabilincseltek a panaszost egy rácsos vasajtóhoz, ahol 3 órán keresztül várakoztatták. A Testület megvizsgálta, hogy az Rtv 33. § (2) bekezdés a) pontja az előállítás indokául szolgálhatott-e, tekintettel arra, hogy a jelentések a panaszos előállításának okaként erre hivatkoztak. A kérdés megítélésénél a Testület jelentőséget tulajdonított a Szolgálati Szabályzat 28. § (5) bekezdésének is, mely szerint az igazolás megtagadása vagy a személyi adatok hitelességének hiánya miatt megkezdett előállítás végrehajtását mellőzni kell, ha az intézkedés alá vont személy az előállítás közben megfelelően igazolja magát, vagy személyazonosságát a rendőr megállapította, és ellene bűncselekmény megalapozott gyanúja nem merült fel, kivéve, ha vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor. A (6) bekezdés pedig kimondja, hogy az előállítás akkor is mellőzhető, ha az igazoltatott személy személyazonossága más, egyszerűbb módon tisztázható. A megküldött rendőri jelentések apróbb részletekben ellentmondtak egymásnak, amelyeket terjedelmi korlátok miatt ehelyütt nem részletez a Testület. Azonban kijelenthető, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazásának pontos időpontja

és körülményei jelen előállítás jogalapjának megítélésénél kulcsfontosságúak voltak, mivel a Szolgálati Szabályzat fentebb hivatkozott rendelkezése alapján a rendőrök nem tekinthetnek el a megkezdett előállítástól, amennyiben az intézkedés alá vonttal szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor. A Testület a kérdés megítélésénél gyakorlatához híven az elsődleges jelentésre támaszkodott, mivel már többször kifejtette állásfoglalásaiban, hogy az intézkedés időpontjához legközelebb eső, első jelentést tekinti hitelesnek, hiszen egyrészt az intézkedéshez képest hónapokkal később készülő kiegészítő jelentések időpontjában már kisebb a valószínűsége annak, hogy a rendőrök pontosan emlékezzenek az apróbb részletekre, másrészt pedig a később megszületett panasz ismeretében a kiegészítő rendőri jelentések kevésbé tekinthetők autentikusnak. Ezen körülményekre figyelemmel a Testület úgy ítélte meg, hogy azt követően, miután a panaszost és gépjárművét a helyszínen teljes körűen ellenőrizték (tehát személyazonosságát megállapították, megszondáztatták és az adatok ellenőrzését a nyilvántartásokból ellenőrizték) a szabálysértési feljelentéshez valamennyi adat a rendőrség rendelkezésére állt, ezért a panaszos előállításának megkezdése [az Rtv.33.§ (2) bekezdése és a Szolgálati szabályzat 28.§ (5)-(6) bekezdése alapján] indokolatlan volt. Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdésének b) pontja lehetőséget teremt arra a rendőrségnek, hogy előállítsa azt a személyt, akivel szemben felmerül a bűncselekmény elkövetésének gyanúja, ugyanakkor a jogszerű előállításhoz két feltétel fennállta szükséges: egyrészt valamilyen bűncselekmény elkövetésének a gyanúja, másrészt az arányosság Rtv. 15. §-ban megfogalmazott követelményének is meg kell felelnie a jogkorlátozásnak.

A már többször említett, **62/2016. (IV. 7.) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló ügyben a rendőrök azért döntöttek a panaszos előállításáról, mert az óvodavezető a segélyhívás során azt mondta, hogy az apa rugdosta az intézmény bejárati ajtaját. A panaszos által készített felvételeken nem látható garázda jellegű magatartás, ugyanakkor a panaszossal először az ajtó kilincsének el nem engedése miatt közölték először, hogy előállítják, ezt követően is csak annyit mondott az egyik rendőr, hogy „majd rá fog jönni, hogy el fogom vinni”. A rendőr végül garázdaság szabálysértésének elkövetését közölte előállítási okként a panaszossal. A rendőrkapitányság épületében már az adatok kitöltése során az Rtv. 33. § (2) bekezdésének a) pontját (a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja) diktálta be egyik rendőr a másíknak, illetve olyan tájékoztatást adott a panaszosnak, hogy ami miatt elő lett állítva, az garázdaság, illetve úgy fogalmazott, nem bűncselekményt követett el, nem fogták el a helyszínen, csak felmerült a gyanú, hogy másokban olyan agresszív magatartással, erőszakosan félelmet keltett, hogy hajlamos garázdaság elkövetésére, ezért csak bűncselekmény elkövetésének gyanúja. Az ügyeleti küldési napló szerint a panaszost garázdaság szabálysértése miatt állították elő. Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a panaszost az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja alapján (bűncselekmény gyanúja miatt) állították elő. Az utólagos rendőri jelentésben az szerepel, hogy az óvodavezető elmondása alapján a panaszos megbotránkoztató magatartásával riadalmat, félelmet okozott az óvoda dolgozóiban, akiknek az elmondása alapján fennállt, hogy a panaszos garázdaság szabálysértését követte el, és annak továbbfolytatása miatt állították elő. A beszállítást követően a rendőr elöljárója közölte, hogy a panaszos nem szabálysértést, hanem bűncselekményt követett el. A Testület kimondta állásfoglalásában, hogy a panaszost megalapozatlanul állították elő: önmagában a szabálysértés elkövetésének gyanúja nem teremt alapot a személyi szabadságot korlátozó intézkedés foganatosítására. A szabálysértés felszólítás utáni továbbfolytatása sem jöhetett szóba előállítási okként, és bűncselekmény gyanúja sem állhatott fenn. Az indokolatlan intézkedéssel a rendőrség súlyosan sértette a panaszos személyi szabadsághoz való jogát.

A **83/2016. (V.5.) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló beadványban többek között a panaszos kifogásolta, hogy a helyi okmányirodából őt az egyik ügyintéző – az állampolgárság megszerzése során történt visszaélésre gyanakodva – előállította a panaszost, mivel magyar állampolgársága ellenére nem beszél jól magyarul.

A Testület a lefolytatott vizsgálatában megállapította, hogy a panaszos intézkedés alá vonása és igazoltatása kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában történt. Ahhoz, hogy a Testület a rendőrség által megjelölt előállítási ok (intellektuális közokirat-hamisítás büntett gyanúja) megalapozottságáról állást foglaljon, azt kell mérlegelnie, hogy felmerülhetett-e a panaszossal szemben bűncselekmény elkövetésének további rendőrségi fellépéshez szükséges fokú gyanúja. A Testület erre a kérdésre nemmel felelt, mert meggyőződése szerint a kiérkező rendőrök semmi olyan információ birtokába nem jutottak, amely a bejelentésben szereplő gyanút megerősítette volna, ami miatt szükség lett volna további intézkedésre. Az előállítás szükségességét a rendőrkapitány azzal indokolta, hogy a felmerült gyanú tisztázása érdekében állították elő a panaszost, mert nem volt hajlandó a helyszínen kommunikálni, az ügy körülményeinek helyszínen történő tisztázása egyáltalán nem volt lehetséges. Ennek azonban ellentmondott az előállítás végrehajtásáról szóló aznapi jelentés, ami arról számolt be, hogy igazoltatása után szóban meghallgatták a panaszost, aki elmondta, hogy körülbelül 12 éve lakik Magyarországon, honosságot szerzett, tehát értette a magyar nyelvet és kommunikált. A Testület nem fogadhatta el azt a rendőri hivatkozást sem, hogy az ügy körülményei minimális mértékben sem voltak tisztázhatóak a helyszínen. A Testület rávilágított, hogy a éppen a kormányablak (Okmányiroda) az a hely, ahol akár a KEK KH nyilvántartása alapján, akár a BÁH telefonon történő megkeresésével könnyen ellenőrizhető, hogy a panaszos mikor és milyen eljárással szerezte az állampolgárságot, illetve az általuk képnézőben nem talált honosítási irat fax útján is lekérhető lett volna, mivel annak száma a nyilvántartásból ismert volt. Ráadásul meghallgatását követően a panaszos adatait a személyazonosító igazolványából rögzítették, a KIR-ben ellenőrizték (abban nem szerepelt), így amennyiben el is fogadta volna a Testület azt a rendőrségi felvetést, hogy a helyszínen tapasztaltak megerősítették a bejelentésben szereplő gyanút, az előállítás foganatosítása akkor is aránytalan és szükségtelen volt, mert a panaszos adatainak ismeretében a későbbiekben kihallgatásra idézhető lett volna. Fenti indokok és érvelés alapján az előállítás jogszerűtlensége és aránytalansága miatt a Testület megállapította a panaszos személyes szabadsághoz fűződő jogának sérelmét.

b.2) A **103/2015. (III. 26.) állásfoglalás** alapjául szolgáló ügyben a rendőri jelentések azt tartalmazták, hogy a panaszost azért állították elő, mert egy időközben előállított személy vallomása olyan adatokat tartalmazott, ami a panaszos vonatkozásában is felvetett bűncselekmény elkövetésére vonatkozó gyanút [**Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pont**], így szükséges volt a meghallgatása. Ennek ellenére a rendőrök nem jelölték meg konkrétan gyanú alapjául szolgáló bűncselekményt (a csatolt jegyzőkönyvből a Testület *valószínűsítette*, hogy a lopás, az orgazdaság vagy a bűnpárolás gyanúja merülhetett fel), így a Testület nem tudott abban a kérdésben állást foglalni, hogy a panaszossal szemben felmerült-e a jogszerű előállításhoz szükséges elsődleges feltétel. Ugyanakkor az egyértelműen megállapítható volt, hogy a jogszerű előállítás második feltétele, az arányosság követelménye még a rendőri előadás teljes körű elfogadása esetén sem valósult meg, a következő indokok alapján. A rendelkezésre álló adatok alapján a panaszost egy gyanúsított kihallgatást követően, éppen a bűnügyi nyilvántartásba vételi eljárásnak vetették alá, amikor egy másik személy rá nézve terhelő vallomást tett, ezért szükségessé vált a meghallgatása. Az ügy előadója ezért felvette a kapcsolatot a panaszossal, aki beleegyezett az eljárási cselekmény foganatosításába. A

panaszos ezt követően a folyóson várakozott, nem próbálta meg elhagyni az épületet, nem próbálta meg más módon kivonni magát az eljárás alól és a bizonyítási eljárást sem igyekezett akadályozni. Ezt követően a panaszost mégis előállították és előállító helyiségbe helyezték csak azért, hogy a jelenléte az eljárási cselekménynél biztosítható legyen, noha ezt megelőzően is önként a helyszínen maradt. A Testület álláspontja szerint a rendőrök nem jelöltek meg olyan indokot, ami alátámasztotta volna azt a feltételezést, hogy az amúgy együttműködő panaszos jelenlétét kisebb jogkorlátozással járó intézkedéssel ne lehetett volna biztosítani az eljárásban. Mindezek alapján a Testület megállapította, hogy a panaszos előállítására jogszerűtlenül került sor, ezért súlyosan sérült a személyi szabadsághoz való joga.

b.3) Az **Rtv. 33. § (2) bekezdésének c) pontja** alapján („a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, akitől bűncselekmény gyanúja vagy szabálysértés, valamint közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés bizonyítása érdekében vizeletvétel vagy véralkohol-vizsgálat céljából vérvétel, valamint műtétnek nem minősülő módon egyéb mintavétel szükséges”) állították elő a panaszost a **348/2014. (XII. 18.) sz. állásfoglalás** alapjául szolgáló ügyben. A panaszbeadvány szerint a rendőrök a panaszost az önkormányzat étkezdéje előtt leparkolt, álló (és üzemképtelen) autójától 5-10 méterre vonták intézkedés alá. A panaszos közölte a rendőrökkel, hogy a nap folyamán elfogyasztott fél deciliter körte ízű szeszes italt és egy üveg sört. A rendőrök ezt követően alkoholszondát fújattak meg vele, amely alkoholfogyasztást ki is mutatta, azonban a panaszos többször a rendőrök tudomására hozta, hogy a gépkocsit nem ő, hanem a húga vezette, aki az öccse fiáért ment az iskolához. A panaszos a fentieket azzal egészítette ki, hogy az önkormányzati konyháról kihozott ebédet a gépjárműbe tette, majd elindult az I. út irányába gyalogosan – a rendőrautótól ellentétes irányba –, testvérére várva. A személyautójától 5-10 méterre lehetett, mikor a rendőrségi autó megállt mellette, így nem szállt ki az autóból, mivel oda be sem ült.

A rendőrségi iratok szerint M. r. törzszászlós és N. r. törzsőrmesterrel gépkocsizó járőrszolgálatuk ellátása során arra lettek figyelmesek, hogy a főtéren található presszóból a panaszos kijön és az ott parkoló szürke színű Suzuki típusú gépkocsi vezetőülésébe ül. A panaszos észlelte a szolgálati gépkocsit, és annak továbbhaladásáig nem indult el. M. r. törzszászlós a legközelebbi útkereszteződésben megfordult a szolgálati járművel, majd visszaérve a presszó elé azt tapasztalták, hogy a személygépkocsi már nincs ott és közlekedni sem látták a főtér környékén. Ezért a rendőrök a gépkocsi felkutatására indultak, és 12 óra 5 perckor a M. úton haladva észlelték, hogy az általuk keresett gépkocsi az I. út 1. szám előtt közlekedik, majd a szolgálati gépkocsi láttán az úttest jobb oldalára lehúzódik és megáll. Ezt követően a járőr páros megállt a gépkocsi mellett, amiből addigra már kiszállt annak vezetője, a panaszos, és körülbelül 5 méter gyalogosan megtett a szomszédos D. út irányába, amikor a rendőrök intézkedés alá vonták őt. A panaszos elismerte, hogy a vezetés megkezdése előtt a presszóban 0,5 deciliter körtepálinkát és egy üveg sört elfogyasztott, ezért vele szemben 12 óra 12 perckor LION 500 típusú alkoholtesztet alkalmaztak, amely 0,74 mg/l értéket mutatott. Mivel az intézkedés helye szerint közelebb eső rendőrsőn hitelesített légalkohol mérőkészülék nincsen, ilyen készülék csak a Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályán található, mely készüléken a mérést az intézkedés megkezdésétől számított 30 percen belül kell végrehajtani. A rendelkezésre álló idő alatt az intézkedés helyszínétől nem volt lehetséges a rendőrkapitányságra személygépkocsival bevonulni, és az ott elhelyezett hitelesített

eszközön a mérést megkezdeni és elvégezni, ezért a panaszost vér és vizelet mintavétel céljából előállították a rendőrkapitányságra.

A rendőrség az ügyel kapcsolatban két magánszemélyt is meghallgatott, akik az intézkedést megelőző eseményekkel kapcsolatban érdemben nem tudtak nyilatkozni, viszont a panaszos húga testvére előadását támasztotta alá.

A 27/2010. (Ot. 14) ORFK utasítás a szeszes ital fogyasztásából származó alkohol szervezetben való jelenléte ellenőrzésének és az ellenőrzéshez rendelkezésre álló eszközök és mintavételi lehetőségek alkalmazásának egységes rendőrségi szabályozását tartalmazza. Ennek 3) pontja rögzíti az ellenőrzések végrehajtási módját, amely szerint a rendőr kizárólag a rendszeresített elektromos alkoholeszterrel, a Spiratest alkoholkimutató indikátorcsővel (alkoholszonda) és a hiteles elektromos légalkoholmérő berendezéssel hajthatja végre az ittasság ellenőrzését. Alkoholszonda alkalmazására csak alkoholeszter hiányában kerülhet sor.

Az utasítás alkoholeszter és alkoholszonda alkalmazással foglalkozó része a következőket rögzíti. A 9) pont szerint: „Amennyiben az alkoholeszterrel végzett mérés eredménye a 0,5 mg/l légalkoholértéket nem haladja meg, szóban nyilatkoztatni kell, hogy tüdőbetegségben szenved-e, illetve van-e testhőmérséklet emelkedése. Abban az esetben, ha a 25. pont alapján nem áll fenn a vér- és vizeletminta vétel esete, továbbá az alkoholfogyasztás tényét vagy az azzal megvalósított jogsértést szabálysértési eljárásban értékelik, az intézkedés alá vont személyt nyilatkoztatni kell arról, hogy a mérési eredményt elfogadja-e. Amennyiben úgy nyilatkozik, hogy elfogadja, akkor az előző nyilatkozatait és a mérés eredményét az 1. számú melléklet szerinti Nyilatkozat (a továbbiakban: Nyilatkozat) kitöltésével rögzíteni kell. A Nyilatkozat rögzítését követően további mintavételre intézkedni nem kell.” A 11) pont arra az esetre ad iránymutatást, amikor a fenti mérési eredményt az érintett nem fogadja el. Ebben az esetben szóban nyilatkoztatni kell arról, hogy hajlandó-e magát alá vetni hiteles mérőeszkővel történő vizsgálatnak. Ha úgy nyilatkozik, hogy hajlandó, hiteles mérőeszkővel történő mérésre kell intézkedni. Ennek érdekében az intézkedés alá vont személyt kielégített levegő hiteles mérőeszkővel történő megvizsgálása érdekében elő kell állítani, kivéve, ha a mérőeszköz az ellenőrzés helyszínén rendelkezésre áll. Szükséges még ismertetni a 12) pontot, amely a következőképpen rendelkezik: „Amennyiben az alkoholeszterrel végzett mérés eredménye a 0,5 mg/l légalkohol értéket meghaladja, az intézkedés alá vont személyt szóban nyilatkoztatni kell arról, hogy hajlandó-e magát alá vetni hiteles mérőeszkővel történő vizsgálatnak, továbbá arról, hogy szenved-e tüdőbetegségben, vagy van-e testhőmérséklet emelkedése. Abban az esetben, ha hajlandó magát a vizsgálatnak alá vetni és nyilatkozata szerint nem szenved tüdőbetegségben és nincs testhőmérséklet emelkedése, hiteles mérőeszkővel történő mérésre kell intézkedni. Ennek érdekében az intézkedés alá vont személyt a vizsgálat érdekében elő kell állítani, kivéve, ha a mérőeszköz az ellenőrzés helyszínén rendelkezésre áll.” A 14)-es pont továbbá rögzíti: „Amennyiben az alkoholszondával végzett ittasság ellenőrzés eredménye pozitív, az intézkedés alá vont személyt szóban nyilatkoztatni kell arról, hogy szenved-e tüdőbetegségben, vagy van-e testhőmérséklet emelkedése. Abban az esetben, ha nyilatkozata szerint nem szenved tüdőbetegségben és nincs testhőmérséklet emelkedése, a 12. pontban foglaltak szerint kell eljárni.”

A fenti rendelkezések értelmezéséhez szükséges utalni a 25. pont előírásaira is. Ezek szerint az alkoholfogyasztásra vonatkozó szakértői vizsgálatához szükséges vérvételre és lehetőleg közel azonos időben végzett vizeletminta vételre kell intézkedni, amelyet a cselekményt követően a legrövidebb időn belül végre kell hajtani, ha az intézkedés alá vont személy:

- a) az alkoholszondával, az alkoholteszterrel vagy a hiteles mérőeszközzel végzett ellenőrzést megtagadja,
- b) olyan állapotban van, amely meggátolja az alkoholszonda, alkoholteszter, a hiteles mérőeszköz eredményes alkalmazását,
- c) nyilatkozata szerint tüdőbetegségben szenved, vagy testhőmérséklet emelkedése van, és az ittasság ellenőrzés eredménye, illetve az ittasság érzékelhető külső jegyei alapján a szeszes ital fogyasztás gyanúja fennáll,
- d) az egészségi állapotára (tüdőbetegségére, testhőmérséklet emelkedésére) vonatkozó nyilatkozat megtételét vagy annak aláírását megtagadja,
- e) hiteles mérőeszközzel történő első mérés foganatosítása a cselekmény időpontjától számított 30 percen belül nem hajtható végre (...)

Elfogadva a rendőrségi iratokban foglaltakat arra a megállapításra lehet jutni, hogy a helyszínen nem hiteles, LION típusú légalkoholteszterrel mért 0,5 mg/l légalkohol értéket meghaladó mérési eredmény megalapozta volna a panaszos előállítását a hiteles légalkoholmérő berendezéssel történő alkoholszint megállapítása, illetve mivel azt 30 percen belül nem lehetett végrehajtani, a vér- és vizeletminta vétele érdekében. Azonban jelen esetben felek előadása oly mértékig állt ellentmondásban az intézkedést megelőző történések, és a gépkocsi vezetését illetően, hogy a Testület – a tanúkihallgatásokról szóló jegyzőkönyvek segítségével – sem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a járművezetés ittas állapotban bűncselekmény rendőri intézkedést szükségessé tevő gyanúja fennállt-e, és így jogszerű volt-e a panaszos előállítása az Rtv. vizsgált pontja alapján, ezért a panaszos személyi szabadsághoz való jogának sérelme nem volt megállapítható.

b.4) A jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség és a szabálysértés továbbfolytatása [Rtv. 33. (2) bekezdés f) pontja] mint előállítások ok kapcsolatát több állásfoglalásban is vizsgálta a Testület.

A Savária fesztiválon történt előállítások kapcsán a **125/2014. (VI. 12.) számú állásfoglalásában** állította fel azt a hármas lépcsőt a Testület a jogalap vizsgálata körében, amelyet az ilyen típusú ügyek vizsgálatánál alkalmaz. A panaszos előadása szerint a nézőközönség tagjaként táncolt a dobosok mellett. Először egy biztonsági őr követelte, hogy a dobosok hagyják abba a zenélést, majd később egy rendőr is erre hívta fel a dobosokat, de bővebb felvilágosítást nem adott. Ezután kb. 20 rendőr indult a csoport felé, majd a rendőrök véletlenszerűen kiválasztott embereket kezdtek elvinni, a panaszos ezen személyek között meglátta a kedvesét. A panaszos elindult felé, hogy megkérdezze, miért viszik el, de két lépés után két rendőr megragadta a kezét és hátracsavarta. A panaszos kiabált, hogy miért bánnak így velük, de nem ért el eredményt, ezért engedelmeskedett a rendőröknek.

Az intézkedés napján készült, az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés arról számolt be, hogy a zenészek előállításának megkezdését követően a panaszos és még több személy az intézkedő járőrökhöz lépett, a megkezdett intézkedés lefolytatását akadályozták, az intézkedő rendőröket sértegették, számon kérték, és cselekményüket a „Törvény nevében!” felszólítást követően is folytatták, ezért előállították őket a rendőrkapitányságra. Az előállítás

jogalapjaként a Rtv. 32. § (2) bekezdés f) pontjának I. fordulata jelöli meg a jelentés. A helyszíni parancsnok 2013. augusztus 28-án kelt jelentése szerint a helyszínen jelenlévők közül négyen – köztük a panaszos is – az intézkedő rendőrök és az előállított zenészek közé álltak, a rendőri felszólítás ellenére testi erővel próbálták akadályozni az előállítást, ezért kényszerítő eszköz alkalmazása mellett előállították őket.

A szabálysértési eljárásban a rendőrök valamennyien úgy nyilatkoztak, hogy a tömeg a „dobosok mellett” állt, az intézkedő rendőröket számon kérték, és a „sün, sün” szavakkal sértegették őket.

Az Rtv. idézett 33. § (2) bekezdés f) pontja szerint „a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani.”

A jogszabályhely értelmezése alapján kijelenthető, hogy az f) pont I. fordulata szerinti esetben az előállításhoz három feltétel együttes megvalósulása szükséges: a) egy jogszerűtlen magatartás, ami felveti a szabálysértés gyanúját, b) meghatározott személyhez vagy személyek csoportjához célzott rendőri felszólítás ezen magatartás abbahagyására; c) ezen jogsértő magatartás továbbfolytatása a felszólítást követően. Bármely feltétel hiánya az előállítás jogszerűtlenségének megállapítását vonja maga után.

A Testület a megjelölt előállítási okra figyelemmel tehát először azt vizsgálta, hogy a konkrét helyzetben felmerült-e valamely szabálysértés elkövetésének olyan szintű gyanúja, amely folytatása esetén elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra.

A rendőrség az előállítást megalapozó szabálysértésként a Szabs. tv. 216. § (1) bekezdésében szabályozott jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség tényállását jelölte meg. Eszerint „aki a rendvédelmi szerv vagy a vámszerv hivatásos állományú tagja jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedik, szabálysértést követ el.”

A Testület az eset kapcsán utal az Rtv. 19. §-ára is, amely a következőként rendelkezik:

„19.§(1) A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedik. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.

(2) A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.”

A fenti tényállás megvalósulásához egyrészt szükséges egy rendőri intézkedés, amely nem nyilvánvalóan jogszerűtlen, másrészt az, hogy ezzel az intézkedéssel szemben valaki ellenszegülést tanúsítson.

A rendőrség a panaszos ellenszegülését abban jelölte meg, hogy sértegette a rendőröket, a járőrparók közé lépett, és aktívan ellenállt, amivel akadályozta az intézkedés lefolytatását.

A Testület álláspontja szerint az, hogy az adott helyzetben a rendőrök a panaszos verbális számonkérését és egyes jelentések szerint aktív fizikai ellenállását (amelynek tartalmát a rendőrségi álláspont konkrétan nem részletezte, és amelyet a panaszbeadvány tartalma cáfolt) felfoghatták-e a fenti szabálysértésként, egyéb körülmények híján, utólag nem megítélhető. Ehhez hozzájárul az is, hogy a rendőrök előadásában még a szabálysértés abbahagyására történő felszólítások elhangzása is kétséges. Ugyanakkor a rendelkezésre álló videofelvételen látszik, ahogyan a panaszost két rendőr hátracsavart kézzel próbálja elvezetni, miközben kiabál egy másik személy, egy férfi földre teperése miatt, de aktív ellenállást nem tanúsít. Miután a férfit megbilincselte a többi rendőr, a panaszost elvezeti a két rendőr. A felvételen nem hallható, hogy a panaszost a rendőrök a „törvény nevében” bármilyen magatartással való felhagyására felszólították volna.

Megjegyzi a Testület, hogy álláspontja szerint önmagában a rendőrök verbális számon kérése nem alkalmas arra, hogy megalapozza a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértését. Annak gyanújához a Testület álláspontja szerint vagy aktív, tevőleges, az intézkedés céljának ellenszegülő – de a rendőr személyét fizikailag nem támadó – magatartás szükséges, vagy egy intézkedés végrehajtását gátló passzív magatartás, szándékos nem cselekvés.

Számba véve az előállítás jogalapja és a felhívott szabálysértési tényállás kapcsán a Testület által fentebb rögzített általános követelményeket, a panaszos előállítása akkor lenne jogszerűnek minősíthető, ha:

- egy nem nyilvánvalóan jogszerűtlen rendőri intézkedéssel szemben ellenszegülést tanúsított volna,
- az eljáró rendőrök felszólították volna ezen ellenszegülő magtartás abbahagyására,
- azonban a panaszos ezt figyelmen kívül hagyva az intézkedéssel szembeni ellenállását fenntartotta volna.

Az, hogy a helyszínen egy nem nyilvánvalóan jogszerűtlen rendőri intézkedés zajlott, a Testület rendelkezésére bocsátott információk alapján megállapítható volt. Azzal kapcsolatosan ugyanakkor, hogy a panaszos ezen intézkedésnek ellenállt-e, már kétségek merülnek fel. Ilyen esemény a videofelvételeken ugyanis nem látható, a felek előadásában pedig erre vonatkozóan ellentmondás van. Hasonló megállapítás tehető azon további két feltétel kapcsán is, amelyek szerint a panaszost a rendőröknek fel kellett szólítaniuk az ellenállás abbahagyására, valamint, hogy ennek ellenére a panaszos az intézkedésnek továbbra is ellenállt. A konkrét esetben a Testület rendelkezésére álló bizonyítási eszközök alapján tehát nem voltak egyértelműen rekonstruálhatóak az előállítást megelőző események.

Figyelemmel ugyanakkor az intézkedés körülményeire, arra, hogy a rendőrök rövid idő alatt több személlyel szemben intézkedtek, jelentős volt az intézkedés alá ugyan nem vont, de a helyszínen tartózkodó személyek száma, és az események mindössze néhány perc alatt lezajlottak, a Testület nem tartotta kizárhatónak, hogy az előállítás feltételei a panaszos esetében teljesültek.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a jelen esetben nem volt kizárható szabálysértés továbbfolytatásának olyan szintű gyanúja, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Tekintettel ugyanakkor arra, hogy a 33. § (2) bekezdése alapján foganosított előállítások esetén a jogalkotó a rendőr

mérlegelési jogkörébe utalta az előállítás szükségességéről a döntést, ezért a Testületnek a jogalap fennállásakor is vizsgálnia kell, hogy az előállítás megfelel-e az arányosság követelményének.

A panaszos előállítására az ügy adatai szerint azért került sor, mert a rendőri intézkedésnek ellenállt és ezen magatartásával szabálysértést valósított meg. A konkrét esetben tehát vizsgálni kellett azt, hogy az adott körülmények között szükség volt-e a panaszos előállítására annak érdekében, hogy a panaszos rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülését megtörjék és a szabálysértési eljárás lefolytatásához szükséges adatait meg tudják állapítani a rendőrök.

A Testület annak a körülménynek tulajdonított döntő jelentőséget az eset vizsgálata kapcsán, hogy a rendőrök az intézkedésük eredeti célját (csendhárbitó magatartás megszüntetése) már a dobosok kiemelésével, és előállításával elérte, ezek után pedig kiemeléssel a helyszínről elkülönítették az intézkedést kifogásoló személyeket is. A felvételen is látszik, hogy elvezették őket a közelben várakozó szolgálati gépjárműhöz. Itt már lehetősége lett volna a rendőrségnek, hogy az így kiemelt és intézkedés alá vont – időközben valószínűleg már kevésbé felfokozott lelki állapotú – személyeknek az eljárás lefolytatásához szükséges személyazonosságát igazoltatás útján megállapítsa, így beszállításuk a rendőrségre szükségtelen volt a fenti célok (személyazonosság megállapítása, ellenszegülés megtörése) érdekében.

A Testület álláspontja szerint tehát nem volt az előállításnak olyan célja, amely csak a szabadság előállítással történő korlátozásával volt elérhető, mivel a panaszos ellenállásának megtöréséhez, illetőleg a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség miatti szabálysértési eljárás lefolytatásához szükséges adatok megszerzéséhez elegendő lett volna a panaszos helyszíni visszatartása és igazoltatása. A csendhárbitást pedig már megszüntették a rendőrök a dobosok előállításával, azzal összefüggésben a panaszos elleni fellépés nem volt indokolt.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

Szintén ezt a mércét alkalmazta a Testület egy otthonvédő csoport akciója során alkalmazott előállítások vizsgálatánál a **190/2014. (IX. 18.) számú állásfoglalásnál**, ahol a fenti vizsgálati modellt alkalmazva megállapította, hogy az intézkedéshez szükséges jogalap fennállt, azonban a Testület álláspontja szerint nem volt az előállításnak olyan célja, amely csak a szabadság előállítással történő korlátozásával volt elérhető, mivel a panaszos ellenszegülésének megtöréséhez, illetőleg a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség miatti szabálysértési eljárás lefolytatásához szükséges adatok megszerzéséhez elegendő lett volna a panaszos helyszíni visszatartása és igazoltatása, ezért ennek érdekében a panaszos rendőrkapitányságra történő előállítása nem volt indokolt.

Ugyanezen „otthonvédő-akciónál” egy másik panaszos előállításának vizsgálatánál [**189/2014. (IX. 18.) számú állásfoglalás**] a Testület a fenti modellt alkalmazva megállapította, hogy a helyszínen egy nem nyilvánvalóan jogszerűtlen rendőri intézkedés (a végrehajtás biztosítása) zajlott, a Testület rendelkezésére bocsátott információk alapján megállapítható volt. Az a rendelkezésre álló video- és hangfelvételek alapján az is megállapítható, hogy a panaszos elállta a végrehajtó útját, így ellenszegült a rendőri intézkedésnek. Ugyanakkor a további két feltétel – amelyek szerint a panaszost a rendőröknek fel kellett szólítaniuk az ellenszegülés abbahagyására, valamint, hogy ennek ellenére a panaszos az intézkedésnek továbbra is

ellenszegüljön – a videofelvételek tanúsága szerint nem valósul meg, szemben azzal a rendőri előadással, hogy korábban három alkalommal felszólították a panaszost. A felvételen ugyan N. T. r. törzszászlós valóban azt mondja, hogy már korábban háromszor felszólították, ám ezt a kijelentést az intézkedést teljes hosszában rögzítő – K.V. által – a Testület rendelkezésére bocsátott felvétel cáfolta.

Mindezek alapján – noha a panaszossal szemben felmerült a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség gyanúja – az előállításához a jogalkotó által megkívánt három feltétel nem valósult meg, ezért az előállításnak a rendőrség által megjelölt Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja nem szolgálhatott kellő jogalappal, így sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

Szintén az Rtv. 33. (2) bekezdés f) pontja szerinti előállítás jogszerűségét vizsgálta a Testület egy ügyben, ahol megállapította, hogy a szabálysértés továbbfolytatása miatti előállításához nyilvánvalóan az szükséges, hogy a panaszost legalább egy alkalommal közvetlenül felszólítsák, hogy a szabálysértő magatartással hagyjon fel, és az önkéntes elállás lehetőségét a rendőri cselekvés előtt meg kell teremteni. Ez a felszólítás a jelen esetben ugyan megtörtént, de – a felvételek tanúsága szerint – arra nyilvánvalóan nem adtak lehetőséget a rendőrök, hogy a panaszos a felszólításnak önként eleget tegyen, hiszen egyrészt beszorították intézkedésükkel egy fix pontra, másrészt a felszólítást nem lehetett rendesen hallani, harmadrészt a felszólítás elhangzásának kezdete és a panaszos megragadása között kevesebb, mint 5 másodperc telik el. Ily módon a Testület álláspontja szerint a panaszos Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja szerinti előállításának nem álltak fenn a feltételei, így a panaszos előállítására megfelelő jogalap nélkül került sor [79/2014. (IV. 16.) számú állásfoglalás].

c) Az előállítás időtartamára és az előállítással kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó kifogások vizsgálatára – többek között – az alábbi ügyekben került sor.

33. § (3) A rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

(4) Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

(5) Nemzetközi szerződés rendelkezése alapján elfogott, illetőleg előállított külföldi személy személyi szabadsága legfeljebb az abban meghatározott időtartamig korlátozható.

A Szolgálati Szabályzat 30. §-ának (3) bekezdése szerint az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.

A panaszokban visszatérő jellegű probléma, hogy az intézkedés alá vont személyek a szükségesnél hosszabb ideig vannak előállítva és többször órák telnek el érdemi személyüket, vagy eljárási jogállásukat érintő cselekmény végrehajtása nélkül.

A Testület a **156/2014. (VII. 10.) számú állásfoglalásában** a kiskorú panaszos előállításának aránytalan időtartama kapcsán a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető jogának a súlyos sérelmét állapította meg. A panaszost 12 óra 25 perctől 21 óra 45 percig állították elő. Az előállító helyiségbe 14 óra 45 perckor fogadták be. A rendőrkapitányság épületét pedig a szabadon bocsátása után elvégzett tanúkénti meghallgatását követően hagyta el, amelyet a tanúkihallgatási jegyzőkönyv 23 óra 50 percben jelölt meg. A panaszos előállítását az Rtv. 33. § (3) bekezdésére tekintettel hosszabbította meg a parancsnok, azonban a meghosszabbításról rendelkező határozatot a kapitányság nem csatolta be a Testület részére megküldött iratokhoz. A Testület megállapításai szerint a panaszos a rendőrségen 14 óra 40 perctől tartózkodott, így ezen időponttól kezdve 21 óra 45 percig érdemi cselekményeket nem foganatosítottak a vele szemben. Az igaz ugyan, hogy három társát is előállították a rendőrségre, de tekintettel arra, hogy olyan fiatalok voltak, akik a helyszínen bevallották azt, hogy valóban fogyasztottak úgynevezett „herba” pszichoaktív anyagot és azt, hogy hetente rendszeresen, 2-3 alkalommal fogyasztanak ilyen szert önmagában nem indokolta azt, hogy több mint 7 órán keresztül a panaszost indokolatlanul a rendőrség épületében tartásuk úgy, hogy később szabadon is bocsátják és mint tanút hallgatják meg. A Testület az elvégzett vizsgálat alapján megállapította, hogy bár a panaszos a rendőrkapitányságra történő előállítása indokolt volt, kellő jogalappal történt meg, a rendőrség nem tartotta be az Rtv. 15. §-ban meghatározott arányosság követelményét az előállítás időtartama kapcsán, így erre tekintettel a Testület a panaszos személyes szabadsághoz való jogának a sérelmét állapította meg.

A Testület a fent már ismertetett **304/2014. (XI. 20.) sz. állásfoglalásában** szintén megállapította a személyi szabadsághoz való jog sérelmét, mivel a rendőrségi iratok alapján nem tudott feltárni olyan körülményt, amely a panaszos édesanyjának kihallgatása és a letéti tárgyak kiadása között eltelt több mint 4 óra indokául szolgálna volna.

A fentebb említett **103/2015. (III. 26.) állásfoglalásban** a Testület a panaszos előállítását már eleve jogsértőnek találta, így a Testület gyakorlata alapján az előállítás időtartamának vizsgálatára külön nem lett volna szükség, azonban az előállítás ideje kapcsán tapasztalt anomáliák mégis indokolták az időtartam vizsgálatát, amely során a Testület a rendőri jelentések alapján kronológiai sorrendet állított fel a panaszossal szemben foganatosított eljárási cselekményből, amelyből látható volt, hogy 5 óra és 41 perc alatt csupán egy házkutatásra került sor (amelyen azonban a panaszos nem vett részt, ahogyan az ügy előadója sem). Az előállítás időtartama alatt ugyan foganatosítottak két szabálysértési meghallgatást, azonban ezek a meghallgatások nem az előállítás eredeti céljával összefüggésben valósultak meg, így az előállítás fenntartását nem indokolhatták. Mindebből az következett, hogy a panaszos úgy volt előállítva, hogy kb. 4 óra 50 percen keresztül semmilyen olyan eljárási cselekményt nem végzetk a rendőrök, amely a panaszos ügyét befolyásolta volna. Mindezek alapján az előállítás időtartama kapcsán is megállapította a panaszos személyi szabadsághoz való jogának a sérelmét.

A Testület a **443/2015. (XI. 26.) számú állásfoglalásában** az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a II. és III. r. panaszosok előállítása jogszerű és arányos intézkedés volt, azonban annak időtartama sértette a panaszosok személyes szabadsághoz fűződő jogát, mivel annak időtartama aránytalan volt és nem felelt meg az Rtv. vonatkozó rendelkezéseinek. Az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése tartalmazza az előállítás időtartamára vonatkozó rendelkezéseket, amelyek értelmében az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani. A Testület álláspontja szerint a jelentések helytelenül rögzítették az

intézkedés kezdő időpontját a II. és III. r. panaszos vonatkozásban: a kezdő időpontként megjelölt 20 óra 20 perc csupán a bilincselés kezdő időpontja volt, nem a panaszosok intézkedés alá vonásának időpontja. A panaszosok kezdetektől (18 óra 10 perc) történő intézkedés alatt állását több rendőri jelentés is igazolta. Erre figyelemmel, a fentiek okán a Testület álláspontja szerint a II. r. panaszos előállítására 11 óra 40 perc időtartamú, míg a III. r. panaszos előállítására 12 óra 25 perc időtartamú volt és a II. r. panaszos gyanúsított kihallgatásának megkezdésére az előállítás kezdő időpontjához képest 9 és fél órával, míg a III. r. panaszos vonatkozásában 10 és fél órával később került sor. A Testület számos alkalommal kifejtette, hogy a rendőrség nem hivatkozhat munkaszervezési nehézségekre a kihallgatások szervezésével kapcsolatban, ráadásul a szolgálatirányító parancsnok által hivatkozott szemle körülbelül a panaszosok beszállításának és elhelyezésének időpontjában már befejeződött, illetőleg a tanúmeghallgatások éjjel 23 óra 30 perc körül véget értek. A panaszosok előállításának meghosszabbításáról szóló határozat indoklása szerint az előállítás 4 órával történő meghosszabbítására további nyomozati cselekmények elvégzése miatt volt szükség, azonban a határozaton sajnálatos módon nem szerepelt óra - perc megjelölés a meghosszabbítás *közlésének* időpontjára nézve, amely alapján a Testület megítélhette volna az előállítás meghosszabbításának indokoltságát. A Testület álláspontja szerint a gyanúsított kihallgatásuk végeztével a rendőrségnek azonnal szabadítania kellett volna a panaszosokat (mivel esetükben az összebeszélés lehetősége sem állt már fent), vagy őrizetbe vételük iránt kellett volna intézkedni. Tekintettel arra, hogy a rendőrség tévesen jelölte meg II. és III. r. panaszos előállításának kezdő időpontját és az 2 óra 10 perccel hosszabbnak tekinthető, a Testület az elvégzett cselekmények arányában, illetve azok időzítése kapcsán arra az álláspontra helyezkedett, hogy az előállítás időtartama aránytalan volt, és nem felelt meg az Rtv. vonatkozó rendelkezéseinek, az súlyosan sértette a II. és III. r. panaszos személyi szabadsághoz fűződő jogát.

A Testület által már részletesen ismertetett **82/2015. számú (II. 26.) állásfoglalásban** a rendőrségi átirat szerint az Rtv. 33. §-a (2) bekezdésének f) pontja alapján állították elő. [„A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abba hagyásra irányuló felszólítás után is folytatja.”] A jogszabályhely értelmezése alapján kijelenthető, hogy az f) pont I. fordulata szerinti esetben az előállításához három feltétel együttes megvalósulása szükséges: a) egy jogszerűtlen magatartás, ami felveti szabálysértés gyanúját, b) meghatározott személyhez vagy személyek csoportjához célzott rendőri felszólítás ezen magatartás abba hagyására; c) ezen jogsértő magatartás továbbfolytatása a felszólítást követően. Bármely feltétel hiánya az előállítás jogszerűtlenségének megállapítását vonja maga után. A Testület a megjelölt előállítási okra figyelemmel tehát először azt vizsgálta, hogy a konkrét helyzetben felmerült-e valamely szabálysértés elkövetésének olyan szintű gyanúja, amely folytatása esetén elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. A rendelkezésre álló videofelvételek és a rendőri jelentések alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy a panaszos többszöri rendőri felszólításra sem jött le az épület erkélyéről, illetve nem adta vissza az eltulajdonított zászlókat, így ellenszegült a rendőri intézkedésnek. Mindezek alapján az előállításához a jogalkotó által megkívánt három feltétel a Testület álláspontja szerint megvalósult, ezért a hivatkozott Rtv. szakasz a panaszos előállításának jogalapjaként szolgált. Az előállítás arányosságának vizsgálatánál a Testület egyetértett a jogi képviselő előadásával, azaz azzal, hogy a panaszosnak az eljárás lefolytatásához szükséges adatai a helyszínen rendelkezésre álltak, ugyanakkor a Testület álláspontja szerint a panaszos és társainak ellenszegülését más módon nem lehetett megtörni és nem lehetett másként megakadályozni, hogy a zászlókat továbbra is maguknál tartsák, vagy

azokat esetlegesen ismét hatalmukba kerítsék. Ezek alapján a Testület kimondta, hogy a panaszos előállítására jogszerűen került sor, ezért nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga. Ugyanakkor a panaszos személyes szabadsághoz fűződő alapvető joga sérült az előállítás időtartama kapcsán, mivel az szükségtelenül és aránytalanul hosszú ideig tartott. A panaszos hozzávetőlegesen közel hét órán át volt a személyi szabadságában korlátozva akként, hogy vele szemben a tizennégy perces kihallgatását leszámítva semmilyen eljárási cselekményt nem hajtottak végre. Továbbá a Testület indokoltnak látta megállapítani a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét is a részére helytelenül kiállított, az előállítás idejét megjelölő igazolás, valamint az előállítás okáról történt helytelen tájékoztatás kapcsán.

Szintén súlyos jogsértésről szóló döntés született az előállítás időtartamával kapcsolatban a **208/2015. (V. 26.) számú állásfoglalásban**. A panaszost BKV ellenőrök szállították le a villamosról és mivel elfajult az intézkedés, rendőrt hívtak a helyszínre. A kikerülő járőr sértegette a panaszost, majd megbilincselve előállították, fogdán helyezték el őt. A panaszos kérte a Testület vizsgálatát a rendőr hangneme, a bilincselés ténye, továbbá az előállítás hosszadalmas volta miatt. A Testület megállapítása szerint az intézkedő rendőrök a jogszabályi előírásoknak megfelelően, kellő jogalap birtokában jártak el a panaszossal szemben és vonták intézkedés alá, ezért nem sérült a tisztességes eljáráshoz való joga. A Testület álláspontja szerint az előállításra kellő jogalap birtokában került sor, ugyanakkor az előállítás időtartamának vizsgálatánál az ügyben végzett cselekmények rendőrségi ismertetéséből kitűnt, hogy az eljárás során több olyan „üres járat” is volt, amely idő alatt semmilyen eljárási cselekmény nem zajlott. Közel 2 órát töltött úgy a panaszos a rendőrkapitányságon, hogy az ügy érdemét érintő eljárási cselekményt nem fogantatosítottak, valamint semmi sem indokolta, hogy a tanúkihallgatásokat bevarassák a panaszossal, (ami további 2 óra várakozást jelentett számára) hiszen a helyszínen a rendőrök már rögzítették a tanúk nyilatkozatait, szembesítésre pedig aznap már nem került sor, az esetlegesen felmerülő közvetítő eljárás kérdésében pedig feltételesen is lehet a gyanúsítottat nyilatkoztatni. Minderre tekintettel a Testület álláspontja szerint a panaszos személyi szabadságának előállítással való korlátozása nem felelt meg az arányosság követelményének, így sérült a személyi szabadsághoz való joga az előállítás időtartama miatt.

A Testület a panaszos személyi szabadsághoz fűződő jogának súlyos alapjogi sérelmet állapította meg a **28/2015. (II. 26.) számú állásfoglalásában**, mivel álláspontja szerint a szabálysértés elkövetésén tetten ért panaszossal szemben hat órán keresztül történt személyi szabadságban való korlátozás során több mint két órán keresztül nem történt a személyét érintő eljárási cselekmény, csak várakoztatták a rendőrség épületében. Azzal pedig, hogy nem engedték meg számára, hogy mobiltelefonján feleségét és ügyvédjét értesítse és a rendőrség nem tárt fel olyan körülményt, ami a panaszos előállítását akadályozta vagy veszélyeztette volna, a tisztességes eljáráshoz való joga sérült [Rtv. 17. § (1) bekezdés, 18. § (1) bekezdés].

A **89/2015. (III. 26.) számú állásfoglalásban** a Testület a panaszos előállítását úgyszintén indokoltnak és jogszerűnek tartotta, azonban a több mint három órán át tartó fogvatartását úgy, hogy vele szemben az érdemi eljárási cselekmények csak legfeljebb két órát vehettek igénybe, aránytalanoknak, ezáltal pedig alapjogot súlyos mértékben sértőnek minősítette. **Az országos rendőrfőkapitány határozatában megállapította, hogy a panasznak az előállítás**

időtartamára vonatkozó része megalapozott: miután a panaszos ruházatát a rendőrkapitányság épületében átvizsgálták (és nála közbiztonságra veszélyes eszközt, kábítószert, stb. nem találtak), nem volt indokolt a több mint három órás szabadságelvonás.

A 260/2015. számú (VI. 25.) állásfoglalás tényállása szerint a panaszos tettelegesséig fajuló szóváltásba keveredett az egyik szomszédjával, mivel a panaszos hangos zenehallgatása zavarta a szomszédját. Az atrocitást követően, nagyjából este fél kilenc óra tájában rendőrök jelentek meg, akik a panaszost előállították. A panaszos 21 órától másnap 7 óráig volt előállítva, azaz több mint 10 órán keresztül. A panaszost a rendőrségi előállítóban másnap reggel fél 5 és 5 óra közötti időpontig várakoztatták, az ügyével ez idő alatt érdemben nem foglalkoztak. A Testület úgy ítélte meg, hogy az elvégzett cselekményekhez képest a panaszos 10 órán át tartó előállítása mindenképpen a személyi szabadsága aránytalan korlátozásának tekinthető, különös tekintettel arra, hogy a gyanúsított kihallgatására az előállító helyiségben történő elhelyezését követően majdnem hat óra elteltével került sor, majd annak végétével még közel három órán át korlátozták személyi szabadságát. Ez azt jelenti, hogy – a vonatkozó dokumentáció elkészítésére becsült egy órás adminisztráció levonását követően – a panaszos ügyében minimum 9 óra telt el érdemi cselekmény fogantatása nélkül. A Testület fentiekből kifolyólag arra a megállapításra jutott, hogy az előállítás időtartama miatt súlyosan sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga. A Testület állásfoglalásában megjegyezte azt is, hogy aggályosnak tekinthető az a gyakorlat, hogy az előállítás meghosszabbításáról történő szóbeli közlés megtörténte nem kerül dokumentálásra a panaszos aláírásával igazoltan, ezért ezen mulasztás miatt a Testület indokoltnak látta megállapítani a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét is. Mindemellett mivel a panaszos részére az előállítás időtartamáról kiállított igazoláson helytelenül szerepelt az előállítás kezdő dátuma, illetőleg a Testület felé történő panasz előterjesztésére rendelkezésre álló határidő, a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelme is megállapítást nyert. ***A panaszt elbíráló országos rendőrfőkapitányi határozat az előállítás időtartamának és az előállítás meghosszabbításának kérdésében a Testület álláspontját osztva – a panasznak e tekintetben helyt adott.***

Az országos rendőrfőkapitány panaszt elbíráló határozatában az előállítás időtartamának arányossága körében szintén osztotta a Testület 14/2015. (I. 22.) számú állásfoglalásában kifejtett álláspontját és a panasznak e tekintetben helyt adott azon ügyben, ahol a panaszos előállítására a szabálytalan rokkantnyugdíjas-kártya használat miatt került sor. Ez ügyben a Testület ismét kifejtette, hogy az előállítás, mint szabadságkorlátozó intézkedés mindig célhoz kötött, ebből adódóan csak addig tarthat, amíg a célja megvalósul. Mivel kétség kívül megállapítást nyert, hogy a panaszos az előállító helyiségből való szabadítása és a kihallgatása megkezdése – melyre az előállítás kezdetétől számítva közel nyolc óra elteltével került sor – közötti időtartamban, valamint a kihallgatása alatt is egyértelműen rendőri felügyelet alatt állt, a Testület úgy értékelte, hogy ez az időtartam is hozzászámítódik az előállítás időtartamához. Így a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a panaszos személyi szabadságának korlátozása összesen több mint kilenc óráig tartott. Fentiekre tekintettel a Testület megállapította, hogy a panaszos személyi szabadságának előállítással való korlátozása szükségtelenül és aránytalanul hosszú ideig tartott, mivel a panaszos ügyében – a harminckilenc perces gyanúsított kihallgatás időtartamát leszámítva – több mint hét órán keresztül nem történt érdemi eljárási cselekmény, ezért az előállítás időtartama miatt súlyosan sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

A fentebb már hivatkozott, **41/2016. (II. 25.) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló beadványban a panaszos nő sérelmezte a meztelenre vetkőztetéssel járó átvizsgálásán túl az előállítását és annak eltúlzott időtartamát is. A rendőrség az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján (szándékos bűncselekmény elkövetésén tettenérés) korlátozta a panaszost a személyi szabadságában, ami kötelező előállítási ok. A Testület megállapította, hogy a kábítószergyanús anyagok birtoklásán történt tettenérés miatt a panaszos elfogása és előállítása jogszerűen, és indokoltan történt. Ugyanakkor a nyolc órát meghaladó időtartamú szabadságkorlátozás, úgy, hogy az intézkedés helyszínén felejtették a rendőrök az elkészített jegyzőkönyveket és a lefoglalt bizonyítási eszközöket, több mint egy órán keresztül nem történt a panaszossal szemben érdemi intézkedés, illetve a bűnügyi nyilvántartásba vételhez szükséges cselekményeket két órán keresztül végezték aránytalanul hosszú ideig tartott, amivel sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga. Az előállítás időtartama alatt ráadásul a vesebeteg panaszosnak sem a rendezvény helyszínén, sem a fogvatartás helyszínéként kijelölt iskolában nem engedték elégszer és időben a mosdóhasználatot, illetve több esetben férfi rendőr kísérte őt. Az Rtv. 2. § (1) bekezdésében foglalt követelményt figyelmen kívül hagyta a mulasztással a rendőrség, ami által súlyosan sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga, illetve az az Alaptörvényben rögzített megalázó elbánás tilalmába ütközött.

A **57/2016. (IV.7) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló ügyben a panaszos társaival a végrehajtást foganatosító önálló bírósági végrehajtó megérkezése előtt felsorakozott az érintett lakás körfolyosójára nyíló bejárati ajtaja elé, hogy jelenlétével akadályozza a bírósági végrehajtást, a lakás kiürítését, így kívánván felhívni a közvélemény figyelmét a Magyarországon egyre több embert érintő lakhatási problémákra, az elhelyezés nélküli kilátások embertelenségére. Vizsgálata során a Testület megállapította, hogy a rendőrség alappal hivatkozott az Rtv. 33. § (2) f) pontjára, jogszerűen korlátozták a panaszos személyi szabadságát, nem volt más kisebb jogkorlátozással járó eszköz, amivel az intézkedés eredményessége biztosítható lett volna. A Testület a panaszos előállításának időtartamával kapcsolatban külön értékelt, hogy a helyszínen a rendőrök több személlyel (összesen 11 fő) szemben intézkedtek, akik közül 8 főt előállítottak, a többieket pedig igazoltatták. Erre való tekintettel az intézkedés helyszínén foganatosított intézkedés időtartamával kapcsolatban a Testület megállapította, hogy az az arányosság próbáját kiállta. Ugyanakkor az előállítás rendőrkapitányság épületében eltelt időtartamát tekintve a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy az azalatt elvégzett érdemi eljárási cselekmények körére vonatkozóan kétségek merültek, ráadásul a panaszosra vonatkozó dokumentáció hiányos is volt. A Testület eddigi gyakorlata alapján azokban az esetekben amikor a rendőrség dokumentumokkal alátámasztva nem cáfolja a panaszos állításait, a beadvány ezen részeit a panaszosi állításra alapozza. Az előállítás, mint szabadságkorlátozó intézkedés mindig célhoz kötött, ebből adódóan csak addig tarthat, amíg a célja megvalósul. Amennyiben a jelen esetben elfogadjuk azt a rendőri álláspontot, hogy az előállítás célja a szabálysértési eljárás lefolytatása volt, akkor az ügy körülményeinek tisztázásához szükségképpen hozzátartozott (volna) a panaszos meghallgatása, amely elmaradt. Erre figyelemmel a Testület álláspontja szerint a panaszos előállításának időtartama nem felelt meg az Rtv. 15. §-ában meghatározott követelményeknek, így véleménye szerint a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga súlyosan sérült.

d) Az előállítás egyéb körülményeit is több esetben vizsgálta a Testület. Így például azt, hogy a hosszabb ideig tartó előállítás ideje alatt kap-e a fogvatartott élelmezést, vagy megkapta-e az igazolást az előállításról.

A Testület **29/2016. (II.4.) számú állásfoglalása** alapjául szolgáló ügyben a panaszos amiatt ment be a helyi rendőrkapitányság épületébe, mert álláspontja szerint alaptalanul dobták ki őt és lányát egy kocsmából. A vendéglátó ipari egységből a panaszos szerint állítólagos részegsége miatt dobták ki, ugyanakkor határozottan állította, hogy nem részeg. A kapitányságon az ügyeletes tiszt közölte, hogy ez fogyasztóvédelmi ügy, a panaszos azonban mindenféleképp jegyzőkönyvet akart felvetetni az eseményekről. Miután nem kapott jegyzőkönyvet, a panaszos szóváltásba keveredett lányával és az ügyeletes tiszttel is, mivel nem akarta elhagyni a rendőrkapitányságot. Mivel a rendőri felszólításoknak nem tett eleget, előállították a panaszost.

Az előállítás időtartama miatt a Testület álláspontja szerint sérült a személyi szabadsághoz való joga. Az előállításról szóló igazolás panaszos által a Testület részére bocsátott példányán nem volt feltüntetve az előállítás végének időpontja. A rendőrség által csatolt iratok szerint a panaszos előállítása 2015. október 10. 20 óra 55 perctől 2015. október 11. 1 óra 38 percig tartott, összesen 4 óra 43 percig. A rendőrségi iratok tanúsága szerint ezen időtartam alatt került sor a panaszos befogadására, ruházatátvizsgálásra, iratok elkészítésére, adatgyűjtésre valamint szabadon bocsátására. Ezek időtartama dokumentált módon nem megállapítható.

Mindezek alapján kijelenthető tehát, hogy az előállítás összesen 4 óra 43 perces időtartama alatt lényegében az előállítás alapvető adminisztratív feladatai kerültek ellátásra, nem történt semmilyen speciális eljárási cselekmény, például a panaszos meghallgatása a szabálysértéssel összefüggésben. A Testület álláspontja a rendőrség által leírt cselekmények nem indokolják az előállítás 4 óra 43 percig tartó hosszát. A Testület álláspontja szerint a fentiek alapján a rendőrség megsértette az Rtv. 15. §-ban foglalt arányosság követelményét.

A Testület a rendelkezésre álló iratok alapján úgy döntött, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga a megfelelő igazolás kiadásának elmaradása okán sérült (Rtv. 33. § (4) bekezdés). Az előállításról szóló igazolást illetően a panaszos csatolta az általa átvett előállításról szóló igazolást, melyen csak az előállítás kezdetének időpontja volt feltüntetve, továbbá a fogva tartásért felelős személy aláírása is hiányzott a dokumentumról. Mindezek alapján a Testület megállapította, hogy az előállításról szóló igazolás leglényegesebb tartalmi eleme, az előállítás időtartamára vonatkozó információ hiányzott, amit a Testület akként értékelt mintha ki sem adták volna az igazolást.

2.4.) Elővezetés

34. § (1) A rendőr az elővezetést elrendelő határozatban vagy végzésben megjelölt személyt az abban megjelölt helyre kíséri vagy oda útba indítja.

(2) Ha az elővezetés másként nem teljesíthető, az elővezetett személyt a rendőrségen a szükséges ideig - legfeljebb 12 óra időtartamra - vissza lehet tartani. A visszatartás időtartamának számítására az előállításra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(3) Az elővezetés elrendelésének törvényességéért az elrendelő a felelős.

A Be. 162. §-a értelmében az elővezetés személyi szabadságot korlátozó intézkedés annak érdekében, hogy az érintettet a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság elé állítsák, vagy biztosítsák az eljárási cselekményen, illetőleg a szakértői vizsgálaton való részvételét. A törvényben meghatározott személyek elővezetésének elrendeléséről a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság rendelkezik, de az elővezetést a rendőrség hajtja végre. A Be ugyanezen szakaszának (4) bekezdése szerint az elővezetést általában a napnak a hatodik és huszonnegyedik órája között kell végrehajtani.

A rendelkezés szerint „a rendőr, illetőleg a nyomozó hatóság az érintett személyt az elővezetést elrendelő határozatban megjelölt helyre kíséri, ennek érdekében a reá irányadó törvény szerint szükség esetén kényszerít és más intézkedést alkalmazhat. Az elővezetést általában a napnak a hatodik és huszonnegyedik órája között kell végrehajtani. A bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság rendelkezhet úgy, hogy a rendőr az elővezetés foganatosítása helyett az érintett személy útba indulását ellenőrizze, ha megalapozottan feltehető, hogy az elővezetés célja ezzel is elérhető.”

Azzal összefüggésben, hogy az elővezetés jogszerűségének vizsgálatára a Testület milyen mértékben jogosult, le kell szögezni, hogy a fenti joganyagból megállapítható, hogy elválik egymástól az elővezetés elrendeléséért és foganatosításáért való felelősség, mint ahogy elválik egymástól a két kérdés szabályozása olyan értelemben is, hogy az elrendelésre vonatkozó normák a Be.-ben, a foganatosításra vonatkozó szabályok pedig az Rtv.-ben, illetve a Szolgálati Szabályzatban találhatók. Noha sok esetben az elővezetést elrendelő hatóság is rendőri szerv, annak tevékenységét a Testület a hatásköri szabályai alapján nem vizsgálhatja, mivel – fő szabály szerint – nem terjed ki a hatásköre a büntetőeljárás keretei között a Be. alapján végzett rendőri tevékenységre. Az ilyen rendőri intézkedésekkel szemben a Be. 195-196. §-a alapján van helye panasznak, s annak elbírálására az ügyész jogosult. Ennek megfelelően a Testület nem vizsgálhatja sem az elővezetés elrendelésének megalapozottságát, sem pedig azt a kérdést, hogy az elővezetést foganatosító rendőrök miért nem útba indítással teljesítik feladatukat, mivel erről a kérdésről sem az intézkedő rendőrök döntenek, hanem – a Be. 162. §-ának értelmében – az elrendelő szerv. A Testület ugyanakkor vizsgálja az elővezetés foganatosításának módját.

A **309/2015. (VII. 30.) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló beadványban a panaszos előadta, hogy késő éjszaka arra ébredt, hogy a gyermekei azt kiabálják, hogy valaki betört hozzájuk. A panaszos látta, hogy zseblámpával bevilágítanak gyermekei szobájába, ezért felugrott, és elindult a bejárati ajtó felé – amelynek az ajtaja nem volt kulcsra zárva. Odaérkezve észrevette, hogy két járőr minden köszönés és közlés nélkül bement a lakásba. A rendőrök közölték a panaszossal, hogy börtönbe fogják vinni. A panaszos megértette, hogy azért állítják elő, mert nem fizette be a rá rótt szabálysértési bírságot, ezért azt átváltoztatták 16 nap elzárásra, ám ő erről semmiféle dokumentumot nem kapott. A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a panaszossal szemben foganatosított elővezetés jogszerűen történt, azonban annak időpontja megválasztásával a panaszos személyi szabadsághoz és tisztességes eljáráshoz való jogát megsértették. A Be. 162. §-a értelmében az elővezetést általában a napnak a hatodik és huszonnegyedik órája között kell végrehajtania. A Testület álláspontja szerint amennyiben a rendőrség a Be. említett szakasza által ajánlott időponttól jelentős mértékben eltér, az eltérésnek mindenképpen nyomós indoka kell, hogy legyen; ilyen indokot pedig a rendőrkapitányság állománya nem hozott a Testület tudomására.

2.5.) Biztonsági intézkedés

37. § A rendőr az önveszélyes állapot vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése, továbbá az államhatár védelme érdekében

a) megteszi a veszélyhelyzet elhárításához, megszüntetéséhez haladéktalanul szükséges, a feladatkörébe tartozó intézkedéseket;

b) intézkedik az önmagát vagy más veszélyeztető állapotban lévő személy orvosi vizsgálatára, és közreműködik az egészségügyi intézetbe történő szállításában;

c) intézkedik az öngyilkosság lehetőség szerinti megakadályozására;

d) közterületen vagy nyilvános helyen - ha az élet vagy a testi épség védelme megkívánja - intézkedik a magatehetetlen, önkívületben lévő, illetve erősen ittas vagy bódult személynek a lakására vagy kijózanító állomásra, egészségügyi intézetbe kíséréséről, illetőleg szállíttatásáról;

e) területet lezárhat, és megakadályozhatja, hogy oda bárki belépjen vagy onnan távozzék, illetőleg az ott tartózkodókat távozásra kötelezheti.

A **82/2016. (V. 5.) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló ügyben a panaszos előadta, hogy a telefonon előre leegyeztetett időpontban – önként, határidőben megjelent a helyi rendőrkapitányságon, hogy tanúként hallgassák meg egy ügyben, majd ezt követően szembesült azzal, hogy gyanúsítottként hallgatták ki, amelyet követően rabosítani akarták. A panaszos ezen felháborodott és ezt megakadályozta, melyet követően a rendőrök kihívták a mentőket és ön-közveszélyességre hivatkozva beszállították a pszichiátriára, ahol leszíjazva tartották és csak másnak engedték haza. Az elsődleges jelentés az Rtv. 37.§ b) és c) pontját jelölte meg intézkedése alapjául. A Testület által eldöntendő kérdés tehát az volt, hogy a rendőrség megalapozottan gondolhatta-e azt, hogy fennáll olyan önveszélyes állapot vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet, amely az orvos kihívását indokolta tette. A Testület az iratok tanulmányozásakor arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos zavart (helyesen inkább: felfokozott) viselkedése miatt indokoltan döntöttek a mentő értesítése mellett, azonban azzal kapcsolatban már komoly kétség merült fel, hogy utána mi történt. A Testület megállapítása szerint a mentősök által előadottak a panaszos által előadott változatot erősítették és azzal, hogy a rendőrök tényként közölték, hogy a panaszos ön-és közveszélyes, ezért elszállítását indokoltnak tartják, átlépték a szakmai kompetenciájukat. A Testület szerint a törvény által rá rótt kötelezettségnek a rendőrség eleget tett, amikor mentőt hívott, azonban a megkeresésre adott válasz alapján a Testületben nem alakult ki az a meggyőződés, hogy a mentősök döntöttek a beszállítás szükségességének kérdéséről. Az intézkedés jogalapját illetően a Testület akként foglalt állást, hogy a panaszos orvosi vizsgálata iránt jogszerűen intézkedtek, azonban amiatt, hogy a kikerülő mentősökkel közölték, hogy szükségesnek tartják a panaszos beszállítását, a Testület indokoltnak tartotta a panaszos emberi méltósághoz fűződő jogának megsértését megállapítani.

A **139/2015. (X. 22) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló panaszügyben a panaszost garázdaság gyanúja miatt vonták intézkedés alá, bár a szemtanúk állítása szerint senki sem hívta ki a rendőrséget. A panaszos az intézkedés idején ittas állapotban volt. A rendőrök csupán igazoltatták, az agresszív bilincselésre csak azután került sor, hogy a panaszos „pimasz gúnnyal” vette ki a rendőr kezéből a személyi igazolványát. Előadta, hogy „erős

szavakkal illetve” a rendőrt, mivel az ok nélkül, erőszakos módon a bilincset erősen a csuklójára szorítva bilincselte hátra a kezét. Az intézkedő rendőr a földhöz szorítva bilincselte meg a panaszost. Amikor a panaszos felállt, a rendőr ismét lenyomta a földre, majd a második felállását követően tarkójánál fogva beleverte a fejét a szolgálati gépkocsi szélvédőjébe, ami betört. A panaszos fizikai ellenállást nem tanúsított. A rendőr ezt követően „betuszkolta” a panaszost a gépjárműbe és a Ceglédi Rendőrkapitányságra szállította. A panaszos meglátása szerint őt a kapitányság helyett a detoxikálóba kellett volna vinni, ezt azonban véleménye szerint azért nem tették meg a rendőrök, mert ott látteleletet vettek volna fel az orvosok. A panaszos sérelmezi, hogy a jelentésben az áll, hogy ki akarta vonni magát az intézkedés alól és eközben verte be gondatlanul a szolgálati gépjármű szélvédőjét a bilincsel. A panaszosnak a fején nem keletkezett sérülése, megsérült azonban a könyöke és a térde. Orvost csak másnap reggel hívtak hozzá a kapitányságra, aki ellátta a kezén lévő sérülést. A Testület által megállapított tényállás szerint a panaszos 0,86 mg/l-es légalkohol szintje 1,08-as véralkohol szintnek felel meg, ami az Országos Igazságügyi Orvostani Intézet 13. számú módszertani levele alapján közepes fokú ittasságnak minősül. Így a Testület álláspontja szerint sem volt indokolt pusztán az alkoholos befolyásoltság miatt azonnali orvosi kezelés a panaszos számára, helyesen jártak el tehát a rendőrök akkor, amikor a detoxikáló helyett a rendőrkapitányságra állították elő a panaszost. A Testület úgy foglalt állást, hogy nem sérült a panaszos testi épséghez fűződő joga amiatt, hogy nem szállították a detoxikálóba az intézkedést követően.

2.6.) Intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen

39. § (1) A rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve

- a) segélyhívás esetén vagy öngyilkosság megakadályozása céljából;**
- b) bűncselekmény elkövetésének megakadályozása, megszakítása vagy büntetőeljárás terheltjének elfogása és előállítása céljából;**
- c) közveszély, továbbá az életet vagy testi épséget fenyegető közvetlen veszély elhárítása, illetőleg az ilyen veszélyben lévők kimentése érdekében;**
- d) rendkívüli vagy tisztázatlan okból bekövetkezett halálesettel kapcsolatos intézkedés megtételére;**
- e) végrehajtási eljárás lefolytatása, illetve az építmények tervezésével és kivitelezésével kapcsolatos egyes viták rendezésében közreműködő szervezetről szóló törvényben meghatározott szakértői vizsgálat biztonságos és eredményes végrehajtásának biztosítása céljából, ha az abban való közreműködés - jogszabály alapján - a rendőrség számára kötelező;**
- f) az elővezetés végrehajtása érdekében;**
- g) a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott, a terhelt mozgását nyomon követő technikai eszköz telepítése, ellenőrzése, karbantartása, valamint eltávolítása céljából;**
- h) a szabálysértést felszólítás ellenére folytató személy előállítása céljából;**
- i) személy- és létesítménybiztosítási intézkedés [46. § (1) bekezdés c) pont] végrehajtására;**
- j) ha ez előállítás a törvényben meghatározott egyéb okból szükséges;**

k) a Bv. tv.-ben meghatározott, az elítélt mozgását nyomon követő elektronikus távfelügyeleti eszköz telepítése, ellenőrzése, karbantartása, valamint eltávolítása céljából.

(2) A végrehajtási eljárásban a rendőr kirendelésének törvényességéért a végrehajtást elrendelő szerv vezetője a felelős.

(3) A birtokos távollétében történt behatolást követően - a végrehajtási eljárásban való közreműködés kivételével - a rendőrség köteles a birtokost tájékoztatni, és a vagyonvédelem érdekében szükséges intézkedést megtenni.

(4) A magánlakásban való tartózkodás csak a feladat végrehajtásához szükséges ideig tarthat.

40. § A rendőr a feladata ellátása során - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - beléphet a magánlakásnak nem minősülő egyéb helyre, és ott az intézmény rendjének lehetőség szerinti tiszteletben tartásával intézkedhet.

Az Rtv. 39-40. §-aira tekintettel több alkalommal vizsgálta és találta jogszerűtlennek a Testület a magánlakásban való intézkedést.

A Testület az **53/2014. (II. 26.) számú állásfoglalásában** többek között azt vizsgálta, hogy a rendőrök jogszabályi felhatalmazás birtokában intézkedtek-e a lakásában. A panaszos elmondása szerint akkor, amikor rendőrök érkeztek a lakásához, éppen zenét hallgatott, a hangos zörgést később vette csak észre. Az ajtajában álló rendőrök be akartak menni a lakásába, de annak okát nem jelölték meg. A panaszos megkérdezte, hogy rendelkeznek-e bármilyen hivatalos irattal vagy engedéllyel, amivel a lakásába jogszerűen lépnének be, de a rendőrök közölték a panaszossal, hogy jobban jár, ha beengedi őket, ezért a panaszos így tett. Az előállításról készült jelentés szerint a magánlakásban intézkedés jogalapja az Rtv. 39. § (1) bekezdés b) pontja volt.

Tekintettel arra, hogy a Testület álláspontja szerint nem állt fenn a panaszossal szemben az intézkedéshez szükséges gyanú (emberölés elkövetésének a gyanúja), ezért a Testület nem fogadta el a rendőrség Rtv. 39. § (1) bekezdés b) pontjára vonatkozó (bűncselekmény elkövetőjének elfogása) hivatkozását. Megjegyzi a Testület, hogy a fentiek miatt az a rendőri intézkedésnek magánlakásban csak akkor lett volna helye, ha ahhoz az intézkedő rendőrök rendelkeztek megfelelő hatósági határozattal, vagy a panaszos beengedte volna őket. A jelen esetben a rendőri iratok nem tartalmaztak ilyen hatósági határozatot, a panaszos pedig maga nyilatkozott úgy, hogy beengedte a rendőröket az ingatlanba, ugyanakkor hozzátette, hogy erre a „beengedésre” a rendőri fellépés módja miatt került sor. Arról viszont, hogy a panaszos a rendőrök fellépését érezhette-e akaratot hajlító vagy megtörő módon fenyegetőnek, a Testület egyéb bizonyítékok hiányában nem tudott állást foglalni. Azonban figyelemmel arra, hogy a panaszos beengedő magatartására a rendőri iratok egyáltalán nem hivatkoztak, a Testület az intézkedés alapjának mindössze a fentebb hivatkozott Rtv. 39. § (1) bekezdés b) pontját tekinthette, és megállapíthatónak találta a panaszos jogsérelmét a magánlakásban intézkedés miatt.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos magánlakás sérthetlenségéhez fűződő joga.

A Testület a **418/2015. (XI. 26.) számú állásfoglalásában** többek között azt vizsgálta, hogy a rendőrök kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában intézkedtek-e a lakásában. A panaszos és

előző felesége között gyermek elhelyezési vita volt folyamatban. A gyermek a panaszosnál tartózkodott. A rendőrség megjelent a panaszos lakásánál, intézkedés alá vonta a panaszost, aki igazolta személyazonosságát, tájékoztatta a rendőrséget az ügy háttéréről. A rendőrök eközben a kert hátsó bejáratán keresztül bementek az ingatlan udvarára, de a lakásba nem léptek be. Az ingatlan udvarán jogi felvilágosítással zárták az intézkedést. A Testület rendelkezésére bocsátott videofelvételen látható, amint a panaszos az ablakon keresztül dialógust folytat az intézkedő rendőrrel. Ezt követően a lakásban tartózkodó egyik személy felhívta a figyelmét, hogy rendőrök léptek be az ingatlan területére. A rendőrség a Testület felvilágosítás kérésére úgy nyilatkozott, hogy a kertkapu nyitott állapotban volt. A rendőrkapitányságon folyt egyeztetés során megállapították, hogy a panaszos tevékenysége nem bűncselekmény, ezért a r. alezredes utasította a rendőröket, hogy a szükséges felvilágosítás után hagyják el a helyszínt. Az intézkedő rendőr úgy nyilatkozott, hogy azért léptek be a kertben belülről, hogy megakadályozhassák az esetleges szökést, ha a panaszos bűncselekményt valósít meg. A rendőrség kikérte az ügyészség álláspontját, amely szerint jelen ügyben bűncselekmény nem valósult meg azzal, hogy a panaszos gyermekét nem adta vissza a gyermek anyjának. A r. alezredes ismertette az ORFK álláspontját is, amely szerint a jelen intézkedés alapjául szolgáló ügy bírósági és gyámhivatali hatáskörbe tartozik, ugyanis a rendőrség csak ezen szervek felkérésére gyakorolhat karhatalmat, ennek hiányában a magánlakásba történő behatolás jogszerűtlen. Az Rtv. 17. § (1) bekezdése alapján a rendőrség feladatának ellátása során a magánlakás sérthetlenségéhez, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. A Testület szükségesnek tartotta meghatározni, hogy az Rtv. vonatkozásában, mi minősül magánlakásnak. Az Rtv. 97. § c) pont szerint magánlakás: a lakás (üdülő, nyaraló vagy a lakás céljára használt egyéb helyiség, létesítmény, tárgy), az ahhoz tartozó nem lakás céljára szolgáló helyiség, létesítmény, bekerített terület. Mindezek alapján kijelenthető, hogy a rendőrség jelen ügyben a rendelkezésre álló adatok alapján magánlakásban történő intézkedést fogantatosított, mivel habár magába a lakásba nem lépett be, a hozzá tartozó bekerített területre – a kertbe – azonban igen. A rendőrség az iratok tanúsága szerint nem rendelkezett határozattal a magánlakásban történő intézkedéshez, ezért annak jogalapjául csakis az Rtv. 39. § szolgálhatott volna. Mivel bűncselekmény elkövetése a Testület rendelkezésére álló adatok alapján jelen ügyben nem történt a panaszos részéről a fenti – határozat hiányában történő magánlakásban intézkedést lehetővé tévő – jogszabályi rendelkezések egyike sem alkalmazható a Testület szerint jelen tényállásban, tehát a rendőrség megfelelő jogalap hiányában kezdeményezett intézkedést magánlakásban. A Testület nem fogadta el a rendőrség azon érvelését, hogy előzetesen sem bizonyítani, sem cáfolni nem lehetett azt, hogy nem valósult meg bűncselekmény és ezért a lehetséges szökési útvonalak biztosítása érdekében volt szükség a magánlakásban történő intézkedésre. A rendőrség – mint ahogy azt a videofelvételek is tanúsítják – a magánlakásban történő intézkedést megelőzően igazoltatta a panaszost, nyilatkoztatta a vitás helyzet lényegi tényállási elemeiről, amelyekből egyértelműen megállapíthatónak kellett (volna) lenni annak, hogy jelen ügyben egy gyermek elhelyezési vita zajlik, így ebben a gyámhatóság rendelkezik hatáskörrel és nem történik bűncselekmény elkövetése a panaszos részéről. A fentiek alapján a rendőrség magánlakásban történő intézkedése folytán sérült a panaszos magánlakás sérthetlenségéhez fűződő alapvető joga.

A 167/2016. (IX. 15.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló beadvány szerint a panaszos gépkocsival közlekedett az utcán, ami miatt a rendőrök utánamentek, és a háza udvarára is

utána mentek anélkül, hogy a panaszos bebocsátotta volna őket. A rendőrök állítása szerint többször felszólították a panaszost, hogy menjen vissza gépjárművéhez, ellenkező esetben felhívták a figyelmét az esetleges előállítás, illetve magánlakásba belépés lehetőségére is. A panaszos ennek ellenére bement a kapun, az egyik rendőr kezével és lábával megtámasztotta azt, hogy a panaszos ne tudja bezárni. A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján úgy foglalt állást, hogy a rendőr azáltal, hogy kitémasztotta az ajtót, megvalósította a magánlakásba bemenetelt, viszont a panaszos vonatkozásában nem merült fel alappal a szabálysértés, ezért a magánlakásba való belépés feltételei nem álltak fent, ezért sérült a magánlakás sérthetlenségéhez fűződő alapjoga.

2.7.) Közlekedésrendészeti intézkedések

44. § (1) A rendőr az e törvényben és a külön jogszabályban meghatározott közlekedésrendészeti feladatának ellátása során

a) a közúti forgalmat irányíthatja, korlátozhatja, illetve szüneteltetheti;

b) a közlekedési rendszabályok megtartását, a járműhasználat szabályszerűségét, az okmányokra és a felszerelésekre vonatkozó előírások megtartását, a jármű birtoklásának jogszerűségét, az üzemben tartó, illetőleg a használó személyazonosító adatait, a jármű közlekedésbiztonsági állapotát és adatait a forgalomban és a telephelyen - a jogszabályban meghatározottak alapján - ellenőrizheti;

c) a jármű vezetőjét a rendszeresített eszközzel légzésminta, ha nála a vezetési képességére hátrányosan ható szer befolyása vagy alkoholfogyasztás miatt bűncselekmény vagy szabálysértés, illetve a közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés elkövetésének gyanúja merül fel, az egészségügyi szolgálat igénybevételével vér-, vizelet- és műtétnek nem minősülő módon egyéb minta adására kötelezheti;

d) a járművezetésre jogosító engedélyt (okmányt), a jármű üzemben tartására vonatkozó hatósági engedélyt (okmányt), a rakományhoz tartozó okmányokat, valamint a jármű hatósági jelzését - a külön jogszabályban meghatározottak szerint - a helyszínen elveheti;

e) a forgalomban való részvételt megtilthatja, ha a jármű vagy vezetőjének állapota a közúti forgalom biztonságát veszélyezteti, és a további jogellenes járműhasználat megakadályozása céljából a jármű kulcsait elveheti, illetőleg a járművet más módon mozgásában korlátozhatja vagy elszállíttathatja.

(2)

45. § (1) A rendőrség, valamint a rendőr a feladata ellátása során jogosult - a külön jogszabályban meghatározott módon - a közterületen szabálytalanul elhelyezett járművet elszállíttatni vagy egyéb módon eltávolíttatni, ha az a közúti forgalom biztonságát vagy a közbiztonságot veszélyezteti. Ha a tulajdonos (üzemben tartó) nem állapítható meg, vagy a felszólítás ellenére az elszállított, eltávolított járművet nem veszi birtokba, és a tárolás költsége aránytalanul magas, a rendőrség a járművet értékesítheti, vagy más módon hasznosíthatja. Ha az elszállított, eltávolított jármű ismeretlen tulajdonosa a jármű értékesítése után 60 napon belül jelentkezik, részére az értékesítésből befolyt, a tárolási költséggel csökkentett ellenértéket ki kell fizetni.

(2) Ha a közterületen szabálytalanul elhelyezett jármű baleseti veszélyt nem jelent, illetőleg, ha az a jármű biztonsága vagy bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt

szükséges, rögzítésére a jármű elszállításáig vagy további intézkedésig kerékbilincs alkalmazható.

(3) Az elszállítás és a kerékbilincs alkalmazásának költsége a jármű tulajdonosát, vagy az üzemben tartóját, vagy a használóját terheli. A jármű elszállítása vagy a kerékbilincs alkalmazása során a járműhasználat akadályoztatása folytán a keletkezett kárért a rendőrséget nem terheli kártalanítási kötelezettség.

45/A. § (1) A 44. § (1) bekezdés *b*) pontjában és a 45. §-ban meghatározott közlekedésrendészeti intézkedés céljából a rendőr - az Európai Unió kötelező jogi aktusa alapján - a közúti közlekedési nyilvántartásról szóló törvény alapján kijelölt nemzeti kapcsolattartó pont (a továbbiakban: nemzeti kapcsolattartó pont) útján a gépjármű, annak tulajdonosa, valamint üzembentartója adataira vonatkozóan az Európai Unió más tagállamának gépjárműadat-nyilvántartásaiban a felhasználási cél megjelölésével automatizált keresést végezteshet. A nemzeti kapcsolattartó pont a keresés eredményéről haladéktalanul tájékoztatja a rendőrt.

(2) A rendőrség az (1) bekezdés alapján átadott személyes adatokat kizárólag az (1) bekezdésben meghatározott célból kezelheti. Bármilyen más célból való felhasználás csak az átadással érintett adatállományt kezelő tagállam előzetes engedélyével lehetséges.

(3) E § alkalmazásában az Európai Unió más tagállama alatt mindazon államokat is érteni kell, amelyek nem tagjai az Európai Uniónak, de amelyekkel az Európai Unió Tanácsa határozattal jóváhagyta a 2008/615/IB tanácsi határozat, valamint a 2008/616/IB tanácsi határozat és melléklete egyes rendelkezéseinek alkalmazásáról szóló megállapodás megkötését és alkalmazását.

Az Rtv. 44-45. §-ai szerinti közlekedésrendészeti intézkedés kapcsán a Testület az elmúlt évek számos állásfoglalásában [lásd pl. **75/2011. (III. 30.)**, **316/2011. (X. 26.)**, **345/2011. (XI. 30.) sz. állásfoglalásokat**] leszögezte, hogy a hivatkozott jogszabályhely általános felhatalmazást nyújt a rendőrnek arra, hogy a közlekedés biztonsága érdekében – arra okot adó speciális körülmény hiányában is – a járműveket, valamint azok vezetőit intézkedés alá vonja és a közlekedési rendszabályok betartását ellenőrizze.

A Testület a fentebb már hivatkozott **438/2015. (XI. 26.) számú állásfoglalásában** megállapította a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét a törvényes képviselő értesítésének elmaradása és a nem megfelelő tájékoztatás miatt. Az állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben az intézkedés azzal kezdődött, hogy a segédmotorral közlekedő fiatalos panaszost intézkedés alá vonták. A panaszbeadvány szerint igazoltatását követően elektromos alkoholtesztet fújattak meg vele, amely vizsgálati eredményről és az alkalmazási feltételeiről a helyszínen nem tájékoztatták őt. Mivel a tesztet 0,49 mg/l légalkoholértéket mutatott – a segédmotor kerékpár letételét követően – járművezetés ittas állapotban vétség gyanúja miatt előállították az illetékes rendőrkapitányságra, ahol kérte, hogy valamelyik törvényes képviselőjét értesítsék, de ez nem történt meg. Az épületben a panaszossal hivatalos nyilatkozata hiányában fújattak meg vele hitelesített elektromos légalkoholmérő készüléket. A panaszos az első megfújást követően (a fújó cső szájától történő elvételt követően) azonnal befulladt, mivel születését követően allergiás asztmás fulladásos tüdőbetegséget állapítottak meg nála. A befulladását követően azonnal használnia kellett az inhaláló aerosolt. Az első fújást követően egy órát várnia kellett, ez idő alatt még egyszer használnia kellett az inhaláló aerosolt az erős fulladása miatt. A panaszos a keletkezett papírokból, nyilatkozatokból,

kinyomtatott vizsgálati eredményből és a hozzá kapcsolódó jegyzőkönyvből példányt nem kapott. A Testület az ügy gondos mérlegelése során arra a megállapításra jutott, hogy jogszerűen került sor a panaszossal szemben közlekedésrendészeti intézkedésre, amely az igazoltatását megalapozta, továbbá az Rtv. 44. § (1) bekezdés c) pont első fordulata alapján jogszerűen alkalmaztak vele szemben a helyszínen alkoholtesztet. A Testület álláspontja szerint a panaszos előállítása is jogszerű volt, és az előállítás időtartama miatt sem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga. Az alkoholfogyasztás ellenőrzésére vonatkozó rendelkezéseket a vonatkozó ORFK utasítás határozza meg. Az ORFK utasítás 17., 18. és 19. pontjában a hiteles mérőeszkővel végzett vizsgálattal kapcsolatban az alábbiak olvashatók: „A hiteles mérőeszkővel folytatott vizsgálat megkezdése előtt az intézkedés alá vont személyt a hiteles elektromos légalkoholmérő berendezéssel végzett vizsgálatról készült, a 2. számú mellékletben meghatározott jegyzőkönyv megfelelő rovataiban nyilatkoztatni kell esetleges tüdőbetegségére, testhőmérséklet emelkedésére, továbbá a vezetési képességre hátrányosan ható szer fogyasztására vonatkozóan. (...) A hiteles mérőeszkővel – a használati útmutatójában előírt módon – 15 perc különbséggel két mérést kell elvégezni úgy, hogy az első mérés a cselekmény időpontjától számított 30 percen belül megtörténjen”. A Testület nem tudta feltárni olyan mértékben a tényállást, hogy megalapozott döntést hozzon abban a kérdésben, hogy a rendőrkapitányságon a hiteles légalkoholmérő alkalmazását a szükséges nyilatkozattétel megelőzte-e, illetve a rendőrök tapasztaltak-e a panaszos részéről fulladásos rosszullétet, amely a második légalkohol mérés mellőzését és orvosi ellátás biztosítását kellett volna, hogy eredményezze, így a tisztességes eljáráshoz és egészséghez való jogának sérelme nem volt megállapítható. Ugyanakkor arra való tekintettel, hogy a két mérés közt ORFK utasításban előírt időnél – 15 perc – hosszabb idő telt el, indokoltnak látta a Testület megállapítani a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét.

3. Kényszerítő eszközök alkalmazása

16. § (1) A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.

(2) A rendőrségnél alkalmazható kényszerítő eszköz rendszeresítésének szabályait rendelet útján a Kormány állapítja meg.

(3) A miniszter rendeletben állapítja meg a rendőrségnél rendszeresíthető kényszerítő eszközök típusát, fajtáját. A rendőrségnél csak olyan kényszerítő eszköz rendszeresíthető, amelynek szabályszerű használata a törvényes intézkedés céljának elérésére alkalmas, megfelel a vonatkozó élet-, egészség- és balesetvédelmi előírásoknak.

(4) A rendőr nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. A rendőr az ilyen magatartás tanúsítójával szemben, annak megakadályozása érdekében, a szolgálati beosztására, a rendfokozatára, személyére tekintet nélkül köteles intézkedni.

A rendőr az Rtv.-ben felsorolt kényszerítő eszközöket akkor alkalmazhatja, ha jogszerű intézkedésének ellenszegülnek, és ha ez nem okoz aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak, illetve a rendőri intézkedés e nélkül nem biztosítható [Rtv. 16. § (1) bekezdés, 19. § (2) bekezdés]. A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 39. § (1) bekezdésben rögzíti, hogy kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A kényszerítő eszköz-alkalmazásra is vonatkozik az arányosság követelménye, amely e körben a Szolgálati Szabályzat 39. § (2) bekezdése alapján kiegészül a fokozatosság követelményével: a nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan. Ugyanezen jogszabályhely (3) bekezdése szerint a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie: a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

Az Rtv. 61. §-ának (2) bekezdése értelmében továbbá a testi kényszer és a bilincs kivételével kényszerítő eszköz – a jogos védelem esetét kivéve – nem alkalmazható a láthatóan terhes nővel és a gyermekkorúval szemben.

A testi kényszer, a bilincs használat, vegyi eszköz, valamint a csapaterő alkalmazása számos ügyben érdemi vizsgálat tárgyát képezte. Általánosságban elmondható a testi kényszer és a bilincs alkalmazása kapcsán, hogy a parancsnoki kivizsgálás és vélemény többnyire még mindig automatizmust mutat, a tényleges vizsgálat megtörténte nélkül minden intézkedést és kényszerítő eszközt jogszerűnek, illetve jogszerűnek és szakszerűnek találnak. A Testület ezzel szemben több esetben arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása nem felelt meg az előírásoknak, amelynek következtében pedig megállapítást nyert az emberi méltósághoz és a testi épséghez való jog sérelme.

3.1.) Testi kényszer

47. § A rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

A Szolgálati Szabályzat 40. §-a rögzíti, hogy a megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erőfelfejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A testi kényszer alkalmazása során a rendőr önvédelmi fogásokat (többek között fojtásokat, és a feszítéses technikákat) is használhat. A rendőr a támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, továbbá a támadás elhárítása érdekében az ehhez szükséges erejű és irányultságú ütést vagy rúgást alkalmazhat. A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 39. § (1) bekezdésben rögzíti, hogy kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti

alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan. A (3) bekezdés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie: a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról szóló 18/2008. (OT 10.) ORFK utasítás melléklete részletesen tartalmazza az egyes intézkedési taktikák leírását. A kényszerítő eszközök alkalmazásának alapvető taktikáiról szóló fejezetben, a testi kényszerre vonatkozó alapelvek között szerepel – többek között –, hogy a testi kényszer alapvetően megfogást, lefogást, eltávolítást és elszállítást jelent. A rendőr testi kényszer végrehajtása során elsősorban kar-és csuklófeszítéseket, illetve elvezető fogásokat hajt végre. A rendőr továbbá az öt ért támadás során, illetve súlyosabb kényszerítő eszköz alkalmazásának elkerülése érdekében az önvédelmi fogásokat is felhasználhatja.

A Testület a **278/2014. (XI. 20.) számú állásfoglalásában** a panaszosok emberi méltóságából levezethető testi integritáshoz fűződő alapvető jogának a sérelmét állapította meg a panaszosokkal szemben kifejtett testi kényszer vonatkozásában. A panaszosokkal szemben a rendőrség uzsora bűncselekmény gyanúja miatt kezdeményezett intézkedést, amely során egyik panaszos sem tanúsított ellenállást. Az intézkedést a Terrorelhárítási Központ (továbbiakban: TEK) foganatosította a panaszosokkal szemben. Ezt a tényt a panaszbeadvány és a rendőrség és a TEK által megküldött dokumentumok is egybehangzóan megerősítik. A rendőrség és a TEK saját maga emelte ki az iratokban, hogy egyik panaszos sem tanúsított ellenállást az intézkedéskor, így a Testület, mivel a rendőrség és a TEK érdemben nem vitatta, sőt egyetértőleg helybenhagyta a panaszosok állítását, így tényként kezelte, hogy az intézkedéskor egyik panaszos sem tanúsított semmilyen ellenállást. A Testület ebből kiindulva nem találta megalapozottnak a panaszosokkal szemben alkalmazott testi kényszer, tekintettel arra, hogy a panaszosok az intézkedés során nem tanúsítottak olyan magatartást, amely testi kényszer alkalmazásával megtörésre tartott volna igényt. Az együttműködő magatartásra tekintettel indokolatlan volt a testi kényszer alkalmazása, hiszen a panaszosokat testi erővel nem kellett cselekvésre, vagy cselekvés abbahagyására kényszeríteni. Így a Testület álláspontja szerint, ha a panaszosok nem álltak ellen a rendőri intézkedés során, akkor a fokozatosság elvére tekintettel elegendő lett volna feléjük egy felszólítás intézése, amely arra vonatkozott volna, hogy fájadjanak velük a rendőrkapitányságra. Amennyiben ez a felszólítás nem vezetett volna eredményre, azaz nem cselekedtek volna a panaszosok a rendőrök akaratának megfelelően, akkor az arányosság és fokozatosság alapelvekre tekintettel lett volna indokolt a panaszosokkal szemben kifejtett testi kényszer. Mivel jelen ügyben nem erről volt szó, így a Testület álláspontja szerint nem volt meg a testi kényszer alkalmazásának a jogszabályi feltétele, így sérült a panaszosok emberi méltóságából levezethető testi integritáshoz való alapvető joga.

A Testület a **314/2015. számú (VII. 30.) számú** és a **320/2015. (IX. 24.) számú állásfoglalásában** a panaszos bilincselését jogalap nélkülinek ítélte meg, így a kifejtett testi kényszer kapcsán sem határozhatott másként, hiszen azt a rendőrség a bilincselés végrehajtása érdekében alkalmazta a panaszossal szemben. Emiatt az alapjogot sértő bilincselés

foganatosítása érdekében alkalmazott testi kényszer kapcsán a Testület a panaszos emberi méltóságából levezethető testi integritáshoz való jogának a súlyos sérelmét állapította meg.

A fentebb már említett, **167/2016. (IX. 15.) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló beadvány szerint a panaszos gépkocsival közlekedett az utcán, ami miatt a rendőrök utánamentek, az ingatlan udvarára engedély nélkül beléptek az intézkedés foganatosítása érdekében, és háromszög alakzatban körbevették. A panaszos érdeklődésére, miért mentek be az ingatlanba, azt válaszolták, ne magyarázzon, majd – előzetes figyelmeztetés nélkül – az egyik rendőr megragadta a karját, a másik pedig próbálta őt kitolni. A panaszos végül, félve a további bántalmazástól, a kapun kívülre ment, és ott intézkedtek vele szemben. A panaszosnak 8 napon belül gyógyuló sérülései keletkeztek, és a Testület a rendőrök tagadó nyilatkozata ellenére azt tartotta szem előtt, hogy a sérülések a rendőri intézkedés ideje alatt keletkeztek, aminek tekintetében a rendőrség nem tudott magyarázatot adni. *A Testület ezen ügyben is hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatára: amennyiben egy személy a hatóságok őrizerébe kerül és rajta ezen idő alatt sérülések keletkeznek, megfordul a bizonyítási teher, és a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy valószínű magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. Ellenkező esetben a bíróság megállapítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye kínzást, megalázó vagy embertelen bánásmódot tilalmazó 3. cikkének sérelmét, azaz az érintett alapjogának sérelmét (ld. Selmouni kontra Franciaország, Ribitsch kontra Ausztria és Tomasi kontra Franciaország ügy).*

3.2.) Bilincshasználat

48. § A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,**
- b) támadásának megakadályozására,**
- c) szökésének megakadályozására,**
- d) ellenszegülésének megtörésére.**

Rendszeresen és tipikusan előfordul a panaszokban azzal kapcsolatos kifogás, hogy a rendőrök indokolatlanul és aránytalanul alkalmaznak bilincset olyan esetekben, amikor az intézkedés alá vont valamilyen mértékű ellenszegülését már a testi kényszer alkalmazása is megtörte. Márpedig ilyen esetekben kötelező az Rtv. 16. § (1) bekezdésének azon rendelkezése, mely szerint nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört. Ehhez hasonló rendelkezést tartalmaz a Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdése is, amely szerint a kényszerítő eszközök Rtv.-ben meghatározott sorrendje fokozatosságot is jelent, súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb alkalmazása nem vezetett eredményre (vagy sikere eleve kilátástalan). Ennek ellenére a Testület elé került ügyekből általánosságban az rajzolódik ki, hogy a hivatkozott jogszabályhelyeket a rendőrség éppen fordítva értelmezi, és akkor is alkalmaz bilincset, ha már – adott esetben a rendőrségi iratokból is kirajzolódó módon – a testi kényszer következtében sem áll fenn ellenszegülés, vagy éppenséggel a testi kényszert a bilincs alkalmazása eszközselekményének tekinti.

Általánosságban elmondható a testi kényszer és a bilincs alkalmazása kapcsán, hogy a parancsnoki kivizsgálás és vélemény még mindig automatizmust mutat, a tényleges vizsgálat

megettörténte nélkül minden intézkedést és kényszerítő eszközt jogszerűnek, illetve jogszerűnek és szakszerűnek találják. A Testület ezzel szemben több esetben arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása nem felelt meg az előírásoknak, aminek következtében pedig megállapítást nyert az emberi méltósághoz és a testi épséghez való jog sérelme.

A bilincselés részletszabályairól a Szolgálati Szabályzat 41. §-a szól, mely (4) bekezdésében a bilincselés módjait is rendezi, indokolt esetben a tárgyhoz bilincselést is lehetővé téve [d) pont]. A (6) bekezdés c) pontja szerint pedig a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy tárgyhoz bilincselésnek akkor van helye, ha a személy önkárosításának, támadásának vagy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése, vagy az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható.

Többek között a bilincselés problematikájával is foglalkozott a Testület a már korábban említett **348/2014. (XII. 18.) sz. állásfoglalásában**.

A rendőrségi jelentések szerint a panaszossal szemben az Rtv. 48. § b) és c) pontja alapján 12 óra 15 perctől bilincset alkalmaztak. Az intézkedő rendőrök a bilincs alkalmazásának szükségességéről nem nyilatkoztak, érdemben azt csak a kapitányságvezető indokolta meg. A tájékoztató levele szerint a panaszos megpróbálta a rendőri intézkedés alól a helyszínt elhagyva kivonni magát, valamint a foganatosított intézkedés során tanúsított magatartása, emelt hangneme miatt támadásától is tartani lehetett. A kényszerítő eszköz alkalmazása során a panaszos továbbra is végig emelt hangnemben beszélt, sérelmezve a bilincs alkalmazását is. A rendőrkapitányságra történő előállítás közben, szolgálati járműben is emelt hangnemben fenyegette meg a rendőröket, mely szerint a pszichiátrián fognak még a rendőrök a keze közé kerülni. A kapitányságvezető előadása szerint kényszerítő eszköz alkalmazása a vér- és vizeletminta vételét szolgáló orvosi vizsgálat során már nem volt indokolt, annak eltávolítását M. r. törzsszázlós meg is kísérelte, azonban a panaszos a kezét elhúzva közölte, hogy addig nem engedi a bilincset levenni, amíg egy parancsnokkal nem beszél. Végül a kényszerítő eszköz alkalmazásának megszüntetése 13 óra 45 perckor történt meg.

Tekintettel arra, hogy maguk az intézkedő rendőrök nem részletezték a bilincselést megalapozó panaszosi magatartást és a rendelkezésre álló iratokból sem volt feltárható olyan körülmény, amely a panaszos szökésének vagy támadásának lehetőségét alátámasztotta volna, a Testület a rendőrség által felhívott törvényi rendelkezéseket nem tudta elfogadni a bilincselés jogalapjaként. A panaszos előadásából tudható, hogy megkérdőjelezte az intézkedés jogszerűségét, illetve egyet nem értését nyilvánította ki azzal kapcsolatban, azonban azt a Testület már több alkalommal kifejtette, hogy a támadás távoli, nem konkretizálódó veszélye, így az intézkedés alá vont verbális megnyilvánulása és hangneme nem lehet a bilincs alkalmazásának alapja. A Testület továbbá egyéb olyan feltételt sem tudott megállapítani, amely az Rtv. 48. §-a alapján a rendű panaszos bilincselését megalapozta volna.

A fentiek alapján a Testület a vizsgálata során nem tudott feltárni olyan elemet, ami a konkrét esetben a bilincs alkalmazását megalapozta volna, ezért arra az álláspontra helyezkedett, hogy sérült a panaszos emberi méltósághoz és az abból levezetett testi integritáshoz való joga. A jogsértést súlyosbítja az a tény, hogy a panaszos bilincselése másfél óráig tartott, amelynek

értékelése során a Testület nem tudta figyelembe venni a rendőrség magyarázatát, tekintettel arra, hogy annak alkalmazása minden jogalapot nélkülözött.

A Testület a **278/2014. (XI. 20.) számú állásfoglalásában** a panaszosok emberi méltóságából levezethető testi integritáshoz való jogának súlyos sérelmét állapította meg a velük szemben alkalmazott bilincs vonatkozásában. A már hivatkozott állásfoglalásában a Testület a panaszosokkal szemben alkalmazott testi kényszer jogalapját is hibásnak találta, így a kényszerítő eszközök alkalmazásánál fokozottan figyelembe veendő fokozatosság és arányosság elvét a rendőrség és a TEK kétszeresen, két kényszerítő eszköz kapcsán sem tartotta be. Bár a rendőrség és a TEK maga emelte ki, hogy az intézkedés során egyik panaszos sem tanúsított ellenállást, mégis nemhogy testi kényszert, hanem bilincset is alkalmaztak velük szemben (ráadásul annak is a legsúlyosabb változatát, a kezek hátrabilincselését). A rendőrség a bilincselés jogalapjaként a lehetséges szökés megakadályozását és az ellenállás megtörését jelölte meg. A szökés vonatkozásában a Testület többször kifejtette már állásfoglalásaiban, hogy a távoli veszély, vagyis a szökés előfordulásának távoli, lehetséges bekövetkezése önmagában nem ad kellő jogalapot a bilincselésre. Jelen tényállás szerint nem is beszélhetünk a szökés valószínűségéről, hiszen a panaszosok nem tanúsítottak ellenállást, elfogadták velük szemben a rendőri intézkedés foganatosítását, sőt a rendőrök jelentős létszámfölényben is voltak a panaszosokkal szemben.

A bilincselés másik jogalapja szintén nem áll meg a Testület véleménye szerint, hiszen a rendőrség és a TEK saját maga hivatkozik arra, hogy a panaszosok egyike sem tanúsított ellenállást az intézkedés során, így mivel nem volt ellenállás egyik panaszos részéről sem, akkor nem volt mit megtörni bilincs alkalmazásával. Így a Testület álláspontja szerint a panaszosok bilincselésének nem volt meg a jogalapja, így a panaszosok emberi méltóságából levezethető testi integritáshoz fűződő jogának súlyos sérelmét állapította meg.

Többek között a bilincselés problematikájával is foglalkozott a Testület az **56/2015. (II. 26.) számú állásfoglalásában**. A panaszos beadványában előadta, hogy ingatlanja területén a helyi önkormányzat jegyzőjének utasítására közterület-felügyelők jelent meg amiatt, mert sérelmezte a közmunkások tevékenységét. A panaszos kifogásolta a közterület-felügyelők tevékenységét, mivel dísznövények irtásába kezdtek, másrészt a jegyzői határozatban feltüntetett fellebbezési határidő még nem járt le. A kialakult vita miatt a közterület-felügyelők rendőri intézkedést kértek, és mivel a panaszos nem tudta igazolni magát, a rendőrök kényszerintézkedést alkalmaztak, megmotozták, kezét hátrabilincseltek és a helyi rendőrkapitányságra előállították. A panaszos beadványában különösen azt sérelmezte, hogy kezét annyira hátrahúzták, hogy nem tudott megállni a lábán, majd így húzták végig a kertjén, amit az utcáról többen is végignéztek. Ezen kívül azt is kifogásolta, hogy a rendőrkapitányságon érdemi intézkedést nem foganatosítottak az ügyében. A rendőri jelentések szerint a panaszost igazolásra szólították fel, aki erre közölte, hogy nincsenek nála iratok. Ezután kérték, hogy diktálja be az adatait, aminek nem tett eleget és a határozat jogszerűségét kifogásolta. A rendőrök ezért ismét felszólították, az előállítás kilátásba helyezésével, majd miután ennek nem tett eleget és továbbra is agresszívan hadonászott, ezért a rendőrök hátrabilincseltek a kezét és előállították. A Testület véleménye szerint megállapítható volt, hogy a panaszos a rendőri jelentéssel nagyjából egyezően adta elő az eseménysort, annyi eltéréssel, hogy álláspontja szerint ok nélkül bilincseltek meg őt. A kényszerítő eszköz használatban a Testület nem tudta az eseménysort atekintetben rekonstruálni, hogy az intézkedés során a panaszos ellenszegült-e vagy

tanúsított-e támadó magatartást, (ezért nem tartotta kizártnak, hogy felmerültek a bilincselést megalapozó Rtv. 48. §-a szerinti okok), viszont arra vonatkozóan egybehangzóak voltak a felek előadásai, hogy a rendőr más – enyhébb – kényszerítő eszköz használata nélkül, azonnal a panaszos bilincselését kezdeményezte és csak az elvezetéséhez használtak testi kényszert. Mindebből kitűnik, hogy a rendőr nem tartotta be az Rtv.-ben előírt fokozatossági követelményeket, mivel ellenszegülésének megtörése érdekében először testi kényszert kellett volna alkalmazni, és amennyiben az elégtelennek bizonyult volna, akkor lehetett volna a panaszossal szemben bilincset használni (különös figyelemmel a rendőrség létszámförlényére). A rendőrség azonban nem tudott megjelölni olyan körülményt, amely indokolta volna, hogy a fokozatosságot mellőzve, rögtön bilincsel kíséreljék meg az ellenállás megtörését. A Testület álláspontja szerint ezért sérült a panaszos emberi méltóságához való joga a helyszínen történt azonnali bilincselés kapcsán. A megvalósult alapjogsértés a Testület megítélése szerint elérte a súlyosság azon fokát, amely indokolttá tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak.

Szintén a fokozatosság elvének sérülését állapította meg a Testület a már fentebb hivatkozott **208/2016. (V. 26.) számú állásfoglalásában**. A rendőrségi iratok ugyanis csak a panaszos verbális agressziójáról számoltak be. Nem jelöltek meg olyan körülményt, amelyből arra lehetett volna következtetni, hogy a panaszos illetően „ellenszegülése” pusztán testi kényszerrel ne lett volna megtörhető, különös figyelemmel arra, hogy létszámförlényben voltak a rendőrök már az intézkedés kezdetekor is (ezt követően pedig még egy r. szds. érkezett a helyszínre, így ekkor már két férfi és egy női rendőr állt egy intézkedés alá vont nővel szemben). Fontos megjegyezni, hogy a konkrét helyzetben a panaszos esetleges támadására – mint az Rtv. 48. §-a szerinti bilincselési okra – semmi nem utalt, továbbá nem állt fenn egyéb olyan körülmény sem, amely a testi kényszernél nagyobb korlátozással járó kényszerítő eszköz alkalmazását indokolta volna, amennyiben a panaszos ne működött volna együtt a rendőrökkel. Azonban ilyen körülményről (az együttműködés hiányáról) sem számolt be a jelentés, csupán hol nyugodt, hol ideges magatartást említ a panaszos részéről. A Testület már több alkalommal kifejtette, hogy a támadás távoli, nem konkretizálódó veszélye nem lehet a bilincs alkalmazásának alapja. Mivel a Testület az intézkedő rendőrök előadásában nem tudott feltárni olyan elemet, ami a konkrét esetben a fokozatosság elvére is figyelemmel a bilincs alkalmazását megalapozta volna, ezért arra az álláspontra helyezkedett, hogy sérült a panaszos emberi méltóságához való joga.

A **68/2015. (II. 26.) számú állásfoglalásban** a Testület szintén megállapította, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása indokolatlan és jogszerűtlen volt. A tényállás szerint a panaszos telefonos bejelentést tett arról, hogy egy közintézmény alkalmazottja az épület felrobbantásával fenyegetőzött. A rendőrök – akiknek a közbiztonság védelme érdekében intézkedési kötelezettségük keletkezett – az egyébként ingerült, labilis idegállapotú panaszoshoz – biztonsági intézkedés keretében – mentőt hívtak a helyszínre és megbilincseltek őt. A Testület álláspontja szerint, amíg az Rtv. 37. §-ának b) pontja alapján a biztonsági intézkedés indokolt és jogszerű, a bilincs alkalmazása az Rtv. 48. §-ának b) és c) pontja alapján indokolatlan volt, hiszen a panaszos verbálisan volt agresszív, vele szemben (a kisebb korlátozással járó) testi kényszert nem alkalmaztak, illetve nem merült fel olyan konkrét körülmény, amiből a panaszos szökésének veszélyére lehetett volna következtetni. A bilincs alkalmazásával, valamint azzal, hogy a rendőri intézkedés kezdetén nem közölték annak okát és célját, a rendőrség súlyosan sértette a panaszos emberi méltóságához, illetve tisztességes eljáráshoz való jogát.

A 277/2015. (VII. 30.) számú állásfoglalásban a Testület a panaszos emberi méltósághoz való jogának súlyos sérelmét állapította meg a panaszos bilincselése kapcsán. A gyermekpornográfiával gyanúsítható panaszossal szemben a rendőrség az önkárosítás, illetve a támadás megakadályozása (Rtv. 48. § a) és b) pontok) miatt alkalmazott bilincset több mint másfél órán keresztül, amíg lakásában házkutatást tartott, illetve amíg beszállították őt a rendőrségre. Azonban a rendőrségi dokumentumokban ezen bilincselési okokat alátámasztó körülmények nem szerepeltek. Önmagában az, hogy a panaszos többszörösen büntetett előéletű, és elfogása pillanatában is büntetőeljárás hatálya alatt állt, nem adott megfelelő jogalapot a kényszerítő eszköz alkalmazására. A panaszos továbbá sérelmezte, hogy a rendőri intézkedés ideje alatt többször is bántalmazták (tenyérrrel fejét több helyen megütötték, sípcsonton rúgták), ami miatt látása elhomályosult. Orvosi dokumentumok szerint a panaszos agyrázkódást kapott. A Testület a törvényi felhatalmazáson túli erőszak kifejtése miatt megállapította a panaszos emberi méltósághoz, illetve az abból levezethető testi integritáshoz való jogának sérelmét is.

A 100/2015. (III. 26.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló panaszbeadványban a panaszos előadta, hogy kihívta a rendőrséget, mert a szomszédja megfenyegette. A rendőrök fél óra múlva ki is érkeztek a helyszínre és igazoltatták a panaszost, amelynek során kiderült, hogy körözés van érvényben ellene. Ezt követően a rendőrök megbilincseltek és elő akarták állítani. A rendőrök 1 órán át tanakodtak és be is akarták ültetni az autóba, hogy elvigyék, mire kiderült, hogy 3 hónapja visszavonták a körözést. Ezzel szemben a bűncselekményt elkövető szomszédal nem foglalkoztak. Ennek fényében a panaszos előadta, hogy „lassan már elhiszi, hogy tényleg vannak ismerőseik”, és sérelmezte, hogy a rendőrségen keresztül annak ellenére zaklatják, hogy büntetlen előéletű és ártatlan. A Testület a panasz kivizsgálása során arra a megállapításra jutott, hogy önmagában a panaszos zavarodott viselkedése a szökés veszélyének olyan távoli, nem konkretizálható veszélyének tekinthető, amely alapján az Rtv. 48. § c) pontja nem szolgál megfelelő jogalappal a bilincseléshez. Továbbá a Testület életszerűtlennek tartotta azt, hogy az udvaron lévő két rendőr, illetve a panaszost a lakásba bekísérő rendőr a házba való bezárkózást egyéb módon ne tudta volna megakadályozni. Mindezek alapján a Testület a rendelkezésre álló iratok segítségével nem tárt fel olyan körülményt, amely a panaszos szökésének lehetőségét az adott intézkedéskor alátámasztotta volna, különös tekintettel arra, hogy a rendőrség nyilatkozata szerint a panaszos alávettette magát az intézkedésnek. Így arra az álláspontra helyezkedett, hogy sérült a panaszos emberi méltósághoz és az abból levezetett testi integritáshoz való joga.

A 460/2015. (XII. 17.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos előadta, hogy egy tóhoz érkezett horgászni egy baráti társasággal, ahol italoztak, majd a barátokkal dulakodásba keveredtek. A panaszos kihívta a rendőrséget. A helyszínre három rendőr érkezett ki, akik tanácskozni kezdtek, majd azt mondták a panaszosnak, hogy garázdaságot követett el. A körzeti megbízott, ahogy megérkezett, csak a panaszost igazoltatta, a többi „résztvevőt” nem. A panaszos elmondta, hogy a rendőrök közönséges stílusban beszéltek vele. A panaszos nevet és jelvényszámot kért a rendőröktől, de ők nem adták azt meg. Közben megérkeztek a mentősök is, akik ellátták a panaszost. A rendőrök ezt követően megbilincseltek, amit ő sérelmezett. A panaszos állítása szerint a rendőr azt mondta neki, hogy „túl sokat pofázik”, és 8-10-szer ököllel megütötte a panaszos fejét. A bilincselés indokául a panaszos azt adta elő, hogy arra azért került sor, mert ő azt mondta a tógazdának, hogy „ennek lesz folytatása”, de egyébként az intézkedés során nem tanúsított fizikai ellenállást. A panaszost elszállították a közeli megyeszékhely kórházába, ahol a panaszos

nadrágja lecsúszott a pénztárcája és egyéb tárgyak miatt, amit azért nem tudott felhúzni, mert kifejezett kérése ellenére sem engedte meg azt neki a rendőr. A panaszos körülbelül másfél órát volt bilincsbent, beleértve a vizsgálatot is. A vizsgálat után a kórház bejárata előtt vették le róla a bilincset, majd ott hagyták a kórház előtt. Töretlen gyakorlatához híven a Testület eljárását kizárólag a panaszost esetlegesen ért alapjogsérelem feltárására tekintettel folytatta le – a hatáskörére irányadó jogszabályi rendelkezések értelmében álláspontját anélkül alakította ki, hogy az intézkedést foganatosító rendőrök büntetőjogi felelősségét vizsgálta volna. A panaszos állítólagos bántalmazásával kapcsolatban a felek állításai szöges ellentétben állnak egymással, ugyanakkor a Testület nem fogadta el a panaszos által előadottakat, mivel azt önmagában is ellentmondásosnak találta; továbbá azt az orvosi dokumentum sem támasztotta alá kétséget kizáróan. Ezért a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a panaszos emberi méltósághoz fűződő jogából levezethető testi épséghez fűződő alapvető jogának sérelme nem megállapítható; ugyanakkor az intézkedés során alkalmazott bilincseléssel kapcsolatban megállapította, hogy az jogszerűtlen és aránytalan volt. Az eset összes körülményére figyelemmel a Testület arra a következtetésre jutott, hogy a szökésre történő hivatkozás jelen esetben több okból sem volt elfogadható. A biztonsági intézkedés foganatosításánál, amelynek célja az intézkedés alá vont orvosi ellátáshoz való eljuttatása, a szökésre való hivatkozás a Testület meglátása szerint nem túl életszerű, illetve a rendőrök által felhívott ittasság miatti kiszámíthatatlanság meglehetősen általános indok. Továbbá a rendőrségi iratok nem számoltak be olyan konkrét, panaszos viselkedésére vonatkozó bármilyen körülményről – a panaszos ittasságát leszámítva – amely megalapozhatta volna a panaszos más okból történő bilincselését. A Testület újfent kitért rá, hogy a jelentésben körülírt panaszosi magatartás (verbális fenyegetőzés a feljelentésről és a rendőrök kirúgásáról) kezelésére a panaszos bilincselése nem is jelenthetett megoldást, hiszen pusztán a verbális agresszió nem lehet a bilincselés indoka. A Testület meggyőződéses szerint mivel a jelentések szerint a panaszos nem tanúsított olyan magatartást, amely alapján szökési szándékára lehetett volna következtetni, kijelenthető, hogy „megelőző jelleggel” bilincselték meg. Tekintettel arra, hogy az intézkedés célja nem a panaszos előállítás, hanem a panaszos kórházba szállítása és orvosi vizsgálata volt, valamint figyelemmel arra, hogy a szökésre történő hivatkozást a Testület a fenti érvelés alapján nem fogadta el és a rendőrség más egyéb körülményről sem számolt be, ami alapján a Testület a panaszos bilincselését megalapozottnak látta volna, így a Testület kimondta, hogy a panaszossal szemben alkalmazott bilincselés indokolatlan volt, és az Rtv. 15. §-ában előírt követelményeknek sem felelt meg, ezért arra az álláspontra helyezkedett, hogy sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga. A jogsértést súlyosbítja az a tény, hogy a panaszos kezeit hátra helyzetbe bilincselték.

Többek között a bilincselés problematikájával is foglalkozott a Testület az **162/2016. (IX.15.) számú állásfoglalásában**. A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos előállítása jogszerű és arányos intézkedés volt, azonban kényszerítő eszköz használat kapcsán azonban a Testület megállapította a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogának súlyos sérelmét. Az elsődleges jelentések azt tartalmazták, hogy a bilincs alkalmazását a panaszos elszökésének megakadályozása érdekében alkalmazták, azonban nem jelölték meg szövegszerűen, hogy az intézkedő rendőrök miből következettek arra, hogy tartani lehet a panaszos szökésétől. Csak a későbbi keltezésű kapitányságvezetői átirat jelölte meg a bilincselés indokaként azt, hogy a panaszos az intézkedés kezdetekor nem volt együttműködő. A Testület általános gyakorlata az, hogy vizsgálataiban során mindig az intézkedés időpontjához legközelebbi keltezésű rendőrségi iratot

tekinti a leghitelesebbnek a történetek leírásakor. Mivel a rendőrség által adott első jelentésben rögzített általános indoklásából nem vált ismertté olyan *konkrét körülmény*, amelyből közvetlenül és alappal arra lehetett volna következtetni, hogy tartani lehet attól, hogy a panaszos szökést kísérel meg, emiatt a Testület a bilincskalkalmazás jogalapjaként megjelölt rendőrségi hivatkozást az Rtv. 48. § c) pontja vonatkozásában nem látta igazoltnak, azt túl távolinak és általánosnak ítélte. Mivel az Rtv.-ben és a Szolgálati Szabályzatban foglalt további bilincselési okok egyikét sem látta igazoltnak a Testület, jogszerűtlennek, indokolatlannak és aránytalannak tartotta a bilincs alkalmazását.

A Testület a fentebb már hivatkozott **26/2016. (II.4.) számú állásfoglalásában** megállapította, hogy a végrehajtási eljárást passzív módon akadályozó aktivista panaszossal szemben alkalmazott bilincselés sértette a panaszos emberi méltóságához való jogát. A rendőrség a panaszos bilincselésének jogalapjául az Rtv. 48. § d) pont szerinti ellenszegülés megtörése érdekében foganatosított bilincselést jelölte meg. A panaszos és a rendőrség egybehangzóan nyilatkozta az ellenállás módját illetően, hogy az csupán passzív módon valósult meg, úgy, hogy a panaszos nem mozdult. A rendőri jelentés szerint miután testi kényszerrel elválasztották a panaszost a többi aktivistától – tehát a Testület álláspontja szerint a kényszerítő eszköz elérte célját – alkalmazták a bilincset. A Testület véleménye szerint mintegy automatizmusként alkalmazhatták a bilincset a rendőrök, mivel sem a panaszos sem a rendőrség előadása nem utal arra, hogy miután az ellenállást a rendőrség leküzdette testi kényszerrel bármilyen többlet magatartás megvalósult volna a panaszos részéről, ami indokolná a súlyosabb kényszerítőeszköz alkalmazását. A Testület ugyanígy döntött a másik aktivista ügyében, amelyet a **27/2016 (II.4.) számú állásfoglalásában** vizsgált.

3.3.) Rendőrbot, vegyi eszköz, elektromos sokkoló eszköz, kardlap, illetőleg más eszköz alkalmazása

49. § (1) A rendőr a szolgálatban rendszeresített, vegyi vagy elektromos sokkoló eszközt, illetőleg rendőrbotot vagy kardlapot alkalmazhat

a) a mások vagy saját életét, testi épségét, illetőleg a vagyónbiztonságot közvetlenül veszélyeztető támadás elhárítására,

b) a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés megtörésére.

(2) A rendőr a szolgálatban rendszeresített gumilövedéket, illetve pirotechnikai eszközt, könnygázgránátot, elfogó hálót, ingerlőgázt, továbbá vízágyút alkalmazhat a mások vagy saját élete, testi épsége, illetőleg a vagyónbiztonság közvetlen veszélyeztetésének elhárítására, vagy ha a lőfegyverhasználat feltételei (54. §) fennállnak.

Az Rtv. 61. §-ának (2) bekezdése értelmében továbbá a testi kényszer és a bilincs kivételével kényszerítő eszköz – a jogos védelem esetét kivéve – nem alkalmazható a láthatóan terhes nővel és a gyermekkorúval szemben.

A Szolgálati Szabályzat tovább részletezi a vegyi eszköz alkalmazásának szabályait: a 42. § (1) bekezdése szerint a rendőr vegyi eszközt, elektromos sokkoló eszközt, rendőrbotot,

kardlapot, valamint más eszközt saját elhatározásából vagy szolgálati előjárója parancsára használhat. Ugyanezen szakasz (7) bekezdése szerint az (1) bekezdésben meghatározott kényszerítő eszközöket nem szabad a támadás, ellenszegülés megszűnése, megtörése után alkalmazni, a (8) bekezdés szerint pedig a csapaterő alkalmazásával egyidejűleg, valamint tömegosztatás során a tömeg osztatására vagy zárt térben kialakult ellenállási góc felszámolására vegyi eszköz alkalmazható.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 39. § (1) bekezdésben rögzíti, hogy kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.

Áttételről szóló állásfoglalást [36/2014. (II. 12.) számú állásfoglalás] hozott a Testület azon panaszos ügyében, aki sérelmezte, hogy a vele szemben foganatosított intézkedés során súlyosan megsértették a jogait, többek között az emberi méltóságát azzal, hogy előállításánál során megbilincseltek, könnygázt alkalmaztak vele szemben, összeverték, rugdosták őt, sértegették őt, megalázták, összességében kifogásolta a rendőri intézkedés brutalitását, valamint annak jogszerűségét vitatta. A rendőröket egy telekvita kapcsán hívta ki a panaszos szomszédja, állítása szerint a panaszos ittasan kiabált és dühöngött, szóbeli vitába keveredtek egymással. A panaszos elmondása szerint a kitért rendőröket megkérdezte jövetelük okáról, amikor az egyik rendőr minden szó nélkül előkapott egy gázsprayt és lefújta a panaszost.

A rendőrkapitányságról érkezett dokumentumok és a tanúk vallomásai az intézkedés kezdetét, valamint a könnygáz alkalmazásának körülményeit egymással közel egyezően írták le. A panaszost megbilincselve beültették az autóba, majd a bejelentő adatait kívánták felvenni, amikor arra lettek figyelmesek, hogy a panaszos az autóban dűhrohamot kapott: lábával a dudát nyomta, illetve felsőtestét a vezető ülés melletti ülés fejtámlájába, illetve az oldalsó ablakba verte. A tanúk vallomása szerint a kocsi kocsiból kiszállított panaszos ezt követően a rendőrautót rugdosta, illetve köpdösött, az ügyeletes jelentése szerint a panaszos több alkalommal a rendőrök felé rúgott. Az intézkedő rendőrök jelentése ezt annyival egészítette ki, hogy próbálták a panaszost a földre szorítani, azonban nem jártak sikerrel, mivel a panaszos aktívan ellenszegült, próbálta magát kivonni az intézkedés alól, ezért végül gázsprayt alkalmaztak vele szemben, ami után a panaszos lenyugodott.

A Testület a rendőri jelentésben és a tanúk vallomását fogadta el a történet valós alapjául. A Testület álláspontja szerint a rendelkezésre álló dokumentumok alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy a panaszos – a Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdésének b) pontjának definíciója szerint – aktívan ellenszegült a jogszerű rendőri intézkedésnek, amely az Rtv. 49. §-ának (1) bekezdés b) pontja értelmében megalapozta a vegyi eszköz használatának lehetőségét. (E vonatkozásban a Testület felhívta a panaszos figyelmét, hogy az Rtv. szerint nem csupán a rendőrök személye elleni támadás, hanem a jogszerű rendőri intézkedésnek való ellenszegülés is megalapozza a vegyi eszköz használatát.) Mivel az ellenszegülés megtörésére egyéb eszköz nem állt rendelkezésre, a Testület határozott meggyőződése szerint a vegyi eszköz alkalmazása az Rtv. 16. §-a szerinti arányossági követelménynek is megfelelt.

A rendőrbot (tonfa) használatának jogszerűségét vizsgálta a Testület. Például a **224/2014 (IX. 18) számú állásfoglalásában**, amelyben nem állapította meg a panaszos vonatkozásában az emberi méltósághoz való jog sérelmét. Ezen ügyben a rendőrbot használatára azért került sor, mert demonstrálók egy csoportja összetűzésbe, majd dulakodásba keveredett a rendőrökkel egy személy kiemelése miatt. A rendőrség állatásával ellentétben – miszerint az intézkedést biztosító rendőrök tonfát nem alkalmaztak –, a panaszos által hivatkozott videofelvétel rögzíti, hogy az egyik rendőr tonfát használ közel fél percig a dulakodás gócpontjában, az ellenszegülőkkal szemben. A felvételeken az is látható, hogy a rendőrök testi kényszer alkalmazva próbálják a dulakodó tömeget leválasztani. A rendelkezésre álló videofelvételeken azonban nem látható, hogy a panaszossal szemben kényszerítő eszközt alkalmaznának, így az ügyben keletkezett egyéb iratokat is figyelembe véve a panaszos vonatkozásában a Testület nem állapította meg az emberi méltósághoz való jog sérelmét.

A **164/2016. (IX. 15.) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló ügyben a panaszos több más dolog mellett elfogásának módját is sérelmezte, nevezetesen, hogy „idegbénító injekciót lőttek bele”, illetve összeverték, vérző fejsérülései keletkeztek. A rendőrségi dokumentumok szerint többszöri próbálkozás ellenére sem sikerült a házban tartózkodó panaszossal felvenni a kapcsolatot, ezért erőszakos módon jutottak be a rendőrök a panaszos házába, ahol a legbelső helyiségben fogták el. A kinti biztosítást ellátó r. százados volt az, aki meglátta, hogy panaszos számára elérhető távolságban, egy kis szekrény tetején, egy fegyvernek látszó tárgy van. Először felszólította őt, hogy a rendőri intézkedésnek vesse alá magát. Vele egyidejűleg azonban a behatoló csoport is beért a helyiségbe, ami miatt a panaszos a fegyvernek látszó tárgy irányába nyúlt. A r. százados ekkor alkalmazott vele szemben rendszeresített sokkoló eszközt. A Testület megítélése szerint jelen esetben az Rtv. 49. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján – mind a panaszos saját, mind a rendőrök élete, testi épsége védelmében – indokolt volt az elektromos sokkoló eszköz használata. A Testület a rendelkezésre álló bizonyítékokat úgy értékelte, hogy az elektromos sokkoló eszköz alkalmazása arányos volt tekinthető. A panaszostól való távolság alapján, figyelembe véve, hogy fegyverért (vagy annak látszó tárgyért) nyúlt a panaszos, más kényszerítő eszköz alkalmazására nem lett volna lehetőség. A Testület megítélése szerint az elektromos sokkoló eszköz használata jogszerű, indokolt és az elérni kívánt céllal arányos volt, amivel a panaszos testi épséghez való jogát jogszerűen korlátozta a rendőrség.

3.4.) Szolgálati kutya alkalmazása

50. § (1) A rendőr szájkosárral ellátott szolgálati kutyát - pórázon vagy anélkül - kényszerítő eszközként akkor alkalmazhat, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei (47. §) fennállnak.

(2) A rendőr szájkosár nélküli szolgálati kutyát pórázon vezetve alkalmazhat, ha a jogellenesen összegyűlt tömeg enyhébb (47-49. §) kényszerítő eszközzel nem oszlatható szét, illetve, ha az a közbiztonságot súlyosan veszélyeztető csoportosulás szétosztatásához vagy a rendőri intézkedéssel szembeni tevőleges ellenállás leküzdéséhez szükséges.

(3) A rendőr szájkosár és póráz nélküli szolgálati kutyát alkalmazhat

a) súlyos sérüléssel fenyegető támadás elhárítására;

b) súlyos bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személy elfogására;

c) a személye ellen intézett támadás vagy az életét, testi épségét közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására.

A Rendőrség Kutyás és Lovas Szolgálati Szabályzatáról szóló 17/2009. (OT 10.) ORFK utasítás (továbbiakban: RKLSZ Szabályzat) 89. pontja szerint a járőrkutya igénybe vehető:

- „a) veszélyeztetett területek ellenőrzésére;
- b) rendezvények, demonstrációk biztosítására, a speciális felkészítést követően tömegkezelési feladatok ellátására;
- c) a rendőri intézkedés biztosítására;
- d) a bűncselekményt elkövető személy felkutatására, elfogására, előállításának biztosítására;
- e) a rendőr és más személy életének, testi épségének biztosítására;
- f) a közrendre és a közbiztonságra veszélyt jelentő csoport szétosztatására;
- g) járőr, járőr pár vagy járőr csoport megerősítésére;
- h) külterületek éjszakai ellenőrzésére, erdős, bokros, hegyes területek átkutatására, ellenőrzésére, valamint a zöldhatár és egyéb határterületek ellenőrzésére”.

Az RKLSZ Szabályzatának 100. pontja akként rendelkezik, hogy a járőrkutyaival megerősített járőr az intézkedés megkezdése előtt köteles felhívni az intézkedés alá vont személy figyelmét a járőrkutya esetleges váratlan reakcióira.

A **321/2015. (IX. 24.) számú állásfoglalás** alapjául szolgáló panaszbeadványban a panaszos – többek között – bilincselését, a bilincselés végrehajtása érdekében alkalmazott testi kényszert, előállítását és a szolgálati kutya alkalmazását kifogásolta. A konkrét ügyben a panaszos benzinkúton vásárolt, ahonnan távozott. Ezt követően visszatért a benzinkúthoz, mivel észrevette, hogy elvesztette pénztárcáját, amiben 500.000 Ft volt. Ezt követően értesítette a rendőrséget. A kikerülő rendőrség intézkedésével a panaszos nem volt megelégedve, ezért összetűzésbe került az intézkedő rendőrökkel. A panaszossal szemben emiatt kényszerítő eszközöket alkalmaztak és előállították. A Testület rendelkezésére bocsátott információk szerint a panaszos, amennyire az állapota lehetővé tette, együttműködött a rendőrséggel, a helyszínen maradt, bár kiabált és követelte mindenkitől az elveszett pénzt, azonban a rendőrség közléseire érdemben reagált. Egyszer szaladt be a benzinkútra a rendőrség kifejezett figyelmeztetése ellenére, és ekkor azonnal intézkedés alá is vonták: előállították és kényszerítő eszközöket alkalmaztak vele szemben. A rendőrség tájékoztatása szerint a panaszossal szemben a szolgálati kutyát az Rtv. 50. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően alkalmazták az ellenállás megtörése érdekében. A kutya szájkosárral volt ellátva, rendszeresített pórázon volt vezetve. Alkalmazása során az eb a panaszost egy alkalommal lágyéktájékon megütötte, amelytől az addigi ellenállása egyes rendőri jelentések szerint megtört, míg más jelentések szerint nem, így a rendőrség ezen a ponton ellentmondásba keveredik saját magával. A Testület álláspontja szerint a panaszos a rendőri intézkedés során agresszíven viselkedett: ordibált, rohangált, sőt kifejezett rendőri kéréseknek nem engedelmeskedett, sőt a mentőápoló nem tudta megvizsgálni őt. Amikor a rendőr kifejezetten megkérte, hogy menjen haza, akkor a panaszos hirtelen elhatározástól vezérelve befutott a benzinkútra és be akart hatolni abba az irodahelyiségbe, amelytől a kút alkalmazottai többször visszatartották, tájékoztatták, hogy mivel illetéktelen személynek minősül, oda nem mehet be. Így a rendőrség a panaszos magatartását értelmezhetette ellenállónak, hiszen a panaszost többször kérték meg arra, hogy az általuk közölt magatartást kövesse, azonban ennek a panaszos egyszer sem tett eleget. Végül, amikor hirtelen berohant a benzinkútra, a panaszos magatartása oly annyira ellenállóvá vált, hogy az ellenállását meg kellett törni. A rendőrök a helyszínen található szolgálati kutya alkalmazása mellett döntöttek. Ennek során figyelembe

vették az arányosság és fokozatosság elvét, hiszen a kutyát a legenyhébb módon (szájkosár és vezető szíj) vezették a panaszoshoz, a kutya pedig a szájkosárral egyszer a panaszost meglökte az ülepén. A Testület álláspontja szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása – a meglepetés erejével – alkalmas volt arra, hogy a panaszos ellenállását megtörje, ezen kívül pedig megfelelt az arányosság és a fokozatosság elvének is. Ezen körülményekre tekintettel a rendőrség a szolgálati kutyát a testi kényszer helyett alkalmazta, a fokozatosság és arányosság elvét betartva, így a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos emberi méltóságához való jogából levezethető testi épséghez való joga a szolgálati kutya alkalmazása során.

V. Jogalkotási és hatáskör bővítési javaslatok

A Testület hároméves tevékenységéről és tapasztalatairól szóló korábbi Beszámolóban – melyet a Tisztelt Ház 2012. március 5-i ülésén elfogadott – olyan jogalkotási javaslatok fogalmazódtak meg egyrészt a Testület működésével kapcsolatos, másrészt a rendőrség tevékenységére vonatkozó jogszabályi módosításokra, amelyek a Testület létrehozása óta szerzett gyakorlati tapasztalatokon alapultak.

Sajnálatos módon a korábban megjelölt problémákból az elmúlt évek jogalkotása még számosat nem rendezett. A Testület álláspontja az alábbi kérdések jogszabályi rendezése lenne indokolt, különös figyelemmel a Kínzás és Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzésére létrehozott európai bizottság (továbbiakban: CPT) magyarországi látogatásairól készült jelentésének a *Testület hatáskörének bővítésére* vonatkozó részeire.

1. Hivatalból történő eljárás

A jelenlegi szabályozás a panaszosi kör tekintetében rendkívül szűken fogalmaz. A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében úgy fogalmaz, hogy: „Akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette [...]”. Ezt kiegészítve a (2) bekezdéssel: „Akinek az intézkedés jogát vagy jogos érdekét érintette, panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez.” Ezen jogszabályhelyre figyelemmel a Testülethez panasszal az fordulhat, akivel szemben rendőri intézkedés foganatosítására, vagy annak elmulasztására, továbbá kényszerítő eszköz alkalmazására került sor, illetve akinek egy intézkedés a jogát vagy jogos érdekét érintette.

Párhuzamot vonva egy másik alapjogvédelmi intézménnyel, nevezetesen az alapvető jogok biztosával kiderül, hogy az ombudsman eljárása sem ismeri a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvényben (a továbbiakban: Ket.) meghatározott ügyféli minőséget, amely csak az ügyvel kapcsolatos érintettséget követeli meg. Azonban a biztos az alapvető jogokkal kapcsolatos visszásság megszüntetése érdekében a törvényben foglalt feltételek fennállása esetén hivatalból is eljárhat [az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbtv.) 18. § (4) bekezdés].

Nem egy esetben előfordul ugyanis, hogy a Testület egy, a hatáskörébe tartozó esetről értesül (akár a médián keresztül), jogszabályi felhatalmazás hiányában azonban nem jogosult hivatalból eljárni, sőt nincs arra sem módja, hogy az érintett személyt megkeresse és tájékoztassa a Testülethez fordulás lehetőségéről (amely eljárási mód egyébként több aggályt is felvet). Ugyanakkor nem elképzelhetetlen, hogy az érintett – esetleg alapjogában sértett – személy a Testülethez fordulás, vagy – még szélsőségesebb esetben – magával a panasztétel lehetőségével sincs tisztában, hiszen az ő vonatkozásában vélhetőleg elmaradt a megfelelő

tájékoztatás. Indokolt ezért, hogy a Testület – az alapvető jogok biztosára vonatkozó szabály Rtv-be történő bevonásával, vagy csak arra való utalással – hivatalból történő eljárásának lehetővé tétele mihamarabb megvalósuljon.

A hivatalból való intézkedés egy speciális esetét jelenthetnék a rendezvények, demonstrációk, mivel ezek esetében az azonnali véleményalkotás, az általános vizsgálat gyors lefolytatása meghatározó jelentőségű. Erre olyan megoldás képzelhető el, hogy a rendőrség folyamatos tájékoztatást nyújtana a Testület részére a bejelentett, engedélyezett, vagy akár a megtiltott rendezvényekről. Ezt követően a Testület maga döntené el, hogy részt kíván-e venni a rendezvényeken. A Testület részvételét természetesen jeleznék a rendőrségnek, majd a rendezvény helyszínén is folyhatna a kommunikáció a Testület és a rendőrség között. Ezt követően a Testület a tapasztaltak alapján, még a beérkező panaszokat megelőzően, kialakíthatná általános véleményét. Ehhez az is kell, hogy a rendőrség egy gyorsított eljárásban a rendezvényt követően keletkezett iratanyagot (például a jelentéseket, a felvételeket) megküldje a Testület részére.

Ezen igényre figyelemmel, megfontolandó lenne a Testületi tagok mentelmi joga biztosításának kérdése. Figyelemmel az Ajbvt. 14. §-ában foglaltakra az alapvető jogok biztosát az országgyűlési képviselővel azonos mentelmi jog illeti meg, így az azonnali véleményalkotás okán elengedhetetlen volna a testületi tagoknak a mentelmi jog biztosítása az ombudsmanhoz hasonlóan, ezzel is garantálva azt a függetlenséget, amely adott esetben az azonnali véleményalkotás lehetőségét ilyen korlátoktól mentesen tenné lehetővé, illetve megakadályozná a testületi tagokkal szemben mintegy retorzióként történő eljárások megindítását.

2. A Testület személyi értelemben vett hatáskörének a kibővítése a rendőrséggel közalkalmazotti jogviszonyban állókra

A Testület személyi értelemben vett hatásköre jelenleg a rendőrség hivatásos állománya keretén belül, szolgálati jogviszonyban foglalkoztatott rendőrökre terjed ki; így a Testület az általuk foganatosított rendőri intézkedéseket, mulasztásokat és kényszerítő eszközök alkalmazását vizsgálhatja felül.

Működésének hét éves gyakorlatára tekintettel azonban megállapítható, hogy a panaszosok sokszor panaszolják a rendőrségen közalkalmazotti jogviszony keretén belül foglalkoztatott portások, biztonsági őrök által tett kijelentések, nyilatkozatok módját és tartalmát. Ezen személyek ugyanis nagyon sokszor téves felvilágosítást nyújtanak az ott személyesen megjelenő panaszosoknak, vagy pedig olyan stílusban nyilatkoznak, amely egyébként nem felel meg a rendőrökre, így a rendőrséget elsősorban reprezentáló személyekre irányadó fellépés szabályainak. Mindezt pedig teszik úgy, hogy olyan öltözéket viselnek, amely a laikus panaszosban azt a benyomást kelti, hogy az illető személy, akivel interakcióba kerül rendőr. Erre figyelemmel jó megoldásnak tartana a Testület azt, ha a személyi értelemben vett hatásköre a rendvédelmi szervvel közalkalmazotti jogviszonyra állókra is kiterjedne. Ezt indokolja továbbá az is, hogy a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatalos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (továbbiakban: Hszt.) a hatályáról szóló 1. §-ának (6) bekezdésében úgy rendelkezik, hogy „A 14. §-t, a 290/A. §-t, valamint a XXIX. és XXX. Fejezet rendelkezéseit a rendvédelmi szervvel közalkalmazotti

jogviszonyban állókra is alkalmazni kell”. A Hszt. hivatkozott rendelkezése is alátámasztja, hogy a jobbiztonság minél szélesebb körben történő érvényre juttatását jelenti az, hogy a rendőrök mellett, a rendőrségen közalkalmazotti jogviszonyban állók intézkedését, vagy annak mulasztását is vizsgálhassa a jövőben a Testület.

3. A Testület személyi értelemben vett hatáskörének a kibővítése a közterület-felügyelőkre

A Testület gyakorlatában számos esetben találkozott már olyan esettel, amikor a panaszossal, mint intézkedés alá vonttal szemben nemcsak rendőr, hanem a rendőrrel együtt intézkedő, szolgálatot ellátó közterület-felügyelő is intézkedett. És nem egyszer fordult elő az, hogy a panaszos a rendőr eljárását nem, hanem a közterület-felügyelő eljárását, fellépését kifogásolta. A közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény (továbbiakban: Közter. tv.) 1. § (5) bekezdésében kimondja, hogy „a feladatkörében eljáró felügyelő hivatalos személy. A felügyelő az e törvényben meghatározott feladatkörében eljárva jogosult és köteles a közterületen ellenőrizni a jogszabályban előírt kötelezettségek megtartását, jogszabálysértés esetén eljárást kezdeményezni vagy az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló törvényben meghatározott intézkedést megtenni. A felügyelőnek az e törvényben meghatározott tevékenység folytatására, valamint az intézkedésére való jogosultságát a rendőrség által kiadott szolgálati igazolvány igazolja.” Erre figyelemmel a laikus állampolgár előtt a közterület-felügyelő olyan attribútumok birtokában lép fel, mintha kvázi rendőr lenne, hiszen: 1) hivatalos személy, aki 2) hivatalos eljárást, intézkedést folytat le, kényszerítő eszközt alkalmazhat; 3) őt nemcsak a rendszeresített, a rendőrségéhez hasonló egyenruhája, hanem 4) a rendőrség által kiadott szolgálati igazolvány igazolja. Az egyedüli eltérést talán az adja, hogy a Közter. tv. 2. § (1) bekezdése alapján a felügyelő köztisztviselőnek minősül, így rá nem a Hszt. rendelkezéseit, hanem a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. Azonban mégis szinte napi kapcsolatban áll a rendőrséggel, hiszen a Közter. tv. 6. § (1) bekezdés alapján együttműködik a rendőrséggel és folyamatos tájékoztatási kötelezettség terheli a rendőrség irányába [Közter. tv. 6. § (3) bekezdés]. A felügyelet tevékenysége során a rendőri intézkedésekkel megegyező tevékenységet láthat el; nevezetesen: 1) kép-és hangfelvétel készítése [Közter. tv. 7. – 7/A. §§; Rtv. 42. – 42/§. §§]; 2) felvilágosítás kérése [Közter. tv. 14. §, Rtv. 32. §]; intézkedési kötelezettség [Közter. tv. 15. § és 17. – 23. §§; Rtv. 13. §]; kényszerítő eszközök alkalmazása [Közter. tv. 15. §; Rtv. VI. Fejezet].

A hivatkozott rendelkezésekre figyelemmel megállapítható, hogy a Közter. tv. a közterület-felügyelőket kvázi rendőrségi jogkörrel ruházza fel a szabálysértések, szabályszegések, közigazgatási bírsággal sújtandó jogellenes cselekmények megelőzése, megakadályozása, azok észlelése esetén intézkedési és szankcionálási kötelezettsége érdekében. A Közter. tv. 26. §-a tartalmazza az intézkedés alá vont állampolgárok jogorvoslati jogosultságát, amely szerint „akinek a felügyelő intézkedése, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása jogát vagy jogos érdekét sértette, panasszal fordulhat a rendőrséghez.” A rendelkezés megfogalmazása, a jogorvoslati jogosultság jellege teljes mértékben megegyezik a panaszos által, a Testületnél, kérelemre kezdeményezhető panasz eljárásra vonatkozó, Rtv. 92. § (1) bekezdésében meghatározottakkal.

Így a Testület – dogmatikai alapon – indokoltnak tartaná a személyi értelemben vett hatáskörének a kibővítését a közterület-felügyelők által, alapjogot érintő, a felügyelők által

végrehajtott intézkedések, mulasztások és alkalmazott kényszerítő eszközök felülvizsgálatával, vagyis azon esetek kivizsgálásának a lehetőségével, amikor a felügyelők a jogellenes cselekmények észlelése, megelőzése esetén kvázi-rendőrként járnak el az intézkedés alá vont állampolgárokkal szemben.

4. Felvilágosítás-kérés – meghallgatás – bizonyítási eszközök köre

A Testület az Rtv. felhatalmazása alapján vizsgálata során a rendőrségtől felvilágosítást kérhet. A Testület az összes olyan iratba betekinthez, illetve iratról másolatot kérhet; adatot, körülményt, tényt, eljárást megismerhet, amely a vizsgált intézkedéssel összefügghez [Rtv. 93/A. § (1)]. Mivel az Rtv. a felvilágosítás-kérés kapcsán további részletszabályokat nem tartalmaz, ezért nincs kellőképpen tisztázva, hogy a Testület valójában mire is jogosult vizsgálata során (nyilatkoztatás, meghallgatás, stb.). Nyilvánvaló, hogy a felvilágosítás-kérés fenti szabályozásának forrása az Ajbvtv. 22. §-a; sőt az Rtv. kifejezetten utal is az Ajbvtv-re, amikor a minősített adatok Testület általi megismerését, illetve a hivatali helyiségbe való belépést szabályozza [Rtv. 93/A. § (3) és (4) bekezdések]. Elengedhetetlen volna ezért az Ajbvtv. 22. §-ára való hivatkozás, vagy annak átvétele és az Rtv. fenti jogszabályhelyének további két bekezdéssel való kiegészítése, hiszen a hivatkozott bekezdések alapján az alapvető jogok biztosa jogosult arra, hogy a vizsgált ügy intézőjét vagy az eljárást folytató szerv bármely munkatársát meghallgassa, továbbá az érintett szerv vezetőjét vagy felügyeleti szervének vezetőjét, valamint az annak lefolytatására a jogszabály által egyébként feljogosított szerv vezetőjét vizsgálat lefolytatására kérje fel. Az alapvető jogok biztosa az általa vizsgált ügyben bármely szervtől – ideértve az Ajbvtv. szerint hatóságnak nem minősülő szerveket is – vagy annak munkatársától írásbeli magyarázatot, nyilatkozatot, felvilágosítást vagy véleményt kérhet.

Az egyik legfontosabb problémát jelenti a meghallgathatóság és a nyilatkoztatás kérdése. Amennyiben a panaszolt intézkedéssel érintett rendőrök meghallgatásának lehetősége bekerülne a törvénybe, nyilvánvaló, hogy az azzal kapcsolatos eljárási garanciák meghatározása is szükségszerűvé válik. Mivel a Testület nem a Ket. szabályai szerint folytatja le vizsgálatát, ezért már az Országos Rendőr-főkapitányságon (továbbiakban: ORFK) keresztül, a megkeresés formájában történő nyilatkoztatás is már önmagában felvet aggályokat. Az ORFK álláspontja szerint ugyanis a rendőrök nyilatkozattétele önkéntes, azaz a kérést meg is tagadhatják. Az Ajbvtv. ugyanakkor részletesen tartalmazza a meghallgatás során a válaszadás, illetőleg a nyilatkozattétel megtagadásának eseteit [Ajbvtv. 22. § (4) bekezdés].

A jelenlegi állapot sok esetben oda vezet – mivel az állásfoglalás a panasz tartalma és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok egybevetésén alapul –, hogy a Testület kénytelen az alapjogsérelem meg nem állapíthatóságáról dönten. Ha ugyanis rendőrség nem szolgáltat információt, vagy a rendőrségi tájékoztatás nem elégséges, a Testület „nem tud mit vizsgálni”. Ilyen esetekben a Testület gyakorlata az, hogy a rendőrség által nem, vagy elégtelenül cáfolt panaszosi előadásra alapozza állásfoglalását, ez azonban az eljáráson belül feszültséget keletkeztet, mivel ezt követően – akár az ORFK-ra küldi az ügyet a Testület, akár átteszi az intézkedést foganatosító szervhez – a rendőrség által lefolytatott közigazgatási eljárásban megnyílik a bizonyítás teljes eszköztára (pl. az

érintett rendőrök tanúkenti kihallgatása), így a rendőrség adott esetben sokkal több információ alapján hoz döntést, mint ami a Testület rendelkezésére állt.

Le kell szögezni, hogy a rendőri nyilatkozattétel, a személyes meghallgatás a rendőrség érdekeit is szolgáló eszköz. A Testület ugyanis a történeti tényállás alapos és hiánytalan tisztázására törekszik. Azonban elegendő információ híján a rendelkezésre álló adatok alapján hozza meg döntését.

A fentiekben vázolt okokból egyértelmű, hogy szükséges tehát az alapvető jogok biztosa jogosítványainak beépítése a törvénybe (Rtv.), vagyis indokolt lenne a bizonyítási eszközök Ajbvtv. alapján való bővítése is.

5. A Testület vizsgálati körének tisztázása

A Testület álláspontja szerint elengedhetetlen, hogy a jogalkotó tisztázza, milyen eljárásjogi korlátai lehetnek a Testület vizsgálatának az Rtv. IV. fejezetében szabályozott általános elvek vonatkozásában.

A Testületnek az Rtv. 92. § (1) bekezdés alapján lehetősége van arra, hogy az Rtv. IV. fejezetében, a rendőrség működésének általános elveit és szabályait rögzítő rendelkezések kapcsán vizsgálódása körébe vonjon minden olyan rendőri tevékenységet, amelyet az V. és a VI. fejezetek ugyan nem nevesítenek, de amelynek vonatkozásában a IV. fejezetben foglalt követelményeknek érvényesülniük kell.

Erre az Rtv. IV. fejezetében szereplő 11. § (1) bekezdése nyújt lehetőséget, amely szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni. A 11. § (1) bekezdése tehát olyan általános jellegű rendőri kötelezettséget rögzít, amelynek megsértése esetén helye van a Testület eljárásának akkor is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazásával függ össze, hanem más – az adott szolgálati feladat ellátására vonatkozó – jogi norma érvényesülésével. Tehát az Rtv. 11. §-án keresztül a szigorú nyelvtani értelmezés szerint vizsgálhatóvá válik a rendőrség részéről eljáró személyek olyan tevékenysége is, amely az Rtv-től eltérő egyéb jogszabályok, például a büntetőeljárás vagy a szabálysértési törvény által rendezett eljárási szabályok alapján zajlik.

A Testület gyakorlata szerint azonban hatáskörének ilyen értelmezése korlátozott, hiszen az ezzel ellentétes gyakorlat más szervek hatáskörének az elvonására lenne alkalmas. Erre figyelemmel a Testület olyan esetekben él az ilyen jellegű vizsgálat lehetőségével, amikor a panaszolt rendőri intézkedéssel vagy mulasztással szemben speciális jogorvoslatot az egyéb jogszabályok nem biztosítanak. Ez a vélelmezhető jogalkotói szándékot respektáló értelmezés azonban adott esetekben meglehetősen abszurd eredményekre vezethet: így például az előállított személyt ért sérelmek vizsgálhatók a Testület által, attól a ponttól kezdve azonban, hogy ugyanez a személy bűnügyi őrizetbe kerül (amelynek időtartamába egyébként az előállítás is beletartozik), a hasonló jellegű sérelmeket a Testület már nem vizsgálhatja, mivel azokat az esetleges panaszos egy büntetőeljárás keretei között szenvedni el.

A Testület úgy véli, hogy ennek a kérdésnek a rendezése jogalkotást és a Testület hatáskörébe vonható jogsértések körének a jelenleginél átgondoltabb és tisztább meghatározását teszi szükségessé. Itt szükséges annak jelzése, hogy eljárási cselekmények elvégzésére nemcsak a Testület tagjait, hanem érdemi ügyintéző munkatársait is indokolt feljogosítani, hiszen a vizsgálatok jelentős részét már jelenleg is ők folytatják le.

6. A Testület eljárásának az elsődlegessége a rendőrségi panaszeljárással szemben

A Testület hosszú idő után először a 194/2016. számú (X. 13.) állásfoglalása kapcsán találkozott a rendőrségi panaszeljárás és a Testület eljárása közötti hatásköri problémával. A hivatkozott ügy releváns történeti tényállása szerint a panaszos jogi képviselője útján 2015. december 21-én panasszal élt a Nyíregyházi Rendőrkapitányságon, a vele szemben 2015. december 17-én foganatosított rendőri intézkedéssel szemben. Eközben a panaszos jogi képviselője útján 2016. január 5-én panaszbeadványt terjesztett elő, a fentebb meghatározott intézkedéssel szemben a Testülethez. Az elsőfokú hatóság 2016. február 1-én kelt határozatával a panaszos beadványét, mint alaptalant elutasította. A panaszos jogi képviselője útján fellebbezett a nyitva álló fellebbezési határidőben a határozattal szemben, így az eljárás a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányságon indult meg másodfokon. A másodfokon eljáró hatóság az eljárást 2016. február 22-én kelt végzésében függesztette fel a Ket. 32. § (1) bekezdés első fordulata alapján a Testület állásfoglalásának a kézhezvételéig, figyelemmel arra, hogy a Testület részéről adatszolgáltatásra felhívó hivatalos megkeresés 2016. február 2-án került postázásra. A Testület 2016. október 13-án elfogadott állásfoglalásában a panaszos alapvető jogainak súlyos sérelmét állapította meg, így az Rtv. 93/A. § (6) és (7) bekezdései alapján az állásfoglalást megküldte az országos rendőrfőkapitánynak, aki az állásfoglalás alapján érdemi vizsgálatot nem rendelt el és az állásfoglalás elutasítása felől határozott.

A Testület fokozottan kívánja felhívni a figyelmet az Rtv. 92. § (1) bekezdésében meghatározottakra, nevezetesen arra, hogy a panaszos dönt afelől, hogy a panaszát mely szerv előtt kívánja előterjeszteni. A panaszost ezen döntési jogosultság a panasz előterjesztését követően, az egész panaszeljárás során megilleti, hiszen a Testület gyakorlatában nem egyszer fordult elő az az eset, hogy a panaszost vagy nem tájékoztatták a Testület létezéséről, vagy a tájékoztatás nem volt teljes körű. Ezen egyszerű okból kifolyólag az Rtv. 93. § (3) és (4) bekezdései meghatározzák a panaszos számára ezen lehetőséget az eljárás során. A panasz alapján lefolytatandó eljárás tekintetében a rendőrség és a Testület között hallgatólagos megegyezés van atekintetben – amely egyébként a jogalkotó szándékát megtestesíti –, hogy a Testület eljárása elsődlegesnek minősül a Ket. szerint lefolytatandó panaszeljárással szemben. Ezen gyakorlat szokásjognak minősül a Testület és a rendőrség együttműködése kapcsán.

A hivatkozott ügyben, amint a másodfokú hatóság hivatalos úton, nevezetesen a Testület adatkérése során értesült azon tényről, hogy a panaszos azt kívánja, hogy a Testület folytassa le érdemben az ügyének a kivizsgálását, akkor a jogszabályi előírásokat megtartva határozott az eljárás felfüggesztése felől. Azonban a probléma, a helytelen jogértelmezés és a hallgatólagos megállapodással történő szembehelyezkedés ezt követően vette kezdetét az ORFK részéről. Az Rtv. 93/A. § (7) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy amennyiben a Testület súlyos jogsérelmet állapít meg és az állásfoglalás ORFK részére történő megküldése felől határoz, akkor az ORFK-nak érdemben ki kell vizsgálni a sérelmezett rendőri

intézkedést. Az Rtv. ehelyütt tételesen meghatározza, hogy az ORFK köteles a Ket. szabályai szerint, az állásfoglalás kézhezvételétől számított 30 napon belül érdemben kivizsgálni az ügyet. A jogalkotó azt is meghatározta kógens jelleggel az ORFK-nak ezen eljárásban, hogy amennyiben az országos rendőrfőkapitány eltérő megállapításra jut határozatában, mint a Testület, akkor azt köteles megindokolni. Jelen esetben egyértelműen megállapítható, hogy az ORFK nemcsak a több éves gördülékeny, szokásjogi gyakorlatot negligálta, hanem a jogalkotó akaratát is, hiszen a kógens törvényi rendelkezéseket figyelembe nem véve hozott egy önkényes határozatot, amely sérti a jogbiztonság követelményét. Az ORFK-nak ebben az esetben, a hivatkozott jogszabályhelyben foglaltakra tekintettel érdemi eljárást kellett volna lefolytatnia, amelyben az országos rendőrfőkapitány juthatott volna a Testület megállapításaival ellentétes álláspontra, azonban ezt a nézőpontját indokolni lett volna köteles. A Testület álláspontja szerint visszaélésekre adhat okot az a gyakorlat, hogy az ORFK az eljárás lefolytatásának kötelezettsége alól akként kíván szabadulni, hogy tévesen értelmezi a jogszabályhelyeket. Jelen panaszügy kapcsán a Testület jogosult volt a rendőrségen megindult panasz eljárás átvételére – a panaszos akaratára tekintettel –, abban érdemben állást foglalhatott, így az ORFK arra hivatkozással, hogy a Testület az ügy lefolytatását nem vehette volna át nem hivatkozhatott, hiszen ez az álláspont jogszabályellenes, téves. Ezen körülménynél fogva az ORFK többszörösen is jogszabálysértő módon járt el.

A jövőben, hasonló esetek elkerülése érdekében mindenképpen indokoltnak tartanánk egy olyan megoldás kidolgozását, amely expressis verbis tartalmazza a panasz előterjesztése kapcsán a vagylagosságot és a panasz akaratát. A panaszosnak ugyanis joga van ahhoz, hogy a rendőrségi panasz eljárás bármely szakaszában akként nyilatkozzon, hogy jobban szeretné az eljárás független, szakértő szerv által történő lefolytatását, mintsem azt, hogy az ügyet érdemben a rendőrség vizsgálja ki. A jogalkotó eredeti akarata is ez volt, amiért a Testületet életre hívta, így javasoljuk, hogy a félreértések elkerülése érdekében a törvényszöveg kerüljön pontosításra.

7. Feljelentési kötelezettség

Kérdésként merülhet fel, hogy mit tehet a Testület abban az esetben, ha a panasz tárgyául szolgáló cselekmény vizsgálata során szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúját észleli. A testületi tagok nem hivatalos személyek, ezért feljelentési kötelezettségük nincsen. Jelenleg tehát a Testület annyit tehet, hogy a panaszost tájékoztathatja arról, hogy büntetőeljárást kezdeményezhet az ügyben, vagy amennyiben a panaszos úgy nyilatkozik, a Testület jelezheti az illetékes ügyészségnél a hivatali bűncselekmények elkövetésének gyanúját.

Megfontolandó lenne az Ajbvt. 35. §-a rendelkezéseinek átvétele. Ezen jogszabályhely ugyanis előírja, hogy ha az alapvető jogok biztosa eljárása során szabálysértés vagy fegyelmi vétség elkövetésének alapos gyanúját észleli, az illetékes szervnél felelősségre vonásra irányuló eljárást kezdeményezhet, bűncselekmény észlelése esetén pedig kezdeményez. A megkeresett szerv az eljárás megindításával kapcsolatos álláspontjáról – törvény eltérő rendelkezése hiányában – hatvan napon belül, az eljárás eredményéről pedig annak befejezését követően harminc napon belül tájékoztatja az ombudsmant.

8. Visszacsatolás, a Testület beavatkozási minőségének megteremtése és eljárási pozíciójának újragondolása

Az Rtv. szerint a Testület az állásfoglalását megküldi az országos rendőrfőkapitány számára. Az országos rendőrfőkapitány a panaszról az állásfoglalás kézhezvételét követő harminc napon belül közigazgatási hatósági eljárásban dönt. Ha az országos rendőrfőkapitány határozatában eltér a Testület állásfoglalásától, ezt köteles megindokolni [Rtv. 93/A. § (6)–(7) bekezdések].

A problémát az okozza, hogy az országos rendőrfőkapitány Testület állásfoglalásával ellentétes tartalmú határozata esetén az Rtv. indokolási kötelezettséget ír ugyan elő, azonban annak pontos formájára és számon-kérhetőségre semmiféle előírás nem vonatkozik. Így előfordulhat, hogy az országos rendőrfőkapitány „egyszerűen félreteszi” a Testület állásfoglalását.

Egyik megoldási lehetőségként ismételten érdemes az Ajbtv. szabályaihoz visszanyúlni. Az Ajbtv. 31. §-ának (1) bekezdése szerint, ha az alapvető jogok biztos a lefolytatott vizsgálat alapján arra a megállapításra jut, hogy az alapjogokkal kapcsolatos visszásság fennáll, annak orvoslására – az érintett szerv egyidejű tájékoztatása mellett – ajánlást tehet a visszásságot előidéző szerv felügyeleti szervének. A felügyeleti szerv az ajánlás tekintetében kialakított érdemi állásfoglalásáról, illetve a megtett intézkedésről az ajánlás kézhezvételétől számított harminc napon belül értesíti az alapvető jogok biztosát. A törvényhely (2) bekezdése tartalmazza, hogy a felügyeleti szerv egyet nem értése esetén az alapvető jogok biztos tájékoztatja a felügyeleti szervet az ajánlás fenntartásáról, módosításáról vagy visszavonásáról. Az Ajbtv. 32. §-a (1)–(4) bekezdései többek között az alábbi előírásokat tartalmazzák: amennyiben a rendelkezésre álló adatok szerint az alapvető jogokkal kapcsolatos visszásságot az előidéző szerv saját hatáskörben meg tudja szüntetni, az alapvető jogok biztos kezdeményezheti az érintett szerv vezetőjénél a visszásság orvoslását. Az ilyen kezdeményezés rövid úton (távbeszélőn, szóban, stb.) is történhet, ez esetben a kezdeményezés időpontját, módját és lényegét az ügyiraton kell rögzíteni. Az érintett szerv a kezdeményezés tekintetében kialakított érdemi állásfoglalásáról, illetve a megtett intézkedésről harminc napon belül tájékoztatja az ombudsmant. Amennyiben a megkeresett szerv a kezdeményezéssel nem ért egyet, az köteles azt véleményével ellátva a felügyeleti szervéhez felterjeszteni. A felügyeleti szerv a felterjesztés kézhezvételétől számított harminc napon belül köteles állásfoglalásáról, illetőleg a megtett intézkedésről az alapvető jogok biztosát értesíteni.

A fentiekből egyértelműen megállapítható, hogy biztos és az érintett szervek között a kommunikáció gördülékeny. Az ajánlások megítélésén túl az alapvető jogok biztos arra is tájékoztatást kap, hogy milyen konkrét intézkedéseket rendeltek el egy adott ügy kapcsán. Ezzel szemben a Testület az országos rendőrfőkapitány – döntésén kívül – az azt követően megtett intézkedésről már nem értesül hivatalosan, legfeljebb a panaszos révén. Az Ajbtv. analógiájára elő lehetne írni, hogy az ügyet határozattal eldöntő rendőri szervek számára kötelező legyen a Testületnek az ügy további sorsáról történő tájékoztatása.

Szintén megfontolandó a Testület perképeségének biztosítása – legalábbis célzottan és korlátozottan – a közigazgatási határozat felülvizsgálata [a polgári perrendtartásról szóló

1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) XX. fejezete] iránti perben, ahol a felperes a panaszos, az alperes az ORFK. Így – a bírósági tájékoztatási kötelezettség révén – biztosítható, hogy a peranyagról első kézből értesüljön a Testület, illetve korábban megfogalmazott álláspontját is képviselhesse, és a panaszos mellett beavatkozhatna a perbe. Szemben az általános beavatkozási szabályokkal, a jogalkotó ipso iure biztosítaná a beavatkozás lehetőségét. Ez esetben nem kell a jogi érdeket valószínűsíteni.

A jelenleg is tartó Pp. kodifikáció aktualitása miatt a javaslat implementálása indokolt lehet, hiszen ez a megoldási módozat valószínűleg egyszerűbbnek minősül, mint az Rtv. módosítása.

10. Az alapjogi sérelmek és az egyéb rendőrségi jogsértések közötti különbség panaszjogi kezelésének megszüntetése

A Testület töretlen gyakorlata szerint az intézkedő rendőrök által elkövetett bármely jogsértés érinti az intézkedés alá vont személyek alapvető jogát ahhoz, hogy a törvények betartatásáért elsődlegesen felelős szerv eljárása megfeleljen a jogszabályoknak. Az egyén számára a közhatalommal való találkozásnak az egyik legtipikusabb és – a rendőrség speciális jogosítványaira, így a legitim erőszak alkalmazásának monopóliumára való tekintettel – talán legnagyobb fokú kiszolgáltatottság lehetőségét magában rejtő formája a rendőri intézkedéssel való szembesülés, ezért a Testület gyakorlatában igen hamar felmerült az a kérdés, hogy elképzelhető-e olyan rendőri jogsértés, amely nem valósít meg alapjogsértést is egyben.

A Testület válasza tulajdonképpen nemleges. Az alkalmazott érvelés rendkívül szűkre szabja azoknak a lehetséges eseteknek a körét, amikor a szabályszegés megállapítása nem vonja maga után az – adott esetben csekély fokú – alapjogsértés kimondását.

A Testület a rendőri jogsértéseket a tisztességes eljáráshoz való – tágran értelmezett – jog megsértésének tekinti, így tulajdonképpen bármilyen rendőri szabályszegést alapjogsértéssé transzformál. Az ezt alátámasztó érvelés lényege a Testület 33/2009. (II. 25.) számú állásfoglalásban a következőképpen jelenik meg: „A jogbiztonság követelménye az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdésében foglalt jogállamiság kritériumából ered. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a jogállamnak nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtsék ki tevékenységüket [56/1991. (XI. 8.) AB határozat]. Az, ami a közhatalmi szervek (köztük a rendőrség) oldalán kötelezettségként jelentkezik, a másik oldalról – a velük kapcsolatba kerülő állampolgárok oldalán – jogként jelenik meg. A jogállamiság követelményét és a jogbiztonság elvét a jogalanyok tekintetében a tisztességes eljáráshoz való jog testesíti meg.

Abban az esetben, ha egy kiemelten fontos közhatalmi funkciót ellátó és a társadalmi együttélési normák betartatásáért elsődlegesen felelős szerv részéről fellépő személy eljárása nem felel meg a jogszabályoknak, sérül a tisztességes eljáráshoz való jog [...].”

Ezen gondolatmenet alapján a Testület a 93. § (2) bekezdésében szereplő „alapjogot nem sértő” intézkedés fogalmát kizárólag a jogszerű alapjog-korlátozást megvalósító intézkedésekre alkalmazza, „jogszerűtlen, de alapjogot nem sértő” intézkedés megállapítására eddig nem került sor. Emiatt felesleges a hatályos szabályozás azon különbségtétele, amely csak alapvető jog megsértése esetén teszi lehetővé a Testülethez fordulást. Ez a lehetőség a Testület által javasolt szabályozás alapján minden vélt rendőri jogsértés esetén megilletné az érintett személyeket, egységesítve az eljárást, egyszerűsítve mind a panaszosok jogérvényesítését, mind a Testület feladatát, amelynek ily módon csak azt kellene megállapítania, hogy a rendőri eljárás megfelelt-e a jogszabályoknak vagy sem.

11. A panasz eljárás során a rendőrség tudomására jutott adatok felhasználása

A panaszhoz való joggal – mint az Alaptörvény XXIV. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő és XXVIII. cikkében biztosított jogorvoslathoz fűződő alapjoggal – kapcsolatos visszasságot eredményez, hogy nincs rendezve az, hogy milyen fokú bűnüldözési érdek igazolhatja azt, hogy a rendőrség a panasz eljárás során tudomására jutott adatokat más (szabálysértési, büntető-) eljárásban a panaszos felelősségre vonására használja fel. A panaszhoz való jog és a bűnüldözéshez fűződő érdek közötti dilemma az adott esetben úgy merül fel, hogy a panaszosnak számolnia kell azzal, hogy míg panasztétel hiányában elkerüli a felelősségre vonást, beadványa alapján rekonstruálható a jogellenes cselekménye, ezért felelősségre vonható.

A fennálló konfliktust törvényi szinten lenne indokolt rendezni, a kérdéses jogellenes cselekmény súlyára tekintettel (bizonyos bűncselekményi kör meghatározásával) vagy a panaszokról és közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény alkalmazott „rosszhiszeműségi” mérce bevezetésével. A törvény 3. § (2) bekezdése szerint „a panaszt vagy a közérdekű bejelentőt – a (4) bekezdésben foglaltak kivételével – nem érheti hátrány a panasz vagy a közérdekű bejelentés megtétele miatt”. A (4) bekezdés úgy rendelkezik, hogy „ha nyilvánvalóvá vált, hogy a panaszos vagy a közérdekű bejelentő rosszhiszeműen, döntő jelentőségű valótlan információt közölt és

a) ezzel bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésére utaló körülmény merül fel, személyes adatait az eljárás lefolytatására jogosult szerv vagy személy részére át kell adni,

b) alappal valószínűsíthető, hogy másnak jogellenes kárt vagy egyéb jogsérelmet okozott, személyes adatait az eljárás kezdeményezésére, illetve lefolytatására jogosult szervnek vagy személynek kérelmére át kell adni.”

12. Az előállítottak helyzete

A Testület az előállítottak státuszának bizonytalansága, helyzetük hézagos szabályozása miatt felhívja a jogalkotó figyelmét a jogbiztonságnak megfelelő, alapjogokat tiszteletben tartó szabályok kialakításának szükségességére.

Az Rtv. 33. §-a alapján előállított személyek helyzetére – jogaira, kötelezettségeire – nem vonatkozik részletes szabályozás. Az Rtv. 97. §-a (1) bekezdésének h) pontja értelmében az előállított is fogvatartottnak minősül. A fogvatartott bizonyos alapvető jogait rögzíti az Rtv. A törvény 18. §-ának (1) bekezdése kimondja: „A fogvatartott részére biztosítani kell azt a

lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát”. A (2) bekezdés értelmében a rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogva tartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni. A (3) bekezdés alapján pedig a fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.

Az Rtv. az előállított vonatkozásában ezen túlmenően kimondja, hogy az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani [Rtv. 33. § (4) bekezdés]. A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 31. §-a ezeket a rendelkezéseket az alábbiakkal egészíti ki. A Szolgálati Szabályzat 31. § (1) bekezdés alapján, ha a fogvatartott személy elhelyezésére az előállító egységben kerül sor, az előállító egységben történő elhelyezés időtartama nem haladhatja meg a 12, idegenrendészeti eljárásban történő visszatartás elrendelése esetén a 24 órát. Előállító egységben - a harmadik országbeli állampolgárok által gyakorolt szülői felügyeleti jog alatt álló és vele együtt előállított eltartott gyermekkorú személy kivételével - gyermekkorú személy nem helyezhető el. A hivatkozott jogszabályhely (2) bekezdése szerint a fogvatartott tényleges elhelyezése az előállító egységen belül az előállító helyiségben történik. A (3) bekezdésben foglaltak alapján a rendőrkapitányság, a határrendészeti kirendeltség, valamint a rendőrőrs vezetője köteles a fogvatartott személy biztonságos elhelyezésére szolgáló előállító egységet kijelölni. A Repülőtéri Rendőr Igazgatóság, a Készenléti Rendőrség és a megyei (fővárosi) rendőrfőkapitányság esetében előállító egység kijelölésére indokolt esetben a szerv vezetője jogosult. A (4) bekezdés értelmében az előállító egységben történő elhelyezés, őrzés végrehajtásának feltételeit a (3) bekezdésben meghatározott rendőri szerv vezetője biztosítja. A (7) bekezdés alapján elhelyezéskor a fogvatartottat nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról. Betegség vagy sérülés esetén orvosi ellátásban kell részesíteni, ruházatát támadás vagy önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele céljából a felügyeletet ellátó rendőrnek át kell vizsgálnia. A ruházat átvizsgálását a fogvatartottal ellentétes nemű személy nem végezheti, valamint nem lehet jelen, kivéve, ha az átvizsgálás technikai eszközzel történik. Az elkülönítéssel kapcsolatban a (9) bekezdés előírja, hogy gondoskodni kell az előállító helyiségben elhelyezett, azonos ügyben fogvatartott személyek, a férfiak és nők, a felnőtt korúak és a fiatalok elkülönítéséről, valamint rendkívüli őr felállításával biztosított őrzéséről. A (11) bekezdés rendezi az ételmezés kérdését, amely szerint a személyi szabadság korlátozásának első 5 óráját követően az intézkedést foganatosító rendőri szerv gondoskodik a fogvatartott személy étellel történő ellátásáról. A fogvatartott személy étkezése az előállító helyiségben történik. Az étel kiosztását a felügyeletet ellátó rendkívüli őr végzi. Ha a rendkívüli őr nem rendelkezik az étel kiosztásához szükséges étel-miszer-higiéniai alapismereti vizsgával és érvényes egészségügyi könyvvel, akkor az étel-miszer kicsomagolását nem végezheti. Ilyen esetben a fogvatartottat előrecsomagolt étel-miszerral és az annak elfogyasztásához szükséges egyszer használatos evőeszközökkel kell ellátni.

A – már szintén hatályon kívül helyezett – Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007 (XII.23.) IRM rendeletet megelőzően hatályban lévő Szolgálati Szabályzatban [a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 3/1995. (III. 1.) BM rendelet] szerepelt egy rendelkezés („az előállított, elővezetett személy ellátására a fogvatartottakra vonatkozó szabályok megfelelően irányadók”), amely alkalmazhatóvá tette a Fogdaszabályzat szabályait az előállítottakra is.

A 2007-es, illetőleg a jelenleg hatályos Szolgálati Szabályzat elfogadásakor ez a rendelkezés kimaradt, így az előállítottak státuszát csupán a fent idézett „maroknyi” norma szabályozza, mivel a Fogdaszabályzat „fogvatartottakról” beszél, azok közé pedig az előállítottak továbbra sem tartoznak A 2. § 4. pontja alapján ugyanis: „fogvatartott: az 1. § a)–f) pontjában meghatározott személyi szabadságelvonnással érintett személy.”

[„1. § E rendeletet

- a) a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény szerinti szabadságvesztés büntetés és javítóintézeti nevelés,
- b) a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény szerinti őrizet és előzetes letartóztatás,
- c) a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) szerinti büntetés-végrehajtási őrizet,
- d) az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény szerinti őrizet, továbbá a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény szerinti őrizet,
- e) a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény szerinti szabálysértési őrizet, büntetésként kiszabott szabálysértési elzárás, valamint
- f) a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény szerinti közbiztonsági őrizet rendőrségi fogdán történő végrehajtása során kell alkalmazni.”]

Amint az a Testület 298/2010. (V. 26.) sz. állásfoglalásának alapjául szolgáló ügyben világossá vált, a 26-326/3/2006. sz., az ORFK Közbiztonsági Főigazgatója által kiadott körlevél melléklete azt sem írja elő, hogy a speciális étkezési igényeket milyen módon kell figyelembe venni. Arra vonatkozó előírás tehát, hogy az előállított számára kérése esetén vegetáriánus, vagy egyéb speciális ételigényt kielégítő élelmet kell biztosítani, a hatályos szabályozásban nem található, ami szintén aggályos. A konkrét ügyben a panaszosnak nem volt módja aludni sem, s ezzel kapcsolatban a Testület a következőket rögzítette. Hasonlóan az étkezés kérdéséhez, jogszabályi előírás nem vonatkozik arra, hogy – éjszakai előállítás esetén – a rendőrségnek biztosítani kell az alváshoz szükséges minimális feltételeket (például alkalmas fekhelyet). Köztudomású tény ugyanakkor, hogy az egész éjszakai nem alvás rendkívül megterhelő a szervezet számára. Az Rtv. már idézett 2. § (1) bekezdéséből következően (mely szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait) a rendőrségnek kötelessége, hogy a fogva tartás során kiküszöbölje mindazokat a körülményeket, amelyek az érintett helyzetét embertelenné, megalázóvá tehetik.

A fentiekkel összefüggésben a Testület ismét felhívja a figyelmet az előállítottak helyzetének szabályozatlanságára, ami nem egyeztethető össze a jogbiztonság követelményével.

13. A kép- és hangfelvételek megőrzése

A 33/2010. (I. 27.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben szerzett tapasztalatai alapján a Testület a rendőrségi felvételek megőrzésével kapcsolatban az alábbiakat tartotta szükségesnek leszögezni. A panasz eljárás megindulása miatt – „a rendőri intézkedés jogszerűségének közigazgatási eljárásban történő vizsgálata céljából, illetve az érintett személy jogainak gyakorlása érdekében” – a rendőrség által az intézkedéssel összefüggésben készített felvételeket meg kellett volna őrizni. A megőrzés ilyen esetben a rendőrségnek nem pusztán lehetősége, hanem az Rtv. 42. § fent hivatkozott (7) bekezdése és az Rtv. 2. § (1) bekezdésében szabályozott általános rendőrségi jogvédelmi feladatból fakadó kötelezettsége.

A Testületnek ebben az ügyben nem volt módja tisztázni, hogy a megkeresése a felvétel felett rendelkező rendőri szervhez a felvétel törlésének időpontját megelőzően megérkezett-e, vagy azt csak azután kapták kézhez, hogy a felvételt megsemmisítették. Nyilvánvaló, hogy az előbbi esetben a mulasztás megítélése súlyosabb, ugyanakkor e kérdés tisztázása nélkül is megállapítható a panaszos panaszjogának sérelme, ugyanis a rendőrség, mint szervezet felelőssége e kérdésben egységesen vizsgálendő. Az ilyen helyzetekben az érintett személy nem minden esetben tudhatja, hogy a felvételt mely rendőri szerv állományába tartozó személy készíti, illetve hogy a rendőrség belső struktúrájától függően melyik rendőri szerv fogja tárolni, kezelni az elkészült felvételeket.

Különösen így van ez a rendezvények esetében, amikor számos különböző rendőri szerv (kerületi, városi kapitányságok, megyei főkapitányságok, vagy akár az ORFK) állományába tartozó rendőrök vesznek részt a biztosításban. A panaszos azon jogát, hogy a panasszal érintett rendőri intézkedésről készített rendőri felvétel rendelkezésre álljon, akkor is biztosítani kell, ha az illető nem a felvétel felett rendelkező rendőri szervhez (vagy a Testülethez) nyújtja be panaszát. A rendőrségnek, mint egységes szervezetnek a felelőssége a felvételek kezelését, a panaszok regisztrálását olyan módon megszervezni, amely a lehető legnagyobb mértékben garantálja a panaszosoknak, hogy a rendőrségi felvételeket felhasználják a panasz eljárásokban. Ha a rendőrség, mint szervezet mulasztása miatt ez nem történik meg, csökken a panaszos panaszjogának hatékonysága, így pedig csorbul a panaszjog, függetlenül attól, hogy a panasz és a felvételek kezelésében érintett egyes rendőri szervezetek felróható-e a felvételek felhasználásának ellehetetlenülése.

Elvárható tehát, hogy a törlést végző személy a törlési határidő lejártát megelőzően ellenőrizze, hogy a folyamatban lévő eljárás nem indokolja-e a felvételek megőrzését és az Rtv. 42. § (8) bekezdése szerint a kezelési határidő meghosszabbítását. A hatályos szabályozás alapján elképzelhetők olyan helyzetek, amikor ez nem lehetséges: ilyen például ha a rendőrséghez előterjesztendő panasz 30 napos határidejének utolsó napján, valaki postán adja fel panaszát – ilyen esetben a panasz előterjesztése joghatályos, de a felvétel megőrzésére nyitva álló szintén 30 napos határidő lejártakor a rendőrség bizonyosan nem rendelkezhet információval a panasz benyújtásának tényéről. A fentebb hivatkozott ügyben ugyanakkor nem ez történt, hiszen a Testület 11 nappal a 30 napos határidő lejártá előtt futárral küldte el megkeresését, ezért aggálytalanul megállapítható volt a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának csorbulása.

A Testület a fentiek miatt indokoltnak látná olyan eljárás kialakítását, amelyben az Rtv. 42. § (6)–(7) bekezdéseiben foglalt maradéktalanul érvényesülnének, vagyis a felvételek törlését

közvetlenül megelőzően az illetékesek meggyőződnenek arról, hogy a (6) bekezdésben felsorolt célok valamelyike fennáll-e, így például hogy a felvételen szereplő eseménnyel, cselekménnyel összefüggésben panaszt terjesztettek-e elő. A Testület ezért javasolja olyan országos rendőrségi információs rendszer kialakítását, amely a felvétel készítési helyének és idejének rögzítésével ellenőrizhetővé teszi, hogy a törlés nem sérti-e a fentebb hivatkozott elveket, azaz a felvételen rögzített rendőri fellépéssel kapcsolatban az Rtv. 42. § (6) bekezdésében foglalt körben értékelhető eljárás indult-e. Egyúttal a jogalkotóhoz fordul, hogy a jelen panaszeljáráásban észlelt eljárási anomália elkerülése érdekében a törlésre irányadó határidőt a panasz eljárás megindítására irányadó határidőhöz igazítsák. A fentiek szerint a panasz kivizsgálásához fűződő érdekekkel igazolható, hogy a rendőrségnek a jelenleg harminc naposnál hosszabb időtartamot kell biztosítani arra, hogy a felvételek törléséről az Rtv. 42. § (8) bekezdése szerint valós információk alapján dönthessen. A Testület a panasz eljárás szempontjából releváns felvétel megsemmisítése vonatkozásában a 60, esetleg 90 napos határidőt tartaná indokoltnak.

14. Tájékoztatás kérése

Az alábbiak szerint rögzítette álláspontját a Testület annak a panaszosnak az ügyében, aki azért lépett a sebességellenőrzést végző szolgálati gépkocsihoz, hogy a benne ülő rendőröktől felvilágosítást kérjen arra vonatkozóan, hogy milyen sebességgel közlekedett, és bár azt megkapta, a rendőrök azonban válaszul igazoltatták, adatait pedig az előírásoknak nem megfelelő eljárással rögzítették [489/2010. (XII. 1.) sz. állásfoglalás]. A Testület a probléma általános jellegére való tekintettel hangsúlyozta: az Rtv. 24. §-a alapján konkrét jogszabályi kötelezettség és vonatkozó belső normák hiányában is megállapíthatónak tartja azt a rendőri kötelezettséget, hogy a panaszoséhoz hasonló felvilágosítás-kérésre az eljáró rendőrök válaszoljanak. A Testület tehát követendőnek tartja az érintett rendőr azon eljárását, hogy a bizonytalan jogszabályi helyzet ellenére a kért információt megadta, és javasolja, hogy az illetékes rendőri szervek olyan tartalmú belső normát fogalmazzanak meg, amely egyértelművé teszi a rendőrök ilyen irányú kötelezettségét. (Ha persze a felvilágosítás megadása valamilyen alapos okból nem lehetséges, vagy nem célszerű, attól – fő szabály szerint az ok megjelölése mellett – el lehet tekinteni.)

A Testület a konkrét esetben tehát a rendőri tájékoztatással összefüggő alapjogsértést nem állapított meg, fontosnak tartotta ugyanakkor megjegyezni, hogy megítélése szerint az igazoltatás és az adatrögzítés folytán megvalósult jogsértésben nagy szerepet játszott az egyértelmű jogszabályok és megfelelő iránymutatást adó belső normák hiánya.

15. Az igazoltatottak személyes adatainak kezelése

Az igazoltatottak adatainak kötelező ellenőrzését a Szolgálati Szabályzat írja elő. Ez a forrása annak, hogy minden igazoltatás szükségszerűen – az érintett adatainak helyszíni ellenőrzésén túlmutató – adatkezeléssel is jár, és emiatt kell az elektronikus lekérdezéseket dokumentálni, ami viszont szükségessé teszi az igazoltató lap kitöltését is (hogy az igazoltató lapok alapján tudja a szolgálat után a közterületről visszatérő rendőr az aláírásával igazolni, hogy egy adott lekérdezést valóban ő kezdeményezett), és olyan általános gyakorlathoz vezet, amely teljesen kiüresíti az Rtv. 29. § (3) bekezdésében foglaltakat. A Testületnek a 213/2009. (VII. 8.) sz.

állásfoglalásában kifejtett álláspontja szerint: annak érdekében, hogy az Rtv. 29. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezés ne üresedjen ki, hanem megfelelő tartalommal érvényesülhessen, a Szolgálati Szabályzat olyan módosítására van szükség, amely az igazoltatott személy további ellenőrzését csak indokolt esetben, és nem kötelező jelleggel, nem automatikusan írja elő.

Indokoltnak látja továbbá a Testület megfontolni a rendőrség által használt – de más szerv kezelésében lévő – adatbázisok olyan átalakítását, amelynek eredményeként maga a rendszer rögzítené az adatot lekérdező személyre és a lekérdezés céljára vonatkozó információkat. Ezáltal az adatlekérdezés valamennyi körülménye visszakereshetővé válna magából az elektronikus rendszerből, szükségtelenné téve a többszörös adatrögzítést és a külön rendszeresített, papíralapú rendőrségi nyilvántartást.

Ezen túlmenően a Testület azt is megjegyezte, hogy bár az adattárakból való lekérdezések nyilvántartását valóban indokolja az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (továbbiakban: Info. tv.) 15. §-a, a jogbiztonság szempontjából megnyugtatóbb helyzet lenne, ha kifejezett törvényi rendelkezés szabályozná a rendőrség ilyen jellegű és célú adatkezelését. Az sem egyértelmű, hogy az adattárakból való lekérdezések nyilvántartásában szereplő valamennyi adatra valóban szükség van-e az Info. tv. 15. §-ában foglaltak érvényesítéséhez, vagy kisebb adattartalom mellett is teljesíthetők lennének a jogszabályi kötelezettségek.

Az Info. tv. 15. §-ában foglaltak ezen túlmenően teljesíthetők lennének úgy is, hogy a rendőr az igazoltatásról olyan – a nemzetközi gyakorlatban már alkalmazott és bevált – igazoltató lap másolatát adná át az intézkedéssel érintett személynek, amely rögzíti az intézkedés helyét, idejét, jogalapját és valamely, a rendőr egyedi azonosítására alkalmas adatot (pl. nevét, rendfokozatát, azonosító számát), mely esetben nem lenne szükség az igazoltatott jogaira hivatkozva az ő egyéb személyes adatait az igazoltató (RK) lapon rögzíteni. Az igazoltató lap másik oldala pedig tartalmazza a jogorvoslati lehetőségeket, valamint a jogorvoslat érvényesítéséhez igénybe vehető szervezetek elérhetőségeit.

A Testület jelzi, hogy a jelenlegi helyzet – bár az a fentiek szerint nem elsősorban a rendőrségnek felróható – összehatását tekintve a szükségesnél nagyobb számú adatrögzítést eredményez, így sérti az állampolgárok személyes adatok védelméhez való jogát.

16. A gyülekezési jog gyakorlása

A Testület már működése első évének tapasztalatai alapján is felhívta a figyelmet arra, hogy számos kérdésben pontosításra, átgondolásra szorulnak a gyülekezési jogot érintő egyes törvényi rendelkezések, a gyülekezési jog gyakorlásának jogszabályi keretei.

Az egyik legégetőbb kérdés, amelyre először a 2009. július 4-ei demonstrációk irányították rá a Testület figyelmét, hogy a közterület-foglalási engedély és a gyülekezési jog gyakorlásának konfliktusa nincs megnyugtatóan rendezve, adott esetben egy közterület-foglalási engedély birtokában bármikor felülírható a gyülekezési jog, amint erre sor is kerül a vonatkozó rendőrségi jogértelmezés folytán.

Ugyancsak probléma, hogy a rendőrség nehezen tudja biztosítani a vonulások rendezvényeket, a gyülekezési jogról szóló törvény ugyanis alapvetően nem a vonulások, hanem inkább az egy körülhatárolható területen összegyűlő és onnan el nem mozduló rendezvényeket tekinti szabályozási mintának. Éppen ezért mondta ki a Testület, hogy a gyülekezési szabadság magában foglalja nemcsak a rendezvényeken való szabad részvételt, de azok helyszínének szabad elhagyását is.

A rendezvényekre való bejutáskor nem kizárt a beeresztési pontok felállítása és a személyek biztonsági szempontból történő átvizsgálása miatti alapjog-korlátozás, ugyanez azonban kifelé, a rendezvény elhagyásakor már aggályos, és a gyülekezési szabadság indokolatlan és szükségtelen korlátozásának minősül. A konkrét eseteket vizsgálva nem tartható tehát a rendőrség azon gyakorlata, hogy egy vonulások rendezvény menetét mindkét oldalról szorosan körbefogva teljesen végigkíséri, és onnan senkit nem enged kilépni a végpont előtt, még akkor sem, ha ő már nem kíván a rendezvényen részt venni, gyülekezési jogát már nem kívánja gyakorolni.

Ezt a problémakört – a spontán gyülekezésekkel együtt – a jogalkotó tudná megnyugtatóan rendezni.

17. A fokozott ellenőrzés térbeli és időbeli határaitól vonatköző jogszabályi rendelkezés hiánya

A fokozott ellenőrzés hatályos szabályozása szerint a fokozott ellenőrzés elrendelhető a rendőrhatalóság teljes illetékességi területére, ugyanakkor a törvény nem ír elő szempontokat arra nézve, hogy minek alapján indokolt meghúzni a fokozott ellenőrzés területi határait. Különösen az ország egész területére, egész éven át folyamatosan elrendelt és fenntartott fokozott ellenőrzés ténye zavarja az állampolgárokat, aminek panaszaikban hangot is adnak. Ezen túlmenően a főváros esetében is aggályosnak találta a Testület, hogy térben egymáshoz meglehetősen közeli rendezvények kapcsán is előfordult az, hogy az egész fővárosra fokozott ellenőrzést rendelt el az arra egyébként jogosult főkapitány. Mivel a fokozott ellenőrzés az igazoltatásra és az ahhoz kapcsolódó, nagyobb fokú jogkorlátozást jelentő intézkedésekre (például ruházat-és csomagátvizsgálása) egyfajta generális felhatalmazást jelent (tehát nem kell vizsgálni az egyes konkrét rendőri intézkedések – igazoltatások és átvizsgálások – jogalapjának meglétét), a Testület jogszabály- módosítást tart szükségesnek annak érdekében, hogy ne lehessen időben és térben indokolatlanul tág módon meghatározni a fokozott ellenőrzés hatályát.

Itt említendő meg, hogy a Testület szükségesnek látja a fokozott ellenőrzés keretében intézkedő rendőrök közlései tekintetében egységes és a polgárok számára átlátható gyakorlat kialakítását (például az ilyen igazoltatásokkor a rendőrök utaljanak a fokozott ellenőrzés tényére, és annak alapját – ha az egyébként nem veszélyezteti az intézkedés célját – jelöljék meg). Szükséges továbbá az eligazításokon a rendőrök figyelmét a megfelelő tájékoztatás kötelezettségére felhívni.

18. A jegyzőkönyvezési kötelezettség bevezetése

A Testület 147/2008. (XII. 3.) számú állásfoglalásában kifejtettek szerint a polgárok számára biztosítani kellene azt a jogot, hogy felkérhessék az eljáró rendőrt az általa észlelt tények jegyzőkönyvi rögzítésére olyan esetekben is, amikor az adott eljárásra nem vonatkozik ezt előíró jogszabály.

A polgárok számára azt is garantálni kellene, hogy a jegyzőkönyvből kaphassanak egy példányt. A rendőrség által felvett jegyzőkönyv számos esetben megkönnyítené a polgároknak „jogaiknak és jogos érdekeiknek hatékony érvényesítését” [lásd: 46/2003. (X. 16.) AB határozat, ABH 2003, 488.], hozzájárulva a jogbiztonság elvének maradéktalan megvalósulásához.

A kérdés az Rtv. módosításával lenne megoldható, de az átmeneti időszak erre irányuló főkapitányi utasítással is áthidalható volna.

19. A rendőri felvilágosítás-kérés korlátainak tisztázása

A jelen tájékoztatóban is jelzett több ügy kapcsán felmerült a kérdés, hogy vonatkozik-e a felvilágosítás-adás kötelezettsége azokra az intézkedés alá vont személyekre, akik a felmerülő kérdésekre a válaszadást egyes eljárási jogszabályok (például Be.) alapján megtagadhatnák (például gyermekkorú hozzátartozó), illetve feltehető-e a rendőr ilyen kérdéseket ezen személyeknek, és ha igen, mire kell figyelmeztetnie az érintettet. A Testület javaslatot tesz a jogalkotónak, hogy az Rtv. 32. §-át pontosítsa, és a „ha jogszabály másként nem rendelkezik” közbevetést részletesen fejtsse ki, hogy az intézkedő rendőr számára is világos és egyértelmű legyen, kiktől lehet, vagy nem lehet, és milyen tartalmú, mire vonatkozó felvilágosítást kérni, illetve pontosan milyen felsorolható esetekben van lehetőség a válaszadás megtagadására.

20. Szolgálatba helyezés a rendőrt ért sérelem kapcsán és kizárás a rendőrségi intézkedések során

A Ket. 42. § (1) bekezdése szerint az ügy elintézésében nem vehet részt az a személy, akinek jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti. Noha a rendőrség rendészeti tevékenysége a közigazgatási eljárás egy speciális, szakigazgatási ágának tekinthető, az Rtv. nem tartalmazza a kizárás intézményét, nem mondja ki, hogy nem intézkedhet az a rendőr, aki az adott ügyben valamilyen módon érintett. A rendőri tevékenység jellegénél fogva ez nem is lenne minden esetben indokolt (például egy tömegrendezvényt biztosító rendőr az őt megtámadó személlyel szemben nyilvánvalóan alkalmazhatja a rendelkezésére álló kényszerítő eszközöket), szükséges volna azonban annak átgondolása, hogy milyen módon szabályozható a kérdés, mivel nyilvánvalóan problematikus, ha a rendkívül jelentős közhatalmi jogosítványokkal (így például a legitim erőszak alkalmazásának a jogával) felruházott rendőr az elkerülhetetlenül szükségesnél tovább vesz részt egy olyan intézkedésben, amely egy őt közvetlenül érintő ügygel függ össze.

(A példánál maradva: az ártalmatlanná tett támadó előállítását és bekísérését nem célszerű a megtámadott rendőrről bízni.) A Testület olyan megoldást lát elfogadhatónak, amelynek

értelmében az életet, testi épséget, vagyónbiztonságot fenyegető veszély elhárulását követően nem vehet részt az intézkedésben az a rendőr, akit az adott ügy közvetlenül érint.

Speciális esete az érintettség miatti kizárásnak, amikor a szolgálaton kívüli rendőr az őt ért sérelem kapcsán helyezi magát szolgálatba és él speciális jogosítványával a másik féllel szemben. A 383/2010. (VIII. 4.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a közlekedési baleset részesévé vált panaszosokkal szemben az a rendőr kezdeményezett intézkedést, aki a balesetnek szintén résztvevője volt. A Testület arra a kérdésre, hogy egy rendőr saját – adott esetben jogszerű – magánérdekeinek érvényesítése céljából felhasználhatja-e a rendőri minőségét és az ebből adódó többletjogosítványait, nemleges választ adott. Így ugyanis a rendőrség állományába tartozó személy mindenki máshoz képest jelentős előnyökhöz jutna hétköznapi, a rendőri hivatás teljesítéséhez semmilyen módon nem kapcsolódó esetekben, ráadásul – mivel a rendőr magánérdeke nehezen kapcsolható ki – a visszaélés lehetősége is rendkívüli módon megnőne. A kizárásnak az Rtv-ben való szabályozása során az ilyen eseteket is érdemes figyelembe venni.

A 219/2012. (VI. 19.) sz. állásfoglalásában a Testület aggályosnak ítélte, hogy az egyik rendőrkapitányság munkatársát is érintő végrehajtási eljárásnál a kapitányság rendőrei jelen voltak és az intézkedésben részt vettek. A Testület szükségesnek tartotta leszögezni: a jövőre nézve azt tartaná indokoltnak, hogy az ilyen módon érintett kapitányságok munkatársai (halaszthatatlan intézkedések kivételével) egyáltalán ne vehessenek részt a kollégáikat érintő eljárásokban.

21. Beléptetés a rendőrségi objektumokba

A 324/2013. (XI. 13.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos kifogásolta, hogy az Országos Rendőr-főkapitányság Központi Panaszirodájának bejáratánál, ahová iratismertetésre ment meghatalmazottként, egy civil ruhát viselő személy ismeretlen okból elkérte személyi igazolványát, majd az adatgyűjtés okának, céljának és jogalapjának közlése nélkül feljegyezte a panaszos okmányában szereplő adatait.

A Testület hatáskörének hiányát volt kénytelen megállapítani, tekintettel arra, hogy a beléptetést végző vagyónőr nem tartozott a rendőrség állományába. Ugyanakkor a Testület felhívta a figyelmet arra, hogy a beléptetés vonatkozásában fennálló helyzet eleve aggályos, mivel az Info. tv. 5. § (1) bekezdése szerint személyes adat – így a személyazonosító okmányban szereplő személyes adat is – akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete elrendeli. Tekintettel arra, hogy a panaszban foglalthoz hasonló helyzetekben a hozzájárulás önkéntessége nem jön szóba (mivel közhatalmi jogosítvánnyal – a belépés megtagadásának lehetőségével – felruházott személy „igazolhat” és mivel az igazolás megtagadásának eredményeként az érintett célját nem tudja megvalósítani, illetve nem tud – például az idézésre való megjelenésre irányuló – kötelezettségének eleget tenni), az ilyen jellegű adatkezelés csak törvényi rendelkezés esetén lehet jogszerű. Az Info. tv. rendkívül szigorú szabálya még a törvényi felhatalmazás alapján alkotott rendeletben sem teszi lehetővé az adatkezelés előírását (kivéve az önkormányzati rendeleteket), tehát az a norma-láncolat, amely jelen esetben megalapozza az adatkezelést [az Rtv. felhatalmazása alapján alkotott 24/1997. (III. 26.) BM rendelet az állam működése, illetőleg a lakosság

ellátása szempontjából kiemelten fontos létesítmények köréről, és az ehhez kapcsolódó, a Magyar Köztársaság Rendőrsége nyílt épületeibe történő be- és kiléptetés szabályairól, a belső rend és biztonság fenntartásáról szóló 48/2008. ORFK utasítás (OT 28.)), bizonyosan nem felel meg az Info. tv-ben megkövetelt feltételrendszernek. Az ORFK utasítást módosította a 20/2009. (OT 12.) ORFK utasítás, de az még így sem felel meg a Testület által megfogalmazottaknak. Állásfoglalásában utal rá a Testület, hogy a rendőrségi épületekbe való beléptetéssel kapcsolatos – a fentiekben részletesen kifejtett – szabályozási hiányossággal kapcsolatban már korábban is fel kívánta hívni mind az ORFK, mind a jogalkotó figyelmét, hogy az adatvédelmi követelményeknek csak az felel meg, ha törvény hatalmazza fel a rendőrség részéről eljáró személyeket, hogy a belépni kívánók személyes adatait megismerjék, ezért 26/2010. (I. 27.) számú állásfoglalását megküldte az illetékes miniszternek és az – akkor még működő – adatvédelmi biztosnak is. Különösen aggályosnak tartotta a Testület, hogy ennek ellenére a vonatkozó szabályozás módosítása azóta sem történt meg.

22. Szabadságában korlátozott személy (például a panaszos előállítása esetén) egészségügyi dokumentációhoz való joga

A 138/2013. (IV. 30.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló esetben a panaszossal szemben szabálysértés továbbfolytatása miatt testi kényszert, majd bilincset alkalmaztak, aminek során sérüléseket szenvedett el. A panaszost ezt követően előállították, a rendőrségről azonban sérülései ellátása érdekében – kérésére – az orvosi ügyeletre szállították. A panaszos beadványában előadta, hogy az orvosi vizsgálatról készült orvosi véleményt az őt kísérő rendőröknek adták át, ő azt nem kapta kézhez, szabadon bocsátásakor pedig kérése ellenére nem adták át neki a rendőrök, arra való hivatkozással, hogy azt az eljárás során fogják felhasználni. Az orvosi dokumentáció átadásának jelen ügyben azért is volt kiemelt jelentősége, mert a rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsátott orvosi vélemény által is igazolt panaszosi állítás szerint az őt vizsgáló orvos mielőbbi traumatológiai vizsgálatra tett javaslatot. (A panasz elbírálása során egyébként az alapjog sérelmet a Testület nem tudta megállapítani, mivel a panaszos és az eljáró rendőrök eltérő nyilatkozatai közötti ellentmondást a bizonyítási eszközök szűkössége miatt nem tudta feloldani.)

A panasz kapcsán tehát kérdésessé vált, hogy a hatályos jogi normák alapján miként érvényesül a személyi szabadságában korlátozott személy személyes adatok védelméhez való joga abban az esetben, ha a szabadságkorlátozás időtartama alatt orvosi vizsgálatra szorul.

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.) rendelkezései megteremtik a beteg törvényen alapuló jogát egészségügyi ellátására vonatkozó adatainak megismerését illetően. A tájékoztatás formáját a törvény nem határozza meg, azonban a gyakorlatból, illetve a tájékoztatásra vonatkozó igény céljából (kórelőzmények tárolása, további vizsgálatok elvégzése, stb.) adódóan a tájékoztatás nyilvánvalóan papíralapú adatközlést kíván meg.

Ugyan az előállított személyek nem tartoznak a Fogdaszabályzat hatálya alá, azonban – az előállított személyekre vonatkozó speciális szabályozás hiányában – a Testület a panaszos ügyében úgy ítélte meg, hogy e rendeletnek a szabadságukban korlátozott személyek egészségügyi adatainak kezelésére vonatkozó normáit kell analóg módon alkalmazni.

A panaszügy idején hatályos Fogdaszabályzat 36. § (1) bekezdés f) pontja előírta, hogy a befogadást követően, fogvatartottanként elkülönítve nyilván kell tartani a befogadaskor készült, valamint a fogva tartás alatt keletkezett orvosi véleményeket. [A jelenleg hatályos 56/2014. (XII. 5) BM rendelet a rendőrségi fogdák rendjéről 45. § (1) bekezdés f) pont]. E rendelkezés tehát megalapozza a rendőrség jogát és kötelezettségét arra vonatkozóan, hogy a szabadságában korlátozott személy egészségügyi ellátására vonatkozó iratokat nyilvántartsa.

A Testület fenti jogszabályok mellett szükségesnek látta az Info. tv. vonatkozó rendelkezéseinek vizsgálatát is.

Az érintett jogszabályhelyek alapján megállapítható az, hogy a személyi szabadságában korlátozott személynek az Eütv. 13. § alapján joga van egészségi állapotára, egészségügyi ellátására vonatkozó tájékoztatáshoz, amelynek formája a további felhasználás jellegéből adódóan jelen esetben egyértelműen papír alapú adatszolgáltatást jelent.

Amennyiben elfogadjuk a Fogdaszabályzat orvosi adatok kezelésére vonatkozó 36. §-ában foglalt rendelkezések alkalmazását az előállított személyek adatainak kezelése tekintetében is, úgy megállapítható az is, hogy a rendőrségnek is joga van ahhoz, hogy a szabadsághoz tartozó alá vont személy vizsgálatáról készült orvosi véleményt megőrizze.

A fentiek alapulvételével, megállapítható viszont az is, hogy az Info. tv. rendelkezései alapján a személyi szabadságában korlátozott személy az adatkezelés céljából érintettnek, a rendőrség pedig adatkezelőnek minősül, azaz a törvény 15. §-a alapján az érintettnek, jelen esetben tehát a panaszosnak joga volt tájékoztatást kérni egészségügyi ellátására vonatkozó adatokról nem csak az orvostól, hanem a rendőrségtől, mint adatkezelőtől is.

A Testület fenti okfejtése alapján arra a megállapításra jutott, hogy az orvosi vizsgálatra vonatkozó igazolást erre vonatkozó kérés esetén az Eütv. fent ismertetett rendelkezései alapján az orvosnak, illetőleg az Info. tv. alapján az eljáró rendőröknek ki kell adniuk a panaszos részére.

A Testület vizsgálata során arra az általános megállapításra jutott, hogy fenti rendelkezések nincsenek összhangban, illetőleg a gyakorlatban problémát vehetnek fel tekintetben, hogy a személyi szabadságában korlátozott személyt vizsgáló orvos számára nem adnak egyértelmű iránymutatást arra vonatkozóan, hogy a papíralapú tájékoztatást (orvosi véleményt, leletet) a személyi szabadságában korlátozott személynek, vagy az őt kísérő rendvédelmi dolgozónak adja-e át.

A fent ismertetett jogszabályi rendelkezésekből az állapítható meg, hogy ugyan az Info. tv. 5. §-a szerint az egészségi állapottal kapcsolatos adatot – mint különleges adatot – csak az érintett írásbeli hozzájárulása, valamint törvény erre vonatkozó rendelkezése alapján lehetne kezelni, a Fogdaszabályzat hatálya alá eső személyek vonatkozásában rendelet szabályozza a kérdést, az előállítottak vonatkozásában pedig semmilyen jogi norma nem jogosítja fel a rendőröket az adatkezelésre. Noha a fogva tartott személyek egészségügyi adatainak kezelése indokolható alapjogi szempontból – állami kötelezettség áll fent a testi épségük, egészségük védelmére –, a megfelelő szintű szabályozás hiánya azonban súlyosan aggályos.

A Testület véleménye szerint megnyugtató megoldásként az szolgálna, ha a fenti alapjogot érintő, egymással ellentétes vagy hiányos rendelkezéseket az Info. tv. előírásainak megfelelően törvényi szinten szabályoznák, figyelemmel arra is, hogy a Fogdaszabályzat hatálya alá nem tartozó szabadságukban korlátozott személyekre jelenleg semmiféle norma nem vonatkozik.

A Testület álláspontja szerint a szabályozással érintett jogalanyok alapvető jogaira, illetve érdekeire figyelemmel megfelelő jogi szabályozásnak az minősülne, amely az egészségi állapotra vonatkozó különleges adatok kezelésére jogosult személyek meghatározását törvényben (Rtv., Eütv.) rögzítené, illetőleg az orvosi dokumentáció megismerését mind a személyi szabadságában korlátozott személy (beteg), mind pedig az őt kísérő rendvédelmi dolgozó számára – fentiekből következően szintén törvényi szintű szabályozással – lehetővé tenné. A Testület szerint ez utóbbi megvalósításának módja egyrészt olyan szabály törvényi szinten való rögzítése, amely az orvosi vélemények, leletek, stb. átadására vonatkozóan kötelezettséget teremt az orvos számára mindkét érintett fél vonatkozásában. A gyakorlatban felmerülő vitás helyzetek elkerülése érdekében azonban szükséges annak rögzítése is, hogy a szabadságkorlátozás ideje alatt keletkezett egészségügyi dokumentációt a személyi szabadságában korlátozott személy (mint érintett) kérelmére az egészségi állapotra vonatkozó adatokat nyilvántartó rendőri szerv (mint adatkezelő) kiadja.

23. Hivatalos okmányok helyszíni elvételéről megfelelő igazolás kitöltése és átadása

A fentiekben már idézett 329/2013. (XI. 13.) számú állásfoglalás kapcsán a Testület – a további jogsértések elkerülése érdekében – felhívta a rendőrség figyelmét arra, hogy haladéktalanul szükséges intézkedni annak érdekében, hogy a rendőrök országsszerte a vezetésre jogosító okmány/forgalmi engedély helyszíni elvételéről szóló olyan elismervényt alkalmazzanak formanyomtatványként, amely a 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 96. § (5) bekezdésében előírtaknak megfelel. A hatályos jogszabályra utaló formanyomtatványt úgy kellene kialakítani, hogy azon kitöltésre alkalmas, elégséges hely (kipontozott rész, külön sor) álljon rendelkezésre az elvétel okaként hivatkozott pontos jogszabályhely, illetőleg az ehhez esetleg szükséges további indokolás rögzítésére. Ezen technikai megoldás hiányában ugyanis az intézkedő rendőrök nyilvánvalóan és szükségszerűen nem tudnak eleget tenni azon kötelezettségüknek, amely a megfelelő tájékoztatásra vonatkozik, emiatt az intézkedés alá vont személy nem lesz tisztában a vele szemben foganatosított intézkedés okával.

24. Az elektronikus úton előterjesztett panaszbeadványok elkészítési problémája

A Testület ügyrendje és gyakorlata szerint éveken át az II. fejezetben is ismertetett eljárási rendet követett az elektronikus úton beérkezett panaszokkal kapcsolatban.

A panaszost határidő tűzésével felhívta arra, hogy elektronikus úton előterjesztett panaszát aláírásával ellátva – postai úton ismételt megküldve – erősítse meg. Bár az elektronikus úton benyújtott panasz postai úton előterjesztett változata így elvileg – az Rtv. korábban hatályos változatában rögzített 8 napos – határidőn túl érkezett a Testülethez, a rendőrség azt évekig minden esetben határidőn belül érkezett panaszként, érdemben elbírálta, hiszen az elektronikus úton előterjesztett panasz a rendőri intézkedéstől számított 8 napos jogvesztő határidőn belül a Testület tudomására jutott, ennek ismeretében azt a Testület befogadta.

2013-ban új problémaként jelentkezett az ORFK gyakorlatában az elektronikus úton előterjesztett panaszok elbírálása során hozott, az eljárást – elkésettségre hivatkozva – megszüntető végzések jelentős számban történő kibocsátása.

A Testület egy ilyen konkrét panaszügy kapcsán (*FRP/563/2012/Pan.*) levélben fordult az országos rendőrfőkapitányhoz a kialakult helyzet rendezése végett. A levelében többek között hivatkozott arra, hogy az Rtv. 6/C. § (2) bekezdése szerint a Testület működésének részletes szabályait saját maga állapítja meg ügyrendjében. Az Rtv-nek a Testületet létrehozó módosításához fűzött indokolás szerint „a Testület eljárása nem formakötött, a közigazgatási hatósági eljárás szabályait nem kell rá alkalmazni”. Ebből következik, hogy a Ket. rendelkezései – sem az irányadó normaszöveg szerint, sem a mögöttes jogalkotói szándék szerint – nem alkalmazhatók a Testület eljárására, ezért az a megközelítés, amely a Ket-ben szabályozott kérelem-előterjesztési formákból indul ki a határidő-számításnál, eleve szükségszerűen téves.

A Testület emellett levelében arra is felhívta a figyelmet, hogy az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésének azon rendelkezése, amely az országos rendőrfőkapitány számára – indokolási kötelezettség mellett – lehetővé teszi a Testület állásfoglalásától való eltérést, nyilvánvalóan az ügy érdemére vonatkozik, és nem biztosít jogalapot az ügy befogadására vonatkozó testületi döntés felülbírálatára.

Az ügyben az országos rendőrfőkapitány válaszlevelével a Testület nem értett egyet. Az országos rendőrfőkapitány levelében arra hivatkozott, hogy az Rtv. 97/A. § (7) bekezdése alapján a panaszról az országos rendőrfőkapitány közigazgatási eljárásban dönt, a Ket. 30. § értelmében pedig a hatóság a közigazgatási hatósági eljárás során köteles a joghatóság, hatáskör, illetékesség vizsgálatán túl az eljárás egyéb feltételeinek vizsgálatára is. E körben a levélben rögzítettek szerint a Testület ügyrendje alapján lefolytatott eljárása és a panasz nyomán a rendőri szervnél lefolytatott közigazgatási hatósági eljárás elkülönül.

Az országos rendőrfőkapitány rögzíti továbbá azt is, hogy a jogszabályok – általa kifejtettek szerinti – precíz végrehajtása a korábbi gyakorlat ellenében nem sérti, hanem előmozdítja a jogbiztonságot. A Testület által az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvény szabályaira való utalást az országos rendőrfőkapitány szintén nem tartotta elfogadhatónak, hivatkozva arra, hogy a hiteles elektronikus aláírás és dátumbélyegző hiánya olyan tartalmi hiányosság, amely akkor sem minősülne joghatás kiváltására alkalmas iratnak, ha nem elektronikus dokumentumról lenne szó. Az országos rendőrfőkapitány a fentiek mellett hivatkozik a Ket. 30. § f) pontjára is, miszerint a kérelmet el kell utasítani, ha az nyilvánvalóan nem az előterjesztésére jogosulttól származik.

Ez utóbbi hivatkozás a Testület szerint szintén az eddig követett gyakorlatot erősíti, ugyanis a kérelmet csak akkor kell elutasítani, ha az nyilvánvalóan nem az arra jogosulttól származik. A rendőrség szerint az elektronikusan benyújtott panaszokkal kapcsolatban éppen az az egyik probléma, hogy nem állapítható meg belőlük egyértelműen az előterjesztő kiléte. Ezért bizonyosan nem vonható le belőlük az a következtetés sem, hogy az előterjesztőjük nyilvánvalóan nem az arra jogosult személy (pontosan ennek tisztázását célozta a Testület postai megerősítést kívánó gyakorlata), így nem a kötelező elutasításnak, hanem hiánypótlás kibocsátásának van helye.

Szintén nem veszi figyelembe a rendőrségi álláspont, hogy más területeken – így pl. a demonstrációk bejelentésénél – az elektronikus benyújtási forma már évek óta elfogadott, pedig ott a bejelentéssel kapcsolatos döntésre sokkal rövidebb határidők vonatkoznak.

A Testület álláspontja szerint a jogalkotónak a jelen helyzet feloldása végett rögzítenie kellene, hogy a Testület saját hatáskörben dönt a panaszok befogadhatóságának kérdésében, és ebben a tekintetben a rendőrség nem jogosult a Testület döntését felülbírálni. Hiszen amennyiben ezt a rendőrség megteszi, akkor gyakorlatilag a Testület eljárására áttételesen „ráerőlteti” a Ket. előírásainak az alkalmazását.

A Testület külön felhívja a jogalkotó figyelmét arra, hogy a Testület jogértelmezését erősítő döntést hozott a Kúria, amellyel a Testület speciális jogállását erősítette a legfőbb igazságszolgáltatása szerv. A Kfv. II. 37.689/2015/4. sz. ítélete kimondja, hogy a Testület maga jogosult eldönteni, hogy a panasz határidőben érkezette-e; amennyiben pedig a panaszt a Testület befogadta, akkor azt a rendőrség a Testület eljárását követő közigazgatási hatósági panaszeljáráásban már nem utasíthatja el érdemi vizsgálat nélkül arra tekintettel, hogy a panaszt késedelmesen terjesztették elő. Az ítéletből az is kiolvasható – analógia alkalmazásával –, hogy amennyiben a képviseleti jog igazolásának a hiánya vagy egyéb, a Ket. szerint elutasításhoz vezető hiányosság miatt szintén nincs joga a rendőrségnek érdemi vizsgálat nélkül elutasítani a panaszt, ha azt a Testület érdemben befogadta és vizsgálta.

A fentiekre figyelemmel arra lenne szükség, hogy a jogalkotó hangsúlyozza a rendőri intézkedésekhez kapcsolódó panaszmechanizmusok szabályozásában a Testület eljárásának a primátusát és ezáltal kifejezze azt, hogy a Testület valóban egy speciális jogállással rendelkezik, amely egyébként a joggyakorlatban megjelenik.

A Testület jelenleg is úgy ítéli meg, hogy a fenti jogalkotási javaslatok megfontolása és érvényre juttatása segítené a rendőrséget abban, hogy intézkedéseik során szakszerűbben, jogszerűbben, az arányosság szem előtt tartásával, kulturáltan, az állampolgárok érdekében lássák el szolgálati feladataikat, amely a rendőrségbe vetett közbizalom további erősödéséhez vezetne.

Budapest, 2017. március 30.

Dr. Lukács Tamás s.k.
elnök

Dr. Kozma Ákos s.k.
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra s.k.
testületi tag

Dr. Cservák Csaba s.k.
testületi tag

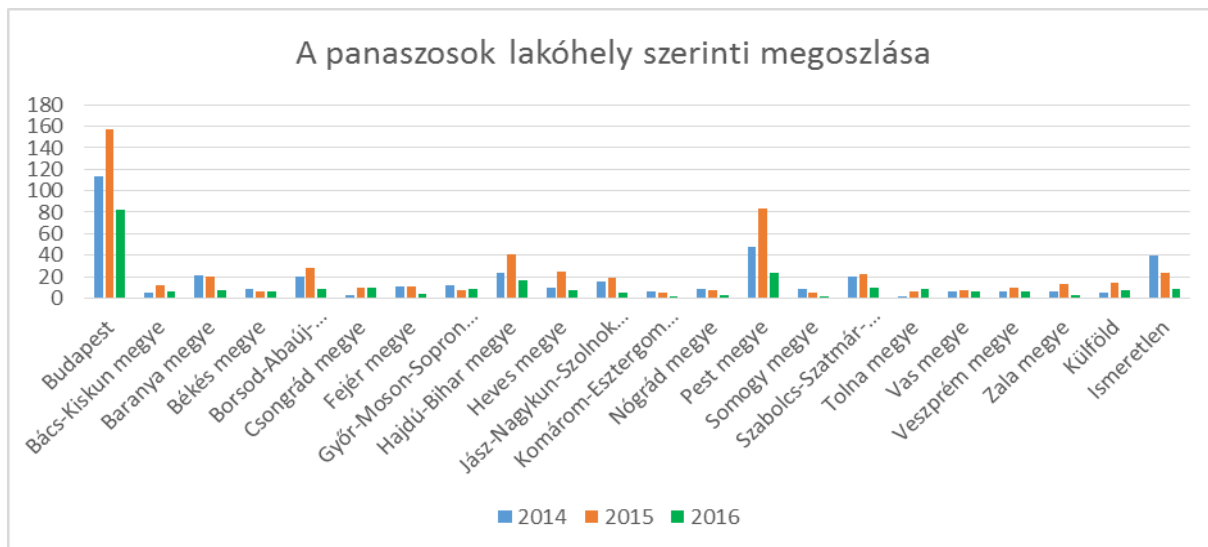
Dr. Wildner Domonkos s.k.
testületi tag

VI. Statisztikai melléklet

I. A panaszosok

1. sz. táblázat: A panaszosok lakóhely szerinti megoszlása

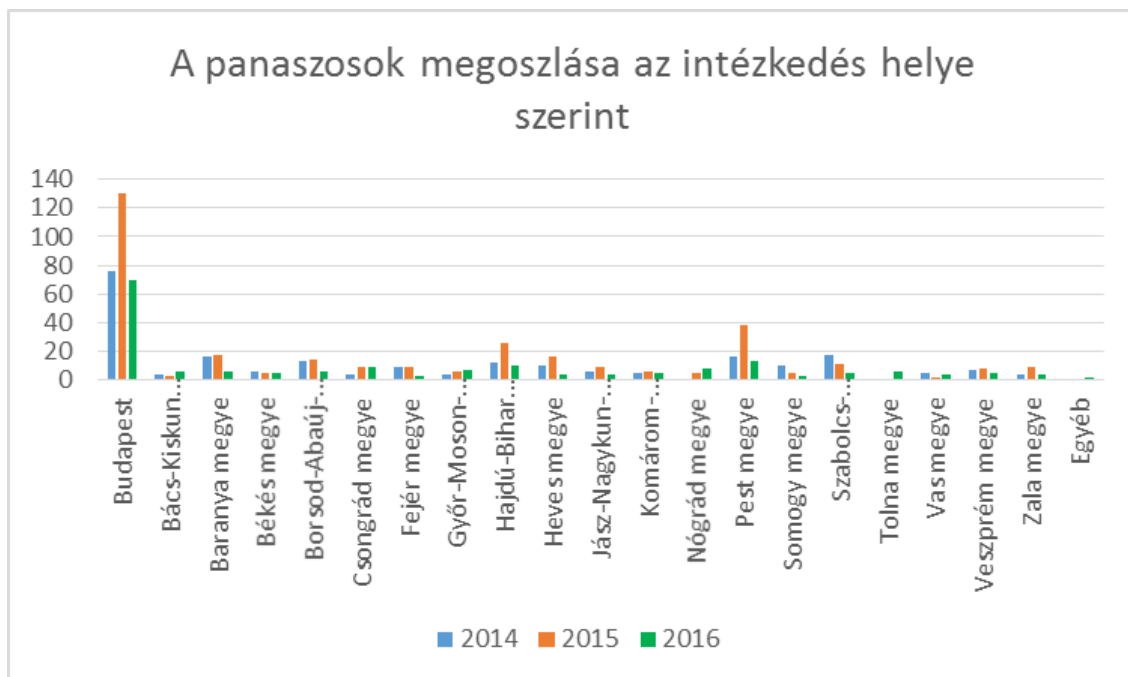
	Panaszok száma 2014	Panaszok száma 2015	Panaszok száma 2016
Budapest	113	157	82
Bács-Kiskun megye	5	12	6
Baranya megye	21	20	7
Békés megye	8	6	6
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	20	28	8
Csongrád megye	3	10	10
Fejér megye	11	11	4
Győr-Moson-Sopron megye	12	7	9
Hajdú-Bihar megye	23	41	17
Heves megye	10	25	7
Jász-Nagykun-Szolnok megye	15	19	5
Komárom-Esztergom megye	6	5	2
Nógrád megye	8	7	3
Pest megye	48	84	24
Somogy megye	9	5	2
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	20	22	10
Tolna megye	2	6	9
Vas megye	6	7	6
Veszprém megye	6	10	6
Zala megye	6	13	3
Külföld	5	14	7
Ismeretlen	40	23	8
Összesen	397	532	244

2. sz. táblázat: A panaszosok megoszlása az intézkedés helye szerint²

	Panaszok száma 2014	Panaszok száma 2015	Panaszok száma 2016
Budapest	76	130	70
Bács-Kiskun megye	3	2	6
Baranya megye	16	17	6
Békés megye	6	5	5
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	13	14	6
Csongrád megye	3	9	9
Fejér megye	9	9	2
Győr-Moson-Sopron megye	3	6	7
Hajdú-Bihar megye	12	26	10
Heves megye	10	16	3
Jász-Nagykun-Szolnok megye	6	9	3
Komárom-Esztergom megye	4	6	4
Nógrád megye	0	4	8
Pest megye	16	38	13
Somogy megye	10	4	2
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	17	11	5
Tolna megye	0	0	6
Vas megye	5	1	3
Veszprém megye	7	8	4
Zala megye	3	9	3
Egyéb	0	0	1
Összesen	219	326	175

² A táblázat csak azon ügyeket tartalmazza, amelyekben érdemi vizsgálatot végzett a Testület, tehát amelyek áttétellel, vagy az országos rendőrkapitánynak történő megküldéssel, vagy a panaszos tiltakozása miatti megszüntetéssel végződtek.

3. sz. táblázat: A panaszosok megoszlása nemek szerint

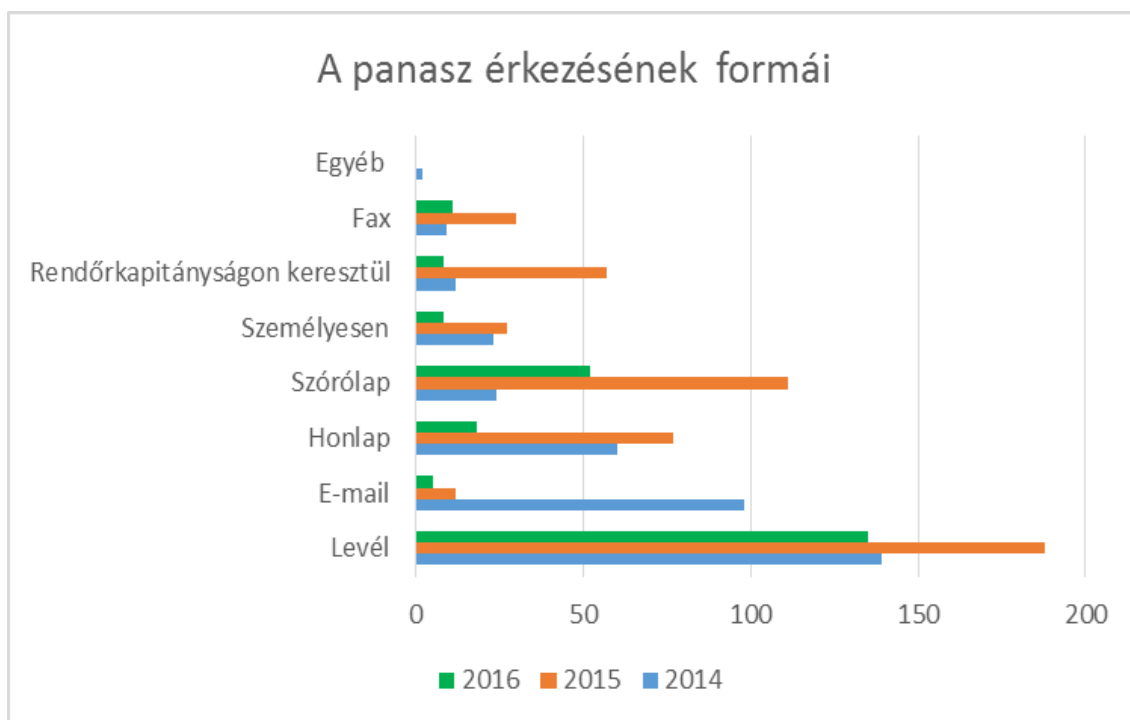
	Panaszok száma 2014	Panaszok száma 2015	Panaszok száma 2016
Férfi	290	372	172
Nő	107	159	69
Egyéb	0	1	3
Összesen	397	532	244

4. sz. táblázat: A panaszok küldő szerinti megoszlása

	Panaszok száma 2014	Panaszok száma 2015	Panaszok száma 2016
Panaszos	291	426	193
Jogi képviselő	35	25	21
Civil szervezet	8	5	0
Rendőrkapitányság	22	32	10
A testület magához vonta	0	12	1
Egyéb	11	2	10
Összesen	367	502	235

5. sz. táblázat: A panasz érkezésének formái

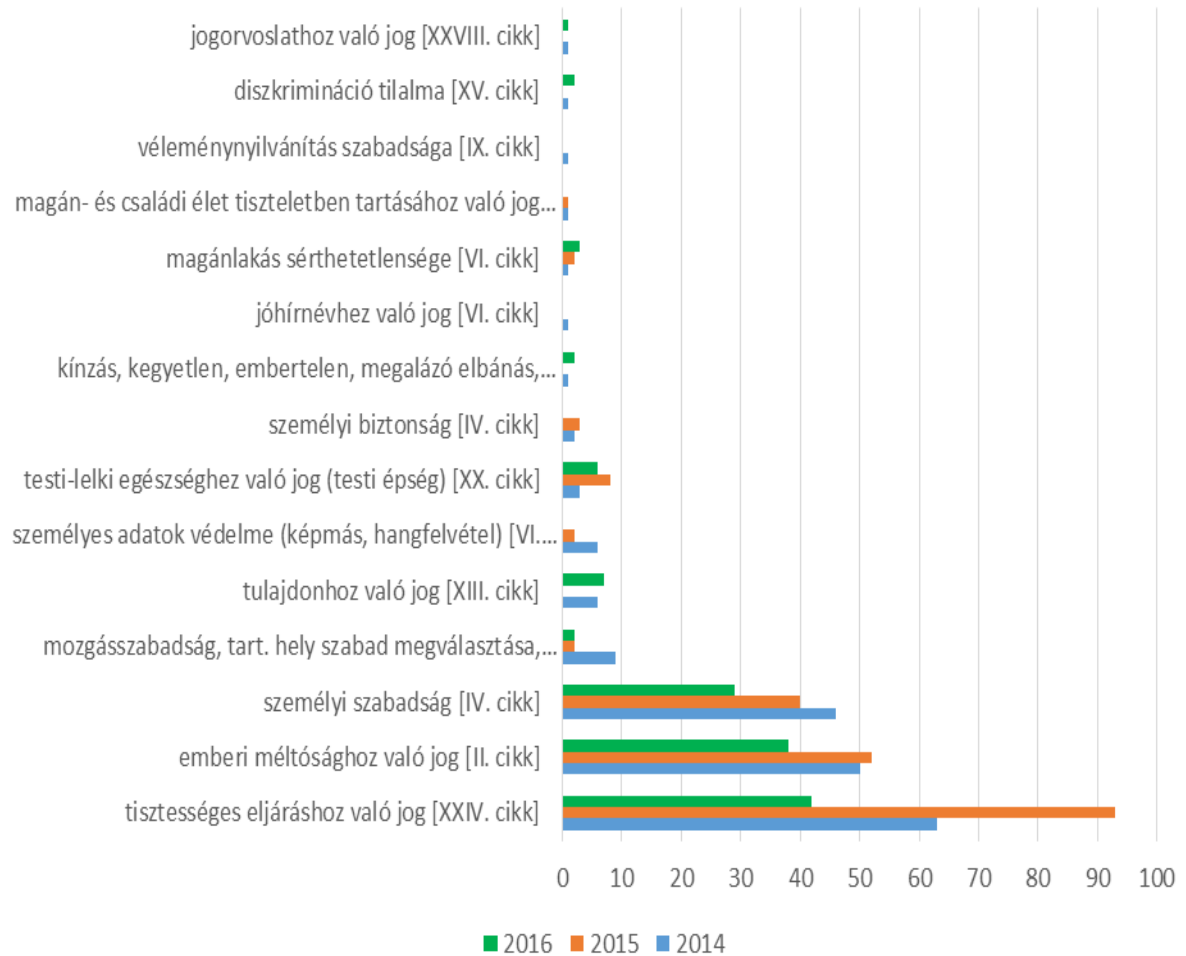
	2014	2015	2016
Levél	139	188	135
E-mail	98	12	5
Honlap	60	77	18
Szórólap	24	111	52
Személyesen	23	27	8
Rendőrkapitányságon keresztül	12	57	8
Fax	9	30	11
Egyéb	2	0	0
Összesen	367	502	237

II. Alapjogok**6. sz. táblázat:** A 2014-ben sérült alapjogok előfordulási számának alakulása 2015-ben és 2016-ban

	Sérült alapjogok	2014		2015		2016	
		szám	százalék	szám	százalék	szám	százalék
1	tisztességes eljáráshoz való jog [XXIV. cikk]	63	32,8%	93	45,8%	42	31,1%
2	emberi méltósághoz való jog [II. cikk]	50	26,0%	52	25,6%	38	28,1%
3	személyi szabadság [IV. cikk]	46	24,0%	40	19,7%	29	21,5%
4	mozgásszabadság, tart. hely szabad megválasztása, ország elhagyásához ill. hazatéréshez való jog [XXVII. cikk]	9	4,7%	2	1,0%	2	1,5%
5	tulajdonhoz való jog [XIII. cikk]	6	3,1%	0	0,0%	7	5,2%
6	személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [VI. cikk]	6	3,1%	2	1,0%	0	0,0%
7	testi-lelki egészséghez való jog (testi épség) [XX. cikk]	3	1,6%	8	3,9%	6	4,4%
8	személyi biztonság [IV. cikk]	2	1,0%	3	1,5%	0	0,0%
9	kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás, büntetés (kísérlet) [III. cikk]	1	0,5%	0	0,0%	2	1,5%
10	jó hírnévhez való jog [VI. cikk]	1	0,5%	0	0,0%	0	0,0%
11	magánlakás sérthetatlensége [VI. cikk]	1	0,5%	2	1,0%	3	2,2%
12	magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog [VI. cikk]	1	0,5%	1	0,5%	0	0,0%
13	véleménynyilvánítás szabadsága [IX. cikk]	1	0,5%	0	0,0%	0	0,0%
14	diszkrimináció tilalma [XV. cikk]	1	0,5%	0	0,0%	2	1,5%
15	jogorvoslathoz való jog [XXVIII. cikk]	1	0,5%	0	0,0%	1	0,7%

A 2014-ben sérült alapjogok alakulása a 2015-2016. közötti időszakban

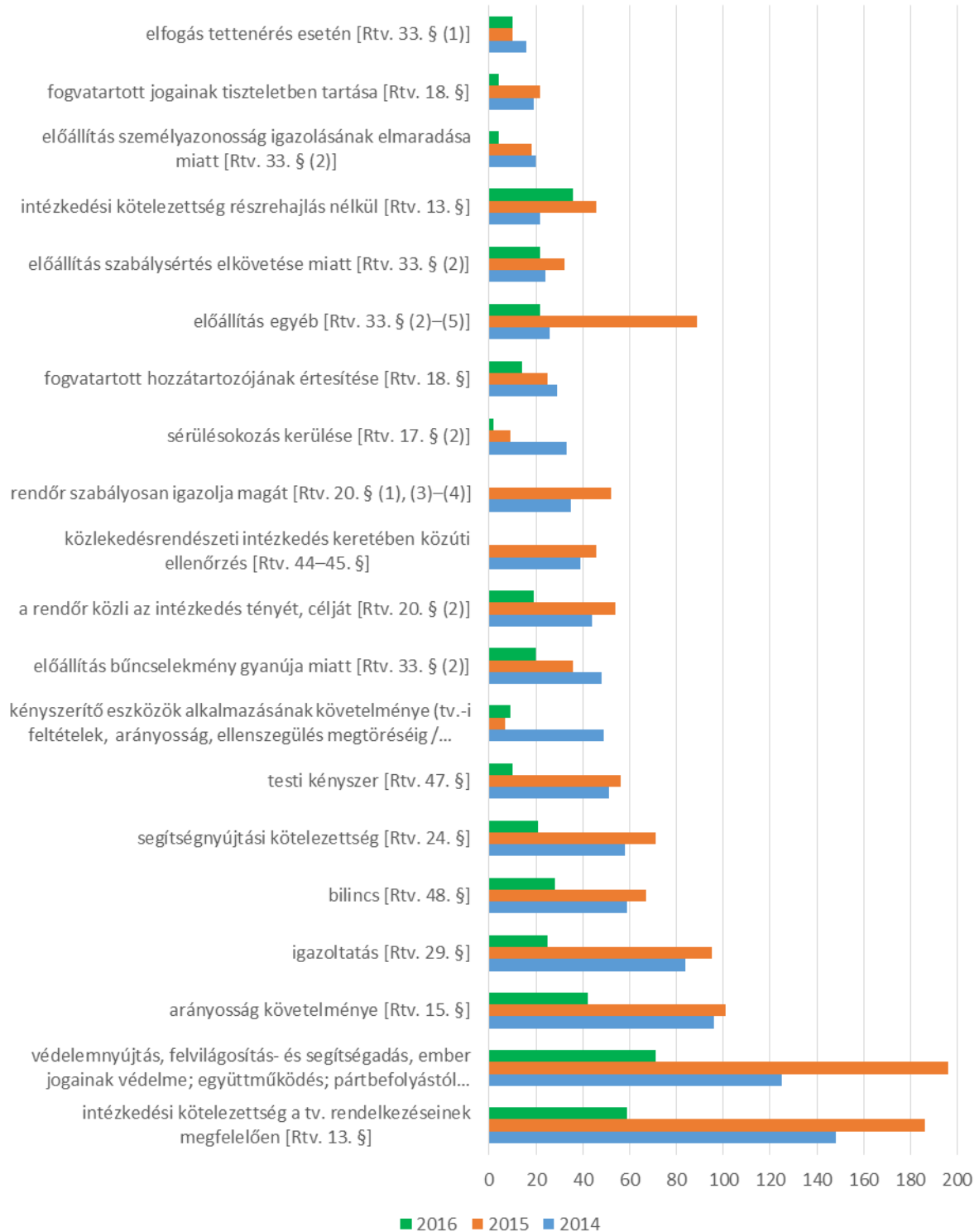

III. Intézkedések

7. sz. táblázat: A 2014-ben leggyakrabban panaszolt rendőri intézkedések előfordulási számának alakulása 2015-ben és 2016-ban

	Rendőri intézkedések	2014		2015		2016	
1.	intézkedési kötelezettség a tv. rendelkezéseinek megfelelően [Rtv. 13. §]	148	12,6%	186	12,2%	59	9,7%
2.	védelemnyújtás, felvilágosítás- és segítségadás, ember jogainak védelme; együttműködés; pártbefolyástól mentesség [Rtv. 2. §]	125	10,6%	196	12,9%	71	11,6%
3.	arányosság követelménye [Rtv. 15. §]	96	8,2%	101	6,6%	42	6,9%
4.	igazoltatás [Rtv. 29. §]	84	7,1%	95	6,2%	25	4,1%
5.	bilincs [Rtv. 48. §]	59	5,0%	67	4,4%	28	4,6%
6.	segítségnyújtási kötelezettség [Rtv. 24. §]	58	4,9%	71	4,7%	21	3,4%
7.	testi kényszer [Rtv. 47. §]	51	4,3%	56	3,7%	10	1,6%
8.	kényszerítő eszközök alkalmazásának követelménye (tv.-i feltételek, arányosság, ellenszegülés megtöréséig / intézkedés eredményességéig) [Rtv. 16. § (1)–(3)]	49	4,2%	7	0,5%	9	1,5%
9.	előállítás bűncselekmény gyanúja miatt [Rtv. 33. § (2)]	48	4,1%	36	2,4%	20	3,3%
10.	a rendőr közli az intézkedés tényét, célját [Rtv. 20. § (2)]	44	3,7%	54	3,6%	19	3,1%
11.	közlekedésrendészeti intézkedés keretében közúti ellenőrzés [Rtv. 44–45. §]	39	3,3%	46	3,0%	0	0,0%
12.	rendőr szabályosan igazolja magát [Rtv. 20. § (1), (3)–(4)]	35	3,0%	52	3,4%	0	0,0%
13.	sérülésokozás kerülése [Rtv. 17. § (2)]	33	2,8%	9	0,6%	2	0,3%
14.	fogvatartott hozzátartozójának értesítése [Rtv. 18. §]	29	2,5%	25	1,6%	14	2,3%
15.	előállítás egyéb [Rtv. 33. § (2)–(5)]	26	2,2%	89	5,9%	22	3,6%
16.	előállítás szabálysértés elkövetése miatt [Rtv. 33. § (2)]	24	2,0%	32	2,1%	22	3,6%
17.	intézkedési kötelezettség részrehajlás nélkül [Rtv. 13. §]	22	1,9%	46	3,0%	36	5,9%
18.	előállítás személyazonosság igazolásának elmaradása miatt [Rtv. 33. § (2)]	20	1,7%	18	1,2%	4	0,7%
19.	fogvatartott jogainak tiszteletben tartása [Rtv. 18. §]	19	1,6%	22	1,4%	4	0,7%
20.	elfogás tettenérés esetén [Rtv. 33. § (1)]	16	1,4%	10	0,7%	10	1,6%

A 2014-ben leggyakrabban panaszolt rendőri intézkedések előfordulási számának alakulása 2015-ben és 2016-ban

9. sz. táblázat: Az ügyek sorsának megoszlása

Az ügy sorsa	2014	2015	2016
Áttétel	125	216	71
Elutasítás	104	146	71
Elutasítás és áttétel	6	6	2
Megküldés az országos rendőrfőkapitánynak	90	76	63
Megszüntetés	42	58	28
Összesen	367	502	235

10.sz. táblázat: Megszüntetési okok

A megszüntetés oka	2014	2015	2016
a panaszost felhívta a Testület, hogy egészítse ki a panaszát, de ő ennek nem tett eleget, és a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehet dönteni	7	9	9
nincs vagy csekély fokú az alapjogsérelem, és a panaszos tiltakozott az áttétel ellen	16	36	12
panaszt visszavonták	18	11	7
egyéb	1	2	0
Összesen	42	58	28

11. sz. táblázat: Elutasítási okok megoszlása

Az elutasítás oka	2014	2015	2016
a panasz elkésett	15	30	20
a Testületnek nincs hatásköre	44	45	19
panasz nem jogosulttól származik	5	3	4
kiderül, hogy már jogerősen lezárták a panaszeljárást	1	2	2
a panaszos a Testület felhívása ellenére beadványát aláírásával nem erősítette meg	45	63	33
egyéb	3	2	0
Összesen	113	148	78

* Egy elutasításhoz több ok is tartozhat, ezért az elutasítási okok száma nagyobb lehet, mint az elutasított ügyek száma.

12. sz. táblázat: Áttételi okok megoszlása

	2014	2015	2016
Nem történt alapjogsérelem	93	171	58
Nem állapítható meg alapjogsérelem	68	102	45
Csekély fokú alapjogsérelem	23	30	9
Egyéb	1	3	0
Összesen	185	306	112

* Egy áttételhez több ok is tartozhat, ezért az áttételi okok száma nagyobb lehet, mint az áttett ügyek száma.

13. sz. táblázat: Történt-e alapjogsértés?

		2014	2012	2013
Történt	Csekély	23	29	10
	Súlyos	91	76	64
Nem történt		47	198	66
Nem állapítható meg		20	111	44
Összesen		183	414	186

14. sz. táblázat: Az ORFK-ra küldött ügyek sorsának alakulása

	2014	2015	2016
Az ORFK a panasznak helyt adott	1	0	1
Az ORFK a panasznak részben helyt adott	12	40	14
Az ORFK a panaszt elutasította	49	15	19
Az ORFK az eljárást megszüntette	10	3	1
Az ORFK áttette más rendőri szervhez		3	0
adathiány	19	15	28
Végösszeg	91	76	63

15. sz. táblázat: Sértett alapjogok megoszlása a sérelem foka szerint

Sértett alapjogok	2014		2015		2016	
	Csekély	Súlyos	Csekély	Súlyos	Csekély	Súlyos
élethez való jog [II. cikk]	0	0	0	0	0	0
emberi méltósághoz való jog [II.cikk]	1	49	3	49	3	35
kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás, büntetés (kísérlet) [III. cikk]	0	1	0	0	0	2
személyi szabadság [IV. cikk]	1	45	1	39	0	29
személyi biztonság [IV. cikk]	1	1	0	3	0	0
tulajdonhoz való jog [XIII. cikk]	1	5	0	0	1	6
jó hírnévhez való jog [VI. cikk]	1	0	0	0	0	0
magánlakás sérthetetlensége [VI. cikk]	0	1	1	1	0	3
magántitok védelme [VI. cikk]	0	0	0	0	0	0
személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [VI. cikk]	2	4	0	2	0	3
közérdekű adatok megismeréséhez, terjesztéséhez való jog [VI. cikk]	0	0	0	0	0	0
magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog [VI. cikk]	0	1	0	1	0	0
gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság [VII. cikk]	0	0	0	0	0	0
gyülekezési jog [VIII. cikk]	0	0	0	0	0	0
egyesülési jog [VIII. cikk]	0	0	0	0	0	0
véleménynyilvánítás szabadsága [IX. cikk]	0	1	0	0	0	0
sajtószabadság [IX. cikk]	0	0	0	0	0	0
tud. és művészi alkotás szabadsága, tanszabadság [X., XI. cikk]	0	0	0	0	0	0
vállalkozás szabadsága [XII. cikk]	0	0	0	0	0	0
munkához való jog [XII. cikk]	0	0	0	0	0	0
menedékjog [XIV. cikk]	0	0	0	0	0	0
diszkrimináció tilalma [XV. cikk]	0	1	0	0	0	2

cikk]						
gyermekjogok [XVI. cikk]	0	0	0	0	0	0
sztrájkjog [XVII. cikk]	0	0	0	0	0	0
testi-lelki egészséghez való jog (testi épség) [XX. cikk]	0	3	0	8	2	4
tisztességes eljáráshoz való jog [XXIV. cikk]	19	44	26	67	7	35
kérelem ill. panasz előterjesztéséhez való jog [XXV. cikk]	0	0	0	0	0	0
mozgásszabadság, tart. hely szabad megválasztása, ország elhagyásához ill. hazatéréshez való jog [XXVII. cikk]	0	9	0	2	0	0
védelemhez való jog (büntetőeljárásban) [XXVIII. cikk]	0	0	0	0	0	0
jogorvoslathoz való jog [XXVIII. cikk]	1	0	0	0	1	0
egyéb	0	0	0	0	0	0
Összesen	27	165	31	172	14	121